هكذا من الأصل

מעריב

معاريف • MAARIV

90 | היום 174 עמוד

יום ו' 6.2.87 | ז' בשבט תשמ"ז

גליון מס' 11946 – שנה ל"ט

המחיר 90 אג' (כולל מע"מ)
המחיר באילת (ללא מע"מ) 80 אג'

המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל

כל הזכויות שמורות ל"מעריב" © 1987

מודעפון
24 שעות ביממה
מודעות
לוח מעריב
לבעלי כרטיסי אשראי
38 38 38

לגליון זה מצורף: סופשבוע, ?, שווקים, מעריב ת"א

מזג אוויר

מעונן חלקית עד בהיר, עם עלייה קלה בטמפרטורות

● הטמפרטורות: – ירושלים 8–15; תל־אביב 12–21; חיפה 12–19; אילת 9–24.

הטמפרטורות בארץ ובעולם בעמוד 11.

לך על בטוח
לוח מעריב

ראה עמוד 44
ובמוסף "שווקים" עמודים 9–47

ראש הממשלה וחברי כנסת מרוב הסיעות תבעו לקיים פעולות הסברה בתוך שירות הבטחון:

ראש שב"כ טיהר מאשמה את שלושת הפורשים; "לא עשו שרות רע למדינה"

היו פניות רבות להחזרת הבכירים הפורשים לשרות; הנימוק העיקרי של תובעי ההחזרה: הוכח שהשלושה צדקו ויש להחזירם לשרות כצעד הפגנתי כדי לטהר את שמם המוכפש בתוך השב"כ; נימוק נוסף: כתוצאה מ"פרשת אוטבוס 300" פרשו מספר אנשי מפתח והשרות נותר עם צמרת מדולדלת יחסית; ראש השב"כ החליט לא להחזיר את השלושה

מאת סופר "מעריב"

ראש הממשלה יצחק שמיר ומספר ניכר של חיכים מסיעות רבות, בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ביקשו מראש שירות הבטחון הכל־לי לראוג להפקת לקחים מתאימים מפרשת השב"כ ולקיים פעולות הסברה בענין זה בתוך השירות. היו פניות לראש השב"כ בענין החז־רת שלושת הפורשים לשירות, אולם ראש השב"כ החליט לא להחזירם. לדעת ראש השב"כ שלושת הפורשים "לא עשו שירות רע למדינה ולשב"כ" ולמעשה הוא טיהר אותם כמעט מכל אשמה.

שלושת הפורשים, ראובן חזק לשעבר סגן ראש השב"כ, פלג רדי ורפי מלכא, נאלצו לעזוב את השירות בעקבות מאמציהם לחשוף את פרטי פרשת אוטובוס 300 ודרישתם להדיח את ראש השב"כ הקודם אברהם שלום.

לאחר שנסתיימו כל הליכי החקירה המשטרתית ונמסרה חוות הדעת המ־שפטית הועלתה דרישה להחזירם לשירות. מי שפעלה ללא הרף בענין זה היתה המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, יהודית קרפ, אך גם אחרים.

הנימוק העיקרי היה שהוכח כי הפורשים צדקו ולכן יש להחזירם לתפקידי־הם לפחות כצעד הפגנתי שיטהר את שמם המוכפש בתוך השב"כ עצמו. היה נימוק נוסף: כתוצאה מפרשת השב"כ פרשו ממנו מספר אנשי מפתח והוא נותר עם צמרת מדולדלת יחסית.

הראשון שפעל אצל ראש השב"כ להחזרת השלושה היה היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש. אולם לפני זמן מה פנו לראש השב"כ גם כמה מחברי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

שמיר מבסוט ב"פנינת יריחו"

● ראש הממשלה יצחק שמיר היה אתמול אורח עיריית יריחו. בתמונה: שמיר בשיחה עם ראש עיריית יריחו ג'מיל צברי חלף. כתבה בעמוד 2 (צילום: נתי הרניק, לע"מ)

"אם משחקים כך בתקציב, המשך קיום הממשלה אינו אפשרי"

זו עמדת המערך ★ שמיר: המוצא – לתת סיוע לכולם ★ ייפגש מהרתיים עם פרס ונציגי הליכוד בוועדת הכספים כדי למצוא פתרון למשבר הסיוע לתק"ם, לעיירות הפיתוח ולהתיישבות בשטחים

מאת יהושע ביצור

ראש הממשלה יצחק שמיר התבטא אתמול באוזני מקורביו כי יש למצוא פתרון דחוף לפרי־שת משבר תקציב המדינה עם המערך, והמוצא הוא לתת סיוע כספי מן האוצר לכולם – לתק"ם, לעיירות הפיתוח ולהתיישבות ביו"ש ועזה. (כתבה בעמ' 3)

אולם מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, אמר אתמול בפסק־נות כי המערך לא יסכים להזרמת כספים להתנחלויות בשטחים, אפילו ימנע בכך סיוע כספי הדרוש מאוד לתק"ם. לדבריו, סיוע להתנחלויות נוגד את האידיאולוגיה של מפלגת העבודה.

בתגובה על כך אמר יו"ר סיעת הליכוד ח"כ חיים קופמן, כי אם המערך שונא עד כדי כך את המת־יישבים ביו"ש, שהוא מוכן לוותר על הסיוע לתק"ם, הדבר מוכיח כי המצב של תק"ם אינו כה גרוע כפי שמנסים להציגו.

שר האנרגיה משה שחל אמר את־מול שאם משחקים בצורה אומללה כזאת בתקציב המדינה, המשך קיום הממשלה בלתי אפשרי.

בוועדת הכספים של הכנסת לא הגיעו אתמול כלל לדיון על אישור הסיוע לתק"ם.

תחת זאת החליטו נציגי הליכוד בוועדה, בישיבה משותפת עם ח"כ אברהם שפירא, כי הליכוד לא יסכים לאשר את הסיוע בסך 260 מיליון ש"ח לתק"ם, אלא בתנאי שהאוצר יקציב גם 50 מיליון ש"ח לפרעון חו־בות של עיירות הפיתוח ועוד 50 מי־ליון ש"ח לבניית תשתית ושירותים ציבוריים בישובי יו"ש ורצועת עזה.

(סוף בעמוד 11)

המטרה: לשבור שיא בחלל

● שני קוסמונאוטים סובייטים, קומאנדר יורי רומאננקו (מימין) ומהנדס הטייס אלכסנדר לווייקין שוגרו לחלל אתר חצות, במטרה להתחבר למעבדת החלל הסובייטית "מיר" ("שלום") ולשהות בה 290 יום ובכך לשבור את שיא משך השהייה בחלל. כתבה בעמוד 4 (צילום אי. פי)

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: בא

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.41	5.55
תל־אביב	4.59	5.55
חיפה	4.50	5.57
באר־שבע	4.57	5.56
אילת	5.00	6.00

במכתב ליצחק שמיר מבקש שר החוץ ג'ורג' שולץ רשמית "שיתוף פעולה בחקירת הפרשה האיראנית"

ארה"ב דורשת "תישאול" קמחי ניר ונמרוד; ישראל: רק בכתב

מאת רפאל מן
ועפרה ישועה־ליית

שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ שיגר השבוע מכתב לראש הממשלה יצחק שמיר, בו הוא מבקש רשמית את סיועה של ישראל לעבודת "ועדת טאואר", גוף החקירה המיוחד שמונה על ידי הנשיא רייגן לבדיקת תיפקוד המועצה לבטחון לאומי בפרשה

(סוף בעמוד 11)

חיל האוויר צועד לשנות האלפיים

ארבעה מטוסי אף־16 סי "חלומו של כל טייס" מגיעים בקרוב לארץ

מאת יוסף ולטר
סופר הצבאי של "מעריב"

חיל האוויר הישראלי צועד לקראת שנות האלפיים עם הגעתם לארץ, בקרוב, של ארבעת מטוסים מסוג אף־16 סי • מטוסים שמנועיהם הכושר הביצוע שלהם מוגדרים

(סוף בעמוד 11)

הליברלים התכנסו, התקוטטו, קיללו והלכו הביתה בלי להחליט דבר

מודעי: כבר איננו נחשבים ללא יוצלחים – הפכנו לבדיחה

השרים ניהלו קרבות מילוליים ★ רבקה שריד למודעי: איך אתה מעז להשמיץ את בעלי ★ רק פת לא דיבר – הוא חש שלא בטוב ★ בתום הישיבה שאגו הצירים משום מה "מכבי, מכבי"

מאת אלי דנון

תיגרות, קללות, השמצות, הולכה לא להתהלים והלילה רבע עוף במתכונת של "מנת קרב" איפ־יינו אתמול בלילה את ישיבת מועצת המפלגה הליברלית, שהת־כנסה בכפר המכביה ברמת־גן. במוקד הישיבה היו קרבות מי־לוליים ועקיצות בין מודעי לשרים נסים ושריד. ובתום שש שעות לא

(סוף בעמוד 11)

ארגון הצרכנים של מיחזור ארץ ישראל היפה
מחלקת הדרכה מודיעה:
נמשכת ההרשמה לקורסים הבאים:
1. קורס למנהלים וקבלנים בתחום הנדסת נוי סביבתית.
2. קורס תכנון סביבתי.
3. קורס לחובבי צמחי בית וגן.
פרטים והרשמה במשרדי חברת מיחזור, ז'בוטינסקי 16 רמת־גן, טל' 726125, 7518740.

פצעי בגרות
טיפול בשיטה מיוחדת שהובאה מארה"ב ומביאה לשיפור מיידי
לשם קביעת תור טל' 04-663172

האזינו השבת
7 בפברואר 87
אחרי חדשות השעה 13.00
ב"גלי צה"ל"
בראיון עם
נחום פסה
יו"ר המרכז למורשת יהודית ויו"ר הוועדה לחינוך בכנסייה בהסתדרות
בתכנית:
"שאלות אישיות"
המראיין:
יעקב אגמון

דיון מידות גדולות
50% על מלאי החורף
סוקולוב 84 רמת השרון 03-490138
פתוח במוצאי שבת

בזאר
מכונות תפירה
יד שניה
בקניון אילון
ע"י מרכש אנד ספטר
עד 18.2
כל הקודם זוכה

זה לא נורמלי! זה דיגיטלי!
מכשיר קומפקט־דיסקים 27–15 ש"ח
אלדונג, אבן־גבירול 21, תל־אביב

06028725

מרצפות שיש טבעי משובח
רק אצל אפרים ל. חסון בע"מ
פתח־תקוה, קרית־אריה, טל' 03-9230339

רה"מ שמיר היה מבסוט: התקבל בעירית יריחו בחיוכים ובבקלאווה

„זהו צעד מועיל לקראת השלום" אמר ראש העיר צברי חלאף ★ „זו פנינה של עיר" ענה לו אורחו

מאת אבינעם בר-יוסף

ראש הממשלה, יצחק שמיר, אהב אתמול את קבלת הפנים המזרחית, שערכו לכבודו ראש עירית יריחו, ג'מיל צברי חלאף, וחברי המועצה שלו, במהלך סיור שערך בבקעת הירדן. באולם המועצה „פתחו שולחן", הגישו פירות, בקלאווה ושתיה קלה. זו הפעם הראשונה מאז מלחמת ששת הימים שראש ממשלה ישראלי מבקר בעירייה בשטחים.

המארחים קיבלו את שמיר ופמלייתו בחמימות רבה: „זהו ביקור חיובי וצעד מועיל לקראת השלום", אמר צברי חלאף. אחר-כך העלו החברים בקשות שונות בתחום החינוך, הכלכלה והחקלאות, כמו הגדלת משכורות המורים; פתיחת סניפי בנקים נוספים בעיר והסרת קשיי שיווק של תוצרת חקלאית לשוק הישראלי.

„זו פנינה של עיר המהווה מוקד משיכה לתיירים. אנו צריכים לדאוג לתושבים גם מבחינת הבטחון וגם מבחינת איכות החיים", אמר שמיר.

אחר-כך אמר ראש הממשלה לעתונאים, כי מוקדם עדיין לדבר על מנהיגות ערבית ביהודה ושומרון שיכולה לנהל מו"מ עם ישראל. עם זאת הדגיש: „יש בקרב הערבים אישים נבונים שיודעים כי טובת האוכלוסיה דורשת קיום יחסים טובים וידידותיים עם ישראל".

לדעתו, אין צורך עתה בפניה מיוחדת לחוסיין, משום שמנהיגי מדינות ערב יודעים כי ישראל רוצה בשלום וכי אפשר להגיע לפתרונות טובים באמצעות משא-ומתן ישיר ללא תנאים מוקדמים.

שמיר – שהיה מלווה במתאם הפעולות ביו"ש, שמואל גורן, ובראש המינהל האזרחי, תא"ל אפרים סנה – המשיך לגשר אלנבי. הוא שוחח עם תושבים שחזרו מירדן וטייל עד אמצע הגשר מול עיניהם המשתהות של חיילים ירדניים.

בתום הסיור במיגזר הערבי המשיך ראש הממשלה למושב ארגמן בבקעת הירדן ואמר לחברי המושב: „אני לא יכול להודיע כי מחר או מחרתיים תקבלו צ'קים, אך אני יכול להבטיח כי אנו הולכים לתקופה יותר קלה מבחינת המעמסה על הישובים. אסור שתאבדו את המרץ ואת האמונה; היציאה מהמצב הקשה תבוא בסיוע מהממשלה ובכוחות עצמיים של התושבים".

כלכלני האוצר מעריכים: רווחיות היצוא תרד; יתכן פיחות נוסף

מאת שרגא מקל

רווחיות היצוא תרד בעוד חצי שנה לרמתה ערב הפיחות של ינואר. באוגוסט תעמוד הממשלה בפני אותו מצב שגרם לה לפחות את השקל ב-10%. כך מעריכים במשרד האוצר.

לפי נתוני האוצר תרד רווחיות היצוא באוגוסט-ספטמבר ל-5%-6%. הפיחות ועיקור חלק מתוספת היוקר העלו את הרווחיות ל-11%. הממשלה תיאלץ, איפוא, להכריע בקרוב אם לבצע פיחות גדול נוסף.

תחזית זו של כלכלני האוצר מסתמכת על ההתפתחויות הבאות בתחום המחירים והשכר במשק: תחזית מעודכנת של האוצר קובעת, כי מדד המחירים עלה בינואר ב-2% בלבד, לעומת תחזיות של 2.5%-3%. בפברואר צפויה התייקרות של יותר מ-3.5%. לכן תשולם במשכורת מארס תוספת יוקר של כ-4.5%.

במארס-אפריל צפויים מדדים של 2.5% לחודש, ובחודשים הבאים – 1% לכל היותר. תוספת היוקר הבאה תשולם לכן בראשית אוגוסט, בשיעור 5%. לאחר תשלום שתי תוספות יוקר אלה תרד רווחיות היצוא לרמה של ערב פיחות ינואר.

היועץ הכלכלי של ראש הממשלה, עמוס רובין, אמר: פיחות נוסף יהיה טפשות ואסור יהיה לבצע זאת.

תחזיות אלה מתבססות על ההנחה שלא ישולמו תוספות שכר בשנה הקרובה ושהמחירים בעולם לא ישפיעו לרעה על רווחיות היצוא. אם יתברר שהנחות אלה אופטימיות מדי – ייאלץ האוצר להכריע מוקדם יותר אם לבצע פיחות.

חת: פיטורי אייזנהורן יהיו צעד לא בריא

הנהלת בל"ל תבחן את השלכות דרישת העובדים לסלק את המנכ"ל; הוועד דורש לפטר עוד 2 בכירים

מאת עודד שורר

„מועצת המנהלים של בנק לאומי תבחן ביום א' את ההשלכות של דרישת העובדים להדיח את המנכ"ל ושני בכירים אחרים, ותשקול אם ניתן לנהל את הבנק במצב כזה", אמר אתמול יו"ר בל"ל, ד"ר מאיר חת, בפגישה עם ועד העובדים.

„אנו דורשים את פיטוריהם של מנכ"ל בל"ל מרדכי אייזנהורן, המבקר הפנימי יעקב הריש, וראש אגף הכספים חיים בוקסבאום, על חלקם בפרשת השחיתות של ארנסט יפת ועל השתתפותם בהסוואת ההסדרים המגוזמים בתחום השכר לבכירי הבנק". כך החליט אתמול הוועד הארצי, שנפגש עם הנהלת הבנק.

יו"ר הוועד הארצי לואי רוס, ויו"ר ועד המנהלים שוקי גורין, הוזמנו לישיבת מועצת המנהלים של הבנק שתתקיים ביום א', כדי להסביר את עמדת הוועד הקוראת להתפטרות שלושת הבכירים.

חת הבהיר, כי לא איים להתפטר מתפקידו כפי שרווח מפגישתו עם ועדי העובדים בבנק.

במהלך הישיבה הסוערת הודיע ד"ר חת כי משכורות הבכירים בבנק יהיו מעתה גלויות. עוד אמר כי פיטורי המנכ"ל, במצבו הנוכחי של הבנק, יהיו צעד לא בריא. הוא חזר על התנגדותו למנות נציגי עובדים למועצת המנהלים של הבנק והזכיר כי ועדה ובה חמישה חברי דירקטוריון תטפל ביחסי העבודה בבנק.

לואי רוס אמר בתגובה: „לצערנו לא שמענו נימוקים עניניים שישכנעו אותנו לשנות את עמדתנו".

הרבנים שהתייצבו נגד בג"ץ „יקבלו שטיפה"

מאת ברוך מאירי

היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, יבקש משר הדתות, זבולון המר, לנקוט בצעדים מינהליים נגד הדיינים שחתמו על עצומה בה כפרו בסמכות בג"צ לפסוק בעניני גיור. על כך נודע אמש ממקור מוסמך.

החלטה זו נתקבלה בתום דיון שקיים אתמול היועץ המשפטי עם משפטנים בכירים בפרקליטות המדינה. עם זאת הוחלט שלא לנקוט בצעדים פליליים נגד הרבנים שחתמו על העצומה נגד החלטת בג"צ בעניינה של שושנה מילר.

משתתפי הדיון הטעימו, כי הרבנים אכן עברו עבירה פלילית, לכאורה, על בזיון בית-המשפט, אך אין זה מתקבל על הדעת להגיש תביעה פלילית נגד 50 רבנים.

לכן – כך הוחלט – מאחר ואסור לעבור לסדר היום על מה שקרה, יתבקש שר הדתות לנקוט בצעדים מינהליים נגד הרבנים, להזהירם כי עברו עבירה של בזיון בית-משפט העליון.

יוגשו כתבי אישום נגד 4 שנפגשו עם נציגי אש"ף

מאת גיל יודילוביץ'

נגד ארבעה מראשי המשלחת הישראלית החשודים שנפגשו לפני כמה חודשים ברומניה עם נציגי אש"ף יוגשו כתבי אישום לבית-משפט השלום ברמלה, ביום ראשון.

דוברת מחוז המרכז, פקד אורית דקה, מסרה כי יעל לוטן, ראובן קמינר, לטיף דורי ואמנון טיילר, מואשמים בקשירת קשר לביצוע עוון ובעבירה על פקודת מניעת טרור. התובע הוא ראש לשכת תביעות במרחב שפלה, רפ"ק רענן בר-דוד.

רבנים מארה"ב וקנדה באים למבצע עידוד התיירות

מאת דן ארקין

יותר מ-100 רבנים מארה"ב ומקנדה יתכנסו בישראל בין 7 ל-10 בפברואר לדיונים, סיורים ופגישות שמטרתן לעודד את התיירות הקהילתית לישראל.

משלחת הרבנים מייצגת את כל הזרמים ביהדות: קונסרבטיבים, רפורמים ואורתודוכסים. המשלחת באה ביוזמת הבונדס, משרד התיירות ואל על.

הרב סטנלי דרייס מניו-יורק, אחד מראשי המשלחת, אמר כי „התיירות היא מקור הכנסה גדול במטבע זר ותפקיד הרבנים הוא לעודד אנשים לבוא ארצה".

הטיסות לאירופה יתייקרו הקיץ ב-6%

מאת דן ארקין, סופר „מעריב" לעניני תעופה

מחירי הטיסות מישראל לאירופה יועלו מ-1 לאפריל ב-6% לעומת מחירי קיץ 1986 – על כך החליטו אתמול שר התחבורה וראש מינהל התעופה האזרחית.

מחירי הטיסות הקבוצתיות בקיץ 1986 היו: ללונדון, מינכן, ציריך, וינה – 379 דולר; לפאריס, פרנקפורט, אמסטרדם ובריסל – 389 דולר; לרומא – 333 דולר.

על פי החלטת שר התחבורה היו מחירי הטיסות מוקפאים מאז אפריל 1984. השנה ביקשו חברות התעופה הפועלות בישראל ממינהל התעופה האזרחית לאשר העלאת מחירים לקיץ ב-12%, בטענה שנגרמים להן הפסדים גבוהים בגלל ירידת ערך הדולר לעומת המטבעות האירופיים.

משרד התחבורה הודיע, כי ישקול שנית את התעריפים אם חברות התעופה יורידו את מחירי הטיסות מאירופה לישראל על מנת לעודד את תנועת התיירות לארץ.

פרקליטו של טחן לפרס: עזור להציל את חייו

מאת איה אורנשטיין

עו"ד צבי לידסקי, פרקליטו של יוסף טחן, פנה אתמול במברק לשר החוץ שמעון פרס וביקש ממנו לפעול אצל נשיא מצרים כדי להציל את חייו של טחן.

לידסקי כותב, בין היתר: „ישראל אף על פי שחטא, ישראל הוא. ניתן לפנות בבקשת חסד ורחמים למובארך הידוע ברוחב ליבו. זוהי קריאה נרגשת בשם אשתו של טחן וילדיו להציל את חייו".

● השופט מלץ מציג ברכה יקרה – מנכבדיו (צילום: סקופ 80)

מלץ: אני מדבר בנועם אך בל יפורש הדבר לא נכון

בטקס מינויו אמר עוד מבקר המדינה: המשאלה שנהיה אור לגויים הוחלפה מזמן במשאלה צנועה יותר – שנהיה לפחות בעלי מינהל תקין

מאת אילן בכר

„בעיני, תפקידה של הביקורת איננו להעניש או לנזוף, אלא לתקן מישגים, עיוותים, עוולות ומעשי שרירות. ומה שיותר חשוב – למנוע אותם או לפחות למנוע את הישנותם", אמר אתמול מבקר המדינה החדש, יעקב מלץ, בטקס מינויו לתפקידו הרם.

הטקס התקיים במשכן הנשיא, בהשתתפות נשיא בית-המשפט העליון, שופטים, ח"כים, מבקרי המדינה הקודמים ובני משפחתו של יעקב מלץ.

לאחר שנשבע אמונים לנשיא הרצוג אמר המבקר החדש, כי הוא מעדיף שימוש בדברי נועם. „אך בל יפרש זאת איש לא נכון. מדובר בסיגנון, לא במהות. תהיה ביקורת, לא מעליבה ופוגעת, אך חסרת פניות ואם יהיה צורך – קשה ונוקבת".

מלץ הוסיף באכזבה: „המשאלה שנהיה אור לגויים הוחלפה כבר מזמן במשאלה צנועה הרבה יותר, שנהיה לפחות בעלי מינהל תקין שאיננו נופל מזה שבמדינות המתוקנות".

הנשיא הרצוג אמר בדברי ברכתו: „צריך להגביר את האמון בין הציבור לשלטון וניתן לעשות זאת רק אם למוסד מבקר המדינה יהיו „שיניים".

שמיר: בריה"מ רק יוצרת רושם ששופרו יחסיה עם ישראל

מאת רפאל מן, סופרו המדיני של „מעריב"

ראש הממשלה, יצחק שמיר, האשים אמש כי ברית-המועצות מנסה ליצור רושם כאילו חל שיפור ביחסיה עם ישראל, אך במציאות לא חל כל שיפור בזה. הוא אמר כי הסובייטים, בהתאם לשיטותיהם המקובלות, מפיצים שמועות כאילו מדובר על שיחות קונסולריות בין שתי המדינות וחילופים הדדיים של משלחות, אך המדובר ביצירת רושם בלבד.

שמיר, שדיבר בפני מרכז אגודת ישראל, אמר עוד, כי יתכן שתוך כמה שנים ייצאו מבריה"מ 5000-6000 סירובניקים, מהם אולי אלף יגיעו לישראל. „האם תמורת אלף נצטרך לעשות ויתורים מדיניים עצומים לבריה"מ?

עוד אמר שמיר: „יש לנו ספק-מו"מ עם בריה"מ המעוניינת לדבר איתנו במגמה לשפר את מעמדה בארה"ב".

השוק המשותף שינה גישה ומנהל מו"מ עם המימשל הצבאי

מאת אבינעם בר-יוסף

שני נציגים רשמיים של השוק המשותף נפגשו השבוע עם מתאם הפעולות בשטחים, שמואל גורן, כדי לקדם את היצוא החקלאי מהשטחים לאירופה.

עד עתה סרבו נציגי השוק המשותף לתאם את פעילותם לקידום יצוא כזה עם ישראל. עתה חל שינוי בגישה, לאחר שנציגות השוק נוכחה לדעת כי אין סיכוי לקדם יצוא חקלאי מהשטחים בלי מגעים עם המימשל הצבאי.

הטלוויזיה הירדנית ראיינה את שריד בכנסת

הראיון שודר אמש ויוסי שריד הבריז על תמיכה בוועידה בינ"ל

מאת אילנה באום

ראיון מיוחד עם ח"כ יוסי שריד שודר אתמול במהדורת החדשות בעברית של הטלוויזיה הירדנית. הראיון התקיים במשכן הכנסת.

„ביום שלישי, היום בו בקרנו את מבקר המדינה, התקשר אלי בחור בשם זיאד ואמר שהוא נציג הטלוויזיה הירדנית בישראל וביקש ראיון. הראיון התקיים במקום הקבוע בכנסת לצורך זה. מאז שמתי שנתיים לנציגי הטלוויזיה הירדנית להכנס. עם זיאד היו איש קול וטכנאי יהודים-ישראלים", הסביר שריד.

בראיון אמר שריד, כי הוא תומך בוועידה בינלאומית בה ישתתפו ישראל, ירדן, מצרים, סוריה, בריה"מ, ארה"ב ונציגות פלשתינית מוסכמת, כלומר אש"ף. לדבריו, חייבת ישראל להכיר בזכות הגדרה עצמית לפלשתינים ועל אש"ף להכיר בזכות קיומה של ישראל.

שידור הראיון ארך חמש דקות. זיאד אמר לשריד, כי מסיבות טכניות ישודר הראיון רק ביום שישי בעוד שבוע – אך להפתעת שריד השידור הוקדם. „כנראה מאוד החשיבו את הראיון", אמר שריד.

מעריב
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יובל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי
ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן עמ"י
מנכ"ל: אמיר דודזון
מנכ"ל: שמעון חפץ

עזריאל קרליבך – מייסד ועורך 1948–1956
אריה דיסנצ'יק – עורך ראשי 1956–1974
שלום רוזנפלד – עורך ראשי 1974–1980
שמואל שניצר – עורך ראשי 1980–1985

(C) כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

דור כימיקלים בע"מ
קבוצת דנקנר
מכרז למכירת מכוניות
הננו להציע למכירה את המכוניות הבאות:
1. רנו 18 1982 גיר אוטומטי 1600 סמ"ק
2. טלבוט סולרה 1982 גיר רגיל 1300 סמ"ק
3. טלבוט 1510 1981 גיר רגיל 1300 סמ"ק
4. ג'יפ CJ-6 ארוך 1982 גיר רגיל
את המכוניות ניתן לראות בשטח המפעל במפרץ חיפה בתאום מראש עם החתום מטה בטלפון 04-726952.
הצעות יש להגיש במעטפה סגורה עד 20.2.87 בצרוף המחאה ע"ס 10% מגובה ההצעה.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה או כל הצעה שהיא.
בכבוד רב,
א. גואטה, מנהל אספקה
ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 26110

האם כבר קנית וקראת
AK

חמת גדר
• מכון בריאות, מסגי שרותי קוסמטיקה
• ג'אקוזי
• מסעדת דגים
• אתר עתיקות מדהים
• בקרוב!! - רכבת לסיור באתר וספארי.
חמת גדר אתר בילוי נופש ובריאות הגדול בישראל
מי שלא בא מפסיד:
• מעיינות בריאות
• מגלשות מים חמים
• בריכת מים קרים
• חוות תנינים
• מרחבי דשא לפיקניק
• לונה פארק
• מזנונים
לפרטים טל. 06-751039
הגדול מ·כ·ו·ל·ם

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

„כוח הדמוקרטיה בזכות הזולת להשמיע דברים הצורמים לאוזני וצובטים בליבי'

אומר השופט אהרון ברק בהחלטת בית המשפט העליון המחזירה לבמת תיאטרון חיפה את המחזה „אפרים חוזר לצבא" ■ בשוללו, אתמול, החלטת הצנזורה לפסול העלאת המחזה קובע פרופ' ברק: בלי חופש ביטוי אין חופש דמוקרטיה; חופש הביטוי, משמעו, בין השאר „החופש לבטא השקפות ודעות, תהא תוצאתן אשר תהיה" ■ השופט יעקב מלץ: „בתנאים כאלה ובהצבת מבחנים כאלה טוב לה לצנזורה שתבוטל כליל" ■ השופטת שושנה נתניהו הצטרפה לשני עמיתיה: המשטר הדמוקרטי בו אנו חיים במדינתנו „איתן דיו כדי לשאת מחזה קלוקל ונפסד כמחזה שבפנינו"

מאת ברוך מאירי

ההצגה „אפרים חוזר לצבא", תחזור לבמה שלנו. אך לא רק זאת: בית המשפט העליון קבע אתמול כי יש צורך לשקול מחדש את עצם קיומה של צנזורה מוקדמת.

כזכור, סרבה המועצה לביקורת סרטים ומחזות לתת היתר להצגת המחזה „אפרים חוזר לצבא". מחזה שנכתב על ידי יצחק לאור והוצג בתיאטרון חיפה. מחבר המחזה, אגוד מחזאי ישראל והאגודה לזכויות האזרח הגישו עתירה לבג"צ.

המועצה פסלה את המחזה בשל מה שהיא כינתה אופיו המסלף, המסית והפוגע: „ההצגה מעלה את דמותו של הממשל הצבאי בצורה מסולפת, מעוותת, מרושעת ודוגנית אף תוך העלאת השוואה עם המשטר הנאצי" – קבעה המועצה. עו"ד צבי טרלו שנתבקש על ידי היועץ המשפטי דאז, פרופ' יצחק זמיר לייצג את המדינה טען כי המועצה מכירה בחופש הביטוי כחופש יחסי ולא מוחלט.

העותרים, לעומת זאת טענו כי אין במחזה כל פגיעה קיצונית ברגשות הציבור: אין זה מתפקידיו של מחזה לתאר מציאות ואין המועצה ממונה על המציאות.

היסוד המרכזי בעתירה זו, הוא ללא ספק שאלת חופש הביטוי. ועל כך הרחיבו שלושת השופטים – פרופ' אהרון ברק, שושנה נתניהו ויעקב מלץ – את דבריהם.

פרופ' אהרון ברק הביא ציטוטים רבים מפסקי דין, אשר בהם נקבע כי „חופש הביטוי הוא מערכי היסוד של משטרנו" (אגרנט, במשפט קול העם), וכי חופש הביטוי הוא הנותן למשטר את אופיו הדמוקרטי: בלא דמוקרטיה אין חופש ביטוי, ובלי חופש ביטוי אין חופש דמוקרטיה. חופש הביטוי, משמעו, לדעת פרופ ברק, בין השאר „החופש לבטא השקפות ודעות, תהא תוצאתן אשר תהיה". לדעת השופט ברק לעיתים מהווה הצגת מחזה כלשהו עבירה פלילית. במצב זה על המועצה לשקול, אם אין זה ראוי יותר לנקוט כנגד האחראים לכך בהליכים פליליים ולא בהליך של הצנזורה: „מדינות דמוקרטיות נאורות מעדיפות לעיתים שימוש באמצעי של ההליך פלילי על פני צנזורה מוקדמת. גם ענין זה צריך שיש־קל על ידי המועצה".

● שופט עליון פרופ' אהרון ברק

באשר לטענה כי אין המחזה משקף את האמת, ציין השופט ברק כי מבחנה של האמת הוא היסטורי – לא שלטוני: „האמת לא הופקדה בידי המועצה ואין בידה הכלים לבחינ־תה".

במחזה קיימת השוואה בין נער יהודי שהבריח תכשיטים תחת הכיבוש הנאצי לבין נער ערבי המבריח תכשיטים תחת הממשל הצבאי. השופט, פרופ' אהרון ברק קבע כי קטע זה עשוי לפגוע ברגשות הציבור היהודי: „אני עצמי, ילד הייתי בשואה, והצצתי גדרות וגבולות הנשמרים על ידי הצבא הג־רמני כאשר על גופי דברים שהעברתם אסורה. ההקבלה בין חייל גרמני העוצר ילד זה לבין חייל ישראלי העוצר נער ערבי צורבת את לבי.

„עם זאת, אנו חיים במדינה דמוקרטית, אשר בה צריבת לב זו היא לב ליבה של הדמוקרטיה. כוחה של זו אינה ההכרה בזכותי לשמוע דברי נועם, הערבים לאזני. כוחה של זו בהכ־רה בזכותו של הזולת להשמיע דברים הצורמים את אוזני והצובטים את ליבי".

השופט יעקב מלץ – אשר נתמנה אתמול כמבקר המדינה – קבע כי אכן לדעתו יש במחזה השפעה מסיתה ומתסיסה. לדעתו הולמת את המחזה ההגדרה של המועצה כי זהו „מפרח מגונה של אידרוסיקה, פוליטיקה וסטיות מכל סוג". אך פסילת המחזה היא צעד חריג וקיצוני וכל המצב הנוכחי הוא בלתי נסבל הדורש שינוי: „המבחנים הנוקשים עושים את כל ענין הצנזורה על מחזות וסרטים לחוכא ואטלולא. וזהי צנזורה שבפועל קיימת על הנייר בלבד. בתנאים כאלה ובהצבת מבח־נים כאלה טוב לה לצנזורה שתבוטל כליל".

יצויין כי זהו פסק הדין האחרון של יעקב מלץ כשופט, לפני מינויו הרשמי כמבקר המדינה.

השופטת שושנה נתניהו הצטרפה לדעות שני השופטים וקבעה כי המשטר הדמוקרטי בו אנו חיים במדינתנו „איתן הוא דיו כדי לשאת מחזה קלוקל ונפסד כמחזה שבפנינו".

ראובן בן־צבי מוסר: תיאטרון עירוני חיפה יעלה עתה את המחזה „אפרים חוזר לצבא". בעקבות החלטת ביהמ"ש העליון אמר אמש מנכ"ל תיאטרון עירוני חיפה, נועם סמל, כי פסיקת ביהמ"ש היא תשובה ניצחת לאלה התוקפים את התיאטרון העירוני של חיפה על שהוא מעלה על במתו מחזות אנטי ישראליים ואנטי ציוניים מבלי לקרוא את המחזות.

סקר דעת קהל קובע:

הציבור נוטה להצדיק מכירת נשק, כאשר הבקשה לכך מגיעה ישירות מנשיא ארה"ב

הציבור נוטה להקל בתנאים המצ־דיקים מכירת נשק, כאשר הבקשה לעשות זאת מגיעה ישירות מנשיא ארצות הברית – זאת עולה מסקר דעת קהל של עמדות הציבור בנושא מכירת נשק למדינות אחרות שנערך מטעם המכון למחקר של מודיעין אזרחי, בניהולו של ד"ר מינה הופ.

בכדי להבחין בין עמדה כללית של מרואיינים על מכירת נשק לארצות אח־רות לבין עמדה לגבי מכירת נשק הנוב־עת מבקשה מפורשת של ארה"ב, חולקו המרואיינים באופן אקראי לשתי קבוצות ולכל אחת מהן הוצג הנושא בשאלה שו־נה, אך עם קטגוריות תשובה זהות.

לקבוצה הראשונה הוצגה השאלה:

„לפניך מספר דיעות על מכירת נשק ישראלי למדינות שונות, איזו מהן קרובה ביותר לדעתך?"

לקבוצה השנייה הוצגה השאלה:

„נניח שלממשלת ישראל הגיעה פנייה ישירה מנשיא ארה"ב למכור בדחיפות נשק למדינה מסויימת, על איזה מהעקרונות הבאים צריכה הממשלה לבסס את החלטתה?"

הממצאים מורים שהתפלגות בעלי העמדות הקיצוניות בשתי האלטרנטיבות זהה למעשה. הצגת שאלה מותנית אינה משנה את שיעור המרואיינים הסבורים, שאסור למכור נשק למדינות אחרות בשום תנאי, ואף לא את שיעור הסבורים שמותר למכור נשק לכל מדינה.

ההבדל בין שתי ההתפלגויות הוא בקבוצת המשיבים המצויים בין הקטבים. שיעור גבוה יותר של מרואיינים אליהם הופנתה השאלה, נוטה להקל בתנאים המצדיקים מכירת נשק, כאשר הבקשה לכך מגיעה ישירות מנשיא ארה"ב.

הסקר נערך בראיון פנים אל פנים עם 1224 נשאלים, בין 5 ל־10 בינואר.

התפלגות התשובות כדלקמן:

	מכירת נשק ישראלי למדינות שונות	מכירת נשק למדינה מסויימת בעקבות פנייה של נשיא ארה"ב
אין למכור נשק למדינות אחרות	7.9%	8.6%
מותר למכור נשק רק למדינות שמשטרן דמוקראטי, ואינן עויינות את ישראל	49.0%	42.3%
מותר למכור נשק למדינות שאינן עויינות את ישראל בלי להתחשב במשטר שלהן	28.8%	34.3%
מותר למכור נשק לכל מדינה בלי להתחשב במשטר שלה	14.2%	14.0%
סך־הכל	100.0%	100.0%
מספר משיבים	(570)	(588)

משבר התקציב: „תן וקח" באווירה של „מחלקים"

מאחורי החדשות

מאת יצחק דוידשו

משבר התקציב והדיונים על חיסולו החלו לשאת אופי של „קח ותן". הסכנה הגדולה ביותר הנובעת מכך היא היווצרות אוירה של „מחלקים" – וזו עלולה לערער את היציבות.

הצעת התקציב בסך 93 מיליארד שקל כפי שהוכנה באוצר, אושרה בממשלה והוגשה לכנסת, היא מתוחה מאוד. היא אינה בנויה עם עתודות כספיות למטרות שלא נכללו בתקציב. בהנחה של שמירת מסגרת זו נבנו הצפיות לאינפלציה מתונה ושיפור במאזן המסחרי. אך המיקוח המחודש שהתפתח עתה סביב הסיוע לקיבוצים, לית"ש ולעיי־רות הפיתוח, עלול לקעקע יסודות אלה.

הקיבוצים. תכנית ההבראה לקיבוצים שבמסגרת התק"ם, כפי שסוכמה בין האוצר לנציגי הקיבוצים, עדיין אין בה כדי לערער את היציבות. היא בנויה על בסיס פריסת חובות ל־15 שנה. האוצר אמנם יעביר מכספים שהוא מגייס בשוק ההון את הסכום של 260 מליון שקל לבנקים והם יבצעו את ההסדר לפריסת החובות עם הקיבוצים, על אחריותם ובלי ערבות האוצר. ההלוואה תהיה צמודה והאוצר יקבל על הכסף ריבית של 4%, כאשר הקיבוצים ישלמו לבנקים כ־8% לש־נה. זו עדיין ריבית נמוכה יותר מריבית השוק. הממשלה מוותרת על שימושים אלטרנטיביים לכסף זה והיא תפנה פחות אפשרויות בשוק ההון לשם גיוס כספים על ידי המיגזר העסקי. כנגד זה מתחייבים הקיבוצים להוריד את רמת החיים שלהם, להתייעל ולהחזיר את החו־בות. בוודאי שזהו סיוע משמעותי מאוד, אך כיון שאין כאן הזרמת כספים לפעילות חדשה, אלא החלפת חובות, ההסדר עם הקיבוצים עצמו בסופו של דבר איננו מערער את היציבות ואינו מחמם את הפעילות במשק.

עיירות הפיתוח. במחלוקת שפרצה העלה הליכוד את הדרישה לסיוע מקביל לעיירות הפיתוח. כיוון שעיירות הפיתוח הן סחורה אלקטוראלית טובה, חיש מהר הודיע המערך שאף הוא בעד הסיוע לעיירות הפיתוח. לפני ויכוח זה היתה המגמה בממשלה לטפל בכל עיר פיתוח על ידי הכנת תכנית סגורה ולהעמיד אמצעים למטרה זו. בעקבות משבר התקציב עומדת אפשרות של הזרמת סכומים מגודלים בלי להכין תכניות סגורות לעיירות מסויימות.

יהודה ושומרון. הסיוע הנדרש לישובים אלה איננו במסגרת של תכניות הבראה. הישובים הללו אינם תקועים בחובות שאין עומדים בהם ואשר נזקקים לפריסה. לו בכך היה מדובר אזי היו מסכמים תכנית הבראה עם צמצומים וקיצוצים וכל הכרוך בכך. במקרה זה הדרישה היא לתוספת מקורות ופעולות כדי שהישובים יוכלו להתפ־תח ולהתבסס. בנושא זה ישנן עמדות שונות לגבי סולם העדיפות. מבחינה כלכלית זוהי תוספת פעילות.

במשא ומתן כפי שהתפתח על בסיס של „קח ותן" צפו דרישות חדשות. יו"ר ועדת הכספים אברהם שפירא העלה „בהזדמנות חגיגית זו" את הדרישה להקצבות לישיבות ומוסדות אחרים. יש עוד גורמים הממתינים להזדמנות להעלות דרישותיהם לתוספת אמצעים. זאת במיוחד כאשר באוירת ההתחממות הקואליציונית והעלאתה מחדש של האפשרות ל„ממשלה צרה", משקלו הסגולי של כל ח"כ, בעיקר מהסי־עות הקטנות, עולה.

באגף התקציבים באוצר חוששים במיוחד מפני „אוירת המחלקים". התקציב עדיין לא יצא לדרך. אם עוד לפני אישורו תהיה פריצה אזי כל יעדיו בסכנה. גם בלי התוספות המיוחדות השגים בבלימת האינ־פלציה שבירים וקיימת סכנה של התפרצות מחודשת. במאזן המסח־רי, היו ההתפתחויות בחודשים האחרונים גרועות למדי. מה שקרה עתה מהווה איום על כל תנאי ההתפתחות של המשק.

ואנונו החליט לחקות את גנדי: שביתות רעב תקופתיות

אתמול הפסיק שביתת הרעב „כדי לחזק גופי לקראת המשפט' ■ ביהמ"ש דחה עתירותיו והוא יוסיף לשהות בתא מבודד, לא יוכל לפגוש כומר אנגליקני ולא את ידידתו זימט

מאת ברוך מאירי

מרדכי ואנונו הפסיק אתמול בשעות הצהריים, את שביתת הרעב שלו. אך עם זאת „הזהיר" כי הוא שומר לעצמו את הזכות להשתמש שוב באקט של שביתת רעב – כצעד של מחאה.

מרדכי ואנונו – אשר שלוש עתירותיו נדחו אתמול בבית המשפט המחוזי בירושלים – הסביר לפרקליטו, עו"ד אמנון זכרוני, כי הוא החליט לאמץ את דרכו של גנדי לשבות מידי פעם ברעב אך החלטתו להפסיק את שביתת הרעב אתמול, באה לדבריו לחזק את גופו לקראת פתיחת המשפט.

החלטת השופט צבי כהן, לדחות את שלוש עתירותיו של מרדכי ואנונו פירושה היא כי ואנונו לא יכול לפגוש את ידידתו ג'ודי זימט, לא את הכומר האנגליקני ולהוסיף לשהות בתא מבודד.

בקשה ממשפחתו תוך שימוש המידע הסודי

בהחלטתו שלא להתיר למרדכי ואנונו לפגוש את חברתו זימט, מציין השופט צבי כהן כי זוהי מכתוב של „נוהל בית הסוהר על פי תקנות בית הסוהר. השופט כהן אימץ בכך את טענותיו של נציג הפרקליטות, עו"ד עוזי חסון, שהעלה ארבעה נתונים אשר בעטיים אין לדבריו להיעתר לבקשותיו של ואנונו: הצגת כף ידו בפני העתונאים ובה רשום כי נחטף מרומא; שביתת הרעב במחאה על אופן הגעתו ארצה; בקשה מקרובי משפחתו לעשות מעשים מסויימים תוך שימוש במידע הסודי וסירובו להיפגש עם ג'ודי זימט במתכונת מצומצמת.

בפתח הדיון בעתירה אתמול, בבית משפט המחוזי בירושלים, אמר נציג הפרקליטות עו"ד עוזי חסון כי ודעות הבטחון מוכנים לאפשר לכומר לבקר את ואנונו. אך על ואנונו למסור תחילה את שמו של הכומר: „לא יעלה על הדעת, לדוגמא, שניתן לקפוצ'י לבוא לבקר". עו"ד זכרוני: „קפוצ'י הוא לא אנגליקני"...

עו"ד חסון: „בכך שואנונו הפך לנוצרי אדוק, אבל בכל זאת קיים חשש ולא באפשר לכל כומר לבקר. אנו רוצים לדעת במי מדובר".

עדיין לא שללו ממנו אויר הנשימה

עו"ד דן אבן – ממשרדו של עו"ד זכרוני – אמר במהלך הדיון כי בקשת שמו של הכומר היא סתם תירוץ. הרי לא ייתכן ולא תוכלו להחזיק את ואנונו כל החיים במעצר מחשש פן יעביר מידע בטחוני: „ישנה הרגשה, באיזה שהוא מקום שהמדינה רודפת את ואנו־נו. לא מאפשרים לו לקרוא עתון, נמצא בתנאי מעצר ובידוד קיצוני־ים ביותר; ועכשיו רוצים ליטול ממנו את חופש הפולחן ואני מתפלא שעדיין לא שללו ממנו את אויר הנשימה בנימוקים בטחוניים"...

לדברי עו"ד אבן ישנה בהתנהגות המדינה כלפי ואנונו הפלייה בין דתית: „אני תוהה על כך שבאם הוא היה חוזר בתשובה, היו רבנים רבים עומדים בתור ושירות בתי הסוהר היו רואים בזה משהו חיובי. רב – כן. וכומר אנגליקני – לא. זוהי פגיעה בפולחן הדת".

דקות ספורות לאחר דחיית עתירותיו של מרדכי ואנונו אמר עורך דינו אמנון זכרוני כי הוא יבחן וישקול הגשתן של עתירות נוספות אך בשום אופן לא באופן שרירותי. לדבריו, עם הפסקת שביתת הרעב נתקבלה הבטחה ממנהל הכלא כי ייעשה נסיון לבוא לקראת מרדכי ואנונו בכמה דברים. בין היתר נכונות להגביר את קצב הביקורים והספקת עתון יומי.

בניגוד לפעמים קודמות שהו אתמול בבית המשפט שני אחיו של מרדכי ואנונו. האח מאיר לא ניסה להסתתר מפניהם של העתונאים והיה נכון להביע את דעתו. במיוחד כאשר מדובר על כעס תהומי נגד אנשי התקשורת „המבטאים רק מה שודעות הבטחון רוצים לומר".

בס"ד

זריית חול בעיני הציבור!!!

בעקבות חזריו המגוחכים – הנצחיים – של פרס אחר „הוד מלכותו" המלך חוסיין, ונסיונותיו להמליך את חוסיין על יהודה ושומרון, על חשבון עם ישראל

אנו רואים לנכון, לפרסם קטע ארסי, מנאומו של **חוסיין**, בועידה האיסלמית בשבוע שעבר – נאום מלא שיטנה ושנאה תהומית לישראל, ואלה דבריו:

„צריך לעצור ולהתכונן לעימות הגורלי עם האויב הציוני למען הצלת קודשי האיסלם. צריך להקים כח צבאי מוסלמי משותף לשחרור ירושלים מידי האויב העקשן" דברי חוסיין.

הקטע הנ"ל בנאום חוסיין (שמשום מה" התקשורת הישראלית התעלמה ממנו) חושף את כוונותיו האמיתיות של **חוסיין** ואת קהות החושים של **פרס**.

האשליות שפרס ומפלגתו זורעים בציבור, יחד עם ראשיתו של תהליך של ירדניזציה ופלסטיניזציה של יהודה ושומרון **חייבים לבוא אל קיצם.**

במקום לטפל בשולפי הסכינים וזורקי הרימונים, מקרב ערביי יהודה ושומרון – עסוק שר הבטחון בהחרמת תנורי חמום במוסדות יהודיים ביהודה ושומרון, בטענה מגוחכת שזה נוגד את הסטאטוס קוו (גם בארץ הגזירה סיבירי התיר השלטונות הסובייטים ליהודים להתחמם בחורף הקר...).

אנו שולחים מלוא חופניים עדוד, וברכת חזק ואמץ לרבבות המתישבים היהודים ביהודה ושומרון – **נחלת עולם לעם עולם מאלוקי העולם** – בעצם ישיבתכם ביהודה ושומרון, אתם **מגינים** על תושבי **תל אביב.**

יהי רצון שיתקיים בכם הפסוק „וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ". „יוסיף השם עליכם ככם אלף פעמים".

SHOFAR ASSOCIATION OF AMERICA INC.
234 Fifth Ave., New York, N.Y. 10001. Tel. (212) 686-0611

ה„קנדי" וה„נימיץ" ממשיכות לסייר ב„מרחק הפצצה" מביירות

מקור אמריקני אישר כי גם נמל חיפה, אליו תגיע היום נושאת המטוסים „קנדי", נמצא במרחק כזה ★ „וושינגטון פוסט": בחדרי הפיקוד של האניות שמורות תכניות מפורטות להפצצת יעדים בלבנון

מאת עפרה ישועה־ליית,
סופרת „מעריב" בוושינגטון

בוושינגטון נמשכו אתמול המאמצים להרגיע את חרושת השמועות הציפיות לפעולה צבאית אמריקנית בלבנון, הסמ־ תמכות על ריכוזי הכוחות הימיים במזרח הים התיכון. עם זאת,

דובר הפנטאגון אמר אתמול, כי הצי הש־ שי ממשיך להיות במצב של „כוננות עליו־ נה".

ה„וושינגטון פוסט" כתב אתמול, כי ה„קנדי" וה„נימיץ" ממשיכות לסייר „במרחק הפצצה" מביירות. העתון מספר, כי בחדרי הפיקוד של שתי האניות, שמורים תיקים חתומים ונעולים ובהם תכניות מפורטות לה־ פצצת „תריסרי יעדים בלבנון", למקרה שהנ־ שיא רייגן ייתן את אישורו לפעולה כזאת.

„ניחושים ספקולטיביים"

אתמול נמסר, כי נושאת המטוסים „ג'ון פ. קנדי" תגיע היום לביקור בנמל חיפה. בת־ שובה לשאלה אישר אתמול מקור במשרד ההגנה האמריקני, כי גם נמל חיפה נמצא ב„מרחק הפצצה" מביירות.

המקור הדגיש, שהניחושים העתונאיים הם „ספקולטיביים", אך אישר שעל סיפונה של ה„קנדי" יש מטוסים מדגם פ־14 פ־6 ופ־7, ש„תיאורטית יכולים להגיע למטרה גם ממרחק של 300 קילומטרים".

מספר הנחתים האמריקניים השוהים על סיפונן של ספינות אמריקניות באיזור, הוכ־ פל בימים האחרונים ל־3800, לאחר שכוח של 1900 נחתים מצויידים בכלי רכב אמפי־ ביים הצטרף לכוח הזה שעמד לעזוב את מז־ רח הים התיכון.

אתמול נמסר בוושינגטון כי „ייתכן" שא־ חד הכוחות יעזוב את האיזור בימים הקרובים, „כדי לשים קץ לניחושים".

שמי גבאי, סופר „מעריב" לעניינים ער־ ביים, מוסר:

סוכנות החדשות של אמירות קטאר, טע־ נה אמש כי מספר מדינות ערביות קיבלו מי־ דע, שארצות הברית אינה מתכוונת לפלוש לתוך לבנון, אלא קיימות תוכניות לביצוע הפצצות מוגבלות מהאוויר נגד שלושה יע־ דים של חיזבאללה, אם אמנם יממשו מפקדי תנועה זו את איומם, להוציא להורג את בני הערובה האמריקנים ביום שני הקרוב.

„מזימה אמריקנית־ישראלית"

שלושת היעדים הם הפרבר הדרומי של ביירות, שבו מפוזרים בני הערובה האמריק־ נים והצרפתים בבתים של משפחות שיעיות; מחנה שייח עבדאללה באיזור העיירה בעל בק, בצפון בקעת הלבנון, ומרכז נוסף בסבי־ בות אגם קרעון בגבול הגיזרה הצפונית של רצועת הבטחון.

מקורות לבנוניים מסרו אמש, כי כמה מאניות המלחמה של הצי השישי אכן התרח־ קו מחופי לבנון, אולם הכוננות בקרב השי־ עים הקיצוניים עדיין בתוקפה. כוננות דומה שוררת גם בצבא סוריה, נוכח חששה של מדינה זו מפני „מזימה אמריקנית־ישראלית" לתקוף אותה, באמתלה של שחרור בני הערו־ בה.

דוד זוהר מוסר:

נושאת המטוסים ג'ון קנדי ומשחתת המ־ לווה אותה בשם נייטו, מגיעות הבוקר לנ־ מל חיפה וישהו כאן שבוע ימים לצורך נופש והצטיידות.

ההורים צפויות לבקר בנמל חיפה עוד למעלה מתריסר אוניות נוספות של הצי השישי, כולל נושאת המטוסים „נימיץ" ו־6 משחתות.

קצין מהאניה ג'ון קנדי השוהה במלון „דן כרמל", אמר אמש כי בקרב אנשי הצוות, לא הורגשה שום מתיחות מיוחדת בימים האחרו־ נים.

„פעלנו לפי התרגולת הרגילה ואין לי שום מושג על כך שהיינו במרכז החרושות העולמיות. לאחר שנתארגן קצת במלון, נתחיל לקרוא עתונים", אמר.

לדבריו, לא היתה שום פקודה לפעול בלבנון ולא נאמר להם שצפוייה פעולה בלב־ נון אם יירצחו בני הערובה.

צמד קוסמונאוטים שוגרו לחלל ל־290 יום

שני קוסמונאוטים סובייטים שוגרו אמש סמוך לחצות במטרה להתחבר למעבורת החלל „מיר" („שלום") ומומחים מערביים צופים כי יע־ סו לשהות בחלל 290 יום ובכך לשבור את שיא משך השהיה שם.

מפקד הטיסה יורי רומאננקו והמהנדס הטיים אלכ־ סנדר לווייקין המריאו בסויוז ט־2 ב־38 דקות אחרי חצות, על פי שעון מוסקווה.

כיד לאחר ההמראה נראה לווייקין בשידור טלוויזיה כשהוא מדווח למרכז השליטה ליד מוסקווה כי הטיסה מתנהלת כסדירה.

זוהי המשלחת השניה היוצאת ל„מיר", אשר שוג־ רה לחלל בפברואר אשתקד. לפי התוכנית תהיה המעבורת ליבה של התחנה המאויישת הקבועה הרא־ שונה בחלל החיצון.

לווייקין ורומאננקו יערכו ניסויים אסטרופיסיקא־ ליים.

מנהל נאס"א האמריקנית, ג'יימס פלצ'ר, אמר השבוע בוושינגטון כי יתכן שארה"ב איבדה את מע־ מד המובילה בטיסות מאויישות בחלל לטובת הסוב־ ייטים.

מושל באנגקוק התחפש למנקה רחובות

מושל באנגקוק, צ'אמלונג סרימואנג, גנראל לשעבר, המנהל מלחמת חרמה נגד הליכלוך, התחפש בסוף השבוע למטאטא־רחובות ויצא לרחובות עירו, כדי לבדוק כיצד מתנהל מבצע הניקיון.

אך תושבים כה רבים זיהו אותו למרות הבגדים השאולים, המטאטאים והעגלה, עד שנאלץ לוותר על „משימת הריגול" כעבור שעות אחדות.

בשעות הספורות שעשה בתחפושת, הספיק לזכות בנזיפות מפי פועל־ניקיון אמיתי, שהעיד לו על שהוא מטאטא לאט מדי.

צ'אמלונג הוא בודהיסט מאמין, בן 52, מהמפלגה הפופוליסטית, שנבחר לתפקידו לפני שנתיים.

„אילו האנשים היו משליכים פחות פסולת, המטא־ טאים ומפקחיהם היו עובדים קצת יותר קשה – הי־ תה באנגקוק הרבה יותר נקיה", אמר. (רויטר)

מאטלנטה לסן פרנציסקו ב־59 סנט

„גריי־האונד" חיסלה את המלאי

במיבצע מקדי לקידום מכירות הציעה חברת האוטובוסים האמריקנית „גרייהאונד" יותר מ־ 25,000 כרטיסי נסיעה ברחבי ארה"ב במחיר 59 סנטים בלבד האחד.

הכרטיסים נמכרו במשך שעה אחת בלבד בשתיים עשרה ערים בדרום ארה"ב; הלקוחות היו מאושרים, אך מוכרי הכרטיסים – מותשים. כוחם של הכרטיסים יהיה יפה בין התאריכים 6 במארס ל־5 באפריל והם טובים ליעדים שונים ברחבי ארה"ב".

המכירות, שנערכו ביום ד' בין 12 ל־1 בצהרים, גרמו אכזבה עמוקה לתושבים מעריה הצפוניות של ארה"ב. שם לא התנהלה המכירה.

„שני כרטיסים מאטלנטה לסן פרנציסקו ב־118 סנט – לא יכולה להיות עיסקה טובה יותר", התלהב אחד המאושרים שזכו בכרטיסים.

„אין לי מושג כמה אנשים המתינו בתור משום שלא יכולתי לראות את קצהו", אמר מוכר כרטיסים ממיאמי בראיון טלפוני, שבו נאלץ לצעוק לתוך הש־ פופרת כדי שיוכל להתגבר על הרעש שהקימו הממ־ תינים. (א.פ.)

מקורות בחיזבאללה: „ווייט בריא ושלם"

מאת שמי גבאי ומאיר בלייך

מקורות של חיזבאללה הכחישו את הידיעה של העתון המערב־גרמני „ביל־ דר", כי שליח הכנסיה האנגליקנית טרי ווייט, נפצע קשה ביותר מאש אוטומ־ טית שנורתה לעברו בעת נסיון להמלט מידי שומריו. לדברי המקורות, ווייט בריא ושלם.

בביירות מתהלכות שמועות שונות באשר לגורלו של ווייט. על פי שמועה אחרת, נראה ווייט מהלך בלווית אנשי דת מוסלמים סמוך לנמל התעופה של ביירות השוכן בקרבת מעוז השיעים ביר אל־עבד. „זהו עסק מסוכן. לוקחים אותי במכונית לבנין נטוש, בלילה בדרך כלל. אני נכנס פנימה לבדי, מישהו אוסף אותי, מכסה את עיני ואז אני מועבר למקום אחר. שם משוחחים עימי כאשר רובה מכוון לגבי" – כך תאר ווייט באחרונה את אופי פעילותו.

ווייט התפרסם לראשונה ב־1981, כאשר הצליח לחלץ ארבעה בריטים שניתפסו בידי האייתולות באיראן לאחר ההפיכה. ארבעה אחרים חילץ מידיו של הקולונל קדאפי וגם הם ללא תמורה של ממש. אחר כך הוא פנה ללבנון ובסך הכל ניתן לזקוף לזכותו את שיחרורם של 14 איש מידי מחזיקיהם.

דמותו הענקית ופניו המזוקנים של הש־ ליח בן ה־46, הם אורחים של קבע על מסכי הטלוויזיה בבריטניה מידי יום ביומו. הוא אר־ הב לככב באמצעי התקשורת אבל אמונתו ותמימותו הן המדריכות אותו. במשרתו כעוזרו של הארכיבישוף מקנטרברי, הוא משתכר שכר צנוע מאד שבקושי מספיק לפ־ רנסת רעייתו וארבעת ילדיו. מסעותיו ממו־ נים בעזרת תרומות מארה"ב ומקרן מיוחדת של הארכיבישוף.

הוא טוען תמיד שאין הוא עושה עסקות אלא מציע ידידות. הוא זכה לאוזן קשבת בר־ כות הבנתו והערכתו את האנשים עימם בא במגע. ווייט גילה גם הבנה לסבלם של הפ־ לשתינאים.

כאשר בא הפעם לביירות, הוזהר בידי השגריר הבריטי שבפעם זו הנסיבות הן שו־ נות, בעיקר לאחר חשיפתה של פרשיית העברת הנשק לאיראן. אף שכנראה לא ידע על כל מה שהאמריקנים שילמו תמורת בני הערובה שבשיחרורם הוא טיפל, גם הוא ידע שהתנאים הפכו לקשים יותר.

„רעמסס השני" נוסע לארה"ב

● פסל של פרעה רעמסס השני, שמשקלו 10 טונות, יצא אתמול בטקס פרידה חגיגי למסע ארוך בדרכו לממפיס שבארצות הברית שם יוצג בתערוכת „רעמסס הגדול". התזמורת הצי המצרי ניגנה את ההמנון הלאומי ו־150 מכובדים הריעו לפסל בן שלושת החלקים, שנארז בשלוש תיבות ענק שהועמסו על משאיות. צופרי הספינות בנמל השמיעו במשך 20 דקות תרועה לכבוד המלך שמת לפני 3,200 שנים. הפסל יועבר בספינה לנמל מרסיי שבצרפת ומשם ימשיך בדרכו, אך כל מארגני המבצע מסרבים למסור פרטים מדוייקים על נתיבו, מנימוקים בטחוניים. (תצלום א.פ.)

„הפרוטוקולים של זקני ציון" מוצעים למכירה בפאריס

מאת תמר גולן,
סופרת „מעריב" בפאריס

„הפרוטוקולים של זקני ציון", במהדורה שהוצאה לאור בכוויית, על ידי גוף המתכנה „הפדרציה האיסלאמית הבינלאומית של אירגוני סטודנטים" – מוצג למכירה בחנות ספרים בפאריס.

הידיעה המדהימה הזאת מתפרסמת בשבועון הי־ הודי „טריבון ז'ואיב" המספר כי כתב העתון גילה במקרה את הספר בחנות ספרים בפאריס, אשר את שמה הוא אינו מפרסם, משום מה. כתב השבועון מביע תמיהה על שהאירגונים הפועלים נגד הסתה גזענית לא מחו על הרשות שניתנה להפציץ ספר־ תועבה זה.

במהדורה שהתפרסמה בכוויית, רשום מתחת לשם הספר: „הנוסח המלא, כפי שאומץ על ידי הקונגרס הציוני בבזל. שווייץ, 1897".

ובאילו לא די בכך, השבועון „לה קאנאר אנשנה" מצטט פיסקה מזרה ביותר מספר פרי עטו של האיש העומד בראש הרשות הממלכתית לתיקשורת, גוף הממונה על תופש ההבעה והתיקניות של התיקשורת.

גבריאל דה ברוגלייה, נשיא הרשות, הוא בן למ־ שפחה אריסטוקרטית עתיקה ומחבר הספר „הצרפ־ תית, למען תחיה". בספר זה, מטיף דה ברוגלייה לש־ מירת טוהר הצרפתית לא רק מול „הפלישה" האמ־ ריקנית, אלא גם נוכח קיומן של שפות אתניות, כגון אלזאסית, קורסיקאית, בסקית ויהודית".

השפה ה„יהודית", אותה המציא דה ברוגלייה, נמצאת לדבריו, בשימוש על ידי 600.000 איש, אש־ כנזים וספרדים כאחת.

העיתון „ליברסיון" האשים אתמול את דה ברוג־ לייה באנטישמיות וציין, כי מרבית בני הדת היהודית בצרפת מדברים צרפתית, כשפת האם שלהם, גם אם יש ביניהם כאלה המדברים גם עברית, אידיש או לדינו.

„קיסר סמים" נלכד בחוותו בקולומביה והוסגר לארה"ב

מאת רן דגוני,
סופר „מעריב" בניו־יורק

קארלו אנריק לדר ריוואס, ראש קארטל של מבריחי סמים, שהזרים לארה"ב קוקאין בשווי של 40 מיליון דולר בחודש, נתפס שלשום בחוותו המבוצרת בקולומ־ ביה אחרי קרב יריות והועבר מיד לארה"ב במטוס צב־ אי.

לדר, אזרח־של גרמניה המערבית וקולומביה, המתואר כביארנאצי, הוא אחד משלושה „קיסרי סמים", השולטים על כ־70 אחוז מסחר הקוקאין בעולם, באמצעות ארגון פשע הק־ רוי „קארטל מדאיין", על שם העיר השניה בגדלה בקולומביה, הידועה לשמצה כבירת הרצח והסמים של אמריקה הלטינית.

קיסר הסמים מתואר כמיליארדר, שהיה נכלל בקבל ברשי־ מת 400 האנשים העשירים ביותר של כתב העת „פורצ'ן".

„קארטל מדאיין" מפקח על כל שלבי ההפקה של הקוקאין: משדות גידול של הצמחים להפקת הסם, המשתרעים על פני מיליוני דונם, בקולומביה, בוליביה ופרו, דרך עשרות מעב־ דות משוכללות במעבה הג'ונגלים באגן האמאזונאס וכלה במנגנון הפצה מסועף.

לדר, הנוהג להתפאר שצבר את המיליון הראשון בגיל 23, קנה אי בקבוצת איי בהאמה והשתמש בו כבסיס להברחת קוקאין לארה"ב.

פקידי רשות אמריקניים אומרים, כי מעצרו של לדר הוא ההישג החשוב ביותר בעשור זה במאבק לבלימת נגע הסמים.

לדר נתפס עם 15 שומרי ראש בעקבות הלשנה של ידיד־ תו ההרה, שנעצרה לפני שבועיים.

דובר של המנהל לאכיפת חוקי סמים בארה"ב אמר, כי לדר היה ידוע באכזריותו. הוא יזם כנראה את התקפה על בניין משרד המשפטים בבוגוטה אשתקד, בנקמה על נסיונות להצר את צעדיו.

סוכן אמריקני סיפר כי הוא נהג לחסל אנשים בלי להניד עפעף.

לדר הוסגר לארה"ב ללא דיון משפטי, על סמך בקשת הסגרה שהוגשה לקולומביה ב־1984. בתוך שעה מתפיסתו הועלה על מטוס צבאי אמריקני והוטס לפלורידה.

החיפזון שבו סולק מהמדינה מעיד עד כמה חוששים השל־ טונות מפניו.

בננו
ברק
הגיע למצוות
ה' בשבט תשמ"ז מירי וארנון סמדר

לארנון סמדר ורעייתו
ברכת מזל טוב
בהגיע בנכם ברק למצוות
משפחת „מעריב"

לשמחה אריאלי, – אסטרטגצות, ירושלים
ב"ה
אני אם לארבעה פעוטים, סבלתי מאוד מלד הבכור מריסקוס התקשיתי בשל כך להמשך. הקצר הדרישה מלהורות לגבר אריאלי, אשר הסבים להגיע במגן־אויר מוקדם ולערות היוזו נבה הנער בקבים. ליישב מרחוק, כדי לעזור לי, ובבנותו בעלי אינער את הכפיה מנגה מבלעו גם זמנית גם מכר אנחי עונה. במשך ערב שלם, עד ישב במחיצתנו. קשה היה לי לעבל את העמרות והמיומנות בה פעל ואת נה שהצליח להשיג בזמן קצר שמיפולים ארוכים לא השיגו.
מי יתן וזוכה לעזור לרבים, ויכנו מצווה בישראל.
שלומית בורנשטיין
שבי־שומרון
053-34311

רות ורון ויסברג
חובקים במזל טוב בת
ליטל
אחות ללירון
פרו ורבו...
רבקה ויעקב נימרודי
ברכה ודוד ויסברג

חרמש
ישוב קהילתי בצפון השומרון
של משקי חרות בית"ר
קולט
משפחות צעירות
עד גיל 35
רצוי עם ילדים בגילאי פעוטון וגן
מוצע מספר בתים בנויים לקליטה מיידית ו„בנה ביתך" במסגרת בניה מרוכזת.
הישוב בעל זכאות סיוע בסיוע הגבוה ביותר. נוף מרהיב, איכות חיים, קרוב לפרדס חנה–חדרה.
פרטים: בשעות העבודה 4–06-326393,
06–388212 או בערב טל' 06–322381

מועדון מטיילי מעריב
קניה
עם „אות הכבר"
ה„מועדון מטיילי מעריב"
פרטים 03-439207

ב"ה
שישי שבת
בט"ו בשבט
למשפחה הדתית
במלון „תדמור"
הרצליה־פיתוח
תבנית עשירה
הרשמה: „נחד",
טלפון 03-771718,
02-639469 ,03-455754

מרכז הברידג', מלון „סיני" ת"א
בהנהלת שחקני נבחרת ישראל
מודיע על פתיחת
קורסים למתחילים ומתקדמים
בדבר פרטים נא לפנות לטל. 658480 ו־652635

איש עסקים צעיר עם הרבה מוטיבציה
בן 26, בעל עסק קיים וידע טכני ברמה גבוהה, שירת כאיש צוות אוויר, דובר עברית ואנגלית (שפת אם). מחפש להצטרף לעסק עם אתגר ועבודה קשה.
ת.ד. 4238 נתניה

האולפן לאנגלית
The English Ulpan
• הדרך הרצינית ללמוד אנגלית
צוות מורים מקצועי. שיטה המביאה לדיבור שוטף והבנת הנקרא מלאה אפילו מרמה של ABC
חדש!! אנגלית לאנשי שיווק
קורס מיוחד
• אצלנו אתה מתקדם בדיבור וזוכר מה שלמדת!
• תרגישי בטוח — ברמה המתאימה לך!
• יותר אנגלית — בפחות כסף
72 שעות לימוד במשך 3 חודשים ב־3.40 ש"ח לשעה
מרפבה בגמורים
אבן גבירול 63, תל־אביב
טל' 03-248089

דוקטי 87
650–350 סמ"ק
האופנוע הטוב ביותר בעולם!!
במחיר הכרות שלא יחזור – אפשרות בתשלומים
דינמית
פינסקר 11, תל־אביב

משרד החינוך והתרבות
המכללה לחינוך ולספורט
אוהלו
לחוף הכנרת
מפעל זכרון לברל כצנלסון
א. מסלולי הכשרה להוראה
1. גננות
2. גננות ומורות לגיל הרך
3. מורים לכיתות ג' - ו'
4. מורים לחינוך גופני
ב. השתלמויות מורים
1. לתואר: א. מורה בכיר/ה
ב. גננת בכירה
ג. מורה בכיר/ה לחינוך גופני
ד. לימודי הסבה להוראה
2. לגמול: במכללה קיימים תחומי לימוד והעשרה רבים המעניקים זכות לצבירת שעות גמול.
פרטים נוספים במזכירות המכללה.
נפתחה ההרשמה לשנה"ל תשמ"ח
• במועד פנימית מעולה.
• לקוקים־ מילגות ומענקים.
• עתודאים מבקשים להקדים ההרשמה
כתובתנו: המכללה לחינוך ולספורט "אוהלו" ד.נ. עמק הירדן, מיקוד 15110
טל. 067-50330 / 50296 / 52270

مكذا من الاهل

هكذا من الأصل

הפרקליטות והמשטרה: אין עיסקת טיעון עם דוד בלס

הסניגור עו"ד וינרוט הפתיע בטיעון שטענת המירמה יכולה לעלות רק בנוגע ליחסים בין בלס לבנק דיסקונט ולא בינו לבין התק"ם; מבקש לפטור את בלס מלהשיב על האשמה

מאת איה אורנשטיין

המשטרה והפרקליטות הכחישו אתמול דברים שאמר סניגורו של דוד בלס, עו"ד יעקב וינרוט, כי המשטרה והתביעה הסכימו על עיסקת טיעון עם בלס, במשפט שבו הוא נאשם בהונאת התנועות הקיבוציות, המתנהל עתה בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

דבריו של עו"ד וינרוט בעניין הסכמה כביכול לעיסקת הטיעון מצד התביעה, עוררו רוגז רב בפרקליטות ובמשטרה. את הדברים אמר הסניגור בראיון שנתן השבוע לשבועון „כותרת ראשית". לדבריו ניסה להגיע לעיסקת טיעון עם התביעה וכי מאחר שכולם התעייפו מהתיק, הסכימו לכך גם התביעה וגם המשטרה ורק בלס עצמו התנגד.

אתמול טען עו"ד וינרוט לפני השופטת שושנה ברמן, כי אין לחייב את בלס להשיב על האשמה נגדו. עו"ד גיורא אדרת, סניגורו של צבי אהרוני, שהיה עוזרו של בלס ונאשם עתה יחד איתו בהונאת א.ש.ת כספים, הצטרף לטיעון זה וביקש לפטור גם את אהרוני מלהשיב על האשמה.

לדבריו, טענת המירמה יכולה לעלות רק בנוגע ליחסים בין בלס לבין בנק דיסקונט ולא בין בלס לתק"ם.

„התק"ם קיבל מה שרצה – תעודות פיקדון – והסיבה שבגללה נפרד מכספו והלווה אותו לבלס, לא היתה האמון שהוא רחש לו, אלא הבטחונות שקיבל מהבנק. א.ש.ת כספים היתה משוכנעת שיש ערבות של הבנק כלפיה, וכל עוד היא אוחזת בתעודות הפיקדון, ללא כל קשר למצב חשבונותיו של בלס, אין לה מה לדאוג", אמר.

עו"ד וינרוט הזכיר את עדותו של אלי כהן, לשעבר המישנה למנכ"ל בנק דיסקונט, כי היתה רשלנות פושעת מצד הבנק. הסניגור טען כי התק"ם הגיע למסקנה שתעודות הפיקדון יצרו חבות ישירה בין הבנק לבין א.ש.ת.: „אם היתה בעייה של חוסר אמון בבלס, הם היו לוקחים תעודות פיקדון ישירות ממנו ולא מסתבכים בהסדר המסובך עם הבנק".

"אם יאמרו שבלס מרמה את הבנק" – אמר הסניגור בסעון שהפתיע את התביעה – „זה עניין אחר, אבל האישום נגדו מדבר על מירמה כלפי א.ש.ת".

התובעת, עו"ד פנינה דבורין, תשיב ביום ג'.

מקורות תנתק הבוקר את המים לצפת

מאת אורי גינוסר

חברת מקורות מתכוונת לנתק הבוקר במעט לחלוטין את אספקת המים לצפת, משום שהעירייה חייבת לה יותר ממיליון שקליב. מים יוזרמו לעיר למשך שעתיים בלבד, כדי לאפשר לתושבים לאגור מי שתייה.

ביום שלישי צימצמה מקורות את אספקת המים לעיר ב־30 אחוזים, אך החוב לא שולם, ולפיכך הוחלט על ניתוק כמעט מוחלט מהבוקר.

דובר מרכז השלטון המקומי מסר בתגובה, כי מקורות היא חברה ממשלתית. לדבריו, לעיריית צפת אין כספים לשלם את חשבונות המים, משום שהאוצר אינו מעביר לה כספים, ולפיכך צריכה מקורות ל„התחשבן" ישירות עם האוצר.

חשוד בהשלכת בקבוקי תבערה על בתי ערבים הסגיר את עצמו

מאת אילן בכר

תלמיד ישיבת „שובו בנים", אריה ולפוביץ, שהיה מבוקש ע"י המשטרה חודשיים בחשד למעורבותו בהצתות, השלכת בקבוקי תבערה על בתי ערבים וגרימת נזק לרכוש של ערבים – הסגיר את עצמו אתמול למשטרת ירושלים.

חוקרי המשטרה סבורים כי אחרי רצח תלמיד הישיבה אליהו עמדי ז"ל, השליך ולפוביץ בקבוקי תבערה על בתים של ערבים בעיר העתיקה, הצית חנות במעלה חלדיה וגרם נזק לרכוש של ערבים.

ולפוביץ הסתתר מפני המשטרה ומצא מיקלט בירושלים ובבני ברק. בית המשפט הוציא צו מעצר נגדו. פרקליטתו עו"ד שולי רותן עשתה נסיונות תיווך להסגרתו, אך המשטרה לא הסכימה לתנאים שהציבה.

אתמול בבוקר הגיע ולפוביץ במפתיע למשרדי הפרקליטות וביחד הגיעו למטה משטרת ירושלים במיגרש הרוסים.

החשוד נעצר ונלקח מייד לחקירה. בכוונת המשטרה לבקש את הארכת מעצרו.

לפני שבועיים הסגיר עצמו צבי צוקר, גם הוא תלמיד ישיבת „שובו בנים", אולם כעבור ימים ספורים הוא שוחרר בערבות בצו בית משפט.

אתמול השליכו צעירים ערבים אבנים לעבר אוטובוסים שחלפו בשכונת ואדי ג'וז. לאוטובוס בקו 25 נגרם נזק קל. איש לא נפגע.

דקר את אחיו בגבו במרכז קרית ביאליק

מאת אמיר גילת

חייל כבן 19 מקרית ביאליק נדקר אתמול בגבו על ידי אחיו, לעיני קרובי משפחה. המצוע הועבר באמבולנס לבית החולים רמב"ם בחיפה ומצבו מניח את הדעת.

לאחר ויכוח סוער, שפרץ בין שני האחים במרכז קרית ביאליק, שלף אחד מהם, בן 24, סכין ודקר את אחיו הצעיר בגבו. החשוד בדקירה נמלט וחוקרי משטרה „זבולון" מחפשים אחריו.

נודע, כי המשפחה כולה מוכרת היטב במשטרה: הבכור בבנים נרצח לפני כמה חודשים, בעת שהיה בחופשה מבית הכלא, כנראה על רקע של חיסול חשבונות בעולם התחתון המקומי. אח אחר השתחרר אף הוא לאחרונה מבית הכלא.

אביטן וארביב פנו לבג"ץ: רוצים להתחתן ולהתייחד

נציב בתי הסוהר דחה את בקשתם בעניין זה

מאת גיל יודילוביץ'

אסיר עולם הרצל אביטן והאסירה אורית ארביב, אם בנו, פנו אתמול לבג"ץ בבקשה שיורה לנציב שירות בתי־הסוהר לאפשר להם להתחתן מחוץ לכתלי הכלא ולהתייחד.

הפנייה לבג"ץ באה לאחר שהנציב דחה את פניית באי כוחם של השניים, עו"הד אבי עמר ודוד יפתח, בעניין זה.

הזוג פנה לפני חודשים אחדים לבית המשפט ובקשו שיותר להם להינשא. השופט הורה להם לפנות ישירות להנהלת הכלא, וכך אמנם עשו.

אביטן וארביב פנו לגונדר דוד מימון לפני כחודשיים בבקשה שיאפשר להם להינשא בנישואין אזרחיים ולהתייחד ל־48 שעות מחוץ לכלא. כזכור הורשע הרצל אביטן ברצח שומר מפעל היהלומים „קרן אור". חברתו אורית נידונה לשמונה שנות מאסר על השתתפותה בשוד. אם יופחת לה שליש מתקופת המאסר, תשתחרר בעוד כמה חודשים.

אורית טענה, כי אחותה עומדת להינשא והסכימה שהיא והרצל יקיימו את טקס החתונה שלהם באותו אולם וכל ההוצאות יהיו על אחותה.

בעתירה לבג"ץ טוענים העותרים, כי מפלים אותם לרעה; הם מזכירים כי כבר היו מקרים שאסירים שפוטים למאסר עולם שוחררו ל־12 שעות ויותר.

הם מזכירים כי בעבר ליוו סוהרים אסירים לבית־מלון, כדי שיוכלו להתייחד.

רופאי ביילינסון נגד „הצנחת" המנהל שפירא

בסורוקה קיבלו הרופאים בתדהמה את מעברו

מאת דליה מזורי ואורי בינדר

רופאי ביה"ח ביילינסון מתנגדים למינויו של מנהל „מבחוץ": באסיפה אתמול מחו הרופאים על מינויו של פרופ' יאיר שפירא, שניהל עד כה את ביה"ח סורוקה בבאר שבע.

„אנו מעריכים מאד את פרופ' שפירא ואיננו מתנגדים לו אישית. אנו רק נגד השיטה הזו של הצנחת מנהלים מבחוץ, בעוד שאצלנו יש רופאים מצויינים ובעלי שיעור קומה, היכולים למלא את התפקיד לא פחות טוב", אמר יו"ר ועד הרופאים, ד"ר אליאס ויליקובסקי.

הרופאים החליטו לא לשתף פעולה עם פרופ' שפירא עד אשר תשונה החלטה על המינוי.

בקופ"ח רואים את ההודעה כזוטרה רבה, שכן מינויו של פרופ' שפירא היה ידוע לוועד מראש: „זכותה של הנהלת קופ"ח למנות מנהלים לכל ביה"ח שלה".

בסורוקה בבאר שבע, קיבלו הרופאים בתדהמה את עזיבתו הפתאומית של המנהל. אתמול כינס פרופ' שפירא את הרופאים הבכירים בסורוקה, וסיפר להם במלים נרגשות, כי יו"ר מרכז קופת חולים, פרופ' חיים דורון, התקשר אליו ביום שלישי בלילה והורה לו לעבור ביום רביעי לנהל את ביילינסון.

שלפני שלוש שנים חזר „הוצנח" שפירא לנהל את סורוקה והצליח להרגיע את המוסד התוסס מבחינת יחסי עבודה ולקדמו מבחינה מקצועית. הוא מסר כי בקרוב ייפגש עם הצוותים המינהליים, ויום בשבוע יישב על כסא המנהל, עד אשר ייבחר מחליפו.

תושב חיפה נפצע קשה ממוקש ברמת הגולן

מאת יהודה גורן וראובן בן־צבי

אדם בן 34, תושב חיפה, נפצע אתמול קשה ורגלו נקטעה, לאחר שעלה על מוקש סורי, באיזור שבין קורסי שבדרום רמת הגולן לעין גב שממזרח לכנרת.

הוא הוטס במסוק צה"ל לביה"ח רמב"ם בחיפה. לאחר בדיקת הוכנס לחדר הניתוח ועבר ניתוח דחוף.

בשעות הערב נמסר כי לא נשקפת סכנה לחייו, ומצבו מוגדר כבינוני.

היה חלום – וגז

● בהבערת פחיות סולר ובמיגנים הפגינו אתמול נציגי שכונת עבר הירקון מול משרד האנרגיה ברמת־אביב. התושבים מוחים על הכוונה להקים טורבינת גז כגיבוי לתחנת הכוח רדינג. „אם אנו לא נוכל לחיות ולנשום כראוי, גם האחראים למחדל לא יצליחו בכך", הם אומרים. שר האנרגיה, משה שחל, התחמק ברגע האחרון ממשרדו והמפגינים זעקו לעברו קללות. תושבים זועמים התנגשו עם עובדי משרד האנרגיה שיצאו לפזרם. את ההפגנה הרעשנית פיזרו בסופו של דבר לא אנשי המשטרה, אלא הנהגים הזועמים שמסלול נסיעתם ברחוב האוניברסיטה נחסם. התושבים הבטיחו להמשיך במאבק: „על גופתנו יקימו טורבינה מתחת לאפם של ילדנו".

(כתבו שרה פרידמן ועודד שורר; צילם צביקה ישראלי)

שביתה בהבימה: השחקנים דורשים דירוג עתונאים

מועצת פועלי ת"א תומכת בשובתים; אמש בוטלו הצגות „מירל'ה אפרת"

מאת חיים נגיד

התיאטרון הלאומי הבימה הושבת אתמול ושתי הצגות של „מירל'ה אפרת" לא הועלו. העילה – ההנהלה אינה חותמת על החוזה שהתחייבה לחתום עליו, שלפיו יעברו השחקנים לדירוג עיתונאים.

אתמול היו אמורות לעלות באולם רובינא בשעה 5.30 אחה"צ וב־9 בערב שתי ההצגות של ההפקה המצליחה „מירל'ה אפרת". מועצת פועלי תל־אביב הודיעה שהיא מתייצבת לימין השחקנים.

אתמול לפנות ערב היתה פגישה בין תדי קאופמן מזכיר מועצת פועלי ת"א, לבין שמואל עומר מנכ"ל הבימה, כדי למנוע את ביצוע הגזירה לפחות לגבי ההצגה השניה. אבל קאופמן אמר שהוא מוכן להתייחס רק להצעה קונקרטית שיש בה משום פתרון, וכל רעיון להתחשב בציבור הצופים בלבד אינו נראה לו, שכן הגיע הזמן שהקהל יבין עד כמה גדול הזעם של השחקנים על אי־חתימת ההסכם.

נראה שגם במוצ"ש תימשך השביתה, אלא אם כן תחול התפתחות דראמטית ברגע האחרון.

ניק קרשו מגיע ארצה

יופיע עם להקה בת תשעה נגנים

מאת אבי מורגנשטרן

ניק קרשו, אמן הפופ הפופולארי מבריטניה, יגיע לארבע הופעות בישראל, (בתל־אביב, ירושלים וחיפה), באמצע חודש מארס.

קרשו התפרסם בשנת 1983 בלהיט גדול ושמו „לא אתן לשמש לשקוע עלי".

עד היום הוציא שלושה אלבומים ושרשרת להיטים, ביניהם: „האם זה לא יהיה טוב", „החידה", „מירוץ אנושי" ו„נערות רוקדות".

קרשו יגיע לארץ עם להקה בת תשעה נגנים, לאחר שיסיים את סיבוב ההופעות בבריטניה.

מכאן הוא ימשיך בסיבוב ההופעות העולמי שלו, והתחנה הבאה תהיה יפאן.

מפיקי הופעתו בארץ רדינג הפקות וזאב אייזיק.

מידע שהגיע ארצה: אין שינוי במעמדה של אידה נודל

מאת רפאל מן

אין כל שינוי במעמדה של אידה נודל, ואין אמת בידיעות כי נתבקשה לפנות שוב למשרד „אוביר" בעניין בקשתה לאשרת יציאה לישראל – כך נמסר אמש מן המרכז למידע על יהודי ברה"מ.

על פי המידע פנתה נודל לפני כשבועיים ביוזמתה למשרד „אוביר" בעיר בנדרי, שבה היא נמצאת בגלות, אך הביעה בשיחות טלפון עם קרוביה הערכה פסימית לגבי אפשרות יציאתה מברה"מ.

דובר המרכז, ד"ר יורי שטרן, אמר אתמול כי אין בסיס לידיעות ששלטונות ברה"מ נוקטים מדיניות חדשה, המאפשרת לאסירי ציון להגיש בקשה לחנינות כדי להשתחרר. „ההצעה להגיש חנינה איננה בבחינת שינוי: זה הדבר השיגרתי. עד עתה סירבו אסירי ציון להגיש בקשות חנינה, משום שהדבר עלול להתפרש כהודאה באשמה", אמר ד"ר שטרן.

בהגיבו על ידיעה כי גורמים ישראלים סבורים שעל אסירי ציון לבקש חנינות, אמר שטרן כי גורמים הרוצים להתפייס עם ברה"מ בכל מחיר, מביאים לסובייטים ליצור אשליה של שינוי המדיניות.

נאסר פרסום פרשת הנער שהוצא מהישיבה ע"י הוריו

בית המשפט המחוזי בירושלים אסר אתמול לפרסם את הפרשה של הנער בן ה־16, שנלקח על ידי הוריו מהישיבה שבה למד בבני ברק.

לפני השופט אליהו בן זימרה בבית המשפט המחוזי בירושלים נערכו אתמול דיונים משפטיים בבקשת אחותו של הנער למנותה לאפוטרופסית על אחיה ולהוציאו מידי הוריו.

הדיון המשפטי נמשך שעות ארוכות ובסופו ציווה השופט בן זימרה לאסור כל פירסום על פרטי ההליך ועל הדיונים והטיעונים של הצדדים לפניו.

כמו כן הטיל השופט צו איסור פירסום על פרטיו של הנער, תצלומו וכל פרט מזהה אחר עליו. (ע.)

ב"ה

חגיגות סיום ספר הרמב"ם

ביום הבהיר י' בשבט יחוג עם ישראל כולו את סיום „הרמב"ם היומי".
שמחה מיוחדת בשנה זו, כאשר היא מקיפה ומאחדת את כל בית ישראל, בשלושת ה„סיומים"

א. סיום המחזור השלישי ללומדי שלושה פרקים ליום ב„יד חזקה".
ב. סיום המחזור הראשון ללומדי פרק אחד ליום, ב„יד חזקה".
ג. סיום המחזור השלישי ללומדי המצוות היומיות, ב„ספר המצוות".

התגיגה הארצית תתקיים אי"ה ביום שני י' בשבט ה'תשמ"ז (9.2.87)
בבנייני־האומה, ירושלים, בשעה 6.00 אחה"צ (הדלתות תיפתחנה בשעה 5.45 בדיוק)
(בתוספת אולמות ומסכי הקרנה)

במעמד מרנן ורבנן, גדולי התורה והחסידות שליט"א

ואישי ציבור נכבדים

את החגיגה תנעים תזמורתו של משה מונה רוזנבלום
בהופעה מיוחדת של החזן־זמר מניו־יורק
שניאור זלמן ביימגרטן

לנשים, יועבר האירוע במעגל סגור באולמות הסמוכים
הזדרזו להשיג את הכרטיסים
שיבטיחו את מקומותיכם במעמד הגדול

כרטיסים ניתן להשיג בסניפי חב"ד ברחבי הארץ

כרטיסים להשיג ב:
המטה: מאה שערים 70 י־ם; היכל אינטרנשיונל, רח' יעקב מאיר 7 י־ם.
מרכז חב"ד הרטה 13 ת"א. ביום הכנס בקופת בנייני האומה בערב.

להשכרה משרדים בבנין חדש

במרכז ת"א, רח' פרץ 6

★ החל מ־150 מ"ר עד 700 מ"ר
★ חלוקה לפי דרישת השוכר
★ טלפונים, חניה, מעלית
★ כניסה תוך חודשיים

לפרטים נוספים לטלפן:
03-262894, 03-370827, 03-378732.

יצרנים ומשווקים

של מוצרי חן ומתנות
המעוניינים לפרסם מוצריהם
במוסף מיוחד וחגיגי ל„יום האם"
שיופיע ב„מעריב"
יפנו לטל. 439252 א. בדחן
או 439456 בינה

המשרד ללימודי מבוגרים – ארט ישראל – משרד העבודה

למד במוסד ציבורי מוכר

משלחת ההרשמה לקורסים הבאים:

★ עיצוב חלונות ראווה.
★ שיווק פרחים מקצועי.
★ נושאים נבחרים בגרפיקה.
★ יסודות לעיצוב פנים.

(לבוגרים תיכון השלמה לשרטוט בנין שלב א')

פרטים והרשמה: כל יום משעה 08.00–19.00 ביום ו' עד 13.00.
תל־אביב: שד' דוד המלך 39, מיקוד 64954, טל': 234507, 233231/283; רח' העבודה 32, מיקוד 65255, טל': 657065, 660086; בית ציון ר"א, רח' בת ציון 10, כניסה מרח' יצחק שדה 76, טל': 330917.
חולון: כבר ויצמן 5, ימים א', ב', ד', ה', ו', שעות: 10.00–12.00 ו־16.00–19.00. טל': 843256.
הרצליה: רח' בן גוריון 12 (בבניין), טל': 541068, ימים ד', ו', בין השעות: 09.00–12.30, ימים ב'–ג', שעות: 17.00–19.00.
רמת גן: בי"ס אורט, רח' בן אליעזר, טל': 775171 בימים א', ב', ד' שעות: 16.00–19.00. בי"ס אורה, רח' אורה 6, טל': 721109. ימים ב'–ד' בין השעות: 16.00–19.00.
ירושלים: רח' הרב ראשונים 8 (סימטה מהמדרחוב), טל': 226455, 223033.
חיפה: שמריהו לוין 30, טל': 664671, 666182.
נתניה: רח' ירושלים 1, טל': 32727.

הופיע ונשלח למנויים גליון מס' 85 של

„האומה"

רבעון בהוצאת המסדר ע"ש ז'בוטינסקי

דבר העורך

אליהו בן אלישר: המצווה הלאומי והמשלה הממשלה על מדיניות הצפיה להתנהגות / צמח צמרוני: עיתונות, דמוקרטיה ומדינה / שמואל כץ: הונגות אברהם לינקולן ויהודי ישראל / מיכאל יוהנה: הלובי האמריקאי־ישראלי והאינטרנציונל / הרצל והלבור הקוק והמחנות המאבקים על הפוגמה הציונית – ראיון עם משה בן־יוסף (הגה) / שמעון מרקיש: גורלו היהודי של סופר רוסי / עודד יער: המסורה של מדינת ישראל / משה גיל: 40 שנה למלחמת המיתיו הבינוני בגמטריאלית / יהלם שוטקבל: הבון (סיפור) / שרה המפשלון: כותב הספר (שיר) / ש. נדב: הסביבה הפלשתינית – מאשמעון קוקיאנית / יוסף נדבה: כמה שלוה יזע ז'בוטינסקי / אריה ויטלה: שיוכות „קפה־דיוגר" ביוקמת ויוכית בבאה ה־18 / מיכאל מזן: מיכאל ביסודא (שמשרו) / הרצל הקוק: שני שירים / שאול קטלה: החינוך לשמירה בישראל.

ביקורת ספרים

יוסף מרילנדה: מוזלת השחמוז של הסמור השוחה / יוסף בוזס: האיותלה המרינות / משה דוה: הכהונה־הארצית הזאת / יצחק שגן: שחרי עם ללא עם / אריה בריוסף: ימה חרוחה עם „השואה" / קריאת ביוזים / שפורים שנקבלו במערכת / הכנוי קוראים / הברה.

הזמנות: ת.ד. 21174 תל־אביב, 61211.
מחיר הגליון 6 ש"ח. מנוי שנתי 15 ש"ח (כולל מע"מ)

פנוי, פנויה! מסורתי להקים בית ומשפחה פגוש לאלי שלוש שדכן משפחתי פרטי מאנשי מעשים איכותי.
טל. בבית: 03-990507, 03-991949 (גם בשבת).

12 דקות של כדורגל אירופי

מנשנגלאדבך – סטיאווה בוקארשט 2–2 (2–2)

עמי כברי

כל הסיפור הזה קצת הביך את הקהל הישראלי. כן, הוא יודע בדיוק עם מי יש לו עסק. זו בורוסיה מנשנגלאדבך, בת לשושלת מפוארת במועדון מערב־גרמני מצליח. וזו סטיאווה בוקארשט, אלופת אירופה, שבשורותיה לא פחות מעשרה שחקני נבחרת רומניה. ובכל זאת, זה לא אוחנה ומלמיליאן ולא פיזנטי־דוביה, וכזה יש לו לקהל לצעוק שם ועל מי?

מהבוק הזה יצאו רק 700 צופים קרירים (כאשר אירופי מצידם), שבאו לגעת בעדינות בכדורגל כשוכה. מה שהיה שם לא הותיר רושם אנין במיוחד, אבל העירנים שבין יושבי היציעים הבחינו בכמה מהדברים שהליגה שלנו דלה בהם.

דקה ראשונה, שיעור ראשון. אלוהים רק יודע, מי לימד את הכדורגלנים שלנו את כל רזי תורת ההסתברות. לא בועטים בארץ מרחוק. לא סביר שהכדור יחדור. ברנרד קראוס קיבל, סליחה עשה לעצמו ממסירה פשוטה, טיל אדיר שזעזע את הקורה השמאלית וחדר פנימה מ־20 מטרים.

המאמן הרומני, שנשמע נעלב בתחילת השבוע שעבר, בשל היסוסי ההתאחדות שלנו אם לארחו כאן, היה ודאי נעלב יותר לו הרימו חניכיו ידיים כבר בשלב זה. דקה 5, הרומני ויקטור פיצורקה משתלט על כדור פרי מחדל של הגנת בורוסיה החלשה. 1–1.

בורוסיה זקוקה בדיוק ל־3 דקות, כדי שאובה ראן יחדיר כדור קרן מקרוב פנימה ר־2–1 למנשנגלאדבך. פרק השערים המזורז, שקבע את תוצאת המשחק, הסתיים בדקה ה־12 בשער עצמי של מיכאל פרונצ'ק, בתום הסתערות תוך צירופים יוצאים־מן־הכלל של סטיאווה, 2–2. לו טרחו להלביש את פרונצ'ק בחולצה המתאימה לפני כן, זה היה השער המושלם של השבוע הבין־לאומי בארץ.

המהומה שהתחוללה במגרש בתחילת המשחק הבטיחה הרבה אבל לא קיימה. השער הרביעי היה כנראה הסימן המוסכם בין 2 הקבוצות: ההגנות התעשתו, הקהל הגיב בדממה מוחלטת, משועמם. לרגע היה נדמה שהקבוצות גם הן בשלהן – משפשפות חלקים טעוני שיפור. סטיאווה פתחה את המחצית השניה בסידרה של שמירות להץ על כדור ראשון בהתקפת בורוסיה. מנשנגלאדבך יצאה מעודדת (דקות 79–82) מאימון פרסרת בקרנות קצרות, שכמעט הסתיימו בשלושער.

שפט היטב משה אשכנזי, 700 צופים באיצטדיון ר"ג.

השופט הישראלי משה אשכנזי מתבונן בצמד הכוכבים – אובה ראן מבורוסיה מנשנגלאדבך (בלבן) וגיאורגה האג'י מסטיאווה בוקארשט כשהם הרודפים אחר הכדור. צילום: צביקה ישראלי

יעקב אסייג, שוער בני־יהודה: לצמצם את הפער

אלכס פרלסמן

שוער בני־יהודה ת"א, יעקב אסייאג (28) נכנס כבר ל"כוננות ש"א" לקראת העימות של קבוצתו עם ההתקפה הפוריה והאימתנית ביותר בלאומית, זו של המובילה, בית"ר ירושלים. אסייג ייאלץ להיות השבת בשיאו כדי לבלום במפגש המוקד של השבת, את אורי מלמיליאן ואלי אוחנה. לדעתו כל תוצאה במאבק אפשרית, והוא חוזה את הצפוי במחזור שיפתח את הסיבוב השני.

מכבי יבנה – מכבי חיפה. "חיפה נמצאת בתקופה לא טובה. אם היא תשחק ביבנה כפי שיחקה השבת נגדנו בשכונה, הסיכויים נוטים ליבנה, שהיא קבוצה ביתית טיפוסית. אבל נראה לי שהמשחק יסתיים בתיקו".

בני־יהודה – בית"ר ירושלים. "משחק פתוח. בית"ר היא הקבוצה הטובה בארץ. גם אנחנו טובים, ותהיה לנו יותר התלהבות ורצון לנצח, כדי לצמצם את הפער, ולהביא עניין בליגה".

מכבי פ"ת – שמשון ת"א. "שמשון קבוצה טובה יותר והיא תזכה בנצחון".

הפועל פ"ת – בית"ר ת"א. "בית"ר בתהליך של השתפרות. הפועל בתקופה חלשה. נצחון לבית"ר".

מכבי נתניה – ב. נתניה. "לא צריך להוסיף מלים. נצחון קל למכבי".

מכבי ת"א – הפועל לוד. "משחק שקול, שיגמר בתיקו אפס. מכבי איננה מצטיינת העונה, והיא לא תצליח להכניע את ההגנה החזקה והאמביציוזית של לוד".

הפועל ת"א – מכבי יפו. "יפו היא קבוצה של 15 המחזורים האחרונים בכל עונה. היא מסוגלת לנצח את הפועל, אבל אני מאמין שזה יהיה משחק שקול, שיסתיים בתיקו".

הפועל כ"ס – בית"ר י"ם. "לכפר־סבא יש פוטנציאל טוב יותר, ולמרות שבזמן האחרון היא לא היתה בפורמה היא תנצח".

מיחיץ' הופתע מהזמנת כהן לסגל

מאיר ריפמן

מגן בית"ר ירושלים אבי כהן, זומן לסגל הלאומי של נבחרת ישראל, וביום ג' הקרוב הוא אמור לערוך את אימון הבכורה שלו בסגל. כך גילה אתמול מנהל הנבחרת, אברהם בנדורי.

מי שהופתע מהודעה זו היה ...המאמן הלאומי מיליאנקו מיחיץ'. כאשר נשאל אתמול באקראי, על זימון אבי כהן ה"ירושלמי" לסגל, הוא נשמע מופתע: "לא הזמנתי אותו. אמרתי שהוא אצלי על הכוננות לא יותר מזה. אני מתפלא לשמוע שהזמינו אותו לאימון..." אמר מיחיץ'.

ארברטון מאיימת על הפיסגה

ארברטון תקבל מחר הזדמנות מצויינת לכבוש את פסגת הליגה האנגלית. בחוריו של הווארד קנדל יארחו בגודיסון־פארק את קובנטרי, ונצחון יבטיח להם את המקום הראשון, משום שהמובילה ארסנל עסוקה במשחק הראשון חצי גמר גביע הליגה נגד טוטנהאם, שייערך ביום א' ויוקרן בשידור חי בטלוויזיה.

ארסנל היתה אמורה לארח את ליברפול בשבת, אך המשחק נדחה בגלל התחייבויות הגביע של התותחנים. ליברפול חופשית איפוא, אך נוטינגהאם פורסט תוכל לשפר מעמדה בצמרת אם תנצח בווטפורד. שאר המשחקים במחזור ה־27: אסטון־וילה – ק.פ.ר, צ'רלטון – מנצ'סטר יונייטד, צ'לסי – שפילד וונסדיי, לסטר – וימבלדון, ניוקאסל – לוטון, סאותהמפטון – נוריץ', ווסטהאם – אוקספורד.

פיזנטי יוצא היום למבחנים בגלאזגו

דוד פיזנטי אמור לצאת הבוקר למבחנים בגלאזגו ריינג'רס הסקוטית, כך נמסר מפי מקורות מהימנים בגלאזגו שטענו כי על פי התכנית וההסכם עם מנהל הריינג'רס, גראם סונס, יגיע הכדורגלן הישראלי לגלאזגו הערב. המקורות הוסיפו כי אף על פי שסונס לא זקוק כרגע דווקא למגן שמאלי, יש לו צורך בחיזוק האגף השמאלי של הקישור ואם יתרשם מיכולתו של פיזנטי הוא עשוי לרכשו למטרה זו.

ספורטאים מפולניה למשחקי אס"א

30 ספורטאים מאוניברסיטת ורשה בפולין, בענפי הכדורגל, קטרגל וקארטה, יהיו בין המאות שיבואו ליטול חלק במפעל הספורט הבינלאומי ה־19 של אס"א, שיתקיים באוניברסיטת בן גוריון בנגב, ב־29 ר־30 באפריל השנה.

באירוע הגדול ישתתפו נבחרות כדורעף, כדורסל, שחיה, טניס, ג'ודו וענפי ספורט נוספים מאוניברסיטאות ברחבי העולם, וכן ספורטאים סטודנטים מאוניברסיטאות ומוסדות להשכלה גבוהה בישראל. אוניברסיטת בלו הוריזונטה מבראזיל תשגר משלחת בת 70 ספורטאים וקבוצה נוספת תגיע אף מבופוסוואנה שביבשת האפריקנית.

לאן השבת

הליגה הלאומית
(לאחר המחזור ה־15)

.1	בית"ר י־ם	16–35	34
.2	בני־יהודה	11–18	25
.3	מכבי ת"א	13–26	23
.4	שמשון	9–15	23
.5	כפר־סבא	17–21	23
.6	מכבי חיפה	10–13	23
.7	הפועל לוד	9–16	22
.8	הפועל ת"א	11–14	22
.9	הפועל פ"ת	15–19	21
.10	מכבי פ"ת	12–13	18
.11	באר־שבע	11– 9	18
.12	מכבי נתניה	21–15	17
.13	בית"ר ת"א	22–15	16
.14	מכבי יבנה	17–12	15
.15	מכבי יפו	24–11	11
.16	בית"ר נתניה	42– 8	7

הליגה הארצית
(לאחר המחזור ה־15)

.1	הפועל חיפה	9–21	29
.2	הפועל חדרה	15–22	26
.3	צפריריים	8–15	24
.4	הפועל עכו	14–19	24
.5	הפועל יהוד	15–18	24
.6	הפועל י־ם	17–17	23
.7	שעריים	8–13	21
.8	רמת־עמידר	15–12	21
.9	בית־שאן	18–15	19
.10	הפועל טבריה	20–20	18
.11	בית"ר רמלה	16–13	18
.12	הפועל ר"ג	10– 6	18
.13	מרמורק	23–17	15
.14	הכח ר"ג	16– 9	14
.15	בית"ר נהריה	14–10	14
.16	דימונה	20–11	11

כדורגל

ליגה לאומית
(השעה הראשית: 15.00)
מכבי יבנה – מכבי חיפה
בני־יהודה – בית"ר ירושלים
מכבי פ"ת – שמשון ת"א (יום ו')
הפועל פ"ת – בית"ר ת"א
מכבי נתניה – בית"ר נתניה
מכבי ת"א – הפועל לוד
הפועל ת"א – מכבי יפו (13.00)
הפועל כ"ס – הפועל ב"ש

ליגה ארצית
בית"ר נהריה – הפועל יהוד
הפועל דימונה – הפועל בית־שאן
הפועל מרמורק – הפועל ר"ג
בית"ר רמלה – הפועל חדרה (באצטדיון "וינטר" בר"ג)
הכח ר"ג – "צפריריים" חולון (ו')
מכבי עמידר – מכבי שעריים
הפועל ירושלים – הפועל טבריה
הפועל חיפה – הפועל עכו

ליגה א' צפון
הפועל טירה – מכבי עפולה
הפועל טייבה – בית"ר חיפה (11)
טירת־הכרמל – בני־טמרה (11)
קרית־אתא – מכבי חדרה (11)
אור־עקיבא – מכבי חדרה (11)
מכבי טמרה – הפועל רעננה
קרית־שמונה – "עליה" כ"ס

ליגה א' דרום
הפועל בת־ים – בית"ר ב"ש (במגרש "לורוס")
רמת־השרון – הפועל אשקלון
הפועל אזור – אור־יהודה (11)
הפועל רמלה – הפועל ירוחם
קרית־מלאכי – "לורוס" חולון
קרית־אונו – בית־שמש
קרית־גת – הפועל ראל"צ

אתלטיקה
אליפות ישראל בקרב־רב לנוער תיערך בשבת (16.00) באיצטדיון בהדר־יוסף.

ג'ודו
אליפות ישראל לילדים תיערך בשבת (11) ב"בית־צעירים" ברמת־השרון.

קשתות
תחרות "פיטא" תיערך בשבת (19.30) במרכז שרת בגבעתיים.

רוגבי
בליגה ייערכו המשחקים הבאים (שבת, 14.00): יזרעאל – תל־אביב; גליל עליון – ירושלים; טכניון – רעננה.

בדמינטון
האליפות תיערך בשבת (9) במרכז מכבי בראשון־לציון.

רשות שדות התעופה בישראל
רשות שדות התעופה — נמל התעופה בן־גוריון
מכרז מס' ר/28/86
למתן שרותי ניקיון בש"ת הפנימארציים באילת, דב הוז (ת"א) הרצליה וחיפה
1. רשות שדות התעופה מזמינה בזה הצעות למכרז הנ"ל. מתאגידים הרשומים בישראל כחוק, שיש להם נסיון מוכח של 3 שנים לפחות במתן שרותי ניקיון למשרדי ממשלה או למוסדות של המדינה.
2. התאגידים כנ"ל יידרשו, בנוסף לקריטריון הנ"ל, לעמוד בשאר דרישות ותנאי המכרז. אשר את מסמכי ניתן לקבל מיום פרסום זה ועד ליום 13.2.87 בין השעות 09.00 ועד 10.00 במחלקת הרכש (בבנין הטרמינל הבינלאומי בנמל התעופה בן־גוריון, קומה ב', חדר 256).
3. פרטים מדוייקים בדבר סיור במקומות השרות, במסמכי המכרז.
4. המועד האחרון להגשת הצעה נקבע ליום 26/2/87 שעה 09.00.
5. רשות שדות התעופה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה אחרת.
מחלקת רכש

להשכרה משרדים
ליד שד' רוטשילד בתל־אביב
650 מ"ר קומת משרדים מפוארת
מיזוג מרכזי, חלוקה עפ"י דרישה, שמירה, מלצרים ומרים בשבת.
ניתן לשכור חצי קומה 325 מ"ר
לפנות: רשת נכסים 03־769862, 03־771357.

למוסד ממלכתי דרושה בשכירות
דירה מרוהטת בת 4/5 חדרים, כולל טלפון, במרכז ירושלים.
הדירה תישכר למשך שנה עם אופציה להארכה.
לא ישולמו דמי תיווך.
בהצעות נא לפנות: טלפונים 03־207013, 03־207012 בין השעות 08.00–14.00.

אפריקה ישראל להשקעות בע"מ
מציעה למכירה מכוניות
1. פיאט ריטמו, יד שניה, 52־298־13, 91,000 ק"מ.
2. פיג'ו 304, 79, 582־194, 160,000 ק"מ.
בפרטים נא לפנות לטלפון 03־650281
הצעות תתקבלנה מתאריך 6.2.87 ועד 10.2.87 בצירוף המחאה בנקאית ע"ס 5% מהמחיר המוצע. מודעה זו אינה מהווה מכרז.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

גבר לעניין
אתה בעניין. יום שני. קבענו.
"המפרק של המדינה", מקצוע עם עתיד: ראיון עם עו"ד ישראל גפני ■ ראקטבול, ספורט שישגע את המדינה ■ היו ברקסים? דע איך לבלום את הרכב ■ הגורילות של מנהיגי ערב ■ "בובה" עברית בבנגקוק. רק מסעדה ■
וכן המוסף הפרסומי "מועדון גבר לעניין"
תסתכל מה קורה במעריב

פיתוח כוכב יאיר
אגודה שיתופית בע"מ
פניה להציע הצעות לקניית מבנה סופרמרקט
בישוב כוכב יאיר
שימנה כ־1200 משפחות
מבנה הסופרמרקט מושכר תמורת אחוזים מן הפדיון לרשת סופרמרקטים, ל־5 שנים.
הצעות בכתב יוגשו לא יאוחר מתאריך ה־20.2.87 בשעה 12.00, במשרדי האגודה, רח' המלך ג'ורג' 38 (מצודת זאב) תל־אביב, קומה 5.
האגודה אינה מתחייבת לקבל כל הצעה שהיא.
לפרטים טל. 03־204660, למר יאיר ניב.

פוספטים בנגב בע"מ
מכרז
חב. פוספטים בנגב בע"מ
מציעה למכירה ציוד מכני כבד לפי הפרוט הבא:

.1	סקריפר 631C	קטרפילר שנת יצור 1975	מס פנימי 7
.2	סקריפר 631D	קטרפילר שנת יצור 1977	מספר פנימי 15
.5	סקריפר 631D	קטרפילר שנת יצור 1979	מספר פנימי 20
.4	מעמיס אופני 966	קטרפילר שנת יצור 1969	מספר פנימי 3
.5	מעמיס אופני 980B	קטרפילר שנת יצור 1970	מספר פנימי 1
.6	טרקטור זחלי FD40	פיאט שנת יצור 1982	
.7	משאית 773B	קטרפילר שנת יצור 1980	מספר פנימי 73
.8	משאית 773B	קטרפילר שנת יצור 1980	מספר פנימי 74
.9	משאית 773B	קטרפילר שנת יצור 1980	מספר פנימי 75
.10	משאית 773B	קטרפילר שנת יצור 1980	מספר פנימי 76
.11	עגלה לטריילר	שנת יצור 1957	מספר פנימי 02–63

רשימות חלפים תצורפנה ותהינה חלק בלתי נפרד מהציוד עצמו.
את הציוד והחלפים ניתן לראות באתרי החברה כמפורט בטפסי המכרז.
ביקור/סיור יש לתאם עם מר ג'אן גוטסמן טלפון 057־59635/6
טפסים להגשת המכרז ניתן לקבל על פי פניה למר הרמן גולדשטין במשרדי החברה במחלקת אספקה בב"ש ר"ח הדסה 66 טל: 057־33913
או ע"י פניה בכתב לת.ד 5194 בארשבע.
ניתן להגיש הצעות גם לכלי בודד.
מועד אחרון להגשת ההצעות 5.3.87
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
החברה שומרת לעצמה את הזכות לבטל את המכרז בכל שלב שהוא.

חברתנו היא אחת מהתשלובות הכימיות הגדולות בארץ ● תהליכי הייצור מבוססים על טכנולוגיות מתקדמות ● כ־90% מתוצרתנו מיועדת לייצוא, כשהמחזור הכספי כ־130$ מיליון לשנה ●
אנו מזיזים הרים
קשת חברה לפרסום בע"מ

هكذا من الاصل

כדורסל

ירושלים שלחה את גבת לארצית

מרדכי רוזנבלום

בסידרה של משחקים מרתקים וסוערים, מחזור אחד לפני תום העונה, באו אמש על פתרונן כמעט כל השאלות הבוערות, לקראת משחקי הגמר־סל. היה זה הערב של קבוצות החוץ. 5 מהן זכו בניצחונות, שסיימו את המאבקים בצמרת ובתחתית.

הפועל איתן־גבת, נציגת עמק יזרעאל, הצטרפה להפועל ר"ג ושתי הקבוצות יופיעו בעונת המשחקים הבאה בליגה השניה. הפועל ירושלים, אחרי 10 הפסדי חוץ רצופים, הדהימה אמש את הקיבוצניקים בניצחון החוץ היחיד שלה העונה, אחרי מאבק מותח ומרתק, 85–89.

צל"ש לירושלים. אבל גם מכבי ר"ג ראויה למחמאות. כדורסלניה לא המתינו למשחקים אחרים וכמו ידיהם נמלטו מאימת הירידה. הם הפתיעו ברוממה במשחק שאפתני ומלא רוח־לחימה, את מכבי חיפה, 102–110 ובכך הותירו לעיר רמת־גן נציגה בליגה הבכירה בכדורסל.

ובצמרת – הפועל חולון במקום השני. קני „אנימל" באניסטר, שחזר מ„חופשה מאונס" שהטיל עליו בית הדין המשמעתי של איגוד הכדורסל, הוביל אמש את חולון לניצחון מלהיב בכפר־גלעדי, על הפועל גליל־עליון, 72–75.

הפועל חיפה, אומנם ניצחון חוץ צפוי על הפר ר"ג (87–106), אבל חניכיו של יריב ורשיצקי לא רק „ברחו" מהליגה הארצית, אלא גם הבטיחו לעצמם מקום בגמר־סל.

מכבי ת"א, הרחק מן ההמון הסואן, הביסה במשחק רב־סלים את בית"ר ת"א, 100–135 (היה זה משחק חוץ של מכבי ת"א, ב„יד־אליהו).

אליצור נתניה „קילקלה" את שורת ניצחונות החוץ, כאשר גברה באולמה על הפועל ת"א 110–89. אגב, היה זה ההפסד ה־10 של ת"א העונה.

ביום ב' המחזור ה־22, ידרג סופית את 8 הקבוצות שיפתחו ב־16 בפברואר במשחקי הגמר־סל.

„אנימל" חזר בכפר־גלעדי הכירו אמש את החיה של הפועל חולון. אחרי שריצה הרחקה משני משחקים בעקבות קרב האגרופים עם גרג קורנליוס ממכבי ת"א, שב באניסטר אל המשחק בכוחות מחודשים. אמש בגליל הוא היה הרוח החיה שמאחורי הניצחון שהבטיח לקבוצתו את המקום השני.

חלום אלימלך: 7 הדקות הטובות

אלברט מנחם

מאבק כוחות אדיר, כיאה לקרב על הסגנות, התנהל אי שם בצפון הרחוק בכפר גלעדי. גליל עליון שלטה במערכה במשך 37 דקות, אך נכנעה לסיום מוחץ, מעורר כבוד והערכה של החולונים שניצחו, אחרי שעברו עליהם דקות רבות של מריטת עצבים 72–75.

אין ספק, המתח התיש את שני הצדדים. הקבוצות התקשו לשמור על ריכוז מלא לאורך זמן. מאמן חולון מולי קצורין הימר. הוא פתח את המשחק עם קני באניסטר על הספסל. אחרי 10 דקות, כאשר הגליל הציגה עליונות ברורה 15–20, קרא לו לדגל, אך דבר לא השתנה. באניסטר לא הושיע, ועד להפסקה שמרו הגליליים על יתרונם 37–42. הכל, תרף פציעתו של המוח שלהם שמוליק זיסמן כבר בדקה השלישית.

חולון לא הרימה ידיים. תוך שתי דקות מפתיחת המחצית השניה הישוותה 44–44. כאן משום מה, נעצרה והגליל שלחצה על דוושת המהירות והיעילות עלתה ליתרון שיא 46–55 תוך ארבע דקות.

דומה היה שזוהי נקודת השבירה החולונית. אך לא כך חשבו ישראל אלימלך הפעלתן והתחבולן, גיב בוגין וקני באניסטר, שבעקשנות ובהתמדה נשפו בעורפם של טרי ווייט ששיחק ברוב שלבי המחצית השניה כשלחובתו ארבע עבירות אישיות. שבע דקות מהסיום איבדה חולון את בוגין המצוין, שביצע עבירה חמישית. קבוצתו היתה עדיין בפיגור 62–66. כעבור שתי דקות „בולד" שוויון 67–67. חולון הלחיצה את הגליל ועלתה ליתרון 68–71, ששבר את חניכיו של הדומים של אריה מליניאק, שכאילו לא נשאו בעומס המתח ואיבדו את השליטה בנעשה במגרש, ועכשיו ברור שגם את הסגנות.

ניצחון חוץ באווירה ביתית

אהרן כפיר

הפועל ירושלים הנמיכה נוקאאוט מהמם, לקיבוצניקים מגבת. ניצחון החוץ הראשון שלה העונה, ניצחון יקר מפז 85–89, אשר השאיר אותה בלאומית, והחזיר את גבת בחלוף עונה אחת, לארצית. פעם נוספת לא השכילה גבת לנצל את ביתיותה במאבקי התחתית.

עבור גבת היה זה משחק של להיות או לחדול. גם עבור הירושלמים. אך לאכזבת דבים בעמק, הציגה המארחת תלכיד קבוצתי גרוע. הרצון לנצח, אולי פעם בעודף השחקנים, אך יכולתם הירודה כבודדים ומשחקם המפוזר, לא הותיר להם כל סיכוי.

מנגד – ירושלים. מלווה בכ־300 אוהדים משולהבים, שהיקנו לקבוצתם אווירה ביתית מושלמת. בראש ובראשונה – חייבת ירושלים את נצחונה לצמד הישראלי שלה, עדי בן ארי וגל קנז, וזאת מבלי להמעיט מתרומתם של שאר חבריהם, שעשו עבודה מעולה בהגנה, כמו בילי מילר וריקי בראון, ולאמאר האורד בהתקפה.

עדי בן ארי. כשרון רב סמון בו. כל אימת, שגבת עמדה לחולל מהפך, בעיקר במחצית השנייה, ראג בן ארי, לצלוף בקלות מדהימה, ממרחקים גדולים, סלי שלוש נקודות (5 סה"כ) ולקבוע עובדות בשטח.

הפועל ירושלים הוליכה בביטחה החל משריקת הפתיחה ולאורך המחצית הראשונה, בפער של שבע נקודות. 10–17 בדקה ה־7, ו־24–16 בדקה ה־11, תוך שהיא מנצלת את משחקו המפוזר של אורן שמר, שאיבד בפרקי זמן אלה 7 כדורים. משחקו של שמחוני (החל מהדקה ה־12), הביא לשיפור מה במשחקה של גבת, שהצליחה בפעם היחידה במחצית זו להשוות (דקה 13, 24–24), אך לא יותר מזה.

בפתיחת המחצית השנייה יצאה גבת למתקפה ואף הצליחה בדקה ה־22 לקבוע יתרון ראשון מסל של שלוש נקודות של אלון שמר (46–47) ואחר־כך גם 50–53. בדקה ה־29 נקבע שוויון אחרון במשחק, 60–60. מדקה זו ואילך, נטלו בן ארי, קנז וחבריהם, את היוזמה ולא הירפו עד לסיום, כאשר קבעו נחרצות: ירושלים בלאומית וגבת בארצית.

עמי נאורי, למי שלא הכיר

מתוכן 5 סלים של 3 נקודות. שחקני חיפה, ג'ונסון ופלאוארס, התקשו בנטילת הכדורים החוזרים ועברו במשחק הקבוצה כמעט לכל אורך המשחק.

עדי גורדון פשוט שיחק אמש בצילו של עמי נאורי. אמרנו עמי נאורי, אז שימו לב: הבחור הזה ראוי לכל מחמאה על משחקו אמש. נאורי היה הסוס שחורות, ניהל את הכדור למיבצעי כדורסל מרהיבים ובעצמו תרם 28 נקודות. נאורי היה בלכה שהשאיר את קבוצתו בלאומית, אבל היו גם ביגדים אחרים. שני השחורים, גיבסון ותומאס, שקלעו יחד 56 נקודות. אור גורן ונאמיר ביטו שלחמו באורות. שתי הקבוצות שיחקו ברוב שלבי המשחק עם הגנת רשת. יתרון שלכאורה אמור היה לעזור דווקא לחיפנים בשורותיהם קלעי חוץ מעולים. אך הפרב לא היה שלהם.

גם בדקות הראשונות של החלק השני, היתה לחיפה סיבה טובה לא לחשוש מהפסד. בדקה ה־32 נרשם שוויון 77–77, אך 8 דקות מאוחר יותר – כבר נראה המצב אחרת לגמרי. מכבי ר"ג הובילה הך משמעותי: הולכים על נצחון. לוח התוצאות האלקטרוני הראה אז יתרון שיא מדהים לזכותם 89–104, עד לסיום היתה הדרך קלה בהרבה.

[illegible]

מרסר אחד לא מספיק

בן כספית

קארל נברסון, ווילי סימס, דני ברכה וגרג גידנס. שחקני החוץ של אליצור נתניה. אמש חזרה רביעיה זו לימיה היפים בהשיגה תפוקה מרשימה – 79 נקודות.

כדי לעמוד על הסיבה הניצחת לניצחונה הגבוה של קבוצם על הפועל ת"א (89–110) יש לעמת מולם את הרביעיה התל־אביבית המקבילה: עמוס פרישמן. לא, זו לא טעות. התשובה הארומה ל־79 הנקודות באה בדמות הרכז התל־אביבי שקלע 12 נקודות (4 סלי 3 נקודות). יתר „שחקני החוץ" התל־אביביים? לא רציני. שחר דיקמן, אמיר גרוביים ועוריאל קליש ליקטו יחד, במאמץ, 5 נקודות נוספות.

הענק התל־אביבי שמר אמש, כמעט לבדו, על כבוד עמיתיו. 34 נקודות, 11 ריבאונדים, 4 גגות ו־3 חטבעות. למאזן זה אין צורך להוסיף מילה.

ואליצור? 30 דקות ראשונות פושרות, כמעט כרגיל. ואז ניתן האות ל־10 דקות אחרונות של התנפלות הסטרית על הסל התל־אביבי, שהונהגה, גם כן כרגיל, על־ידי קרל נברסון. 31 נקודות, מתוכם 5 סלי 3 נקודות. גם כאן – כל המוסיף גורע.

אז איך, למען השם, הצליחו האדומים לתת לסגנית האלופה מדצית ראשונה שקולה (46–57), ולצמצם בפתיחת המחצית השניה עד כדי מרחק 2 נקודות ממארחיהם (63–65, 73–78)? התשובה – לאבן מרסר.

ההספד היה מוקדם

רני כהנא, כשהוא נרגש עד כדי דמעות ומוקף במאות אוהדים צוהלים ומרקדים: „הוכחנו לכולם, שהיה מוקדם להספיד אותנו. שחקני, למרות שלא הציגו כדורסל יפה, הוכיחו שעם רצון, רוח לחימה, ומשחק ללא פשרות, אפשר להולל את הבלתי אפשרי. אני מצטער שהרצנו את גודלה של גבת לרדת לארצית, אך אני שמח, שקבוצתי תקעה יתר בלאומית.

אמיר שפר, מאמן גבת: „צר לי שבמשחק הגורלי, אשר קבע כל־כך עבור שתי הקבוצות, לא עמד לשחקני הכח הנפשי להתעלות ולנצח. המתח הרב הוציא אותנו משווי המשקל, הכל על כל אותם אוהדים נפלאים ושחקנים טובים, העומדים לרשותנו, שרוך קא במשחק הביתי, נאלצו להכנע ולהרים ידיים. **אהרון כפיר**

שיעמום טבעי למדי

ברוריה ביגמן

בהיכל הכדורסל התל־אביבי, יד אליהו, קלעו אמש האלופה מכבי ת"א ובית"ר ת"א 235 נקודות, מנה גדושה יותר של נקודות ממספר הצופים שנכחו באולם – 200.

מכבי ת"א במשחק מהיר ושוטף, עם אחוזי קליעה גבוהים, בעיקר של מגי וג'ונסון – קלעה 135 נקודות, 71 מהן במחצית הראשונה. היא ספגה 100 נקודות, 47 מהן במחצית הראשונה. מכבי העניקה רגעים של כדורסל מהנה מתובל בכמה מבצעים עוצרי נשימה של ג'ונסון, שהטביע בקלילות והעיר את הצופים, שלא פעם פיהקו בגלל חוסר העניין ואי־יכולתה של בית"ר לאיים כלל על העליונות המכבית.

רק רון דייויס, התתול הבית"רי, והוויט ג'ונס ניסו לעשות משהו, אך שני שחקנים בלבד לא יכולים לעשות כלום, בטח לא מול מכבי בכושר טוב, לוחמת על כל כדור ואינה מרפה בהגנה.

כבר אחרי שמונה דקות הוליכה מכבי 35–14. מאמן מכבי, צבי שרף, החליף שחקנים בשלשות כדי שלא להביא לרפיון. נעים היה לראות את מוטי ארואסטי חוזר לעצמו. הוא מסר היטב לחבריו, קלע ממרחק, פרץ לסל וחטף כדורים. בדקות ששיחק הרביק בהתלהבות את ברקוביץ', שכמעט ולא הורגש בדקות בהן שיחק כשמוטי לא היה על־ידו.

סגרו את הקבוצה פתחו בית־הארחה

בועז ביסמוט

הקהל החל להריע, לגלות עניין – רק במחצית. מילואיסניק שמנמן, שניסה כוחו בקליעות מעולם אחר, מטלם אפל, במהלך המחצית, סחט קריאות עידוד, שהיו אולי גם קריאות תודה מ־50 הצופים, שחזו בניצחון צפוי של הפועל חיפה על הפועל ר"ג 106–87 (58–44).

לפני המשחק, הפועל חיפה היתה עדיין בסכנת ירידה. היריבה, הפועל ר"ג, כבר נשרה לליגת המשנה. עימות ליגה בעונה הבאה בין שתי הקבוצות בעונה הבאה לא כל כך נראה לאורחים מהצפון, שכבר בפתיחה השיגו יתרון ולא שמטו אותו עד הסיום.

דקה 9: 16–23 לחיפה. כעבור דקה וחצי, קליעות של פיליפ בארנר וקיט בנס השיגו שיויון. משחק שקול? לרולאנד יוסטון מחיפה זה לא כל כך נראה. הבחור החל לצלוף מכל מצב, וגם לבצע עברות בסיסונות. דקה 13: 15 נקודות, 4 עברות ויוסטון עבר לזרוק את הספסל.

ג'ון דלזל לקח על עצמו את מלאכת הקליעות ו־35 הנקודות שלו מעידות על עבודה טובה. יתרון השיא של חיפה היה 20 נקודות, דקה מהסיום, אולם גם רק 19 יתרון זיכו ב־2 נקודות וקפיצה למקום השביעי בטבלה.

ומה קרה בר"ג? עסקים כרגיל.

מעריב ספורט

molten

הליגה הלאומית בכדורסל

		מש.	נצ.	הפ.	סלים	נק.
1.	מכבי ת"א	21	20	1	1705–2338	41
2.	הפועל חולון	21	16	5	1744–1921	37
3.	גליל עליון	21	15	6	1859–1939	36
4.	אליצור נתניה	21	14	7	1933–2021	35
5.	מכבי חיפה	21	12	9	1921–1996	33
6.	הפועל ת"א	21	11	10	1869–1851	32
7.	הפועל חיפה	21	8	13	1921–1846	29
8.	בית"ר ת"א	21	8	13	1943–1724	29
9.	מכבי ר"ג	21	7	14	2068–1904	28
10.	הפועל ירושלים	21	7	14	1873–1708	28
11.	איתן גבת	21	6	15	1962–1793	27
12.	הפועל ר"ג	21	2	19	2237–1854	23

המלך

1.	רון דייויס	654
2.	קווין מגי	558
3.	רולאנד יוסטון	509
4.	לאבן מרסר	508
5.	אור גורן	497

3 נקודות

1.	אור גורן	84
2.	גל קנז	57
3.	דורון ג'מצ'י	54
4.	עמוס פרישמן	46
5.	רון דייויס	44

האיש החזק

1.	קווין מגי	283
2.	טרי ווייט	268
3.	ביירון ג'ונס	266
4.	ריצ'ארד מאר	208
5.	ריקי בראון	205

המחזור הבא

מכבי ת"א – אליצור נתניה
בית"ר ת"א – הפועל ר"ג
הפועל חיפה – איתן גבת
הפועל י"ם – גליל עליון
הפועל חולון – מכבי חיפה
מכבי ר"ג – הפועל ת"א

קאר – מוצרי ספורט

הפועל ירושלים 89 (42)
איתן גבת 85 (38)
קלעו לירושלים: בן־ארי 26, האורד 23, קנז 14, בראון 13, מילר 10, בלאס 3.
ריבאונד מצטיין: מילר ובראון 9 כ"א.
קלעו לגבת: האודי 16, ינאי 19, מאר 14, אלון שמר 11, שמחוני 8, אורן שמר 5, כוגי 2.
ריבאונד מצטיין: מאר 8.
שפטו: דגן ופישר, 1700 צופים בגבת.

מכבי ת"א 135 (71)
בית"ר ת"א 100 (47)
קלעו למכבי: מגי 28, ג'ונסון 24, ג'מצ'י 15, ארואסטי וליפין 14 כ"א, ברקוביץ' 13, קורנליוס 11, אורדיטי 8, שילר 6, לאסוף 2.
ריבאונד מצטיין: מגי 16.
קלעו לבית"ר: דייויס 30, ג'ונס 29, חוזז 16, קולהאס 12, שטיין 6, מוסקוביץ' 5, הבאורד 2.
ריבאונד מצטיין: דייויס 9.
שפטו: עובדיה וזילברברג, 200 צופים ביד־אליהו.

הפועל חולון 75 (37)
גליל עליון 72 (42)
קלעו לחולון: באניסטר 17, בודמור 14, טרי 13, אלימלך 11, בוגין 12, מאור ויעקבי 4 כ"א.
ריבאונד מצטיין: באניסטר 6.
קלעו לגליל: ליף 16, באורי 27, וייט 14, חזן 9, הנפלד 4, בן עמר 2.
ריבאונד מצטיין: וייט 14.
שפטו: וורניק וקמינר, 1,500 צופים בכפר גלעדי.

מכבי ר"ג 110 (60)
מכבי חיפה 102 (63)
קלעו לר"ג: תומאס 29, גיבסון 27, גורן 24, נאורי 20, ביטו 10.
ריבאונד מצטיין: גיבסון 8.
קלעו לחיפה: רוזנברג 31, פלאורס 26, ג'ונסון 16, גורדון 11, שפע 11, שלכטר 4, גורלמן 3.
ריבאונד מצטיין: פלאורס 7.
שפטו: וירוזבניק והגל, 200 צופים בחיפה.

אליצור נתניה 110 (57)
הפועל ת"א 89 (46)
קלעו לאליצור: נברסון 31, סימס 21, מאלוביק 15, ברכה 15, גידינס 12, ג'ונסטון 9, פייר 7.
ריבאונד מצטיין: פייר 5.
קלעו לת"א: מרסר 34, רובינזון 24, ויליס ופרישמן 12 כ"א, דיקמן 3, גרוביים ואמסלם 2 כ"א.
ריבאונד מצטיין: מרסר 11.
שפטו: זליגר והרמן, 800 צופים בנתניה.

הפועל חיפה 106 (58)
הפועל ר"ג 87 (44)
קלעו לחיפה: דלזל 35, יוסטון 21, וולאס, אופיר וקסקי 12 כ"א, שם טוב 8, ברנע 6.
ריבאונד מצטיין: יוסטון 9.
קלעו לר"ג: בנס 31, זולדן 20, ביירון 17, בארנר 15, אסף כהן 4.
ריבאונד מצטיין: ג'ונס 15.
שפטו: נרימן ובורשטיין, 50 צופים ביהוד.

לוס־אנג'לס לייקרס: שיא ברבע: 40–4!

לוס אנג'לס לייקרס ניצחה את הקינגס מסקרמנטו 92–128 לאחר שברבע אחד הגיעה לשיא מדהים של 40–4 (תוך 12 דקות!). בשאר המשחקים: בוסטון – קליבלנד 102–104 (לארי ביירד 29, 4 בעונשין ב־5 השניות האחרונות; רון הרפר לקליבלנד 40), דאלאס – סיאטל 124–94, פילדלפיה – ניו ג'רסי 121–95 (ד"ר ג'יי 28).

עמוס ממשיך הלאה בפילדלפיה

אלוף הטניס של ישראל, עמוס מנסדורף, ניצח אור לאתמול את הטניסאי האמריקני מרסין בלקמן במסגרת אליפות האולמות של ארה"ב, בפילדלפיה. נצחונו של עמוס היה בן 2 מערכות 6–4, 6–2.

מאטס וילנדר, המדורג מס' 1 באליפות האולמות האמריקנית, הודח ע"י בן ארצו, השוודי יאן גונארסון, ב־2 מערכות 7–5, 7–6.

שערי המניות

■ בנקים מסחריים

המניה	השער אתמול	השער בסיס ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אגוד ס	25050	8.0	+300	+1.2	+8.0
המזרחי 0.1	1767	4128			-1901
המזרחי 0.5 א	960 תב	6111	-77	-7.4	-7871
המזרחי אופ 2	1361	1782	-60	-4.2	-3297
כללי לא מוסדר	28200	1579			+1531
בנק גנ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר				
בנק גנ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר				
הבינלאומי 5.0	5280	4987	-72	-1.4	-6558
[illegible] 0.5	6367	2882	-3	-1	-284

■ בנקים בהסדר ההצמדה

המניה	השער אתמול	השער בסיס ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
[illegible] 100.0	89300	109	-310	-4	-185
[illegible] 100.0	89200	3.0	-500	-6	-12.0
[illegible] 3.0	545500		-500	-1	-1.0
[illegible]	66650	106	+300	+.5	+298
[illegible]	113900	34.0	-600	-5	-36.0
[illegible]	114260	166	+400	+4	+370
[illegible]	13350	65.0			-65.0
[illegible]	36800	724	-120	-3	-784
[illegible]	37100	43.0	+530	+1.5	+353
[illegible]	16740	15.0	+90	+.5	+60.0
[illegible]	103790	3.5	-3210	-3.0	-2.8

■ בנקים למשכנתאות

המניה	השער אתמול	השער בסיס ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
אדנים 0.1	41895 תב	100	-4655	-10.0	-110
לאומי משכנתא' ס	11200	416			+95.8
לאומי משכנתא' ב	11200	92.0	+50	+.5	+81.0
[illegible]	4961 תב		+236	+5.8	+4487
[illegible]	4100	338	+162	+4.1	+304
[illegible]	13400	173	+150	+1.1	+28.9
[illegible]	3680	1024	+80	+2.2	+1199
[illegible]	4850	1098			-212
[illegible]	16750	20.0	-250	-1.5	-84.0
[illegible]	21900	21.0	-100	-.5	-31.0
[illegible]	20880	416			-124
[illegible]	9450	13.0	-60	-.6	-15.0
[illegible]	5009	45.0	+33	+.7	+40.0
[illegible]	1849	95.0	-50	-2.6	-317
[illegible]	1021	1605			-130
[illegible]	8900	138	-244	-2.7	-367

■ מוסדות מימון ענפיים

[illegible]

■ חברות ביטוח

[illegible]

■ מסחר

[illegible]

■ שרותים

[illegible]

■ מלונות ושרותי תיירות

[illegible]

■ מחשבים ושרותי מחשב

[illegible]

■ נדל"ן בינוי ופיתוח

[illegible]

■ מוצרי בניה

[illegible]

■ מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק

[illegible]

■ חקלאות

[illegible]

■ מזון וטבק

[illegible]

■ טקסטיל והלבשה

[illegible]

■ מתכת ומוצריה

[illegible]

■ אלקטרוניקה ואפטיקה

[illegible]

■ עץ ומוצריו, נייר ודפוס

[illegible]

■ תעשיות שונות

[illegible]

■ השקעות תעשיה

[illegible]

■ חברות השקעה

[illegible]

■ מחקר ופיתוח

[illegible]

■ חיפושי נפט

המניה	השער אתמול	השער בסיס ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0	4099	461			-366
דלק חיפושים 5.0	2977 תב	1245	+271	+10.8	+639
דלק נפט אופ 2	1840	2216			+1342
פז חיפושי נפט	27780	221			-166
י.ו.א.ל 5.0	4980	2128	+100	+2.1	+832

המניה	השער אתמול	השער בסיס ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
בגק 1.0	11580	198			-56.0
בגק 5.0	3282	973	+22	+.7	+1603
[illegible]	8810	186			-128
[illegible]	2300000	5.0			-2.0

■ מניות הנסחרות במט"ח

המניה	השער אתמול	השער בסיס ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים	היצע/ביקוש
גזית מ	286 תב		-23	-10.0	-2600

מחזורי המסחר בשוק המניות		המניות הפעילות ביותר לפי ענפים		
שם ענף	המחזור באלפי ש"ח	שם נייר הערך	תמורה בספות	שינוי ב-%
בנקים מסחריים	2,643.0	כללי לא בהסדר	445.3	–
בנקים למשכנתאות	348.0	טפחות רג'	86.9	–
מוסדות מימון ענפיים	313.5	שלטון א'	136.3	–
חברות וסוכנויות ביטוח	993.3	הסנה ש	310.2	–
מסחר ושרותים	2,092.5	אינטרגמא 5	226.0	+ 9.1
נדל"ן, בינוי ופיתוח	4,098.5	נכסי הדרים 1	591.2	+ 10.0
חברות תעשיה	8,069.5	כלל תעשיות	509.0	–
השקעה ואחזקות	2,475.0	כלל ישראל 10	427.0	+ 9.5
חיפושי נפט	398.1	י.ו.א.ל 5	103.9	+2.1
מניות הנסחרות במט"ח	–	גזית מ	–	– 10.0

	מ. תעשיות	ב. בהסדר	אג"ח	מק"מ
מחזורי מסחר	19,838.4	1,593.0	7,430.4	3,794.9

שערי איגרות חוב

[illegible]

קרנות נאמנות

נכון ליום 5.2.87

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון	השינוי בנקודות	השינוי באחוזים
אב	5319.81	5242.90	31.93	0.61
אביה	492.78	483.33	2.64	0.54
אבים	–	–	–	–
אגם	231.23	226.73	1.00	0.44
אגיד	1557.77	1527.13	0.83	0.05
אדים	2607.90	2557.95	28.47	1.12
אדמה	1803.94	1791.03	-3.93	-0.21
אור	416.62	407.94	0.16	0.03
אור לי	251.57	249.77	0.19	0.07
אורין	155.35	152.28	0.35	0.23
אורן	754.65	740.09	-0.44	-0.05
אייל	3726.26	3654.36	4.43	0.12
איתנה	–	–	–	–
אירים	5068.98	5044.33	-1.17	-0.02
איתן	699.13	685.07	-0.89	-0.12
אלון	563.50	551.82	0.73	0.13
אלמוג	677.87	664.68	-1.20	-0.18
אמן	682.13	669.08	2.71	0.40
אש	168.95	168.13	1.25	0.74
אשל	181.43	177.90	-0.03	-0.01
אתרוג	224.42	222.24	-0.13	-0.05
בזלת	2545.78	2497.51	26.23	1.06
ברוש	515.07	505.37	0.53	0.10
ברק	522.77	512.62	2.29	0.44
ברקת	834.51	818.20	-0.16	-0.01
בשמים	1413.52	1403.60	4.06	0.29
גבע	1016.37	1001.39	2.55	0.25
גורן	726.00	712.09	-0.64	-0.08
גיא	9256.06	9119.07	-32.38	-0.35
גיל	3101.67	3044.17	7.03	0.23
גלית	584.94	582.10	-0.93	-0.15
גלעד	395.36	391.71	0.50	0.12
גפן	698.42	684.88	2.61	0.38
דולב	214.69	210.16	0.69	0.32
דורון	1430.98	1403.77	-0.95	-0.06
דקל	245.97	241.19	0.22	0.09
דליה	518.03	508.47	0.03	0.00
הדס	421.33	413.42	2.58	0.62
הדר	413.68	406.07	0.07	0.01
הרים	398.09	394.27	1.37	0.34
ורד	498.70	489.44	-0.79	-0.16
זהבית	2769.14	2713.05	-0.57	-0.02
זהר	19442.21	19156.49	-104.94	-0.54
זיו	17855.44	17590.93	-114.17	-0.64
זמיר	1034.59	1015.16	5.88	0.58
חדוה	142.39	139.26	0.86	0.62
חלוקים	128.76	128.20	-0.15	-0.11
חלמיש	641.84	629.29	-0.43	-0.06
חן	134.54	134.00	-0.21	-0.15
טופז	1304.33	1274.53	1.97	0.15
טל	5238.58	5165.96	22.45	0.43
יבול	822.33	806.82	-0.85	-0.10
יהלום	2373.43	2328.47	26.06	1.13
ישורון	418.28	414.44	-0.48	-0.11
יערה	663.09	648.74	-0.81	-0.12
כוכב	1184.03	1161.37	4.07	0.35
כחל	129.78	127.23	0.14	0.11
כלנית	572.13	561.55	-0.07	-0.01
כנפות	701.54	694.57	-0.18	-0.02
כרמל	143.67	140.80	0.32	0.22
כתר	1099.13	1078.03	1.14	0.10
לאה	4449.46	4365.85	7.77	0.17
למשקיע	111478.20	109405.06	–	–
לביד	408.03	400.20	2.86	0.71
לוטם	1721.63	1686.89	-1.08	-0.06
לשם	990.16	971.42	1.88	0.19
מגדל	1204.28	1181.22	1.50	0.12
מגמה	3481.54	3450.24	5.83	0.16
מגן	225.24	221.95	1.39	0.63
מונח	3381.99	3349.90	10.39	0.31
מגל	743.98	730.10	0.65	0.08
מור	1880.12	1853.92	10.14	0.54
מורן	918.32	909.90	1.80	0.19
מטה	26998.27	26521.26	-85.28	-0.32
מיטב	902.33	884.62	1.90	0.21
מעוף	4240.92	4159.35	24.16	0.58
מעיין	751.21	736.85	1.28	0.17
מקשה	1018.92	999.94	1.15	0.11
מרגלית	1397.81	1371.06	10.77	0.79
נרוח	111.36	110.98	0.11	0.09
נרים	1178.92	1156.06	2.65	0.22
נוגה	26631.06	26243.08	-86.28	-0.32
נטיף	980.93	962.23	6.62	0.69
נטע	501.81	496.15	2.81	0.56
ניל	6434.72	6343.18	38.54	0.61
נבחר	602.98	591.51	0.61	0.10
סגולה	132.04	129.46	-0.04	-0.03
סלע	990.92	972.02	-1.33	-0.13
סנונית	706.43	692.81	0.18	0.02
סער	805.87	791.02	1.29	0.16
ספיר	530.53	527.90	-0.02	-0.00
עדיף	889.07	872.69	2.30	0.36
עדיה	2471.89	2424.78	14.82	0.61
עידן	7280.79	7174.69	26.17	0.36
ענבר	1193.94	1158.34	1.70	0.14
ענת	2512.30	2489.43	-14.80	-0.59
עתידני	658.09	643.86	0.14	0.02
ערמון	143.09	140.35	0.34	0.24
פיא	1566.70	1554.91	8.50	0.54
צבר	544.53	533.70	0.94	0.17
צופיה	683.34	670.04	3.53	0.52
צוק	118.07	117.60	0.09	0.07
צמרי	994.40	973.76	0.04	0.00
צמיחה	8166.47	8047.49	55.90	0.69
צמרת	1705.69	1671.89	0.51	0.03
קלע	2192.83	2181.88	9.18	0.42
רדיה	17949.32	17783.56	-239.48	-1.32
רימון	117.91	117.67	0.00	0.00
רקפת	694.23	681.91	-0.24	-0.03
רשף	729.55	714.06	2.27	0.31
שביט	796.25	780.84	-0.06	-0.00
שחם	909.11	887.27	3.27	0.36
שירה	415.43	412.46	2.01	0.48
שמיר	359.59	357.05	-0.54	-0.15
שניר	903.75	891.24	5.10	0.57
ששון	874.88	854.41	2.09	0.24
שקד	181.06	177.50	-0.15	-0.08
תאנה	241.59	239.48	0.72	0.30
תבור	–	–	–	–
תדהר	550.50	547.76	3.31	0.60
תירוש	504.76	498.67	-0.54	-0.10
תמר	217.94	213.81	–	–
תפוח	198.13	196.81	0.74	0.37
תרשיש	1449.70	1439.97	-1.29	-0.08
תשורי	482.32	475.47	-0.16	-0.03

* השינוי חושב לפי מחיר הפדיון

هكذا من الأهل

במלאת שלושים לפטירת אמנו וסבתנו היקרה והאהובה

אסתר נתנאל

ז"ל

נעלה לגילוי המצבה ונתיחד עם זכרה, ביום שני, י' בשבט תשמ"ז, 9.2.87, בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין בהר המנוחות בירושלים.

אוטובוס ייצא בשעה 2.00 אחה"צ, מבית המנוחה, רח' טאגור 44, רמת־אביב, תל־אביב.

אזכרה ותפילה לעילוי נשמתה תתקיים ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87, בשעה 4.00 אחה"צ, בבית המנוחה, רח' טאגור 44, דירה 20, רמת־אביב, תל־אביב.

משפחות: **נתנאל, גולדשמיד, מוזס, מסה**

אנו משתתפים באבלו של חברנו לעבודה **יעקב כנפו**

על מות

הבת

ז"ל

ומביעים תנחומים לו ולמשפחתו

עובדי „הזרע"

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ

על פטירתה של

אשתי, אמנו וסבתנו היקרה

ד"ר לשם כבוד

רנה מלכה צימנד

ע"ה

לבית דויטש

דוד צימנד

הנרי ואנדה צימנד והילדים

פני ואלכסנדר ישורון והילדים

במלאות שלושים לפטירת ראש משפחתנו היקר

ר' משה אהרון קליין ז"ל

ביר חנניה יום־טוב ז"ל

נערוך **אזכרה וגילוי מצבה**, ביום רביעי, י"ב בשבט תשמ"ז (11.2.87), בבית העלמין „הדרום", בגבול חולון־בת־ים. נפגשים בשער בית העלמין בשעה 15.30.

התחבורה תעמוד לרשות מוקירי זכרו, מרחוב גד 4, תל־אביב, בשעה 14.45.

תודה לכל מנחמינו

המשפחה

ביום השלושים לפטירת יקירנו

אברהם (ספיבק) שפי

ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה וגילוי מצבה ביום רביעי, י"ב בשבט תשמ"ז 11.2.87 בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר ויתקין.

המשפחה

במלאת שתים עשרה שנה לפטירתו של יקירנו

דב גרינשטיין

ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87), בשעה 16.00, בבית העלמין בקרית־שאול. נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

צפי להב

ז"ל

נעלה אל קברה ביום שלישי, י"א בשבט תשמ"ז, 10.2.87, בשעה 15.30, בבית העלמין בכפר שמריהו.

ידידיה ומוקירי זכרה מוזמנים.

המשפחה

במלאת שנה למותו של בן־חברנו

שי סילברמן ז"ל

נעלה לקברו ביום ראשון, 8.2.87, בשעה 15.00

המשפחה

וקבוץ מרחביה

למשפחת סימון

השתתפותנו בצערכם עם מות האם

חנה (הרטה) סימון ז"ל

הנהלת מחלבת „טרה"

למשה דנן

משתתפים בצערך

על מות

אמך ז"ל

רבלון ישראל בע"מ

ההנהלה והעובדים

לסוניה גנג והמשפחה

אתכם באבלכם

על מות

אמכם ז"ל

אחים אייזנברג

וכל עובדי החברה

לחברתנו **ברוריה לוי**

תנחומינו הכנים

על מות

אמך

הנהלת וצוות „כרמל"

מרכז בינלאומי להכשרה

ע"ש גולדה מאיר, חיפה

לשוהל'ה הראל והילדים

למשפחות גרוסמן והראל

השתתפותנו בצער העמוק על מותו בטרם עת של הבעל, האב, הבן, והחתן היקר

יעקב (קובי) ז"ל

המשפחות: בן־ארצי, ברזין, גלוטמן, דרורי, פסח ל., פסח ד., סוסמן, סלאי וקופמן

אנו מודיעים בצער על מותו של

שלמה קדר

ציווה את גופתו למדע

מריזה קדר

וכל המשפחה

ירושלים, 5.2.87

לאברהם בוקסר

משתתפים באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

חבריך לעבודה

הננו מרכינים את ראשנו

על מות חברתנו הנאמנה

גליליה אברמסון

יהי זכרה ברוך

המשפחה המתאבלת

משפחת אברמס

כואבים ואבלים על מותה

של בת דודתנו היקרה

שושנה אדם ז"ל

כל בני משפחת הקמן

מבצע בלוח מעריב!

פרסם מודעה בלוח הגדול במדינה

ואתה מקבל מיד במתנה את

המכירון

מדריך למחירי דירות;

מכוניות;

חפצי ערך ומכשירי חשמל

בעריכת **לוי יצחק**

שמאי רכב,

סוקרים ומעריכים.

בעזרת המכירון

תוכל לדעת את ערכו האמיתי

של כל מוצר ונכס ולסגור,

במהירות ובנוחות,

עיסקה מוצלחת ומשתלמת.

עשרות אלפי הצעות.

6 ימים בשבוע.

היום, אתה לא סוגר עיסקה בלי לוח מעריב!

לוח מעריב **הלוח הגדול במדינה**

המשרד הראשי: רח' קרליבך 2, ת.ד. 20050 ת"א, טל. 03-251333

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

עו"ד ולטר שינפלד

הלויה תתקיים היום, יום ששי, ז' בשבט תשמ"ז (6.2.87), בשעה 11.00 לפנה"צ, בבית העלמין בקרית־שאול.

האבלים:
משפחות: שינפלד, קרני, סעד, מרקל, לבנשטיין

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו

יצחק יצחקי

הלויה תתקיים היום, יום ששי, ז' בשבט תשמ"ז (6.2.87), בשעה 11.30 לפנה"צ, בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון–בת־ים.
נא להמנע מביקורי תנחומים.

המשפחה

במלאת שלוש שנים לפטירת יקירנו ראש משפחתנו

ליאון פרנקל ז"ל

מקליש

תתקיים אזכרה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87, בשעה 15.30, בבית העלמין בקרית־שאול, תל־אביב.
אוטובוס ייצא בשעה 14.45 מרחוב חברה חדשה 13, פינת כבר־המדינה 26, תל־אביב.

המשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו של בעלי ואבינו היקר מכל לאחר מחלה קשה

צבי (חיים) טאוב ז"ל

הלויה תתקיים היום, יום שישי, ז' בשבט תשמ"ז, 6.2.87, ותצא מביתנו בשעה 11.00 לפנה"צ, לבית העלמין הישן בבאר־שבע.

המשפחה המתאבלת

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו

שרה וידברג ז"ל

(לבית קפלן)

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שני, י' בשבט תשמ"ז (9.2.87), בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין בכפר סמיר.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

במלאות שלושים לפטירתה של יקירתנו

תמר מרידור ז"ל

בת ר' גרשון והנה שטיינמרדר ז"ל
מהמושק פילין

נעלה לקברה לאזכרה וגילוי מצבה, ביום רביעי, י"ב בשבט תשמ"ז, 11.2.87, בשעה 15.45, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי.

האבלים:
בעלה : דוד מרידור (מורדקוביץ)
בתה וחתנה: רזיאלה ואברהם לוי וב"ב
בנה וכלתה: יעקב ורלי מרידור וב"ב
אחיותיה: משפחות: גולדהר, ולדמן וגרינפס
תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובעל־פה

במלאת שלושים לפטירת בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר

אנשל גילדין ז"ל

נעלה לקברו לאזכרה ולגילוי מצבה, ביום שני, י' בשבט תשמ"ז, 9.2.87, בשעה 14.30, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי.
אוטובוס ייצא בשעה 13.45 מבית המשפחה, רח' גולומב 10, חיפה.
תודה לכל מנחמינו.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתה של אמנו וסבתנו היקרה

חנה מריאן ז"ל

(פומריליאנו)

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87), בשעה 15.30.
נפגשים ליד בית העלמין הצבאי, חיפה.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת בעלי, אבינו וסבנו היקר

עו"ד ד"ר

מרדכי מרצ'ל וילנקו ז"ל

תתקיים אזכרה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87) בשעה 2.30 אחה"צ, בבית העלמין שליד שיכון ותיקים, נתניה.
אוטובוס ייצא בשעה 2.15 אחה"צ, ממועדון לשכת בני־ברית שבי ישראל, רח' הנוטע 10, נתניה.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

יששכר פרלמן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87, בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין של רמת־השרון, בצומת מורשה.
ולאחר מכן יתקיים טקס הנצחה במגדלי הים התיכון, בת־ים.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו

המשפחה

לאבי מנדל ומשפחתו

אתכם באבלכם הכבד על מות האם

חנה ז"ל

אושיות חברה לביטוח
ההנהלה וצוות העובדים

לדב סטריקובסקי ובני ביתו
לצחי שנירר ובני ביתו

משתתפים באבלכם הכבד על מותה ללא עת של יקירתכם

דליה שנירר ז"ל

דורון קימלוב יו"ר
והנהלת מחלקת הכדורסל
הפועל חיפה

למשפחות נחומי ומנדל

אתכם באבלכם
על מות

חנה ז"ל

משפחות: גלפרין, וייהרט, חרותי, נאור, שטנר

במלאת שבע שנים לפטירתה של יקירתנו הבלתי נשכחת

שרית ענברי ז"ל

נעלה לקברה ונתיחד עם זכרה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87), בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין כפר סמיר, חיפה.

המשפחה

במלאות שנה לפטירת יקירתנו

סופי קליגר ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה, ביום שני, י' בשבט תשמ"ז (9.2.87) בבית־העלמין "הדרום" בגבול חולון–בת־ים.
נפגשים ליד השער בשעה 15.00.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

מאיר דרוי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום חמישי, י"ג בשבט תשמ"ז (12.2.87), בשעה 16.00, בבית העלמין גבעת־שאול, ירושלים.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

חיים ליפשין ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה, ביום שני, י' בשבט תשמ"ז, 9.2.87, בשעה 15.15, בבית העלמין החדש בחדרה.
אוטובוס ייצא מבית המנוח, נוה־חיים, חדרה, בשעה 15.00.
תודתנו נתונה לכל מנחמינו.

המשפחה

במלאת שבעה לפטירתו של יקירנו

יצחק אמר ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87), בשעה 10.00, בבית־העלמין כפר־סמיר.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה האבלה

אזכרה למשוררת

לאה גולדברג ז"ל

ולאמה

צילה גולדברג ז"ל

תתקיים ביום שלישי, י"א בשבט תשמ"ז, 10.2.87, בשעה 2.00 אחה"צ, בהר המנוחות בגבעת שאול, ירושלים.
נפגשים בכניסה לבית העלמין.

חברית וידידי המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת יקירנו

יחזקאל שטינמץ

ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני, י' בשבט תשמ"ז, 9.2.87, בשעה 16.00, בבית־העלמין בקרית־שאול.
נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

במלאת תשע שנים לפטירת יקירנו

מנשה מולדבסקי

ז"ל

תתקיים אזכרה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87, בשעה 15.30, בבית העלמין סגולה, פתח־תקוה.

המשפחה

במלאת חמש שנים לפטירת יקירנו

יחזקאל גולדנברג

ז"ל

(אהרה החזאן)

נפקוד את קברו ונקיים אזכרה, ביום שני, י' בשבט תשמ"ז (9.2.87), בשעה 4.00 אחה"צ, בבית העלמין הישן בחדרה.

המשפחה

שנתיים ללא יקירנו

עו"ד

גדעון לשם ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87) בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בעפולה.
מתכנסים בביתנו, רח' יוספטל 16, עפולה.
תחבורה תעמוד לרשות הנאספים.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

יחזקאל קופלביץ'

ז"ל

נפקוד את קברו ונתייחד עם זכרו, ביום שלישי, י"א בשבט תשמ"ז, 10.2.87.
ניפגש בשער הראשי של בית העלמין כפר סמיר, חיפה, בשעה 15.15.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו האהוב

מישאל טייטלר ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו, ביום רביעי, י"ב בשבט תשמ"ז (11.2.87) בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון–בת־ים.
נפגשים ליד השער.

אשתו: דורה
בתו : בינה ורמי כהן
והנכדים

בכאב רב ובצער רב אנו מודיעים על פטירתו הפתאומית של יקירנו

ראובן סנדברג

הלויה תתקיים היום, יום שישי, ז' בשבט תשמ"ז, 6.2.87, בשעה 11.00 לפנה"צ, בבית העלמין החדש בכפר סמיר, חיפה.
אוטובוס ייצא בשעה 10.30 לפנה"צ, מבית המנוח, ברח' מאפו 16 א', חיפה.
יושבים שבעה בבית המנוח.

המשפחה המתאבלת
אחיו : יצחק סנדברג
בנו : אמנון ומיכאלה וב"ב
בנותיו: יפה וצבי קרזי וב"ב
דרורה ויצחק שפירא וב"ב

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אמנו וסבתנו היקרה

סימון הרטה ז"ל

הלויה התקיימה אתמול, יום חמישי, ו' בשבט תשמ"ז, 5.2.87
יושבים שבעה בבית המנוחה, רח' ברדיצ'בסקי 41 א', גבעתיים.

אלפרן לילו וב"ב
לעדן מרים וב"ב
הנכדים והנינים

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת יקירתנו

חדוה–פרידה אפשטיין

הלויה תתקיים היום, יום שישי, ז' בשבט תשמ"ז, 6.2.87, בשעה 10.00 לפנה"צ, בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
נפגשים ליד השער הראשי.

מתאבלים:
בתה, חתנה, נכדיה
ויתר בני המשפחה

במלאת שלושים לפטירת אימי וסבתנו היקרה

אלקה שרך

(אקרמן) ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה, ביום שלישי, י"א בשבט תשמ"ז (10.2.87).
נפגשים בשעה 15.00 בבית העלמין כפר סמיר שער חדש.

משפחת פאלק

במלאת שנתיים לפטירת יקירתנו

סימה רכב (זייגר)

ז"ל

נפקוד את קברה ונתייחד עם זכרה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87) בשעה 15.00 בבית העלמין בקבוץ עינת.

המשפחה

ביום שני, י' בשבט תשמ"ז, 9.2.87, יום השנה השמיני לנפילתו של יקירנו

יעקוב (יענקלה) שתיל

תערך אזכרה לזכרו בשעה 3.00 אחה"צ, בבית־העלמין הצבאי בקרית־שאול.
נפגשים ליד השער של בית־העלמין הצבאי בקרית־שאול.

המשפחה

שנה חלפה מאז אהובתנו

דורית ליבנת ז"ל

איגנה

נתייחד עם זכרה בבית העלמין ברחובות ביום א' 8.2.87 בשעה 15.00.

ענבר, אביב,
איילת, ארז
ומשפחת גוטמן

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

יצחק רמלר ז"ל

מדורנא – ומוריה

נעלה לקברו להקמת המצבה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87, בשעה 3.00 אחה"צ, בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון–בת־ים.
נפגשים ליד השער הצדדי.

המשפחה

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

אם משחקים כך בתקציב

(העברה מעמוד 1)

ראש הממשלה הזמין אליו למחרתיים את נציגי הליכוד בוועדת הכספים כדי לגבש עימם פתרון פשרה לסוגיית התקציב. גישתו היא שיש להיענות לתביעות מוצדקות ומבוססות של שני הצדדים כדי להרגיע את הרוחות ולאפשר המשך תיפקוד הממשלה. קרוב לוודאי שהוא יפגש בעניין זה מחרתיים גם עם ממלא מקומו שמעון פרס, כדי לעבד נוסחת פשרה.

אולם המערך אינו מגלה נכונות להסכים לפתרון של סיוע כספי גם להתנחלויות, ועמדתו מתריפה והולכת.

מזכ"ל עבודה ח"כ עוזי ברעם אמר ל„מעריב" שהמערך יתמוך בכל תוכנית של האוצר לסייע לפתרון המצוקה של עיירות הפיתוח יחד עם חובות תק"ם – אולם המערך לא יסכים לתמוך בכריכת הנושא בסיוע להתנחלויות.

ח"כ ברעם אמר נמרצות: „לא יכופפו לנו את היד בעניין זה. הרי שר האוצר יכול להביא את הנושא הזה לוועדת הכספים ולהעביר אותו בעזרת הדתיים, כי יחד יש להם רוב. אבל אנו נתמיד בהתנגדותנו לכך".

שרי המערך יערכו מחרתיים בבוקר לפני ישיבת הממשלה התייעצות יחד עם הח"כים ישראל קיסר, רפי אדרי, חיים רמון ועוזי ברעם. הם יחליטו מה הגבול שאליו יוכל ללכת שמעון פרס בפגישתו עם יצחק שמיר לשם מציאת פתרון פשרה.

ח"כ ברעם הוסיף כי אין הוא רואה אפשרות להקים ממשלה צרה בראשות המערך, וכל ההתרוצצות בנושא זה אינה מעשית.

יו"ר סיעת הליכוד, ח"כ חיים קופמן, טוען כי המערך פתח במאבק בעניין תקציב המדינה, כדי להסיט את תשומת הלב מפרשת בלס, ההסתבכויות הכספיות של תק"ם, סולל בונה וקופת חולים וכשלון מועמד המערך בבחירות מבקר המדינה החדש.

בישיבת ועדת הכספים דרש אתמול נציג המערך ח"כ חיים רמון, שהליכוד יחדל להסית את עיירות הפיתוח נגד המערך.

נציג הליכוד ח"כ יהושע מצא האשים את המערך כי הוא „הוציא את הנשמה לכולם בוועדת הכספים כאשר דיברו במתן סיוע לעיירות פיתוח, ובסופו של דבר לא הגיעו לסיכומים".

נציגי הליכוד התכנסו עם השר אריאל שרון והוא הודיע להם על החלטת שרי הליכוד לתת להתיישבות ביו"ש ובעזה ולערי הפיתוח אותו משקל של סיוע כספי מתוך הרזרבה הכללית של התקציב. הוא שיבח את הח"כים של הליכוד אשר נאבקו נגד הכרסום וההשחקה שחלו אפילו בעמדות שרי הליכוד.

ח"כ אברהם שפירא האגודאי הצטרף לישיבת נציגי הליכוד עם השר שרון.

ח"כ יורם ארידור שאל אותו מדוע העלה את התביעה לסייע לישיבות רק כשדובר על סיוע להתיישבות ביו"ש, ולא כאשר דובר על סיוע לתק"ם. ח"כ שפירא השיב לו כי מתן סיוע להתיישבות ולעיירות פיתוח גורם לפריצת מסגרת התקציב, ובמקרה זה יש גם לאגודת ישראל דרישות מוצדקות לסייע למפעלים תורניים ולישיבות.

נציגי הליכוד גם טענו כי אין לעצור בהלה בעניין אישור תקציב המדינה, כי לא יקרה שום אסון אם התקציב לא יאושר גם בשבוע הבא. הליכוד הטיל על ח"כ אריאל ויינשטיין לשאת ולתת עם הח"כים רפי אדרי וחיים רמון מהמערך כדי להגיע להסדר כלשהו.

מועצת תנועת שינוי החליטה אתמול לדרוש מן הממשלה לדחות על הסף כל עיסקה של העברת כספים לישיבות ולהתנחלויות תמורת סיוע כספי לתק"ם. מועצת שינוי קבעה שיש לשלול הזרמת כספים להרחבת התנחלויות, ביסוסן או הקמת ישובים חדשים, כי הדבר גורם נזק מדיני וכלכלי גם יחד.

מועצת יש"ע, של הישובים בשטחים, החליטה אתמול לדרוש מן האוצר סיוע כספי בסך 47 מיליון ש"ח להקמת ישובים חדשים ולבניית תשתית ושירותים חיוניים בישובים.

תנועת „שלום עכשיו" ביקשה ממפלגת העבודה כי תדאג שסיוע כספי ינתן רק לגורמים יצרניים במשק ולא לישיבות ולהתנחלויות. „שלום עכשיו" גם דורשת לחקור כמה אנשים בהתיישבות ביו"ש מקבלים משכורות מקופת הציבור.

כל המהלכים הללו מעידים על הסתבכויות נוספות של פרשת תקציב המדינה והסיוע לתק"ם. עתה מחכים כולם לשמיר ולפרס כי ימצאו את המוצא ממשבר זה.

רפאל מן מוסר:
„אינני מעלה על דעתי ממשלה בישראל בלי המחנה הדתי", אמר אמש יצחק שמיר, חבוש כיפה, בעת שאירח בלשכתו את חברי מרכז אגודת ישראל.

„אנו צריכים להיות בחזית אחת נגד שטפון המתירנות וההסתה האנטי דתית והאנטי לאומית השמאלנית", הכריז שמיר.

עודד שורר מוסר:
„אין מנוס אלא לומר שהממשלה גמרה את חייה ויש להתייצב מול הבוחר", אמר אתמול שר האנרגיה משה שחל בהרצאה בחיפה.

השר שחל אמר כי אם לא יבין ראש הממשלה שמה שנעשה היום הוא תקדים הראשון למדינה, יהיה משבר ממשלתי שאינו נובע ממניעים אידיאולוגיים אלא מן המאבק בין המחנות בתוך הליכוד לצבירת קולות לקראת ועידת חרות הקרובה.

גיל יורילוביץ' מוסר:
מרכז התנועה הקיבוצית המאוחדת יתכנס מחרתיים באפעל לדון על צעדים שיינקטו אם לא תאושר תכנית משרד האוצר לפרישת החובות ל-55 קיבוצי תק"ם.

חברי המרכז גם ידונו על הצעה איך לגבות מהקיבוצים המבוססים את המימון לסבסוד הריבית לקיבוצי המצוקה. המרכז יתבקש גם לאשר את תקציב מוסדות תק"ם לשנת תשמ"ז.

המשבר הכלכלי בקיבוצי תק"ם הולך ומחריף. קיבוצים רבים התחילו „לקצץ בבשר החי", כפי שמתבטאים מרכזי משקים: מקצצים במזון ובתקציבים אישיים, נסיעות לחו"ל בוטלו. מפעלים רבים בתעשיה הקיבוצית מנסים לפתח מוצרים חדשים ליצוא.

ארה"ב דורשת תישאול

(העברה מעמוד 1)

האיראנית. שולץ מדגיש במכתבו, כי אין בכוונה להאשים את ישראל או להטיל עליה אחריות, אלא רק להסתייע בה כדי שניתן יהיה לבצע את בדיקת הפעולה האמריקנית. (כתבה בעמוד 4)

בתשובה לפניה האמריקנית, שנמסרה לשמיר על-ידי השגריר תומס פיקרינג, חזר שמיר על עמדת ישראל כי תיענה לבקשה ותסייע בחקירה. יחד עם זאת טרם הושגה הבנה בין ירושלים לבין וושינגטון על דרך החקירה. ישראל מעדיפה שאלות בכתב אשר יועברו מממשלה לממשלה, ואילו בוועדת טאואר מעדיפים תישאול או „ראיון" בעל פה.

בשיחה שקיים שלשום השגריר מאיר רוזן עם יו"ר הוועדה, הסביר הסנאטור לשעבר ג'ון טאואר כי בשל לוח הזמנים הצפוף של הוועדה מעדיפים חקירה תישאול בעל פה. הוועדה חייבת לסיים את עבודתה עד 19 בחודש זה.

לדברי מקורות מוסמכים המגעים עם ארה"ב עוסקים עדיין בנוהלי החקירה וטרם הוחל בדיון ענייני על השאלות שיוצגו לקמחי, נמרודי, שוימר וניר.

ראש הממשלה שמיר ביקש ממזכיר הממשלה, אליקים רובינשטיין לרכז את הטיפול בירושלים במגעים בעניין הבקשות האמריקניות לתשאול הישראלים. רובינשטיין כיהן בעבר כיועץ משפטי של משרד החוץ וכציר מדיני בשגרירות בוושינגטון.

פקידים בירושלים הדגישו כי המגעים חייבים להיות במישור רשמי בין-מדינתי, משום שמדובר באנשים שפעלו בשליחות ממשלת ישראל.

בלשכת רוה"מ ובמשרד החוץ מעריכים כי סיוע ישראלי לחקירות בארה"ב איננו רק בבחינת היענות לבקשה אמריקנית אלא הוא אינטרס ישראלי מובהק. הערכה זו מתבססת על הדו"ח החלקי של ועדת המודיעין של הסנאט, הרצוף אי דיוקים ומטיל האשמות על ישראל בלא שניתן לה להציג את עמדתה. הסירוב הישראלי מנומק ב„אי רצון לעמוד במרכז העניינים".

סירובה של ישראל לאפשר לפקידים שהיו מעורבים בפרשת איראן להופיע אישית בפני ועדות בוושינגטון מנומק בכך, שהדבר „יפנה את אור הזרקורים" לתפקיד הישראלי בפרשה, ויעמיד אותו במרכז ההתעניינות של אמצעי התקשורת.

מקורות אמריקניים מסרו כי העמדה הישראלית בוושינגטון היא, ש„בשלב זה" עדיף להסתפק בעדויות שיימסרו בכתב על ידי הישראלים, בהם יועץ ראש הממשלה לטרור עמירם ניר ומנכ"ל משרד החוץ לשעבר דויד קמחי.

לעומת הטיעון הישראלי של „הפניית הזרקורים" שוררת דעה הפוכה בוושינגטון, לפיה אם אמנם לישראל „אין מה להסתיר" בפרשה האיראנית, קשה להבין מדוע אינה מאפשרת לנציגיה לספר את כל הידוע להם לחוקרים האמריקנים.

העמדה הישראלית לפיה ראיונות יאופשרו, אם בכלל, רק בשלב מאוחר יותר, אינה מפריעה לשתי ועדות הקונגרס החוקרות בפרשת איראן – „ועדת אינויי" בסנאט ו„ועדת האמילטון" בבית הנבחרים. ועדות אלה הבהירו כבר, שעוד חודשים ארוכים יעברו עד שיגיעו לשלבי הסיכום של עבודתן.

מקור בוועדה של סנאטור אינויי הבהיר בתשובה לשאלת „מעריב" כי בשלב „הראשוני" תסתפק הוועדה בעדויות בכתב של הישראלים.

רה"מ יצחק שמיר מתכוון לנצל את ביקורו בארה"ב בעוד כשבועיים כדי להוכיח כי ישראל פעלה בשורה בפרשה האיראנית.

שמיר אמר אמש: „אין לנו מה להסתיר. יש לי כל המסמכים והעדויות, ואוכיח בארה"ב כי ישראל נקיה ופעלה כבעלת ברית."

לשמיר נועדו בעת ביקורו שיחה וארוחת צהריים עם הנשיא רייגן וכן ארבעה מפגשים עם שר החוץ ג'ורג' שולץ.

מודעי: כבר איננו

(העברה מעמוד 1)

נפלה כל החלטה.

יו"ר המועצה, יצחק קעטבי, אמר לסיום: „אני לא יכול להתפשר עם מצפוני, החלטתי לנעול את הישיבה ולכנס אותה תוך חודש ימים". תגובת 600 הנוכחים באולם היתה סוערת, הם שאגו: „מכבי, מכבי", בליווי מחיאות כפיים.

שלושה שרי משפטים בעבר ובהווה ישבו על במת המועצה – נסים, מודעי ושריר. הם נחלקו בדעתם על החלטת בית-המשפט המחוזי שקבע, כי על מוסדות המפלגה להימנע במישרין או בעקיפין בכל עשרת הסעיפים שהיו על סדר יומה של ישיבת המועצה.

יו"ר נשיאות המפלגה, יצחק מודעי, הציע כי המועצה תסמיך אותו להביא בפני המועצה הצעה לשיקום המפלגה. שריר ונסים טענו, כי הצעת מודעי היא בזיון בית-המשפט, אולם מודעי התעקש וטען כי קיבל יעוץ משפטי וכי הצעתו אינה מבזה את בית-המשפט.

הרוחות באולם סערו בתדירות של אחת לחצי שעה בערך. מספר רב של פעמים הופסקו דברי הנואמים ואנשי אבטחה גדולי גוף ניסו להשליט סדר בין חברים נצים ממחנות שונים.

במהלך הישיבה גילה, דורון גרופר, בנו של ח"כ פנחס גרופר, כי אחד מאנשי מודעי מחזיק מיקרופון אלחוטי שנועד, לטענתו, להפריע לאנשי נסים-שריר לשאת את דבריהם. חשיפת המיקרופון האלחוטי עוררה סערה באולם והישיבה הופסקה לזמן רב.

אירוע סוער נוסף היה כאשר מודעי הבטיח להשמיע לנוכחים הקלטה. הוא ניגש למיקרופון, הצמיד אליו מכשיר הקלטה והשמיע ראיון טלוויזיוני שערך שלשום במהדורת חצות של הטלוויזיה הכתב לענייני מפלגות עם השר עזר וייצמן. מהראיון התברר, כי שרים ליברלים נועדו עם שרי המערך כדי למנוע את שובו של מודעי לממשלה.

אמר מודעי: „כאשר פרס הודיע שיגרש אותי מהממשלה, החברים שישבו כאן (הוא הצביע לעבר שרי הליברלים) לא פצו פה. מחברי חרות בממשלה קיבלתי תמיכה נמרצת אבל לא מהחברים כאן".

רבקה שריר, רעייתו של השר שריר, ניגשה למודעי וצעקה עליו: „כיצד אתה מעז להשמיץ את בעלי". „אני לא פרטנר שלך. דברי עם מי בלי", השיב מודעי שהתכוון לאשתו. לאלה שהפריעו לו קרא מודעי: „הנה עוד שותף של שמעון פרס במפלגה הליברלית. הנה אחד ועוד אחד".

לאחר נעילת הישיבה אמר מודעי: „אנשים באו כדי לפוצץ את הישיבה. הנשיאות משותקת. המשבר במפלגה חריף".

השר נסים אמר: „לא ניתן יד להפר צו של בית-משפט. אסור שמפלגה בישראל תפעל בדרך העומדת בצורה מוחלטת בניגוד לצו של בית-המשפט. על מי רוצים לעשות הבה נתחכמה? על בית-משפט בישראל".

והשר שריר אמר: הצעתו של מודעי היא בזיון בית-המשפט ואני אומר זאת כשר משפטים".

גדעון פת לא פצה פה. הוא ישב באולם הישיבות רק דקות ספורות כיוון שלא חש בטוב. הוא נח בחדר בכפר המכביה ומידי פעם קיבל דיווח על המתרחש באולם.

„הפיצוץ" הראשון בישיבה היה כאשר יצחק מודעי פתח את הישיבה. יו"ר הכנסת לשעבר, מנחם סבידור, התפרץ: „אתה שבע שנים בראש המפלגה", ואז הגיע אליו איש אבטחה והושיבו בגסות.

דברי הפתיחה של מודעי ציירו תמונת מצב עגומה של המפלגה: „כבר איננו נחשבים ללא יוצלחים, הפכנו לבדיחה וזה מצב שאין מאחוריו ולא כלום. המפלגה נמצאת במסלול העולה לתוהו ובוהו.

ח"כ בני שליטא אמר על ח"כ פנחס גולדשטיין: „כבר חודשיים הוא מסתובב ומספר שיש לו פתק שלפיו וייצמן קיבל פתק מפת שלא יסכים לצירוף מודעי לממשלה. גולדשטיין הוא שקרן בריבוע".

יהושע פורר מציע לכל הנהגת המפלגה ללכת הביתה. „הבאתם אותנו לבושה ולעברי פי פחת".

את ההצגה גונב צעיר מרעננה, חבר מועצה: „יש לי הצעה שעבדו עליה במכון וייצמן – איך לפתור את כל הבעיות של המפלגה תוך 48 שעות. אני מבקש הגרס ל-48 שעות והכל יהיה בסדר", הוא מבטיח.

ברוך מאירי מוסר:
איפה החצי השני? שאלה זו חזרה ורצצה אתמול בבית-משפט המחוזי בירושלים. והכוונה היתה למפלגה הליברלית.

בשעות הבוקר הוציא שופט מחוזי בירושלים צו מניעה ומנע – לבקשת השרים נסים, פת ושריר – נגד סיעתו של השר מודעי. הצו, שניתן במעמד צד אחד, אישר את קיום הישיבה אתמול ואף איפשר לשר נסים לדבר על נושא כלכלי, אך אסר כל דיון בשינוי מוסדות המפלגה.

פרקליטם של שלושת שרי הליברלים, עו"ד שרגא בירן, טען בבית-המשפט, כי בית-הדין של התנועה אישר את כינוס המועצה. לדברי עו"ד בירן, כל מאמצי הסיעה היריבה היא ליצור עובדות בשטח ולהעמיד את חבריה בפני עובדות מוגמרות.

חלפו מספר שעות ולבית-המשפט המחוזי בירושלים הגיע „החצי השני" של הליברלים. עורכי-הדין משה רום ויוסף לוי, המייצגים את השר מודעי, מיהרו ללשכתו של השופט צבי כהן. הם התרעמו על הוצאת הצו מהבוקר בנוכחות צד אחד בלבד.

הפרקליטים טענו בבקשתם למתן צו על תנאי, כי בית-הדין המרכזי של המפלגה הוציא בתחילת החודש פסק-דין לפיו מועצת המפלגה יכולה להתכנס.

בעקבות שמיעת הטיעונים הללו, החליט השופט צבי כהן על קיום ישיבת המועצה. אך עם זאת אסר עליה לדון בעשרת הסעיפים אשר על סדר יומה.

שני מחבלים נהרגו בהתקלות עם חיילי צה"ל

מאת יהודה גורן

אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, שסייר אתמול בדרום-לבנון, נקלע לאזור התקרית שהיתה בין חיילי צה"ל לחוליית מחבלים. בהתקלות נהרגו שני מחבלים. לכוחותינו לא היו נפגעים.

האלוף פלד שיבח את חיילי צה"ל שנטלו חלק בתקרית. ההתקלות אירעה אתמול בצהריים על גבול רצועת הבטחון בדרום-לבנון, באזור הכפר כיבנית. ליד גופות שני המחבלים נתגלו רובי קלשניקוב ואפודי קרב. לא ברור עדיין אם ביקשו המחבלים לחדור לרצועת הבטחון לשם פיגוע או לצורך איסוף מודיעיני.

בן 65 נהרג בתאונת דרכים

מאת עזרא ינוב

אברך אלביב בן 65 מקרית מלאכי נהרג אמש בתאונת דרכים ליד מושב באר טוביה. טנדר פיג'ו נהוג בידי תושב מושב שתולים פגע באלביב בעת שחצה את הכביש.

אלביב נפצע קשה, הועבר לבית-החולים קפלן ברחובות ושם נפטר. משטרת התנועה של מרחב לכיש פתחה בחקירה.

ארבעה מטוסי

(העברה מעמוד 1)

כ„חלומו של כל טייס".

המטוסים יגיעו בטיסה ישירה מארצות הברית. מוטסים בידי טייסים אמריקניים וימסרו לחיל האוויר, בטקס שייערך בבסיס חיל האוויר, במעמד ראשי צה"ל, שרים וראשי ציבור.

מטוסים אלה הם הראשונים מקבוצה שנייה של 75 מטוסי אף-16 שישראל רכשה מארצות הברית. זה הסיבוב השני של עיסקה גדולה שנחתמה בשעתה בין שתי המדינות ולפיה תרכוש ישראל 150 מטוסים כאלה.

אף-16 סי. אינו שונה במראהו החיצוני ממטוס אף-16 הוותיק, אבל במבנה ובתיחכום מערכותיו הוא נחשב למטוס של הדור הבא.

מכ"ם חדיש, בעל אפשרויות תיפעול לאוויר-אוויר ולאוויר-קרקע, מגדיל את טווח הפעולה של המטוס ב-30 אחוז. המכ"ם מפיק גם מפה קרקעית, המאפשרת הנחתה מטה, מימד שלא היה קיים במטוסי הקרב עד היום. המטוס יכול לשאת נשק אלקטרו-אופטי ומונחה לייזר: בקיצור: מטוס של הקו הראשון המשוכלל ביותר בעולם כמסוגו.

תיקון

בעמוד 2 במוסף „שבוע טוב" נשתבש שמו של המלחין משה אריגוב ועמו הסליחה.

אילנה דיין מצטרפת למגישי „ערב חדש"

מאת אילנה באום

כתבת גלי צה"ל אילנה דיין מצטרפת אל צוות המגישים הקבוע של מגזין הטלוויזיה „ערב חדש". לפני שבועות אחדים הוזמנה דיין להגיש יחד עם דן מרגלית את „מוסף המוספים" המשודר ביום שישי – וזה היה בעצם מבחן המסך שלה. מאז עברה דיין הכשרה קצרה ותחל להגיש ביום שלישי או רביעי הקרוב.

„חבל שהמדינה שוכחת לפעמים שהיא המדינה"

קבל השופט שאול אלוני למשמע טענות באת כוח המדינה בעת דיון בבקשת אלי עמר ממינהל המקרקעין – להורות על הפסקת החרם נגדו

מאת סופרת „מעריב"

שופט בית המשפט המחוזי בתל-אביב שאול אלוני מתח אתמול ביקורת חריפה על באת כוח המדינה, עו"ד רחל זכאי, בעת דיון בבקשתו של עובד מינהל מקרקעי ישראל, אלי עמר, להורות על הפסקת חרם שהטילו עליו עובדים במחוז המרכז.

לדברי עמר הוטל עליו החרם משום שהוא סרב ליטול חלק במעשי שחיתות. לדבריו, העלילו עליו עלילות בעיקבות סיוע שהוא הושיט למשטרה.

באת כוח המדינה, שייצגה את מנהל מחוז המרכז במינהל מקרקעי ישראל, טענה כי יש לראות את החלטת העובדים להחרים את אלי עמר כשביתה על פי הפסיקה המודרנית.

בתגובה אמר השופט שאול אלוני כי „בושה שכך טוענת המדינה. שמעתי אומנם דברי אבסורד גדולים יותר מפי המדינה, אך חבל שהמדינה שוכחת לפעמים שהיא המדינה".

בהמשך הדיון הצהירה עו"ד זכאי כי מנהל מחוז המרכז לא הפריע ולא יפריע בעתיד לעבודתו של אלי עמר. בעיקבות זאת הוחלט שהתביעה נגדו תוסר וכי היא תשאר בתוקף לגבי נושאי תפקידים אחרים במינהל מקרקעי ישראל מחוז המרכז.

שמיר: סוריה אינה הולכת למלחמה בקרוב

רה"מ אמר עוד: הסורים החליטו בזמן האחרון לצמצם את צבאם בגלל בעיות כלכליות

מאת רפאל מן, סופרו המדיני של „מעריב"

מרכז אגודת ישראל.

„השינויים המתוכננים בצבא הסורי מלמדים ככל הנראה על כך שהסורים אינם הולכים למלחמה בקרוב", העריך אמש רה"מ יצחק שמיר. „אי אפשר לראות רעה הנפתחת מהצפון מחר או מחרתיים", אמר שמיר בנאום בפני

שמיר אמר עוד: „הסכנה מסוריה – תיאורטית: אמנם סוריה מדברת על עימות צבאי, אך הסורים החליטו בזמן האחרון לצמצם את צבאם בגלל בעיות כלכליות. הם סובלים מצמצום חמור באספקת החשמל ומחסור גדול במטבע חוץ והדברים הדחוקים ביותר, וכנראה בונים את צבאם באופן שונה".

הרב שך מתאר את הרב מלובאוויץ כמשיח שקר

מאת גדעון מרון

הרב אליעזר מנחם שך, המנהיג הרוחני של הפלג הליטאי בעדה החרדית, יצא הבוקר בהתקפה חריפה נגד הרב מלובאוויץ', מנהיג חסידי חב"ד.

במכתב המתפרסם היום בעתון החרדי „יתד נאמן", מכנה הרב שך את הרב מלובאוויץ' „משיח שקר", וקורא להתרחק מציבור חסידי חב"ד.

הרקע להתקפה זו, הוא משפט שנערך בארצות הברית, שבו נתברר סכסוך ירושה בין חסידי חב"ד. קיצפו של הרב שך יצא על כך, שלאחר שמקורבי הרב מלובאוויץ' זכו במשפט בבית דין אמריקני, הם חגגו את נצחונם בחגיגות גדולות, שהרב שך מדמה אותם לחגיגות פורים.

„רק פתחתי את הדלת" טען הפורץ שנורה

מאת אהוד רבינוביץ

מעצרו של הפורץ מרמת השרון, שנוקב בכדורים בתחילת השבוע, הוארך אתמול בבית-החולים מאיר בכפר-סבא ל-15 יום.

הפורץ, יהודה אליאס בן 26 מרמת השרון, נפגע ביום ראשון בבטנו ובגרונו, מכדורים שירה לעברו קריזר גודברס, בעל הדירה אליה פרץ אליאס. אליאס המתבוסס בדמו נעצר על-ידי השוטרים והוחש לבית-החולים.

אתמול, במהלך הדיון בהארכת מעצרו, לעיניהם של אחיות ורופאי המחלקה הכירורגית, טען אליאס: „לא נכנסתי לבית, רק פתחתי את הדלת".

זכו בפיס

בהגרלת רב-פרס מצטבר של מפעל הפיס מס' 96/87 שנערכה אתמול זכה ב-180,000 ש"ח המספר 662371. הפרס המצטבר בסך 400,000 ש"ח יחולק בהגרלה הקרובה. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 280,000 ש"ח ומינימום פרס ראשון 180,000 ש"ח.

12,000 ש"ח 578525.

6,000 ש"ח 407550; 853900.

300 ש"ח 029409; 046374; 056479; 084064; 102554; 110188; 127592; 130677; 132780; 135324; 186350; 219467; 256143; 268369; 338703; 343577; 390626; 423826; 465994; 509683; 571294; 628255; 628638; 664198; 712178; 719427; 827134; 861802; 888239; 888248; 888546; 889337.

150 ש"ח המסתיימים 2329; 5026.

25 ש"ח המסתיימים 684; 908.

16 ש"ח המסתיימים 692; 759; 789.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 4 זכו ב-2.5 ש"ח.

5 ש"ח התלת-ספרתיים 067; 099; 104; 228; 261; 305; 306; 354; 361; 364; 365; 411; 415; 416; 440; 534; 589; 615; 706; 737; 741; 790; 823; 857; 910; 994.

2.5 ש"ח הדו-ספרתיים 04; 05; 06; 08; 12; 18; 19; 32; 36; 37; 38; 39; 44; 47; 48; 51; 57; 59; 62; 65; 67; 69; 74; 88; 91.

רק הרשימה הרשמית של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

מזג האוויר

באָרץ הטמפרטורות החזויות:
ירושלים 8 עד 15; תל-אביב 12 עד 21; חיפה 12 עד 19; נהריה 12–20; באר-שבע 7–21; רמת-הגולן 9–15; צפת 7–14; טבריה 11–21; עפולה 7–21; נצרת 10–18; שומרון 9–18; לוד 10–20; עזה 11–21; יריחו 11–24; אילת 9–24.

בחוץ לארץ מזג האוויר בערים הגדולות בעולם:
אוסלו 2– עד 2– מעונן; אמסטרדם 4 עד 7 מעונן; אתונה 7 עד 14 בהיר; בואנוס-איירס 22 עד 34 בהיר; וינה 12– עד 3– מעונן; דובלין 1– עד 3 מעונן; יוהנסבורג 16 עד 29 בהיר; לונדון 7 עד 10 מעונן; לוס אנג'לס 11 עד 23 בהיר; ליסבון 9 עד 16 בהיר; מדריד 3 עד 12 בהיר; מונטריאול 10– עד 6– מעונן; ניו יורק 2 עד 7 מעונן; סטוקהולם 1– עד 4 מעונן; פריס 0 עד 5 מעונן; פרנקפורט 1 עד 2 מעונן; קאהיר 12 עד 21 בהיר; קופנהאגן 0 עד 1 מעונן; רומא 2 עד 13 בהיר.

מעריב
תל-אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: „בית מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד 61 200), ת.ד. 20010 טלפון 439111.
ירושלים: המערכת – רח' הלל 14 (מיקוד 94 581) טלפון 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טלפון 231769. מרכז הפצה: טלפון 521159.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 33 104), טל. 674674. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 673254.
באר-שבע: רח' קקיל 90, המערכת: 37553, 74973, מודעות ושיווק: 74850, 31772.

במלאת ארבע שנים לפטירתו של בננו, בעלי, אבינו, אחי היקר והבלתי נשכח

גיל גליקמן ז"ל

נעלה לקברו להתייחד עם זכרו, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז, 8.2.87, בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בהרצליה. נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת יקירתנו

מינה זונשיין ז"ל

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה, ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87), בשעה 15.30, במושב אביגדור.

המשפחה

במלאת שבעה ימים לפטירתו של בעלי ואבינו היקר

ד"ר אליעזר טישלר ז"ל

נעלה להר המנוחות בגבעת-שאול ביום ראשון, ט' בשבט תשמ"ז (8.2.87), בשעה 10.00 בבוקר. אוטובוס יעמוד לרשות הקרובים והידידים. מתאספים בביתו ברחוב ברוריה 1, ירושלים.

המשפחה

ראובן סנדבו
חדוה–ברידה
אלקה
סימה רבב
יעקב
דורית ל
יצחק רמלר

כדורגלן „קלן" שאמר „הייל היטלר" לשחקן הישראלי ברייאלובסקי מוחזר לגרמניה

נשיא מועדון הכדורגל המערב־גרמני „פ.צ. קלן" החליט לשלוח היום הביתה את סטפן אנגלס אף על פי שהוא אמר לנשיא מועדונו: „לא אמרתי את זה, אז למה שאסע?" ★ נשיא המועדון השיב לו: „לטובת כולם אתה צריך לנסוע"

מאת יהושע שפיגלר ומאיר ריכמן

נשיא מועדון הכדורגל המערב־גרמני „פ.צ. קלן", פיטר וויינה, החליט לשלוח היום חזרה הביתה את כדורגלן הקבוצה סטפן אנגלס.

במשחק בינלאומי שנערך שלשום בחיפה בין פ.צ. קלן למכבי חיפה סיפר שחקן מכבי חיפה דניאל ברייאלובסקי, שאותו שחקן גרמני קרא לעברו, בעת המשחק, „הייל היטלר".

ההתלקחות התחילה במחצית הראשונה במשחק. שני השחקנים – אנגלס וברייאלובסקי – תיקלו זה את זה בגסות. בהיתקלות נידף אנגלס את ברייאלובסקי.

שופט המשחק, יעקב שיינר, ששמע את הדברים, עצר את המשחק וקרא אליו את אנגלס ואת „קפטן" קלן, קלאוס אלופס. אלופס סיפר ל„מעריב" כי שיינר אמר לו: „תגיד לשחקן מספר 8 שלכם (אנגלס), שכאן זה מגרש ספורט, ושלא יערבב פוליטיקה".

בהפסקה במחצית המשחק סיפר ברייאלובסקי לחבריו, בחדר ההלבשה: „שחקן מספר 8 שלהם, אמר לי „הייל היטלר". מאמן מכבי חיפה, יעקב שחר (חברת וולוו), קרא לשחקן הגרמני, והשניים לחצו ידיים.

בסוף המשחק, ניגש השופט שיינר לכתב „מעריב", התלונן על אנגלס, והודה: „הייתי צריך להרחיק את השחקן הגרמני". בחדר ההלבשה מיהר אנגלס להכחיש בכל תוקף את הדברים שיוחסו לו. הוא אמר: „אמרתי בגרמנית „האלס דיין מאול", כלומר „סתום את הלוע".

ברייאלובסקי, שהופתע מההד הגדול של הפרשה, חזר בו מהודעתו הקודמת, ואמר: „אני טעיתי, זה לא נכון ששמעתי הייל היטלר".

אתמול בבוקר אמר נשיא המועדון, וויינה, ל„מעריב": „בשום פנים ואופן אינני מאמין שהשחקן שלנו אמר זאת. השניים התכתשו ביניהם 40 דקות ואנגלס עוד כעס באותו כי ברייאלובסקי ירק בפניו. אנו שולחים את השחקן הביתה, רק בגלל החשד שהוא כביכול אמר את זה, וכדי להרגיע את הרוחות המאווירה. אנו רוצים יחסים טובים עם העם היהודי, ובאופן מיוחד עם מדינת ישראל. אנחנו היינו הקבוצה השניה בגרמניה שקלטה שחקן ישראלי, את דוד פיזנטי".

כשהתבשר השחקן הגרמני על ההחלטה, הוא אמר לנשיא מועדונו: „אני לא אשם. לא אמרתי את זה. אז למה אני צריך לנסוע הביתה?" נשיא המועדון אמר לו: „לטובת כולם אתה צריך לנסוע".

פיזנטי בא אתמול למלון בהרצליה, שבו מתאכסנת קבוצת קלן, ושוחח עם השחקנים. לכתב העתון הנפוץ ביותר בגרמניה, „בילד", המבקר עם הקבוצה בארץ, אמר פיזנטי: „אני מופתע. אינני מאמין שאנגלס אמר זאת. בשנה וחצי שהייתי בקבוצה גרתי בחדר אחד עם אנגלס בכל הנסיעות ומחנות אימונים, ואף פעם לא שמעתי ממנו מלה נגד ישראל".

ליו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סוירי, סיפר פיזנטי: „השחקן מתבייש, ובדכאון גדול. הוא לא ישן כל הלילה, ולא יכול אפילו לאכול".

שפיגלר: אני לא הייתי שולח את אנגלס הביתה

סווירי אמר בתגובה על החלטת קלן: „בעצם שליחת השחקן הביתה אנו רואים את הפרשה סגורה. הייתי נוהג באותה צורה שנשיא קלן נהג. היחסים הדיפלומטיים ויחסי הספורט הטובים בין שתי המדינות לא ייפגעו, והם יימשכו".

העיתונות במערב גרמניה רועשת וגועשת היום. כותרות גדולות על הפרשה מעטרות את עמודי כל העיתונים שם. מערכות העיתונים בגרמניה ביקשו מכל כתביהן בארץ להעביר סיפורים גדולים על הפרשה. „זה סיפור חם, שיהיה בראש המהדורות", אמרו עורכי העיתונים בגרמניה לכתביהם בישראל.

מאמן קלן, כריסטוף ראום, לא הסכים להחלטת נשיא מועדונו ואמר: „אני לא יכול להבין את הצעד הזה. אני זקוק לאנגלס בהכנת הקבוצה למשחקים בסיבוב השני בליגה בגרמניה. זו לא בעיה ספורטיבית, אלא בעיה פוליטית".

מוטל'ה שפיגלר נשמע אומר לכתבים הגרמניים המבקרים בארץ עם הקבוצה, שהוא במקום וויינר לא היה שולח את אנגלס הביתה.

ראש הנהגת בית"ר העולמית, שלמה גרבץ, דרש אתמול מראש הממשלה יצחק שמיר ומשר החינוך והתרבות יצחק נבון, להפסיק את טורניר הכדורגל שנערך בישראל בהשתתפות שתי קבוצות ממערב גרמניה (השניה היא בורוסיה מינשנגלאדבך).

„זה לא יקרה" – אמר יו"ר ההתאחדות לכדורגל, שאול סווירי.

דניאל ברייאלובסקי: „אני מסרב לסלוח"

מאת יונתן הללי

„הרגשתי שתקעו לי סכין בגב. כל המחצית השניה הדהדו אצלי המילים „הייל היטלר", אמר אתמול כדורגלן מכבי חיפה, דניאל ברייאלובסקי, יהודי מארגנטינה.

ברייאלובסקי מאשים שוב את השחקן המערב־גרמני בגילוי אנטישמיות. הוא אמר: „זה לא נכון שביקשתי להכחיש את הדברים. ביקשו ממני שאומר זאת אנשים שאינני מבין למה הם רצו שהדברים לא יתפרסמו.

„הרגשתי השפלה אמיתית. לא תיארתי לעצמי שבארץ שלי יכול לקרות דבר כזה. חשבתי שמי שמזכיר כאן את היטלר מוצא את עצמו מייד בבית־סוהר. אני יהודי אמיתי, אוהב את ישראל, ורק בגלל זה נפגעתי. מי שלא נפגע מהתבטאות כזאת, כנראה לא למד מה עשו היטלר ואנשיו ליהודים. יהודי יכול לסבול שמקללים את אימו ואת בניו, אבל חלילה מלהזכיר את הנאצי הזה כנבאי לעבר יהודי".

ברייאלובסקי, שטוען כי בכירים בהנהלת מכבי חיפה ניסו להשתיקו, אמר אתמול: „אמנם לפני שהודיעו את המחצית השניה הגיע אנגלס אלי וביקש ממני סליחה, אבל אני מסרב לסלוח על התבטאות כזאת. אני עומד מאחורי דברי עד הרגע הזה".

• סטפן אנגלס

„השניים הצמידו סכין לצווארי ושדדו אותי"

סיפרה קלרה רוזנברג מרעננה ששני צעירים התפרצו לביתה

מאת אהוד רבינוביץ

• קלרה רוזנברג

„הייתי במטבח, שמעתי דפיקה בדלת. כשפתחתי, דחפו אותי שני בחורים לאחור, הוציאו כובעי גרב וחבשו אותם על הראש. הם לקחו סכין מטבח גדולה וקירבו לצווארי".

כך סיפרה קלרה רוזנברג, בת 59, על השוד שאירע אתמול בשעה 10 לפני הצהריים בביתה ברעננה. היא המשיכה: „הם חיפשו בפראות בכל הבית. הפכו מגירות ובגדים בתוך הארונות ושאלו אותי איפה התכשיטים והכסף. עניתי שאין לי תכשיטים. הם כנראה התעצבנו ותלשו מצווארי את השרשרת, התכשיטים והשעון שהיו לי על היד. ניסיתי לצעוק, אבל לא יכולתי בגלל סרט ההדבקה שהיה לי על הפה".

משהתאוששה קלרה רוזנברג מההלם לאחר שהשניים נמלטו, הצליחה להשתחרר מהחבל שבו היתה כפותה בידיה וברגליה והזעיקה שכנה. למקום חשו כוחות משטרה, ביניהם צוות המעבדה לזיהוי פלילי, ופתחו בסריקות חקירה.

ביום שקדם לשוד באו לביתה שני הצעירים וביקשו לקנות ממנה עופות שבעלה מגדל. כשהיא בשלילה ניסו לברר מתי בעלה בבית. אתמול גיצלו שני השודדים את העדרות בעלה. הם שדדו תכשיטים שערכם 5,000 ש"ח ואקדח של הבעל.

ברוך נאה מוסר:

שתי ישישות הותקפו ונשדדו שלשום בלילה בבתיהן בדרום תל־אביב. מצווארי שתיהן נתלשו שרשרות זהב.

מקרה אחד קרה בשעה 9 בערב בדרך הגבתון בתל־אביב והמקרה השני בשעה 3 לפנות בוקר בדרך לוד, סמוך למקום השוד הראשון.

„בישראל ביצעו מיליון הפלות"

טוען פרופ' לתלמוד אברהם אמיר מבאר־שבע ותובע ללמוד מצרפת ולהפקיד שר על שמירת המשפחה

מאת אורי בינדר

„מהקמת המדינה ועד היום בוצעו בישראל כמיליון הפלות מלאכותיות. בתאונות דרכים נהרגו באותה תקופה 12 אלף בני־אדם, ומספר דומה של חללים נפלו בכל המלחמות עד היום", טוען פרופ' אברהם אמיר, העומד בראש אגודת אפרת.

פרופ' אברהם אמיר מסביר כיצד הגיע לנתון המדהים: „בכל שנה מבוצעות אצלנו 15 אלף הפלות המאושרות על־ידי ועדות. רופאים פרטיים מוסיפים כמספר הזה, ואם נכפיל את הצירוף של ההפלות החוקיות והבלתי חוקיות בגיל המדינה, נעבור את המיליון".

פרופ' אמיר, בן 59 נשוי ואב לשניים, הוא מרצה לתלמוד באוניברסיטת בן־גוריון בנגב וחבר בגופים התנדבותיים.

לדבריו, רק עשרה אחוזים מההפלות המלאכותיות מוצדקות, ולשאר אין שום הצדקה. פרופ' אמיר מודאג, משום שההפלות המלאכותיות הן נחלתן של משפחות מבוססות. הוא סבור שאם מדינה כמו צרפת יכולה להרשות לעצמה שר לענייני משפחה, גם בישראל צריך להקים משרד מיוחד שיעסוק בבעיות המשפחה היהודית, הסובלת מחינוך קלוקל, ניכור וירידה מהארץ.

בביקורו האחרון בארצות־הברית ראה פרופ' אברהם אמיר כמה קהילות מזדקנות שהילודה בהן פסקה. למשל קהילת 200 אלף יהודי בוסטון, שמספר ילדיהם נאמד באלפיים בלבד. (בבאר־שבע לבדה יש כ־40 אלף תלמידים).

פרופ' אברהם אמיר אומר כי מאז מותה של הנערה בצפת בעת נסיון הפלה, פנו לאגודה כמה וכמה צעירות. אין הוא רוצה להרחיב על כך את הדיבור כדי לא לחשוף אותן, אולם את האשמה הוא תולה במערכת החינוך.

לדעתו, במקום חינוך מיני צריך לחנך לחיי משפחה כדי שהעם היהודי לא ימשיך להידלדל ולהתבולל. פרופ' אמיר אומר כי אגודת אפרת תתחיל לפעול במלוא המרץ בחוגים לא דתיים.

משרד הבריאות מכין „מכה" למעשנים:

חוק הגבלת העישון במקומות ציבור יוחמר

מאת דליה מזורי

משרד הבריאות עומד להגביל עוד יותר את המקומות הציבוריים שבהם מותר לעשן, ולאסור את העישון במקומות עבודה שבהם יש קבלת קהל, וכן באולמות שבהם עובדים אנשים רבים יחסית, בחדרי ישיבות, במיתקני ספורט ובחנויות גדולות למימכר מזון.

תוספת זו לחוק הגבלת העישון במקומות ציבוריים נמצאת עתה בשלבי הכנה סופיים בלשכת היועץ המשפטי של משרד הבריאות, והיא תוגש בימים הקרובים לאישור ועדת העבודה והרווחה של הכנסת. מייד לאחר אישורה בוועדה יתוקנו התקנות המגבילות.

בתיקון לחוק יוגדלו גם הקנסות על מעשנים במקומות ציבוריים כגון בתי קולנוע, אוטובוסים ומוניות.

במשרד הבריאות מעריכים כי ההליכים לאישור החוק לא יהיו ממושכים, וכי בתוך חודשיים שלושה אפשר יהיה לפרסם את התקנות החדשות.

בדימור מורידים מחירים!!!
במוצאי שבת משעה 6.30
דימור – רהיטים

prince
★ מבצע ★
הנחות ענק
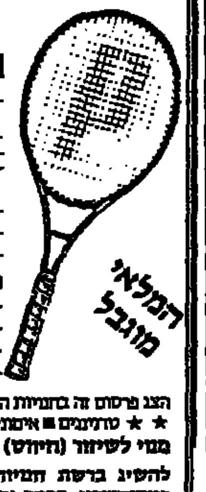

	מחיר מומלץ לצרכן	מבצע במזומן	3 תשלומים
SPECTRUM 90. (קרמיקה) כולל תיק מהודר.	475.–	299.–	3x104.–
GRAPHITE PRO (גרפיט)	325.–	210.–	3x78.–
PRO (מתכת)	199.–	140.–	3x49.–
JR COMP (גרפיט לילדים)	264.–	120.–	3x48so.–
Reebok נעלי רייבוק (במחירים מלפני הפיחות)			
ACT 600 טניס	160.–	140.–	3x54.–
WORKOUT ★ MLT 90 טניס	150.–	135.–	3x50.–
TRAINER ריצה	110.–	99.–	3x37.–
LC 3000 ריצה נשים	120.–	108.–	3x40.–

המלאי מוגבל
להשיג ברשת חנויות היבואן: עולם הטניס בע"מ, מרכז הטניס בישראל, רמת־השרון, כביש נווה, טל. 03-485221 ★ חנות הטניס, המרכז לטניס בישראל, קטמון ירושלים, טל' 02-413866, לבקש את שוש.

ratfon רטפון אימפורט בע"מ IMPORT LTD.
הודעה לבעלי מקלטי טלויזיה גרץ – דוו
★ הגיעו יחידות טלטקסט אורגינליים של דוו להרכבה במקלטי טלויזיה ללא שלט רחוק מכל הדגמים והגדלים.
★ נמשכת הרכבת יחידות טלטקסט לבעלי מקלטים עם שלט רחוק.
פרטים בטל. 03-251172.

הקו הבריאות
לשכת דובר קופת חולים הכללית והמרכז לחנוך לבריאות עורכים:
קו פתוח לבריאות הציבור
צוות רופאים מבי"ח "קפלן" וצוות רופאים ממרפאת "ילין" ובי"ח כרמל בחיפה ישיבו טלפונית לשאלות הציבור בנושא:
נשים בגיל המעבר
במבצע מיוחד שיערך ביום שני 9/2/87 בין השעות 16:00 עד 19:00 בתל אביב ובחיפה
צוות המרכז:
פרופ' מ. לנצט, ד"ר ס. טאור
פרופ' ר. בורנשטיין, ד"ר צ. כץ
03-433300, 03-433306
03-435500, 03-217078
צוות חיפה:
ד"ר צ. שטראוס, ד"ר א. זיון
ד"ר א. רבינא, ד"ר ש. זוויסטובסקי
04-568382, 04-568302-1, 04-568353
שומרים על בריאות!
קופת חולים ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

אנו מברכים את צה"ל
את בוגרי קורס הקצינים הגדול בתולדות צה"ל
ואת בני משפחותיהם
ומזמינים אתכם הבוגרים להרמת כוסית ולקבלת שי הוקרה – לפי בחירתכם
זיניוק את מיכלין בע"מ
חיפה, דרך העצמאות 55, טל. 04-640706

אטרקציה בגבעתיים!!
„תושבות"
מארגנת עמותת דיירים לבניית בנין מפואר, בבניה עצמית בגבעתיים
נותרו 6 ימים בלבד להצטרפות בתנאים מועדפים
חסכון כספי ללא תקדים עם בטחון מלא להשקעה!!!
פרטים והרשמה:
„תושבות" בע"מ
רח' בלפור 31 א', תל־אביב, טל' 200408

מבצע סוף העונה
נעלי רוזי Rosi
בנעלי רוזי
מכירת סוף העונה בחנות המפעל על עודפי ייצור וסוג ב'
המכירה כל יום בין השעות 18.00–08.00 רצוף וביום ו' בין השעות 13.00–08.00.
נעלי רוזי – חנות המפעל:
רחוב בית אלפא 15
(מול תחנת הדלק ברח' יצחק שדה).

4 סוללות = 25 שעות האזנה ל־ווקמן?!

ALKALINE UCAR
PROFESSIONAL
הסוללה ללא מתחרים! מיוצרת בשוויץ, בטכנולוגיה חדשה.
להשיג בחנויות המובחרות בכל הגדלים לכל השימושים.
מפיץ: ארטל 03-7511388

א שופר־סל
מציעה למכירה במכרז את כלי הרכב הבאים:
★ משאית פורד 1714 ללא ארגז, שנת ייצור 1981.
★ סימקה טלבו פרטי דו־שימושי, 1300 סמ"ק, שנת ייצור 1979.
★ טנדר סוסיתא, 1300 סמ"ק, שנת ייצור 1980.
★ מלגזה אבטמן, לא תקינה מבחינה חשמלית.
ניתן לראות את כלי הרכב במחסן המחלקה הטכנית, רח' הסיבים 39, ק. מטלון, פתח־תקוה, כל יום בין השעות 15.00–9.00.
הצעות בכתב יש להגיש במקום. למכירות.
אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כלשהי.

„סופרגראס"
הלהיט של לונדון הגיע לארץ
בכורה ארצית
קולנוע „תמוז המחודש" ת"א
ליל שישי 10, 12.15
מוצ"ש וימי חול 7.30, 9.40

אנגלית סופר
אינטנסיבית
קורסים מיוחדים למעוניינים ללמוד אנגלית במהירות.
הקורסים מתקיימים במלון פאלאס בתל־אביב במשך שבועיים כל יום בין השעות 16.00–9.00. פגישות הסבר תתקיימנה במלון פאלאס, הירקון 277 תל־אביב ביום א' 8.2 וביום ד' 11.2 בשעה 17.30.
03-912093 מכון מיל"ה

זקוק ליבוא מאיטליה?
נציג חברת יצוא איטלקית בארץ מבצע יבוא־יצוא לכל מוצר (כולל יבוא־אישי)
סוכנויות מרכזות • 03-884911

פרס 300 ש"ח
למוצא כלבה קטנה פוקס־טרייר
שאבדה באזור גבעת־שמואל/הרצליה/רמת השרון/רמת־גן.
צבע חום ושחור, נשמעת לשם DIANA
טל' 03-5400169

مكذا من الاهل

هكذا من الاصل

יום ו' ד' בשבט תשמ"ז 6.2.87

14 לבנון: ארץ חטופה
15 איך נבחר הרמטכ"ל
16 שמו עין על כספי הפנסיה
17 לראות את אמא לפני שתמות
19 דו"ח אברמוביץ'
21 סאטירה

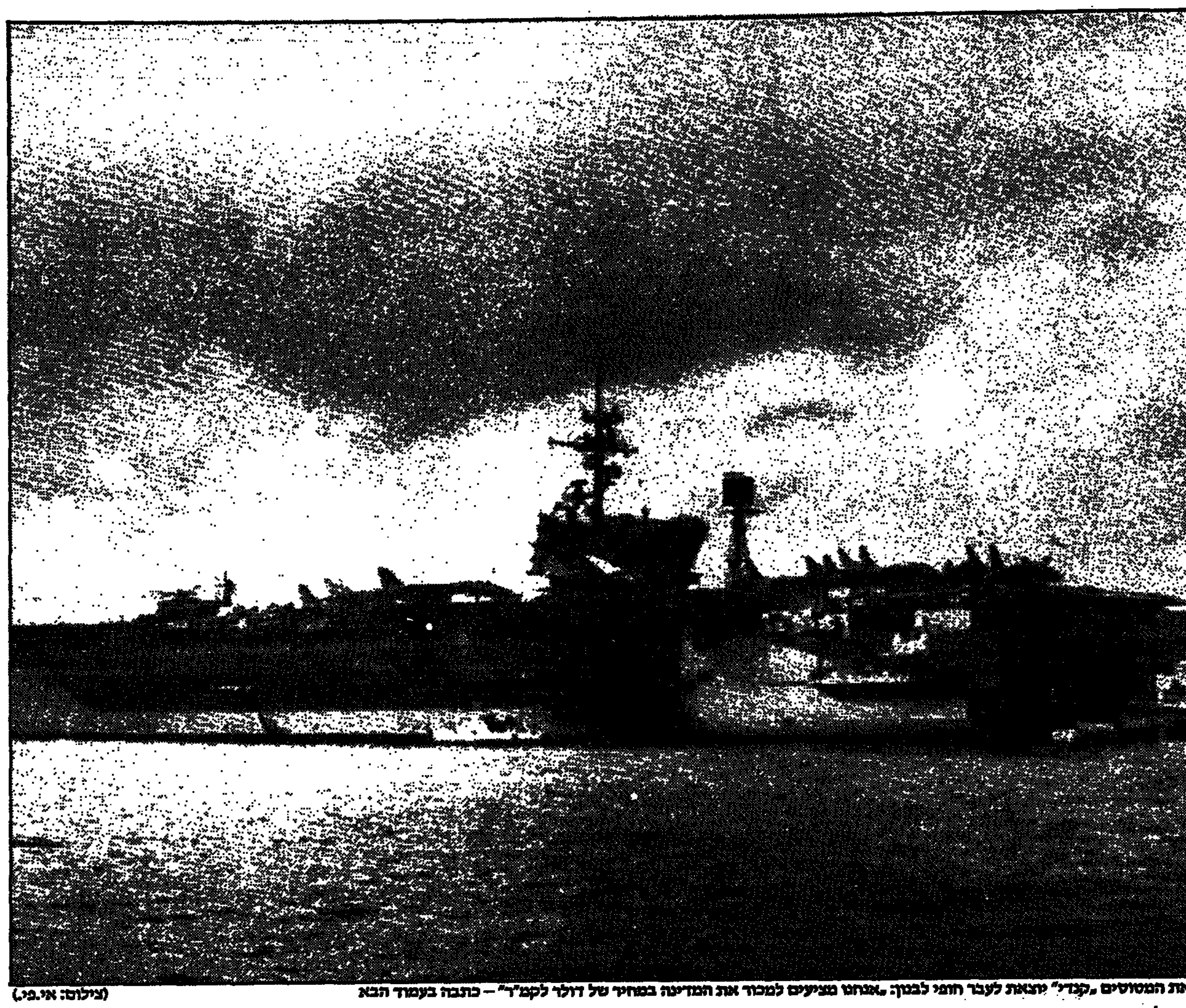

נושאת המטוסים „קנדי" יוצאת לעבר חופי לבנון: „אנחנו מציעים למכור את המדינה במחיר של דולר לקמ"ר" – כתבה בעמוד הבא (צילום: אי.פי.)

שרים הציעו: עיצומים בממשלה

משבר האימון בין הליכוד למערך הגיע לכדי הצעה בכינוס „שרינו" להחרים את ישיבות הממשלה עד למינוי מוטי הוד ליו"ר התעשיה האווירית ☐ רבין ויעקבי: הרעיון נואל ☐ בר־לב: אתם צודקים ☐ פרס שתק ☐ בליכוד סירבו השרים לשמוע את קולם המתון של שמיר ונסים בענין פריסת החובות לקיבוצים ☐ שמיר איים על עמיתיו: אם לא נעבוד במשותף, אני אחולל משבר ☐ עקשנותו של פרס בפרשת מינוי מבקר המדינה משמשת עתה את הליכוד

מאת יוסף חריף

בישיבת שרי הליכוד, ביום ד' השבוע, שבה יצאו כמה מהם נגד גישתו של שר האוצר בשאלת ההסדר לפריסת החובות של הקיבוצים, איבד ראש הממשלה, יצחק שמיר, משלוות רוחו. הוא קרא לעבר עמיתיו: אם לא נעבוד אנחנו במשותף, אני אעשה משבר! למה? – שאלו אותו חבריו.

– מפני שאני רואה שאנחנו לא מסוגלים לעבוד ביחד, ענה שמיר.

על הפרק עמדה המחלוקת בין שני השותפים הגדולים, המונעת את הגשת חוק התקציב לקריאה ראשונה. יום קודם לכן הושגה מעין פשרה, שבעיני שר האוצר, משה נסים, נראתה סבירה. בתחילה איים המערך שאם לא יוסכם על פריסת חובות התק"ם, על פי תכניתו של האוצר, לא יצביעו חבריו בכנסת בעד חוק התקציב.

אנשי הליכוד תבעו תמיכה גם לעיירות הפיתוח ולישובי יהודה ושומרון. אם לא כן, לא יתמכו הם בתכנית הפריסה לחובות הקיבוצים. היה חשש שנסים לא יוכל להביא את חוק התקציב לכנסת, באין הודאות שיימצא לו רוב בקואליציה.

בפגישת חרום בין נציגי הליכוד המערך סוכם על ההסדר הזה: כל חברי הקואליציה יצביעו בעד חוק התקציב המוצע; לא יוכנסו בו שינויים, אלא על דעת שר האוצר; לקיבוצי התק"ם תמומש פריסת החובות אחרי ההצבעה בקריאה ראשונה; כל הצעה שיציע, בהמשך, האוצר – תחייב את כל חברי הקואליציה (קרי: המערך) בכנסת.

משמעותו של הסעיף הרביעי היא שניתנת למעשה בידי שר האוצר האפשרות לסייע לישובי יש"ע ועיירות הפיתוח על פי אמות־מידה שייקבעו בבדיקת מצבם של שני מגזרים אלה.

המערך לא הבליע סעיף זה, אלא שם דגש בהסברת נכונותו להצביע בעד חוק התקציב על פי הסיכום. אך „זרע הפורענות" היה טמון באותו סיכום עצמו. באמור, כי הוא תלוי באישור סיעת הליכוד בכנסת.

המשך ידוע. בסיעת הליכוד „עלו" על שר האוצר וכבלו את ידיו: אם לא יוסכם מיד על התמיכות בישובי יהודה ושומרון ובעיירות הפיתוח — לא יצביעו חברי הליכוד בועדת הכספים בעד „תכנית הפריסה" לקיבוצים.

משה נסים, שנאמנותו להתנחלויות ולעיירות הפיתוח אינה פחותה משל חבריו, ניסה להסביר להם בנועם האופייני לו: למה להצטייר כסחטנים. הדבר צריך להיעשות בתבונה ובסבירות. כל ענין ייבדק לגופו (ענין חובות הקיבוצים נבדק על ידי האוצר חדשים ארוכים ובסופו של דבר הסכימו הקיבוצים, באין ברירה, להסדר שגם על פי האוצר הוא „כבד מנשוא").

אבל באווירה המתוחה שנוצרה לא נשמע קול התבונה. נסים עשה, כנראה, בו במקום חשבון: אם ייענה לכל התביעות, עלול הדבר לפגוע במשק. אם יסרב, „יסקלוהו" חבריו. הוא העדיף להעביר את הכדור לידי ראש הממשלה ושרי הליכוד, שנתכנסו בלשכת ראש הממשלה לישיבתם השבועית באותו יום.

גם אחרי שהירצה נסים את טיעוניו ונימוקיו לא נתרצו כל עמיתיו: דוד לוי ואריאל שרון תבעו להקציב את הנדרש מיד.

ראש הממשלה, יצחק שמיר, צידד בגישתו הזהירה של משה נסים. אבל משראה שר האוצר כיצד מתפתחים הדברים אמר לעמיתיו: תחליטו כאשר תחליטו, אני שליח שלכם. אך רשמו לפניכם, כי עלול להתפתח משבר, גם אם אין איש רוצה בו.

נראה ששר האוצר גילה רגישות גדולה יותר לטיעוניו של המערך. זה חזר והדגיש כל העת כי את תכנית פריסת החובות הגיש האוצר, לא המערך. משמע, אם חברי הליכוד אינם מצביעים בעד חוק התקציב כפי שהגיש שר האוצר – הם היוצרים את המשבר, לא המערך.

גם שמיר ראה את הצורך למנוע מצב שיוביל למשבר אמיתי, כשברגע מסוים תישמט אפשרות הבקרה מידי המערך והליכוד כאחד. מכאן קריאתו התקיפה, שאם ייווכח שגם שרי הליכוד אינם מסוגלים להידבר ביניהם, יחולל הוא משבר.

סתם ולא פירש. אבל הליכוד התקיף השפיע, כנראה, כלשהו. מאותו רגע, הן לוי הן שרון הנמיכו קצת את הטון. אבל הבעייה עצמה לא נפתרה. יעצו לנסים לקחת בשביל ההתנחלויות מתקציב הרזרווה (מחוגי האוצר נמסר כי מדובר בסך־הכל בכיסוי גרעונות הנאמד בכמה מיליוני ש"ח).

לעצה חכמה כזאת לא נזקק שר האוצר. לקחת מן הרזרווה – פירושו חלוקת כספים ולא פריסת חובות. אבל בינתיים צצה צרה חדשה. אם מחלקים – גם ש"ס ו„האגודה" רוצים חמישים מיליון ש"ח לישיבות...

כך הועמד שר האוצר לפני מצב, שהוא עצמו מודה, כפי שאמר לראש הממשלה, שיש בו „משהו משברי". אפשר שהערכתו זו של נסים נובעת מן החשש שהתביעות של הליכוד „מעמידות את המערך במצב קשה". היינו, יקשה עליו להצביע, מטעמים אידיאולוגיים, בעד סיוע להתנחלויות. קל למערך יותר להעלים עין מכך, אם אכן יציע זאת בבוא העת שר האוצר, לאחר הבדיקות שיערוך משרדו, אבל לא מיד.

אלא שגם לשמיר וגם לנסים יש קושי לשכנע את חבריהם הטוענים: הנה בעצם הימים האלה שהמערך אינו עומד בדיבורו, מי מבטיח שבעתיד ינהגו אחרת? אין לשמיר מענה, למשל, לעמיתיו שבאו ואמרו לו: ראה איך פרס נוהג בענין מבקר המדינה.

שמיר לא ניסה כלל לסנגר על שותפו. אפילו חבריו הקרובים של פרס לא הבינו את עמדתו. הוא נהג בענין זה, לדבריהם, בעקשות חסרת־פשר („דבר": „התעקשותו של ראש המפלגה בענין זה לא הוסיפה נחת לא למועמד (מטעם המערך) ולא לסיעה").

בישיבת „שרינו" הסביר פרס כי חובה להתייצב מאחורי חבר (יעקב ניצן), עד הסוף. שזה ענין של אמינות. כל הנסיונות מצד חברי המערך, ביניהם פרופ' דוד ליבאי, מזכיר המפלגה עוזי ברעם, השר משה שחל וגם רפי אדרי, לשכנע „שאין כל אפשרות להעביר את המועמד שלנו", לא הועילו.

פרס עמד על שלו. הוא לא התיר להוריד את מועמדותו של ניצן גם כאשר נודע כי למועמד השני של הליכוד ושל הסיעות הקטנות מובטח רוב מכריע.

אפשר שיימצאו מי שיכבדו גישה עקרונית זו של שמעון פרס. אבל אי אפשר לשכנע איש שהוא נהג בהתאם למה שהוסכם ערב הקמת ממשלת האחדות לגבי המינויים של בעלי תפקידים ממלכתיים בכירים כגון היועץ המשפטי לממשלה, נגיד בנק ישראל ומבקר המדינה.

הוטל על משה שחל להסכים עם השר חיים קורפו על מועמד, כשהתחייב מאותו הסכם. שחל אמר לחבריו כי „קורפו נהג כג'נטלמן לכל דבר". קורפו אמר שאין הוא מתעקש על המועמד של הליכוד (חיים קוברסקי). מכיוון שהמועמד של המערך (יעקב ניצן) אינו מקובל לא רק על הליכוד, אלא גם לא על כל חברי המערך, הציע מועמד מוסכם כמו השופט יעקב מלץ.

אין זו האפיזודה היחידה המחזקת את ידי המתייצבים מול שמיר ונסים. בישיבת „שרינו" נדונה בין השאר הצעה לתבוע מראש הממשלה למנות את האלוף (מיל.) מוטי הוד ליו"ר מועצת המנהלים של התעשייה האווירית.

הענין מצא את סידורו בדרך שקטה, בשיחה בין השר ארנס לבין הוד (ארנס היה המתנגד העיקרי בשל עמדתו השלילית של הוד כלפי ייצור „הלביא"). אבל מה שאירע באותה ישיבה נוגע יותר לאופי היחסים שנשתררו בעת האחרונה בין המערך והליכוד. ההצעה היתה לתבוע משמיר למנות בלי דיחוי את מוטי הוד ואם לאו – להחרים את ישיבות הממשלה.

יש אומרים, כי היתה זו הצעתו של עזר וייצמן. הוא עצמו, אומרים מקורביו, טוען: „זה לא אני, זה שמעון".

בכל מקום, אם שתיקה כהודאה, אפשר לטעון כי „שמעון היה בעד". כי כאשר התפתח הוויכוח סביבה „הסלת החרם" – לא התערב מ"מ ראש הממשלה ושמר על שתיקה, כעדות כמה משרי המערך.

המעניין הוא שלא הכל חשבו שהרעיון כל כך רע: עובדה, בתחילה צידדו בו גם השר חיים בר־לב והשר יעקב צור (רק אחרי שיצחק רבין וגד יעקבי הסבירו עד כמה נואל הרעיון הזה העיר בר־לב: „אתם צודקים").

עמדתם של רבין ויעקבי היתה שהמערך הוא שותף שווה־מעמד בממשלה ואין להעלות על הדעת שינהג כאילו היה „איזה ועד עובדים" המכריז על שביתה בממשלה. אלמלא השנים שהצליחו לסכל את הרעיון המשונה, היינו עדים אולי להתפתחות חדשה בחיים הפוליטיים בישראל – עיצומים של שרים נגד ראש הממשלה...

אבל המצב אינו מבודח. רבין ויעקבי טענו: מה פירוש להחרים ישיבות ממשלה. יש להיאבק בישיבה על עמדותינו. יש לשכנע. אם יש צורך, יכולים להיפגש ביחידות עם ראש הממשלה ולהגיע להבנה.

זו בעצם השאלה היסודית: האם אפשר להגיע להבנה? התשובה על שאלה זו תלויה במגמת פניה של מפלגת־העבודה. ליצחק שמיר ולליכוד אין ענין בפירוקה של ממשלה, שראשותה מסורה בידיהם. פרס נוהג לומר לאנשי־שיחו כאשר עתידה של ממשלת האחדות עולה לשיחה: אנו נפרק את הממשלה רק אם תהיה סיבה ולא אם יימצא תירוץ.

נראה, כי בשלב זה אין למערך לא סיבה ולא תירוץ. היה מי שהציע לפרס לפרק את הממשלה עכשיו (שוב עזר וייצמן). הסיבה? אי נכונותו של הליכוד לתמוך ברעיון הועידה הבינלאומית. כלומר, הועידה שלא נולדה.

אבא אבן, שבוודאי אינו השור כמי ששולל את רעיון הועידה הבינלאומית, אמר: נלך לבחירות בשל וויכוח על פרוצדורה? והלא אין לנו, לפי שעה, פרטנר לועידה בינלאומית. או – נלך לבחירות בשל ציפיה שאם נסכים לועידה כזאת הסינים יקשרו אולי יחסים אתנו?

סיבה כלכלית? – הלא את התכנית הכלכלית במהדורתה האחרונה „עשה" שמעון פרס, לדברי המערך.

בשל שלילת „פריסת החובות" מן הקיבוצים?

בשיחות־מזנון בכנסת, חברי המערך מפוכחים ומפוקחים לגמרי. גם התקיפים שביניהם יאמרו כי „זה מעשה התאבדות", לעזוב את הממשלה בגלל קופת־חולים או בגלל הקיבוצים. אבל בבואם לישיבות הסיעה הם מדברים משום־מה אחרת.

כמה מהם מסבירים: בשיטת הבחירות החדשה שהועידה החליטה עליה לגבי המועמדים לכנסת, כאשר הועידה כולה צריכה לבחור, אתה מוכרח להבטיח לך ציבור תומכים גדול ככל האפשר. אם לא יישמע קולי בעד הסדר הפריסה לקיבוצים, לא יצביעו בשבילי אנשי הקיבוצים. אם לא אתמוך בדרישות קופת־חולים, הסקטור ההסתדרותי בועידה לא יצביע בשבילי.

אפשר עוד להבין את המאבק בענין הפריסה לקיבוצים. אבל מה היתה הלהיטות המוזרה הזאת בפרשת מבקר המדינה, עד כדי כך, שרפי אדרי ומסייעיו חזרו לשיטות הכלנתריסטיות וביקשו להשפיע על ח"כ דינור מן המפד"ל וח"כ פנחסי מש"ס לחצות את הקווים ולהצביע בעד מועמד „מרוקאי" מטעם המערך (גם מועמדותו של פרופ' שמעון שטרית טורפדה בסופו של דבר).

אין כל סיבה ממשית אשר תצדיק את פירוק ממשלת האחדות, מפני שכל נושאי־המחלוקת ניתנים ליישוב על נקלה בלא ששום צד יצטרך לוותר על עקרונותיו. מדובר במשבר מנופח ומלאכותי. גורמיו של המשבר הזה אינם נעוצים בכספים לקיבוצים או להתנחלויות, אלא בתיסכול ובמצב הנפשי של כמה ממחולליו – משני הצדדים.

טרי וייט בביירות: כריעת ברך של המערב (צילום: אי.פי.)

הצי ה־6 מול ארץ חטופה

מאת שפי גבאי,
סופר „מעריב" לעניינים ערביים

אור דולק זה ארבעה ימים במטכ"ל של צבא סוריה. דמשק חוששת כי התנועות של הצי השישי האמריקני, המסייר בסווה של פחות מ־50 מיילין ימיים מחופי ביירות, מכוונות נגדה, במסגרת מה שהיא מכנה „מזימה אמריקנית־ישראלית המתוכננת זה כבר".

לעומת זאת, מצדדים אזרחים רבים בלבנון, בעיקר נוצרים, בפעולה אמריקנית נגד השיעים, המכונים בפיהם „מצחצי הנעליים שהרימו ראש".

היומון הביירותי „אל־אנואר" מציע את לבנון למכירה. המיליציות שולטות ביד רמה, אומר העתון, סוריה, איראן וישראל מתחרות על קריעת נתח מהמדינה, הכלכלה מידרדרת עד ש־100 לירות שוות דולר, השגרירויות הזרות נסגרות, המומחים הזרים נמלטים מפחד החוטפים.

„אל־אנואר" הסיק מסקנה שאין עוד זכות קיום ללבנון. העתון כותב: „אנו מציעים, בכל הרצינות, למכור את לבנון בדולר אמריקני אחד לקמ"ר ובסך הכל במחיר של 10,452 דולר".

בסך הכל, ניכרה בלבנון השבוע אדישות נוכח האפשרות שארה"ב תגמול במהלומה במעוזי חיזבאללה. אלה מצויים בשכונת ביר אל־עבד שבדרום ביירות, במרחב העיירה שיח' עבדאללה בבקעת הלבנון, ובאחרונה באיזור העיירה משערה להופי אגם קרעון, בקרבת רצועת הבטחון שבשליטת צה"ל. אף באיזור העיירה מגדושה שבעיבורה של צידון.

אולם השיעים הקנאים לא היו אדישים. בהודעה שפירסמו בעתונות האיסלאמית המקומית, התפארו: „אנו מזמינים אלינו בכל הלב את כל הציים האמריקניים. הם בבחינת אתגר בשבילנו, נוכל ללמד את השטן הגדול לקח בל־יישכח".

בתחקיר של כתב העת הצרפתי „גיאופוליטיק" נאמר כי כל הלוחמים הקנאים, הפועלים תחת מטריית חיזבאללה בלבנון, דבקים בחומייניזם וחדורים בלהט האמונה בנבחן בכל מערכה צבאית.

מקורות ביון מערביים משוכנעים עתה, כי מאחורי החטיפות של בני הערובה הזרים עומדת איראן. היא רואה בכך דרך להעמיד מעצמות ומדינות עוינות לא רק במבחן הסחיטה. המטרה גם לגלות את חוסר האונים שלהן ולהנמיך את שיעור קומתן בעיני המוסלמים בעולם.

הנשיא ג'מאיל הזהיר את המערב שכל ויתור ייחשב לכניעה. ואמנם, בעיצומו של המו"מ האיראני־צרפתי ולאחר שחרורם של אחדים מבני הערובה הצרפתים, חטפו אנשי חיזבאללה את העיתונאי הצרפתי רוז'ה אוק. הוא נחטף כנראה בעקבות קשיים בשיחות שבין שתי המדינות.

מפקדי חיזבאללה ראו גם בשליחותו של טרי וייט מעין כריעת ברך של המערב. מאז באו למערב ביירות ב־12 בינואר, הגבירו את חטיפת הזרים. בתוך שבועיים צירפו לרשימת 17 בני הערובה המוחזקים בידם עוד 9 זרים.

בשנה האחרונה הכתיר חיזבאללה את מיבצעיו נגד המערב וישראל בשמות הסוואה רבים: „המדוכאים עלי אדמות", „ההתנגדות האיסלאמית", „הגדודים האיסלאמיים המהפכניים", „אל־ג'יהאד אל־איסלאמי", „שליחי הנביא מוחמד", „הצדק המהפכני" ועוד.

כל השמות הללו מוליכים לפלג מיוחד בחיזבאללה, שהתמחה במעשי החטיפות. בביירות מצביעים על בניה הרבים של החמולה השיעית מוגניה, שראשיה נשבעו אימונים לחומייני ואנשיו, כמבצעי החטיפות ובכלל זה חטיפת ארבעת המרצים האמריקנים מתוך הקמפוס של אוניברסיטת ביירות.

עד כניסת צה"ל ללבנון ביוני 1982 היתה חמולה זו נאמנה לצמרת אש"ף. היא קשורה בקשרי ידידות בעיקר עם האיש מספר 2 באירגון, צלאח חלף, הוא „אבו־איאד". זו הסיבה שמומחים במערב ובישראל משוכנעים כי חיזבאללה שומר על יחסים טובים, לפעמים אף יחסים של שיתוף פעולה, עם המחבלים תומכי ערפאת ששבו לביירות ולדרום.

המומחים מאמינים, כי חיזבאללה אף נהנים מכספים של ראש אש"ף יאסר ערפאת, אף כי רוב תקציבה של התנועה מגיע מאיראן.

נראה כי כך נולד השבוע שם חדש לטרוריסטים השיעים: „הג'יהאד האיסלאמי לשחרור פלשתין". ארגון זה תבע מארה"ב את שחרורם של 400 מחבלים פלשתינים הכלואים בישראל תמורת שחרורם של ארבעת בני הערובה האמריקנים מאוניברסיטת ביירות.

בהקשר זה, מעניינות הצהרותיו האחרונות של „אבו־איאד". הצהרות אלו מגלות סמכותיות וידע כאילו הכיר מקרוב את החוטפים. „אבו־איאד" אף הציע את שירותיו של אש"ף לשחרור בני הערובה.

לפי ידיעות המגיעות מסוריה, אין דמשק מרוצה מהתחזקותם של האיראנים בלבנון. זה עלול לקבור את חלומותיהם להרחבת גבולות ארצם.

שליטי סוריה זעמו מאוד על איראן בעקבות חטיפתם של שני אזרחי גרמניה המערבית, רודולף קורדס ואלפרד שמידט. אולם, לדברי המקורות, איראן טענה כי „המדוכאים" פעלו הפעם על דעת עצמם כדי לשחרר אחים מוסלמים שנעצרו בידי שלטונות בון.

חיזבאללה אינו עשוי מיקשה אחת. אך מאז שהורתה איראן ללכד את השורות, ב־16 בפברואר 1984, פועלים כל הפלגים תחת הדגל החומייניסטי. אולם בתנועה לבנונית זו משתקפים גם הזרמים האיסלאמיים הנאבקים בתוך איראן.

זרמים אלה הקימו להם משרדים בדרום ביירות ובבעלבק, בהם משרד של רב הטרוריסטים, האיאתוללה חוסין מונתזרי, יורשו המיועד של חומייני, השונא את המערב ואת היהדות. יש אומרים כי משרד זה אחראי לרוב החטיפות של האזרחים הזרים ואין זה קל לפרוץ לתוכו ולנהל מו"מ.

קיים גם משרד קישור של יו"ר הפרלמנט האיראני רפסנג'אני, המוגדר כבעל נטיות מדיניות מתונות יותר. גם אנשי רפסנג'אני לא בחלים בחטיפות אם הקורבנות עשויים לשרת אינטרסים חומייניסטיים. אין ספק שגם הם מחזיקים בכמה מבני הערובה.

מקורות בביירות ובמערב אומרים כי קל יותר היה למתווכים למיניהם לשחרר את בני הערובה שבידי תומכי רפסנג'אני. אך התמורה הנדרשת היתה גדולה, כמו אספקת פריטים מסויימים של נשק מערבי לאיראן או החזרת כספים איראניים מוקפאים בבנקים במערב עוד מימי שלטון השאה.

משקיפים ערבים אומרים כי יש סכנה לחייהם של בני הערובה הזרים, כמו־יותר אלה שבידי הפלג הקיצוני בחיזבאללה. פלג זה גורס לממש בהם את „משפט אללה" כדי לפרוע חשבונות עם המעצמות, עם ישראל, עם הנוצרים ואף עם היהודים הלבנונים.

עד כה לא היסס פלג זה להוציא להורג דיפלומט אמריקני, שלושה בריטים, דיפלומט סובייטי, 11 נוצרים מקומיים וחמשה מיהודי ביירות. המתו גם שתי נשים נוצריות, כדי להוכיח לעולם שאנשי הפלג הזה מסוגלים לכל.

בידי תנועת חיזבאללה שני חיילי צה"ל, שנשבו אשתקד בעת סיור מכוניות שגרתי בגבול רצועת הבטחון. התנועה מחזיקה גם בזרים שלא תופסים כותרות בעתונים. הם נאנקים מן הסתם במרתפים של בתים שבהם מתגוררות משפחות שיעיות.

בין האזרחים הללו נמצאים צפון קוריאנים, הודים, סעודים ואיטלקים. התנועה מאיימת להוציא להורג את כולם, יחד עם יתר בני הערובה, אם אמנם תעז ארה"ב לתקוף.

הרמטכ"ל הבא

דן שומרון: צבא קטן, ראש גדול

לפני הרמטכ"ל ה־13 של צה"ל יעמדו משימות מכריעות: לעצב את פני הצבא מחדש ולקבוע את העוצמה שתוצב מול צבאות ערב המתחזקים □ המשימה קשה – הצבא יהיה קטן יותר – אך שומרון מאמין ב„ראש היהודי" ובאמצעי לחימה משוכללים □ תחום מרכזי שבו יידרש הרמטכ"ל החדש לפעול הוא האדם בצה"ל: לשפר איכות מפקדים ולוחמים, לחזק את רוח יחידות השדה, להחזיר אימון בקצונה הבכירה, לאכוף משמעת

מאת יוסף ולטר,
סופרו הצבאי של „מעריב"

דן שומרון, הרמטכ"ל ה־13 של צה"ל, יזדקק לכל הרצון הטוב והסיוע של חבריו במטה הכללי כדי למלא את משימותיו. תקופת כהונתו של שומרון תהיה רבת־משמעות לצה"ל. במהלכה יעוצבו מחדש פני הצבא ותיקבע העוצמה שתועמד מול צבאות ערב המתחזקים.

צה"ל של דן שומרון יהיה צה"ל שחרפת לבנון איננה רודפת אותו. אבל הגיבנת הלבנונית עדיין תעיק על הצבא: הסירוב בלבנון אינו עומד להיעלם בשנים הקרובות.

אבל במיוחד תעמוד לפני המטה הכללי המשימה ליישם את תכנית העבודה הדו־שנתית שתכליתה להכין את צה"ל למלחמה הבאה. מדובר בצבא קטן יותר, אחרי דיאטה קשה שבמהלכה הוסרו כל השומנים: צבא יעיל יותר ומצוייד בנשק החכם והטוב ביותר, שיתן מענה יעיל לא רק לנשק המודרני שבידי צבאות ערב, אלא יכסה את הפערים בכמות – בכוח אדם ובכלים.

משימה זו איננה פשוטה משום שצה"ל נאלץ בשנתיים האחרונות לשנות את תוכניותיו בגלל קיצוצים תכופים בתקציב. קיצוצים אלה, שנחתו לא פעם במפתיע, אילצו את צמרת צה"ל לעבוד בשיטת הסלאי או סתימת חורים, דבר שגרם לתהליכים לא בריאים ואף מסוכנים.

הצורך לקצץ בכוח אדם גרר אחריו נשירה בלתי־רצויה של כוחות טובים, שצה"ל לא התכוון לגעת בהם. מפקדים טובים ואנשי מקצוע מעולים, שראו כי צה"ל פוגע ביחידות מיבצעיות וממעט לגעת במיפקדות וביחידות עורפיות, החליטו להקדים תרופה למכה ולהתפטר לפני שהחרב תגיע גם אליהם.

נושא כוח האדם הוא אחד המרכיבים החשובים שעמם יצטרך להתמודד דן שומרון. ביטויים כמו „משבר אמון בין הצבא לבין מפקדיו" אינם תמיד מליצה. טעויות שנעשו בתחום זה תרמו גם הן לתהליך נשירה מן הצבא ולאי־רצונם של כוחות טובים לקשור את עתידם עם צה"ל.

קצין בכיר שפיקד על מסגרות גדולות בצה"ל מפנה אצבע מאשימה בעניין זה לא כלפי המצב הכלכלי אלא כלפי המפקדים. הוא אומר כי העזיבה שאיפיינה את צה"ל בשנתיים האחרונות היא ביטוי מוחשי למוראל ירוד.

אין מדובר רק במשכורות, בעיות שכר היו תמיד. ההבדל הוא שפעם הכוח המניע ניזון מתחושת השליחות, מן האווירה בתוך הצבא. צה"ל, או יותר נכון מפקדיו, השכילו תמיד להתמודד עם הפיתויים של שכר גבוה יותר במיגזר האזרחי, נסיעות לחו"ל ועוד.

בשנתיים האחרונות נוצרה בעיה בתחום זה, דווקא משום שהוקמה מיפקדת חילות השדה. הקמת המיפקדה יצרה, לדעת הקצין הבכיר, ריחוק בין הדרגים בשטח לבין הפיקוד. פעם, קצין צנחנים וחי"ר ראשי או מפקד גייסות השריון הקדישו זמן רב לשיחות עם אנשים, לשכנעם לחתום קבע. היום ניטלו מפונקציות אלה סמכויות רבות בנושא הטיפול בכוח אדם.

הדבר משפיע. קצין שיושב במיפקדת חילות השדה אין לו אותה תחושה ואותה רגישות כלפי האנשים כפי שיש למפקדים הישירים. טועה מי שחושב כי הכסף יענה את הכל, אומר הקצין.

דן שומרון הוא מקימה ומפקדה של מיפקדת חילות השדה. הפיקוד על חילות השדה היווה בעבורו שלב של קביעת מסגרות כלליות ונסיון למלאן בתכנים ובסמכויות. ספק אם נושא כוח האדם היווה מרכיב ראשון במעלה. כרמטכ"ל, יצטרך דן שומרון לרדת לעומקם של פרטים אלה.

אין זו הבעיה היחידה בנושא כוח האדם. לדעתו של אותו קצין, זקוק צה"ל לשיקום האמינות של הקצונה הבכירה בצה"ל. התחלופה התכופה בתפקידי הצמרת ודאי שאינה משמשת דוגמה טובה לקצינים הזוטרים, אם לדבר בלשון המעטה.

תהליך זה, כמו שהיה לפני חצי שנה למשל, שבו בוצעו חילופים במטה הכללי זמן קצר אחרי שאלוף פיקוד דרום וראש מה"ד נכנסו לתפקידיהם, אינו משדר מסרים חיוביים כלפי מטה. קצינים בכירים שמאיימים להתפטר אם לא ימומשו דרישותיהם לקידום, אלופי פיקודים שמוותרים על תפקידם אחרי חצי שנה במסגרת עיסקה כוללת, מטיפים לאחר מכן לקצונה הצעירה להישאר זמן רב בתפקיד כדי לרכוש מיומנות...

הריצה אחרי התפקידים, התכבים, קידום בלי עמידה בקריטריונים מקובלים, משפיעים לרעה על הדרגים השונים של צבא הקבע ואינם תורמים למוטיווציה להמשיך. תופעות אלה, אומר הקצין, ודאי שהיו קיימות בצבא מאז ומתמיד, אך לא במימדים שהתגלו בשנתיים האחרונות.

דן שומרון: „צמצום הצבא ישפיע לטובה על איכות המפקדים" (צילום: שמואל רחמני)

בעניין איכות כוח האדם ורמת המפקדים בצה"ל, אלוף דן שומרון הוא מאמין גדול ביתרון האיכותי: לישראל אין אפשרות להתמודד עם הערבים במספרים. צה"ל לא יוכל להשתוות לעולם לגודלם של צבאות ערב ולשפע הבלתי נדלה של כלי־מלחמה שיש בידיהם.

התחום היחיד שיש בכוחה של ישראל להתמודד בו הוא איכותם של המפקדים והלוחמים ואיכות הנשק שממציא „הראש היהודי". המפקד הישראלי המצוי עולה על המפקד הערבי המצוי באישיותו וברקעו החברתי והתרבותי. אבל, טוענים המבקרים, פער זה איננו תוצאה של יתרון צה"ל כאירגון, אלא יתרון החברה הישראלית.

עם זאת, נראה כי הסורים והירדנים עושים רבות כדי לקדם את התחום המקצועי של קציניהם. כך, באיכות גבוהה יותר של אנשים, הם מצליחים לצמצם את הפער ביחס לקצונה של צה"ל.

בניגוד לצה"ל, קצין בצבא ירדן או בצבא סוריה עובר דרך ארוכה עד שהוא מטפס אל ראש הפירמידה. בצבא סוריה או בצבא ירדן זו לא בושה להיות מפקד חטיבה בגיל 40 ויותר. בצה"ל, מי שאיננו מג"ד בגיל 28, נחשב לנפל.

בצבאות סוריה וירדן, הגיל הממוצע של מפקדי חטיבות ומפקדים של אגדי־קומנדו הוא 40 פלוס. מפקדי דיוויזיות בצבא סוריה הם באמצע שנות ה־40 לחייהם. ראשי מינהלות וגופים במטכ"ל הסורי, הם בני 50.

בצבא ירדן ממוצע הגילים גבוה יותר: מח"טים הם בני 45, מפקדי דיוויזיות – בסוף שנות ה־40 ושאר הפונקציונרים במיבצעים, באירגון ובתיכנון הם בשנות ה־50.

בצבא סוריה, כל המפקדים צמחו בתפקידי פיקוד ביחידות שדה. רובם המכריע של קציני המטה הכללי שימשו בתפקידי מטה ומינהל. ראשי האגפים המטכ"ליים משמשים תקופה ארוכה, חלקם 15 עד 20 שנה. תפקידי מח"ט ומפקדי דיוויזיות נמשכים (מלבד בעת זעזוע פוליטי) ארבע שנים (בצה"ל – שנתיים לכל היותר).

קציני הצבא בצבא סוריה הם בוגרי תיכון, המתנדבים ל־15 שנה. הלימודים באקדמיה לקצינים נמשכים שלוש שנים ובסיומם מקבל הקצין תואר ב.א. ומשרת כמפקד מחלקה בדרגת סגן. הקצינים בסוריה עוברים גם מסלול הכשרה.

קורס שיטות הדרכה הנמשך ארבעה חודשים הוא תנאי לקבלת דרגת רב־סרן. הלימודים בבית־ספר לפיקוד ולמטה נמשכים כשנתיים לקצינים בדרגת רס"ן עד אלוף־משנה. קורס מפקדי חטיבות שנמשך שנה, הוא תנאי לקבלת דרגת תת־אלוף. בסוריה קיים גם פו"ם גבוה שמיועד לראשי מינהלות, מפקדי זרועות, פיקודים ודיוויזיות.

גם בצה"ל קיימים מסלולי הכשרה, אך לא תמיד מחייבים את בעלי התפקידים השונים לעבור קורס לפני קבלת התפקיד והדרגה. בדו"ח מבקר המדינה לפני שנתיים נקבע כי שיעור נכבד מבין מפקדי הפלוגות בצה"ל לא עבר קורס מפקדי פלוגות ואחוז נכבד ממפקדי הגדודים והחטיבות. לא עברו קורסים מתאימים, קודם שנכנסו לתפקידיהם.

בתוך כך, שופר המצב במידת־מה אך עדיין לא במידה מספקת. צה"ל, בראשותו של דן שומרון, יצטרך לשים דגש חזק יותר בנושא השכלתו והכשרתו של הקצין. אלוף דן שומרון מאמין בדרך זו ונתן להשקפה זו ביטוי לא פעם.

שומרון יצטרך להתמודד גם ביתר עוצמה בנושא המשמעת בצה"ל. הרמטכ"ל הנוכחי אמנם שם דגש מיוחד בנושא התאונות באימונים, באכיפת המשמעת והופעת החיילים, אך נראה שלא במידה מספקת.

מדי חודש בחודשו אין לצה"ל קשר עם אלפי חיילים – עריקים, נפקדים וחולים. בתי־הכלא הצבאיים המלאים הם הבבואה למשמעת הלקויה השוררת בצה"ל, עדות לכך שגם היד הקשה שנקטו במקרים מסויימים לא היה בה די. נתונים אלה מצביעים שצה"ל יצטרך לעשות טיפול שורש לתופעה.

התעצמותם של צבאות ערב התבטאה בשנים האחרונות לא רק בכמות מיספרית. מרבית צבאות ערב עברו תהליך של מערכיזציה שהתבטאה בשינוי דוקטרינות, שינוי מסגרות צבאיות (מעבר לדיוויזיות ממוכנות ומשוריינות במקום דיוויזיות חי"ר) והצטיידות בנשק מערבי שחלקו נמצא גם בשימושו של צה"ל.

גורמים צבאיים מרגישים כי צה"ל יצטרך להתמודד עם הנושא, להתאים את תורת הלחימה שלו ולרענן את התפיסות המיבצעיות כדי להתאימן לשדה הקרב העתידי והעכשווי. גורם צבאי בכיר אומר כי דן שומרון יצטרך לעשות „חריש עמוק" בתחום התפיסות ההגנתיות וההתקפיות, שכן בתפיסת הבטחון והלחימה של חילות השדה יש לדעתו משום דריכה במקום.

הוא הדין לגבי כל התוכנית של פיתוח אמצעי לחימה והצטיידות בהם. מלחמת לבנון הוכיחה כי צה"ל לא הצליח להשיג עליונות מהפכנית על צבאות ערב בכל הנוגע לאמצעי־לחימה מתוחכמים.

דן שומרון מאמין ב„ראש היהודי" ובצורך לצייד את צבאות היבשה האמיד באמצעי־לחימה שיהיו מסוגלים לחולל מהפך בשדה־הקרב ולשבש את מערכי האוייב. הוא יצטרך לערוך רשימה של סדרי עדיפויות ולבדוק באמצעים שצה"ל באמת זקוק להם בהתחשב באילוצים השונים, גם הכלכליים. בעניין זה יצטרך הרמטכ"ל החדש לגשת לעיבודה של תכנית ארוכת־טווח בנושא הפיתוח וההצטיידות.

כדי להשיג את התוצאות הרצויות, יהיה צריך לקיים דיונים ממצים בנושאים השונים בדרג המטה הכללי, תוך בחינה מחודשת של סדר העדיפויות בין הדרג המסתער לבין הדרג המסייע. הדוגמה המובהקת היא הטעות שנעשתה כאשר צה"ל פגע ביחידות מיבצעיות קודם שנגע ביחידות המטכ"ליות.

תהליך זה היה מן הסתם כורח המציאות. אבל אפשר היה לעשותו בלי לפגוע במוראל של הצבא ובלי לתת את הדוגמה הרעה שהמטה הכללי פוגע קודם ביחידות שדה ורק אחר־כך באחרות.

המטכ"ל של דן שומרון יצטרך להקיף את כל תחומי העשייה כדי להגיע לתהליכים רצויים של בניית צבא יעיל וטוב שיתן את המענה לאיומים העומדים מול ישראל. שומרון יזדקק לצוות מגובש ועתיר נסיון שגם מאמין בדרכו של הרמטכ"ל.

בצמרת צה"ל יש היום אלופים צעירים וטובים, אף משכמם ומעלה: אהוד ברק, אמנון ליפקין, אורי שגיא, מנחם עינן, אביהו בן־נון, אלוף פיקוד הצפון יוסי פלד. האלוף הוותיק משה בר־כוכבא הוא קצין עתיר נסיון בפיקוד על עוצבות ותיכנון מיבצעים רחבי־היקף.

האלוף אורי אור והאלוף אמיר דרורי יפרשו כנראה מצה"ל.

מלחמה מאסיווית בטרור

דן שומרון איננו סבור כי המלחמה עם סוריה היא בלתי־נמנעת. לדעתו, סוריה לבדה לא תצא למלחמה ורק אם יתאפשרו תנאים מסויימים, כמו חידוש החזית המזרחית, היא עלולה לאסור מלחמה על ישראל.

כל זמן שסוריה תבין שאין לה סיכוי להשיג הישגים, המלחמה תימנע, סבור שומרון. כשהיא תחשוב אחרת, המלחמה תהיה בלתי־נמנעת. לדעתו, סוריה מעריכה נכון את יחסי הכוחות.

רעות אלו הביע באוזניה הרמטכ"ל הבא:

● „קווים אדומים" לסוריה:

המושג „קווים אדומים" איננו מתאים. נקבעים כללי־משחק שכל צד מנסה לבדוק בהם את גבול הסבלנות של הצד השני. כדי לבחון את הגבול הזה, מגיעים גם למתיחויות ואפילו לפעולות איבה. ככל שסוריה תדע אלו צעדים ישראל לא תסבול, היא תימנע מהם ולא נצטרך הגיע לידי מתיחות.

● המלחמה בטירור בלבנון:

בתחום זה נצטרך לפעול בצורה מאסיווית. אינני יודע אם נצטרך להגיע למדיניות של אדמה חרוכה, אבל בהחלט עלול להיווצר מצב שגם האזרחים שם לא יוכלו לשבת בשקט אם יגבר הטירור. אנחנו נצטרך להיות נוכחים שם כדי למנוע פגיעה פיזית בישובינו.

● רמת המפקדים בצה"ל:

יש מפקדים טובים מאוד ויש גם פחות טובים. לגודלו של הצבא יש השפעה על איכות המפקדים. בחלק מהמקומות יש מפקדים שלא עומדים בקריטריונים. צמצום הצבא ישפיע לטובה גם על איכות המפקדים.

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

הבחירה של שרי הבטחון

משה ארנס: התייעץ עם שרון

משה לוי: הגזים בפעילותו

עזר ויצמן: „לא חברת ביטוח"

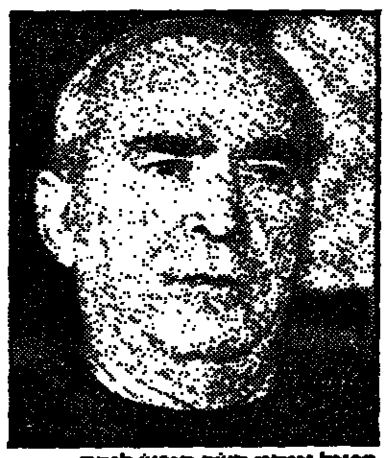
רפאל איתן: השר חיפש לוחם

יצחק רבין: למה פורק הפלמ"ח

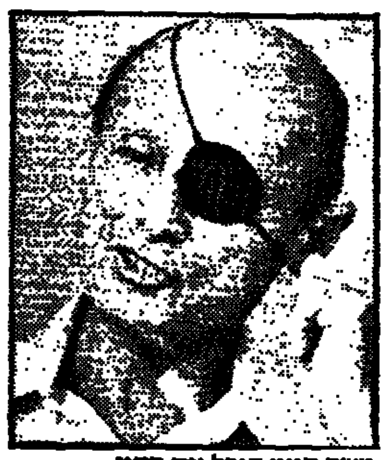
משה דיין: קיבל את הדין

רמטכ"לים: רצים למרחקים ארוכים

מאת יעקב ארז

במוצאי שבת היה האלוף אהוד ברק המועמד המועדף של ראש הממשלה, יצחק שמיר, לתפקיד הרמטכ"ל. „נטיית הלב של שמיר היתה בעד ברק", גילה אחד ממקורביו.

זו לא היתה עמדה נחושה של ראש הממשלה, הפער בין שני המועמדים, שומרון וברק, לא היה עמוק עד כדי הכרעה עיקשת. אבל שמיר, בהשפעת כמה ממקורביו, נטה לתמוך במועמדותו של האלוף בעל החזות הצעירה.

ביום ראשון בבוקר, לפני שהתכנסה הממשלה, נערך הדיון המוקדם בעניין זה בין שר הבטחון יצחק רבין, ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ שמעון פרס. רבין אמר כי המועמד שלו הוא האלוף דן שומרון. שמיר דיבר על ברק. היה דיון קצר ובמהלכו הבהיר רבין, בין השאר, כי אין לקבוע תקדים שעל פיו קובע הרמטכ"ל היוצא את זה שיחליפו.

על פי מקור בירושלים אמר רבין בדברים האלה: האם משה לוי, הרמטכ"ל המסיים את תפקידו, קובע מי יעמוד בראש צה"ל, או שר הבטחון, האחראי על מדיניות הבטחון ומימושה, הוא אשר קובע מי יהיה המועמד שיעבוד עמו?

בלי ויכוח קיבל יצחק שמיר את עמדתו של שר הבטחון. בעמדה זו תמך שמעון פרס. שעה קלה אחר כך כבר אישרה הממשלה פה אחד, כי האלוף דן שומרון יחליף ב־19 באפריל את רב אלוף משה לוי.

נתברר כי פעילותו הבלתי מקובלת של הרמטכ"ל היוצא היתה לבומרנג.

רב אלוף לוי נפגש עם יצחק שמיר, באישור שר הבטחון, והביע לפניו התנגדות תקיפה למינויו של שומרון. הוא המליץ על אהוד ברק. קודם לכן תמך הרמטכ"ל בשני המועמדים האחרים – האלופים אמיר דרורי ואורי אור. רק אחרי שנוכח כי שר הבטחון יתנגד למועמדותם של אלה וכי הסיכוי שאחד מביניהם ייבחר קלוש מאוד, שינה את טעמו ודיבר בזכות ברק.

נוסף על פגישתו עם ראש הממשלה, נועד הרמטכ"ל גם עם ממלא מקומו, שמעון פרס, והציג לפניו את טיעוניו. נראה שהרמטכ"ל היוצא הגזים בפעילותו. לא היה תקדים לערעור על הצעת שר בטחון בעניין כזה לפני דרג בכיר יותר.

בשמה של הפתיחות המקודשת אישר רבין ללוי ללכת לשמיר ואף לפרס. הוא, כמשה לוי, התעלם מן ההד הציבורי והשיפת המחלוקת המוצצת את הפיקוד הבכיר של צה"ל בפני כל.

פנייתו של „מוישה וחצי" לגורמים המדיניים הבכירים הולידה גם מחלוקת עקרונית. לוי לא הביא זאת בחשבון. הוא נלחם בדן שומרון משום שהאמין כי אין למנות אותו, אבל הגזים ויצר בכך מצב שבו שום גורם מדיני לא יכול היה לתמוך בו באשר מנגד ניצב שר הבטחון. לציבור התגלה כי האיבה בין הרמטכ"ל למי שהיה סגנו, היתה קשה, עמוקה ובלי גישור.

מלחמת הירושה שהעסיקה את המטה הכללי של צה"ל חודשים רבים נסתיימה השבוע כמעט בקול דממה דקה. נשאלת השאלה אם בכך תמו העימותים בצמרת או שתתפוצץ פרשה נוספת? השבוע נתקבל מינויו של שומרון בקרב הפוליטיקאים והציבור הרחב בברכה. הכל איחלו כי ברכת אמו, טובה, תתגשם והוא יהיה „רמטכ"ל של שלום".

במשך חודשים רבים מדי התנהלה במערכת הבטחון התמודדות על תפקיד הרמטכ"ל. שלא כבעבר, הגיע הפעם מספר המועמדים לשיא:

● האלוף אמיר דרורי, שהיה בעבר ראש מה"ד, אלוף פיקוד צפון בעת המלחמה, ראש מפכ"ש ובאחרונה סגן רמטכ"ל.

● אחריו, האלוף אורי אור, שהיה אלוף פיקוד מרכז ואלוף פיקוד צפון. השניים היו מועמדיו של משה לוי.

● אהוד ברק, שבמשך שש שנותיו כאלוף היה ראש אגף התכנון, ראש אמ"ן וזה כשנה וחצי אלוף פיקוד מרכז, נהנה מתמיכה רחבה בקרב גורמים משפיעים בציבור ובצמרת צה"ל.

● האלוף דן שומרון שהיה אלוף פיקוד דרום, ראש מפכ"ש וסגן הרמטכ"ל, היה המועמד הבכיר בעיני רבים מאז ההתמודדות הקודמת שבה השתתף.

כאשר נבחר משה לוי לרמטכ"ל ה־12 היה שומרון מאוכזב מאוד. שר הבטחון דאז, משה ארנס, אמר לו: „יש לך סיכויים טובים להיות הרמטכ"ל הבא". שומרון עשה הערכת מצב, העדיף שלא לפרוש מן השרות ולהתמודד שוב בתום תקופת כהונה נוספת. היתה לו בכיס יותר מחצי הבטחה.

ליצחק רבין היתה התלבטות קשה. הפעם לא היתה מלאכת הבחירה קלה. רבין העריך מאוד את היכולת האירגונית של אמיר דרורי, כפי שבאה לידי ביטוי בעת ששימש ראש מפקדת כוחות היבשה וסגן רמטכ"ל.

אך יתכן שרבין לא השלים עם מהלכים אחרים שאמיר דרורי היה אחראי להם במלחמת לבנון וקודם לכן במלחמת יום הכיפורים, כאשר דרורי היה מפקד חטיבת גולני. מדובר במחלוקת על ניהול הקרב על החרמון. לכן לא ראה בו מועמד ריאלי.

יצחק רבין מחבב את אורי אור. הוא יודע את תרומתו המכרעת במלחמת יום הכיפורים, כאשר אור פקד על חטיבת שריון שהצטיינה בקרב הבלימה. אורי אור ידוע בצה"ל כמפקד קרבי ראשון במעלה. אבל רבין לא ראה בו אישיות מתאימה לעמוד בראש צה"ל של סוף שנות השמונים, כאשר קיים מגוון כזה של מועמדים.

נותרו אפוא שניים, ובבחירה ביניהם התלבט רבין.

אהוד ברק נחשב אצלו לאישיות המבריקה בצה"ל. אלוף בעל כושר ניתוח, יכולת ביטוי, אינטליגנציה רחבה ועשירה, מועמד קלאסי לרמטכ"ל של עידן טכנולוגי מתקדם. אלא שרבין הסתייג מפעלתנותו הרבה של ברק בעניין הזה והוא מעריך כי ברק יהיה מועמד מתאים גם אחרי דן שומרון.

יתכן שחזותו הצעירה של אלוף פיקוד מרכז הטעתה את שר הבטחון. כמה פעמים באמר לו כי אהוד ברק „עוד מעט בן 45", אבל רבין הוסיף לראות בו אלוף צעיר מאוד.

את תקופת ההתלבטות עבר שר הבטחון לבדו. הוא לא התייעץ עם מקורביו, עוזריו, או חבריו. במשך חודשים ארוכים לא רמז במי יבחר. ההערכה היתה כי דן שומרון יהיה האיש שלו, אבל הוא לא אישר ולא הכחיש.

יש גורסים כי רבין היה שבוי בהבטחותיו הקודמות לשומרון, שבעטיין הוא לא פרש מצה"ל והוסיף להמתין. אחרים אומרים כי שומרון ותיק יותר ולכן נמנע רבין מפסיחה עליו. עוזריו דוחים הערכות אלה. לדבריהם, נפלה ההכרעה רק ימים מספר לפני הבחירה.

בדיעבד נתברר כי רבין התעלם מן האופוזיציה שהיתה לשומרון בצה"ל ובמשרד הבטחון. מנכ"ל משרד הבטחון, האלוף במילואים דוד עברי, לא תמך בשומרון. נוסף על הרמטכ"ל, היו אלופים אחרים שהביעו לפני השר, בשיחות גישוש שלו, כי הם תומכים באהוד ברק. רבין התעלם גם מדעותיו האופוזיציוניות של שומרון, מתנגד ל„לביא", שבו תומך עתה השר.

אין ספק שהנון־קונפורמיזם הוא אחד מנקודות הזכות של הרמטכ"ל הבא. אך נשאלת השאלה אם ימשיך לנהוג כך גם כאשר יעמוד בראש הממסד הצבאי. ואם יאשר אז לאנשים להביע דעות הפוכות לשלו.

אצל יצחק רבין הכריע בסופו של דבר הנסיון הפיקודי של שומרון במלחמה – הוא היה מפקד חטיבת שריון, שלחמה בחזית הדרום במלחמת יום הכיפורים. אחר כך, בקצה"ר, היה מפקד הפשיטה לאנטבה. הנסיון הפיקודי – אלוף פיקוד דרום, ראש מפכ"ש, וסגן רמטכ"ל. באישיותו הבחין רבין מה שמכונה „איזון מתאים".

נוסף על כל אלה, ואולי בראש ובראשונה, העריך רבין כי לאהוד ברק יש הזדמנות נוספת ואילו על שומרון יהיה לפרוש מצה"ל אם הבחירה תפסח עליו. שר הבטחון מקווה כי בצמרת יוותרו עתה שני אלופים בעלי יכולת רבה ודמה גבוהה – דן שומרון ואהוד ברק. הוא איננו מאמין כי ברק יפרוש מן השרות אם לא יתמנה הפעם ובינתיים מפעיל עליו מכבש של לחצים כדי שיישאר.

במשרד הבטחון אומרים כי הפער בין שני המועמדים היה קטן מאוד. „אם נשווה את ההתמודדות למשחק כדורסל, שומרון זכה ב־51 נקודות וברק השיג 49, הפרש של סל אחד".

שמיר העדיף את ברק, רבין שאל: קובע הרמטכ"ל או שר הבטחון? □ שמיר לא התווכח □ משה לוי זרק בומרנג □ „שומרון ניצח את ברק בהפרש של סל אחד" □ רפול תמך ביאנוש, ארנס בחר בלוי □ וייצמן: במינוי רמטכ"ל לא מתחשבים מי יהיה הסגן ומי יפרוש, אוי לרמטכ"ל שנמדד לפי סגנו □ דיין לא הצליח למנות את גביש, הוא נכנע לגולדה שקיבלה את עצת אלון וגלילי □ רבין נאלץ לחכות 3 שנים □ זכו בעלי הנשימה הארוכה

להתנגדות של הרמטכ"ל היוצא למועמד של שר בטחון היה תקדים לפני כארבע שנים. רפאל איתן התנגד למינוי של משה לוי, הוא תמך באלוף אביגדור (יאנוש) בן־גל. רפול הביע התנגדות חריפה למינוי של דן שומרון והתנגדות פושרת למינויו של משה לוי.

משה ארנס, שהיה אז שר בטחון, התייעץ גם עם קודמו בתפקיד, אריאל שרון. אצל שרון היו הזיקות השכנות. שרון תמך בדן שומרון והביע התנגדות חריפה למינוי של יאנוש. פרופ' ארנס בחר בסופו של דבר במשה לוי.

הוא האמין כי לוי, שהיה סגן הרמטכ"ל, יוכל לאחות את הקרעים שניבעו בצה"ל במלחמת לבנון ולתרום לבניית הצבא אחרי המלחמה. משה ארנס איננו מאוכזב מן המינוי שעליו החליט עם פרישתו של רפול.

ארנס ביקש כי שני המועמדים האחרים יישארו בצה"ל. בן־גל פרש. הוא הסתפק ב„התמודדות באולימפיאדה אחת", כפי שאמר השבוע. לימים ניסה לשוב לשרות אלא שרצונו לא התממש. דן שומרון העדיף להמתין ולוי נתמנה לרמטכ"ל.

משה ארנס לא התחבט בשאלה כיצד יוכל הוא, כשר בטחון, לעבוד עם הרמטכ"ל המתמנה על פי המלצתו – אומרים מקורביו. הוא האמין כי עם כל אחד מן המועמדים יוכל למצוא שפה משותפת במסגרת תחומי האחריות והמסלה שבין השר לרמטכ"ל.

את רפאל איתן מינה שר הבטחון עזר וייצמן. לווייצמן היו שלושה מועמדים לתפקיד: האלופים רפאל איתן, הרצל שפיר ויקותיאל אדם ז"ל. אמר השבוע וייצמן:

„השיקול שלי היה למנות רמטכ"ל מתאים ל־1978. אחרי מלחמת יום הכיפורים באה על הצבא ההצטיידות הגדולה ואני האמנתי ומאמין כי היה צורך למנות לרמטכ"ל לוחם מעולה, שכמפקד יוכל לתרום לרוח הלחימה ולאידגון הצבא. לכן בחרתי את רפול. אני לא מצטער על כך. אם הייתי שר בטחון בתקופת מלחמת לבנון, המלחמה, מבחינת מהלכיה הצבאיים, לא היתה מתנהלת כך".

באותם ימים ניסו להשפיע כפי שמנסים עכשיו, אלא שווייצמן אומר: „אני לא התייעצתי, אני שאלתי". וייצמן גילה כי האלוף במילואים רחבעם זאבי („גנדי") המליץ על האלוף אדם („קותי") לרמטכ"ל. ראש הממשלה מנחם בגין שאל אותו: „מדוע האלוף הרצל שפיר איננו מתמנה לתפקיד?".

בתשובה על השאלה אם היחסים האישיים ויכולת העבודה המשותפת שבין המועמד לתפקיד ושר הבטחון משפיעים על הבחירה, אמר וייצמן: „בוודאי שהיא משפיעה. אני עבדתי עם הרצל. לקחתי אותו אתי לאחת הנסיעות שלנו למצרים במסגרת שיחות השלום ונוכחתי כי עם רפול יהיה לי יותר נוח לעבוד".

עזר וייצמן, שהיה ראש אג"ם, תפקיד שממנו פרש בדצמבר 1969, כדי להצטרף לממשלת הליכוד הלאומי כשר התחבורה, גורס כי שר הבטחון חייב להתעלם במינוי מועמדו לרמטכ"ל מאיומי פרישה של אלופים אחרים. גם משיבוצים עתידיים בכירים במערכת הצבאית יש, לדעתו, להתעלם.

„בשיקול למינוי רמטכ"ל אין דנים במי שיהיה סגנו ולא מי מבין האלופים יפרוש. אין להתחשב בלובי וזו לא חברת ביטוח. מי שהכי מתאים נבחר לתפקיד. אוי למפקד שנמדד לפי סגנו".

הרמטכ"ל מרדכי (מוטה) גור, שסיים את תפקידו בתקופת וייצמן, נבחר ע"י שר הבטחון משה דיין ז"ל. לגור הבטיח דיין שיהיה בין המועמדים לרמטכ"ל עוד לפני מלחמת יום הכיפורים, כאשר עזב את פיקוד הצפון ונתמנה לנספח צה"ל בוושינגטון.

אחרי מלחמת יום הכיפורים המליץ דיין על גור כרמטכ"ל והעובדה שלא היה מעורב במלחמה שיחקה לטובתו. המועמד האחר, האלוף יצחק חופי, פרש מן השרות בעקבות מינויו של גור.

דיין לא התקשה לשכנע כי גור הוא המועמד המתאים. אך בסיבוב הקודם, אחרי מלחמת ההתשה, לא הצליח משה דיין לממש את המינוי שרצה בו. נפתלי לביא, שהיה דוברו של משה דיין באותם ימים, סיפר השבוע:

„משה דיין ביקש למנות לרמטכ"ל, אחרי בר־לב, את האלוף ישעיהו גביש, שהיה אלוף פיקוד דרום. גביש היה במלחמת ששת הימים בדרום והכיר היטב את הזירה. דיין האמין כי זו החזית העיקרית של ישראל ולכן רצוי למנות למפקד הצבא את מי שמכיר טוב יותר את החזית הזו ומי שהתנסה בה במלחמה.

„אבל השרים יגאל אלון ויוסף גלילי הם אשר השפיעו על גולדה מאיר, שהיתה ראש הממשלה, להמליץ על מינויו של דוד (דדו) אלעזר, שהיה אלוף פיקוד הצפון במלחמת ששת הימים ובתקופת ההתשה, לרמטכ"ל. דיין קיבל את הדין ודדו נתמנה לרמטכ"ל. ישעיהו גביש פרש מצה"ל".

הדברים שאמר השבוע שר הבטחון, יצחק רבין, לא היו מדוייקים לגמרי. מרבית הרמטכ"לים שהתמנו אחרי מלחמת ששת הימים, תמכו ביורשיהם ובהמלצת שר הבטחון. יצחק רבין תמך בבחירתו של חיים בר־לב. חיים בר־לב המליץ על דדו. מוטה גור תמך בבחירתו של רפול. רק רפול ומשה לוי התנגדו לבחירת הרמטכ"ל שהציע שר הבטחון.

יצחק רבין עצמו נקבע כמועמד יחיד לרמטכ"ל, שישה חודשים לפני שנכנס לתפקידו. דוד בן־גוריון הוא שהחליט כי רבין יחליף את צבי צור ואף הכריז על כך בכינוס פוליטי, בלי לנקוב בשמו של רבין. אחרי פרישתו של בן־גוריון מן הממשלה, לא הפר ראש הממשלה ושר הבטחון לוי אשכול את החלטת קודמו. יצחק רבין נתמנה לרמטכ"ל במלאות שלוש שנים לשירותו של צבי צור בתפקיד.

יש גורסים כי בן־גוריון עיכב את מינויו של יצחק רבין בקדנציה אחת קודמת. אחרי התפטרותו של חיים לסקוב מכהונת הרמטכ"ל, היו שראו ברבין מועמד אידיאלי. בן־גוריון מינה את צבי צור, ורבין המתין שלוש שנים.

סבורים כי „הזקן" עשה כן מאחר שלא שכח כי רבין היה אחד המפקדים הבכירים של צה"ל אשר השתתף בכינוס הפלמ"ח, ב־1949, כשנה אחרי שפורק, על אף הוראתו של ב.ג. למפקדים הבכירים בצה"ל שלא להשתתף בכינוס.

המינויים האלה מלמדים כי המכנים המשותפים לא פעלו תמיד באותה מידה של הדגשה. במינויו של דן שומרון לא מילא הגורם הפוליטי שום תפקיד. שומרון, כמו ברק, הוא יוצא קיבוץ של איחוד הקיבוצים והקבוצות. התמיכה בכל אחד מן המועמדים האלה חצתה את גבולות המחנות הפוליטיים.

בזמנו, לצבע הפוליטי היה משקל הרבה יותר גדול: משה דיין נתמנה לרמטכ"ל הרביעי של צה"ל כאשר נשא בכיסו כרטיס חבר של מפא"י. אלון וגלילי, שרי אחדות העבודה, תמכו בדדו, שלמדו להכירו לא רק בימי כהונתו כאלוף פיקוד הצפון, אלא בפלמ"ח.

מספר המועמדים לכהונת הרמטכ"ל ה־13 הגיע, כאמור, לשיא: ארבעה. קודם לכן היו שלושה ובעבר הרחוק שניים. בגלל הגידול הרב שחל בדרגי הפיקוד הבכיר בצה"ל וסבב התפקידים המהיר, התרחב מאגר המועמדים לרמטכ"ל.

דוד אלעזר שימש יותר מחמש שנים כאלוף פיקוד הצפון. אורי אור היה שנתיים אלוף פיקוד צפון. אהוד ברק היה ראש אמ"ן שנתיים. כך גם דן שומרון כראש מפכ"ש. זהו סבב מהיר מדי שבו המפקד איננו ממצה את כל נסיונו הצבור וגם מצופף את הצמרת וגורם לפרישה של אלופים מן השרות, אולי טרם זמנה.

ההיסטוריה הקצרה של צה"ל מלמדת כי בעלי הסבלנות ויכולת ההישרדות הם שזכו בסופו של דבר. יאנוש פרש בגלל אופיו הסוער. אחר כך רצה לשוב לצה"ל ולא הצליח להשתבץ בתפקיד מתאים. דן שומרון המתין ארבע שנים ארוכות וזכה, כמו יצחק רבין בתקופת צבי צור, כמו רפאל איתן שדחה הצעה לפרוש מצה"ל ערב מלחמת יום הכיפורים.

וכמובן, הדוגמה האחרונה היא האלוף הוותיק משה בר כוכבא, השריד האחרון לדור תש"ח בפיקוד הבכיר. את שמו מזכירים עכשיו כתבים המקורבים לדן שומרון כאחד המועמדים לתפקיד סגן רמטכ"ל.

במעלה המורד

סיפור אמיתי מרתק ומרגיז על מאבק הישרדות, על היחלצות הקיבוץ והתערבות התק"מ. על אנשים, כלכלה ומחשבים. סיפור אמיתי שתקרא בנשימה עצורה.

להשיג ברשתות "ליריק" ו"ספרי" ובחנויות הספרים הבאות:

תל־אביב
פרוזה — דיזינגוף־סנטר
ספרית פועלים — אלנבי 73

חיפה
נתיב־הספר — נורדאו 22

ירושלים
ירדן — ככר־ציון
שילוח — בן יהודה 96
מאייר — שלומציון המלכה 4

חדרה
ליברמן — רח' הרברט סמואל

עפולה
מקס בנימין — ככר העצמאות

טבריה
כתר — בנין לב־הגליל

ניתן לקבל את הספר גם בדואר. כל שעליך לעשות הוא למלא את התלוש למטה, לצרף המחאה ע"ס 14 ש"ח (כולל דמי טפול ומשלוח), ולשלוח לכתובת הבאה: "חישובית", ת.ד. 218 בית־שאן
הספר יגיע ישר לביתך

לכבוד "חישובית", ת.ד. 218 בית־שאן
אבקש לשלוח לי את הספר "במעלה המורד".
רצ"ב המחאה ע"ס 14 ש"ח לפקודת "חישובית".
שם ________ ת.ז. ________
כתובת מלאה ________

שר הרווחה חומד את כספי הפנסיה

מאת יצחק בן־חורין

שר העבודה והרווחה, משה קצב, רוצה להנהיג בישראל פנסיה ממלכתית. לדברי התומכים, טוב ורצוי להבטיח פנסיה לכל שכיר ועצמאי. אבל כפי שהדברים נראים עתה, הולכים, בשם הממלכתיות, לשים יד על כספם של מי שחסכו במשך עשרות שנים.

הנהנים: גם טפילים שלא טרחו לדאוג לעצמם, גם "ממולחים" ששלפו את כספם מקרנות פנסיה בטרם עת ונשארו בלי ביטוח פנסיוני, וגם קופת המדינה.

קצב דוחה את ההשערה שמניעים פוליטיים סמויים ושנאה להסתדרות מדריכים אותו. "אין בי שום שיטנה. אני בעצמי חבר הסתדרות", אמר השר.

בשידור ברדיו הזהיר לא מזמן משה קצב, שבעוד 15־20 שנה עלולים לרדת לטימיון חסכונות מקרנות הפנסיה.

מה היה צריך לעשות אדם שחסך עשרות שנים, לרוץ בבהלה למשרדי קרן הפנסיה שלו ולמשוך את כספיו? – שאל באירוניה איש המחלקה לבטחון סוציאלי בהסתדרות. האם משה קצב מציע שנפסיק לשים כסף בצד לעת זיקנה? האם הוא רומז שעדיף לנו למען רווחתנו לטייל באמריקה ולשרוף את החסכונות בקאזינו של אטלנטיק־סיטי?

שהרי אחר כך אפשר לחזור הביתה ולהצטרף למחסה שמעניקה תכנית הפנסיה הממלכתית למי שלא חסכו.

לפי התכנית של השר קצב להנהגת פנסיה ממלכתית, ישלם המבוטח יותר כסף בכל חודש ויקבל פחות, הרבה פחות, לאחר הפרישה לגימלאות.

מי שחסכו לעת זיקנה מסודרת והגיעו לפנסיה בשיעור 70 אחוז משכרם טרם פרישה, נחשבים בעיני משרד העבודה והרווחה לבני־אדם שריפדו עצמם לעת פרישה ב"ביטוח יתר" (ראה סעיף ה' בתכנית להנהגת פנסיה ממלכתית שעניינו "מניעת ביטוח יתר והגבלת חבות המדינה למערכת").

בשנות החמישים החליטה המדינה שזקנים לא ימותו ברעב. כל אזרח יבוטח בביטוח הלאומי ויובטחו לו מזון, לבוש וקורת־גג לאחר פרישתו לגימלאות. לפי חישובי הממשלה די ב־16 אחוז מהשכר הממוצע במשק ליחיד (190 שקל), ו־24 אחוז לזוג קשישים, כדי להבטיח את המינימום.

מי שאין לו הכנסה נוספת, מקבל תוספת של 50 אחוז לסכומים אלה. מבוטח יותר מעשר שנים, נהנה מ"תוספת ותק" של שני אחוזים לשנה ויכול לצבור תוספת של 50 אחוז לסכום העלוב שהוא מקבל אם עבר 25 שנה.

הפנסיה הממלכתית המוצעת תשים יד על כספם של חוסכים ותיקים לטובת טפילים ולטובת קופת המדינה

דב פלג: השר מבהיל את הציבור

כדי להבטיח שעם פרישת העובד, רמת החיים שלו לא תיפגע בהרבה, הקימה ההסתדרות לפני הרבה שנים את קרנות הפנסיה (שש קרנות שמתנהלים מגעים לאיחודן, המלווים בוויכוחים קשים בתוך הקרנות וביניהן), הפועלות כך:

העובד מפריש במשך שנות עבודתו חמישה אחוזים משכרו (מחודש אפריל 1988 יגדל הסכום ל־5.5 אחוזים) והמעסיק מפריש 11 אחוז (מהשנה הבאה – 12 אחוז). בכל שנת עבודה רוכש העובד זכות לפנסיה בגובה של שני אחוזים משכרו.

זוהי אפוא קרן הפנסיה המצטברת והמאפשרת בבוא היום למי שחסך 35 שנה להגיע לפנסיה בגובה 70 אחוז ממשכורתו. קרנות אלה גם משלמות פנסיה לשארים במקרה של פטירה.

עובדי המדינה, רשויות מקומיות וכדומה, נהנים מפנסיה תקציבית. כאן אין הפרשת כספים של העובד והמעביד. אולם לזכות העובד נזקפת בכל שנת עבודה זכות לקבל פנסיה בגובה של שני אחוזים משכרו, ממש כמו בקרנות הפנסיה המצטברת. עם פרישתו משלם המוסד שבו עבד את הפנסיה מתקציבו השוטף.

בקרנות הפנסיה של ההסתדרות מבוטחים חצי מיליון עובדים ועוד 110 אלף מקבלי פנסיה. במערכת הממשלתית 300 אלף עובדים ו־130 אלף מקבלי פנסיה. יש כיום כ־400 אלף גימלאים וכמחציתם מקבלים ביטוח לאומי בלבד: אנשים שלא צברו זכויות פנסיה בתקופת עבודתם (עצמאים, אנשים שעבדו במקומות לא מאורגנים, או שמיהרו לשלוף את כספם בטרם עת).

דב פלג ראש המחלקה לבטחון סוציאלי בהסתדרות: "שמעתי את השר קצב אומר שרמת חייהם של חלק מהמבוטחים עולה כשהם יוצאים לפנסיה". מכאן יש לו שתי הצעות שנועדו לדעתו לחסוך כסף לממשלה ולמעסיקים: להוריד את גובה הפנסיה ולהעביר מאלה שיש להם כביכול עודף, לאלה שאין להם בכלל.

"זו הדמגוגיה שבעניין. השר קצב חושב שהוא יצליח להסית נגד ההסתדרות מאתיים אלף גימלאים בקיפוח, שמסיבות שונות אין להם פנסיה".

– איך מכחיש שיש פנסיונרים המשפרים את מצבם הכלכלי בגלל ביטוח־יתר?

פלג: אנחנו תומכים בחוק פנסיה. כדי שלא יחזור מצב שמאתיים אלף איש ישארו בלי פנסיה. אנחנו בעד זה שהחוק יבוצע באמצעים הנוכחיים. על זה אין ויכוח עם השר. הוויכוח הוא על תוכן החוק.

לפי נתוני קרנות הפנסיה, פנסיונר ממוצע בישראל מקבל 35 אחוז מהשכר הממוצע במשק ועוד 16 אחוז מהביטוח הלאומי. כלומר, יש לו 50 אחוז בלבד מהשכר הממוצע במשק. רק 6.8 אחוזים מהפנסיונרים מקבלים יותר מהשכר הממוצע במשק.

שלחתי את הנתונים למר קצב ולמרות זאת הוא טוען שרמת החיים של פנסיונרים רבים עלתה מאז פרישתם. הוא רוצה לקחת מאלה שיש להם חצי משכורת ולתת לאלה שאין להם כלום, במקום לדאוג שיהיה לכולם.

– זה רעיון יפה אם יש כסף, אבל השר מזהיר שהקרנות יתמוטטו.

פלג: השר קצב קיבל דו"ח של ועדה פנימית במשרד האוצר. "ועדת ויינטר" קבעה, כי בעוד 20 שנה תתעורר בעיה בממשלה, איך לממן את הפנסיה התקציבית ואיך לשלם את הריבית המגיעה לקרנות הפנסיה. לקרנות עצמן יש די כסף לשלם מהכנסות שוטפות וריבית. היום הצטברו הפרשות וריבית של 10 וחצי מיליארד שקל והסכום הולך וגדל.

השר קצב מבהיל את הציבור. הוא גורם לכך שהשנה משכו 20 אלף איש את חסכונותיהם. לא צריך להיבהל, מדובר בעשרים אלף מתוך חצי מיליון. אבל אלה שהוציאו – הפקירו את עתידם בגלל הצהרות מסוג זה של קצב הגורמות לאנשים חשש לחסכונות.

השר קצב מציע להנהיג פנסיה ממלכתית, לקבוע תוכנית ביטוח פנסיה לכל עובד שכיר ועצמאי במדינה, לכיסוי סיכוני מוות, נכות וזקנה. למנוע פרישה ממערכת הביטוח. זה מקובל גם על ההסתדרות.

המחלוקת היא על הסעיפים האחרים בחוק המוצע ולמעשה על השליטה בקרנות. השר רוצה לשלוט בקרנות ולהעביר את כוחו של הביטוח הלאומי על חשבונן.

המבוטח עצמו יצטרך להפריש סכומים גבוהים יותר ולקבל פנסיה נמוכה יותר. סעיף ה(א') קובע "העמדת קצבאות על רמת מינימום לקיום, בלי להזדקק למערכת תמיכות משלימה". מוצע שרמה זו תעמוד על 20 אחוז מהשכר הממוצע.

קיצבת הביטוח הלאומי תהיה, לפי הצעת שר העבודה והרווחה, הנתח הגדול של הפנסיה (רובד א'), בעוד הקרנות יהפכו לפנסיה משלימה (רובד ב').

אמנם התכנית מדברת גם על רובד ג' שעניינו "ביטוח נוסף של המבוטח בקופות הגמל ותכניות חסכון, בהתאם לבחירתו, רצונו והעדפותיו של המבוטח". וזהי הטעיה – להכניס לחוק הפנסיה את החסכונות הפרטיים שיכולים להיעשות גם על ידי רכישת דירה או מכונית.

השורה התחתונה בהצעת השר קצב להנהיג פנסיה ממלכתית אומרת את העיקר: שר הרווחה מציע "להקטין את הפרשת המעבידים למערכת הפנסיונרית בכ־5 אחוזים, שהם כ־550 מיליון דולר בשנה".

בולטת הכוונה לשפר את מצבה הכלכלי של ישראל על גבם של הקשישים. השר מסיים את הצעתו: "התכנית המוצעת היא בעלת חשיבות במדרגה ראשונה להצלחת התכנית הכלכלית בתחום השכר וההכנסות".

איש הביטוח הלאומי (החושש להביע בפומבי ביקורת על השר קצב המופקד עליו) קובע: "אנחנו חוששים שמחודש אפריל יישחקו הקיצבאות ונחזור למצב שהיה לפני שנת 1985, כאשר לא דאגו למינימום של 15 אחוז. החשש הוא שאינפלציה וקיצוץ תוספות היוקר יכו שוב בפנסיות".

„סמוך על הממשלה"

– השר קצב, הבהלת את הציבור שבעוד 20 שנה הקרנות יתמוטטו?

קצב: כן, כבר שנים ידוע המצב הקשה של קרנות הפנסיה. ככל שתבשלנה זכויות העובדים, כך מצבן הכספי ידוע, אלא אם כן תגדל הגביה מהציבור.

– אתה מציע לחוסכים למשוך את חסכונותיהם מהקרנות?

קצב: לא. אני מציע לחוסכים לסמוך על הממשלה ולהאמין שגם אם הקרנות תיקלענה לאיזשהו קושי ונניח שלא יהיה חוק פנסיה ממלכתית – סביר שהממשלה תיקח על עצמה את האחריות. אני רוצה למנוע את הזעזועים הצפויים. קיבלתי ממשרד האוצר מסמך עם נתונים קשים.

– אבל "ועדת ויינטר" קבעה שלממשלה תהיה בעיה בשנת 2005 ולא לקרנות, שהרי כספי החוסכים עובדים לממשלה והיא חייבת ריבית לקרנות?

קצב: הקרנות תעמודנה בפני קשיים והממשלה לא תוכל לעמוד מהצד. אני מסכים שעיקר הנטל יפול על הממשלה. אני לא בקי בזה, אבל מה שאתה אומר זה לא מדוייק. נכון שהקרן הריבית וההצמדה מצטברים בממשלה, אלא שלאחר הבשלת הזכויות של הפנסיונרים, היקף התשלומים יעלה על היקף ההכנסות.

– המציאות בשטח סותרת את דבריך על עליה ברמת החיים של חלק מהפנסיונרים.

קצב: היום יש היוצאים לפנסיה ורמת חייהם עולה כיוון שהם מבוטחים בביטוח עודף והם יכולים ליהנות מפירות השקעתם. לעומת זאת, יש שמגיעים לחרפת רעב. זהו עיוות סוציאלי.

– איזה צדק סוציאלי הוא זה הבא לפגוע באנשים שחסכו עשרות שנים?

קצב: אני מדבר על תקופת מעבר של 20 שנה בלא לפגוע בזכויות שנקנו עד היום. אנחנו מדברים על תהליך בתקופת מעבר שיגיע להבשלה בעוד 20 שנה. מה שנקנה ונרכש לא ייפגע. היום יש רתיעה של עובדים לעבור מענף לענף בגלל זכויות סוציאליות. פנסיה ממלכתית תאפשר יותר ניידות עובדים בלי חשש לפגיעה ברציפות של הזכויות הסוציאליות.

משה קצב: יש ביטוח עודף

– אתה חוסך למשרד האוצר על חשבון הגימלאים?

קצב: לא, לגמרי לא. הגימלאים לא ייפגעו. עם כל הכבוד, יש שני סוגי פנסיונרים. יש כאלה שמצבם משתפר לאחר פרישתם.

– אתה חייב להודות שמדובר במעטים?

קצב: מדובר בעקרון.

– אנחנו לא דנים בפנסיה של ארנבם יפת?

קצב: יש בין השכירים כאלה שמגיעים למצב כלכלי טוב יותר עם פרישתם. התכנית שלנו תעשה יותר צדק חברתי.

בסמטאות העיר העתיקה: „דוקרים יהודים ואנחנו, הערבים, משלמים" (צילום: סקופ 80)

ירושלים העתיקה על הסכין

מאת מנחם תלמי

החומוסיה הנודעת שמעל שוק בית הבד פיהקה במשך כשבוע בשממון כמעט מוחלט. היום היא שוב הומה, אף כי לא מצופפת. פעם, לפני זמן לא רב, היית ממתין כאן, בשעות השיא, זמן רב עד שהתפנה כסא. היום יהיה לך כסא פנוי בכל שעה שתגיע. אפילו בשעות ה"חמות" ביותר.

יהודים שוב אינם נוהרים בלב קל ובוטח לסימטאותיה הצרות של העיר העתיקה. כדי שהמצב יחזור לקדמותו – אומר אחד מבעלי החומוסיה – צריכים לעבוד כמה חודשים בלי סכין, בלי אבן, בלי חבלה במכוניות. ומי יכול להבטיח את זה?

בעלי החומוסיה הזו הם למודי־נסיון. אחרי דקירתו ורציחתו של תלמיד הישיבה בסימטאות העיר העתיקה בישלו ומעכו כאן את הכמות היומית הרגילה של חומוס. אבל מלבד שניים־שלושה יהודים, מספר זעום של תיירים וקצת ערבים, איש לא פקד אותו יום את המזללה הפופולארית הזו. בלילה – נאנח איש שיחנו – בלילה זרקנו את כל החומוס לאשפה וגם עם הפיתות לא היה מה לעשות.

באירוע הבא, כאשר שני צעירים יהודים נדקרו בשוק הסמוך, בישלו ומעכו במזללה הזו כמות קטנה מאוד של חומוס ומן המאפייה נטלו רק כעשרה אחוזים מכמות הפיתות הנצרכת בימים כתיקונם. ניחשנו טוב – מחייך איש שיחנו – כמעט לא זרקנו חומוס לאשפה.

כשבועיים לאחר האירוע הזה העסקים התאוששו. אך מי יודע – נאנח האיש – אם יחזרו בקרוב למימדים של פעם. משהו נשבר פה בעיר העתיקה.

פואד, הישמעאלי הסוחט מיץ הדרים במעלה רחוב דוד, אומר כי הסכינים אמנם כוונו נגד יהודים, אבל דקרו קשה מאוד גם את הערבים בעיר המזרחית.

סימטאותיה הצרות והאפלוליות של ירושלים העתיקה, עם החזיונות והניחוחות האכסוטיים, מריפות עכשיו צינה לחה וסימני שאלה. בעלי העסקים ספונים שם בבוכיהם ומאחורי דלפקיהם, מכורבלים במעילים וצעיפים, צרפים באלם אל תנועת הולכי הרגל החולפת על פניהם כבסרט נע.

התנועה דלילה לעומת מה שהיה פעם. אין תיירים רבים. הישראלים חדרו, אך לא בהמוניהם. אימת־הסכין האלמונית מתפוגגת עם הזמן, אבל אינה נשכחת.

אתה פוסע בנתיבים הצרים של שוק הבשמים שאינו מדיף ניחוחות מוד, של שוק הקצבים שמוכרים שם גם ירקות וכל מיני בקיר־סריקי, של שוק הבדים, שקוראים לו גם שוק הארונים, של שוק המחצלות הצורפים – פוסע ומהרהר שלעולם אין לדעת מאיזה כוך או תת־סימטה יגיח הסכינאי הקנאי שבהינף ידו יכנים את כל העיר הזו לסירוף מערכות מחודש.

תורף של ממש. הצינה עזה. מבעד למבטיהם של סוחרי השוק אינך יכול לקרוא את תחושות האמת שלהם. וגם כשהם מדברים, אף פעם לא תדע אל נכון מה משקל האמת לעומת משקל הנימוס ומס־השפתיים.

בפתח אחת החנויות לתכשיטים, עתיקות ודברי־תיירות של משפחת אבו־עומאר אנחנו פוגשים גבר בחולפה באה, האומר ששמו פאיד וכי הוא עובד בשביל חברת החשמל של ירושלים המזרחית. הסבא שלי, מצד אמי, היה איש יפו – הוא אומר – ואני זוכר תמיד מה שאמר לנו פעם המרחום, בקיץ 67:

עד היום, מכל מלחמה, מכל התדרדרות במצב, הרוויחו היהודים. ב־1936 סגרנו את נמל יפו. אז הם, היהודים, הקימו נמל בתל־אביב. אחר כך, ב־1947, כשהאו"ם החליט על חלוקת הארץ הזו, התחלנו לירות על מכוניות יהודיות. הסוף היה שהפסדנו את פלשתינה והיהודים הרוויחו את מדינת ישראל.

או כמו שהסבא שלי דיבר על נמל יפו והחלטת האו"ם, כך יש עכשיו בינינו המדברים על הסכינים בירושלים. הסכינים האלה דוקרים יהודים, אבל אנחנו, הערבים, משלמים את המחיר האמיתי. מקבלים מכות במסתור ומקבלים מכות גם ממשמר־הגבול.

סעיד אבו־עומאר, תושב סילואן, מוכר בחנותו דברי זהב, מעשה־חושבי דמשק, כדי נחושת מאיראן, תכשיטים מהודרים מתל־אביב.

הסכינים זה רק חלק קטן של הצרות שלנו – הוא אומר – המכה הגדולה שלנו זה התיירים מחוץ לארץ שלא באים. למשפחה שלי יש כאן ארבע חנויות. שלוש סגרנו זמנית. לא כדאי לפתוח, רק זו פתוחה. כמה פדיון עשינו בה מהבוקר? עשרים שקל! אפילו את המסים והחשמל זה לא מכסה.

תורף. קור צובט. רק התפוזים והמנדרינות מחייכים מדוכני השוק, מעניקים צבע עולז ואופטימי לעיר המזרחית, המתכרבלת בתוך עצמה. חלק ניכר מבתי המלון של העיר המזרחית סגורים. לא בגלל הסכינים. בגלל הירידה בתיירות חוץ. אולי היו יכולים למשוך קצת יותר תיירים, אך מצבם הירוד של המלונות הללו משחק לידיהם של מלונות מערב העיר, שהם ברובם חדישים יותר, ומצויים ברמת תחזוקה הולמת.

גם מלון "ריץ" (ארבעה כוכבים, 100 חדרים) סגור. מערכותיו מושבתות. תבוא – אומר בעליו של המלון – אבל יהיה לך קר. אנחנו סגורים. לא מפעילים את החימום.

בעליו של מלון "ריץ" הוא זכי סעדי, נוצרי תושב בירזית, המשמש מזכיר התאחדות מלונאי ירושלים המזרחית. הוא גבר במיטב שנותיו, לבוש בקפידה, מצח גבוה ושפם שמעט שיבה זרקה בו. את מלונו "ריץ" פתח בשנת 1962.

עד 1982 – אומר זכי סעדי – היה מצב המלונאים במזרח ירושלים לא רע. אחר כך התחילו הצרות: מלחמת לבנון, התגברות הטרור וערעור המצב הכלכלי בעולם, האניה אכילה לאורו, הבעיות עם לוב וקריאתו של הנשיא רייגן לאמריקנים להימנע מנסיעות תיירות לחו"ל.

התפוסה במלונות מזרח העיר התדרדרה הלכה, ממשיך זכי סעדי. התחרות של מלונות מערב העיר השפיעה. אנחנו הסתאבו בכך שבשנים הטובות לא נתפנינו ולא הקשנו משאבים לשיפוצים. בינתיים, בחלק המערבי של העיר, ניבנו מלונות חדישים, ברמה הרבה יותר טובה משלנו וסוכני התיירות מעדיפים אותם עלינו.

עכשיו מתרגשת עלינו צרה נוספת: דירוג חדש של המלונות. כשלעצמו זה צעד נכון וצודק. אבל הוא תופס אותנו בתקופה הגרועה ביותר שידענו. התיירות בשפל. כמו המלון שלי יש עוד תשעה מלונות במזרח העיר שנסגרו זמנית, עד להתחדשות תנועת התיירות. לא נוכל לעמוד בדרישות הדירוג החדש אם לא נקבל מהממשלה את הסיוע המתאים.

בקומת הקרקע של המלון מצויה חנות העתיקות־מזכרות „ג'ורדן פרדקטס אקסצ'יינג'" של חליל דאוד אל חסיב. בגלל הקור, דלת החנות הגדולה סגורה, אך לא נעולה. דחוף והיכנס. עד שאנחנו נכנסים רוכן לו בעל החנות על כורסה, כשרגליו פשוטות קדימה ונחות על הדום.

אין תיירים. אין כמעט לקוחות. חנות גדולה, ריקה מקונים, והיא חזיון מדכא. אבל חליל דאוד שומר על מורל גבוה. אני מטבעי בן אדם אופטימי – הוא מעיד על עצמו – אני תמיד מאמין שיהיה טוב.

בן 75 הבן־אדם. שער־ראשו לבן. שפמו לבן. מדבר עברית טובה, שוטפת. בנעוריו למד בבית ספר בחלקה היהודי של ירושלים. להוריו היתה חנות גדולה ברחוב ממילא והמשפחה התגוררה בקטמון.

ב־1948 הלך הבית והלכה החנות. ברחנו לעיר העתיקה – מספר חליל דאוד ולא תוהה בקולו נימת כעס או קובלנה.

כמו שאר הסוחרים בעיר המזרחית מתלונן חליל דאוד על ירידה קשה בתנועת התיירות ועל הישראלים שמדירים עכשיו את רגליהם מהעיר המזרחית אחרי כל תקרית. אבל – הוא אומר – אין צורך להתייאש. אחרי הזמנים הקשים באים תמיד טובים יותר.

אני מאמין, הוא אומר, שבסופו של דבר יגיעו הערבים והיהודים לידי הבנה. אין ברירה. אנחנו חייבים לחיות יחד ואין שום תהליך להבנה ולשלום. ואל נשכח שאנחנו בסופו של דבר בני דודים.

מרבית המלונות בעיר המזרחית סגורים זמנית. ב"אינטרקונטיננטל" שעל הר־הזיתים – מיצפור נוף מרהיב על פני מיקשת ירושלים – המצב טוב יותר מאשר בשאר מלונות העיר המזרחית. אך גם כאן התפוסה ירודה.

כולנו סמוכים במידה רבה לשולחן האמריקני – אומר לנו גביל מייקל מוהדי, סגן מנהל המלון הזה, הרווי אווירה אוריינטלית הדורה – וכשהתיירים האמריקאים אינם באים, זה משפיע באופן מכריע על רמת התפוסה. גם תיירים ממקומות אחרים אינם ששים להגיע לאזורנו, עם הצרות בלבנון, מלחמת עיראק־איראן והאיומים של לוב.

התייר הפוטנציאלי, הוא אומר, מסתכל על המפה של המזרח התיכון והכל נראה לו נוגע זה בזה. ובאמצע ירושלים, הנראית כל כך קרובה למוקדי המתיחות והמלחמות. אז מה הפלא שהוא מחליט לא לבוא. יחסית למלונות אחרים במזרח העיר מצבנו עוד טוב. מה שעוזר לנו לצוף על פני היה השוק הישראלי.

אנחנו יורדים מהר־הזיתים ושבים אל סימטאות העיר העתיקה, אל שוקי האורך הצרים, עם סימטאות שאין בהן דריסת צמיג לכלי רכב, עם המבטים הכמו־אדישים של התגרים המנוסים, של הסוחרים הממולחים. הצינה שולטת בכל. בינתיים שקט. אבל הכל יודעים שכל רגע עלול להגיח מאי־שם איש הסכינים ובהינף יד לטרוף מחדש את מערכותיה של ירושלים.

هكذا من الأصل

„להספיק לראות את אמא בבית החולים במינסק בשעותיה האחרונות"

אמה של סופה לנדבר, בת 37, תושבת אשדוד, גוססת מסרטן בבריה"מ □ האם ירשו הסובייטים לבת להיפרד מהאם? □ מאבקן של האמהות בישראל למען הבנים והבנות שנותרו מאחור כבר זכה להצלחה צנועה □ עכשיו התארגנו הבנים והבנות בארץ למען ההורים שנשארו שם □ מנכ"ל המועצה למען יהודי בריה"מ: „שלח את ילדי" ו„שלח את הורי" מדברים אל לב העולם יותר מאשר „שלח את עמי"

סופה לנדבר: „עכשיו לא נותר לי אלא לגשת בעצמי ולהתדפק על גבול בריה"מ, בתקווה אחת"

אלכסנדר קוצ'ובייבסקי: „קוסמטיקה תעמולתית"

יוסף זריצקי ואמו גלינה: „אמא שיחררה אותי" (צילם: אהרון דולב)

KODAK

מאת אהרון דולב

אאסוף את המעתיקין בכפות ידי ואגיש אותן לגורבצ'וב, אמר להן חתן פרס־נובל, אלי ויזל. „גברת הברזל" מרגרט תאצ'ר הזילה דמעות בפגישה אתן. ברייקיאוויק צבאו עליהן נציגי התקשורת העולמית. בווינה נשאו כל תושבי העיר עיניים למרומים, אל שתי נשים יהודיות קשישות שריחפו בכדור פורח ונופפו בכרזה „תנו לילדינו לצאת".

סגן נשיא ארה"ב, ג'ורג' בוש, הסנטור אדוארד קנדי ובכירי הפרלמנט האירופי, האזינו לסיפור סבלותיהן והתחייבו לפעול בלי לאות למענן. לתקשורת אמרו – דמעותיה של אם מיוסרת ימיסו לב־אבן. היתכן שהרוסים יישארו אדישים עוד?

„אמהות למען החופש" (או „הניחו לילדינו לצאת") הן ההוכחה לאדישות הסובייטים ואטימותם. חמש, עשר וחמש־עשרה שנות פירוד אכזרי ומאבק־יחיד, כל אם בודדה ושוועתה, לא „הזיזו" לרוסים. חודשים ספורים בלבד של ליכוד שורות ומאבק מאורגן, הסעירו רגשות, עוררו הזדהות בכל אתר ואתר. הלחץ ההומניטרי המצטבר הזה לסדוק את חומת האטימות הסובייטית.

אלכסנדר קשניר ואברהם מרקמן, שתי סנוניות ראשונות מבין מאות בנים ובנות המוחזקים כבני־ערובה בבריה"מ, שולחו אל החופש עוד בשלהי הקיץ האחרון. השבוע נפלו לזרועות אמהותיהם־משחררותיהם בישראל עוד שניים, הרופא האונקולוג, חוקר־וירולוג של מחלת־הסרטן, ד"ר יוסף זריצקי והמהנדסת לנפט וגז בלה דוקס.

בהיות המשטר הסובייטי, שיטותיו ומניעיו בלתי־ניתנים לחיזוי, אין לדעת עתה אם הצלחה צנועה זו אכן מבשרת מיפנה. אך בינתיים התחולל מיפנה טקטי בחזית המאבק.

הרוסים, אומרים במועצה הציבורית למען יהודי בריה"מ, מחזיקים במקל בשני קצותיו. בעוד חוקי ההגירה החדשים („תקנות גורבצ'וב") אמורים ליישם (קרי: לצמצם) את זכות ההגירה לקרובים מדרגה ראשונה (אח ואחות, בן ובת, אב ואם), השלטונות הסובייטיים מוסיפים לעשות שימוש ציני, הן בבנים מסורבים והן בהורים מסורבים.

הם משמשים ככלים במשחק הסחטני הבינגושי וגם למסורות הרתעה ובלימה. מאתיים „אמהות למען חופש", שסאת סבלן הגדושה, הן גוף לוחם שבידיו ארבע „קבלות", לפי שעה, המעידות כי יצירת הסיסמה ההיסטורית המופשטת „שלח את עמי" המרתה בסיסמת קרב, המדברת ישר ללב, „שלח את ילדי", היא הימור מוצלח.

בשבועות האחרונים אף פרץ לזירה גוף חדש, יותר ממאה „בנים למען ההורים" (או „שלח את הורי"). אחת מפעילותיו, סופה לנדבר, בת 37, מאשדוד, צרה בימים אלה על שגרירות בריה"מ בווינה.

היא מעמידה שם את הסובייטים מול העולם כולו במבחן הומניטריות: לאחר שבמשך שמונה שנים הפרידו בינה לבין אמה הקשישה, היתירו לה עתה להיכנס לגבולות בריה"מ כתיירת, להיפרד מאמה, חיה קוזינה, הגוססת מסרטן במחלקה לטיפול נמרץ בבית־החולים בעיר מינסק?

מנכ"ל המועצה למען יהודי בריה"מ, חיים צ'סלר, אומר שזו דראמה אנושית מזעזעת, שבני־אדם מבינים ומסוגלים להזדהות אתה. לאיכן סיסמה כוללנית כ„שלח את עמי", המדברת על גולם גדול, 400 אלף יהודים שרוצים לצאת. בניגוד ל„שלח את ילדי" ו„שלח את הורי", אין הסיסמה „שלח את עמי" נקלטת בתודעת העולם במושגים אנושיים־אישיים, הוא אומר.

עוד הוא אומר, כי כשהחלו האמהות לבוא למועצה, כל אחת ואנקתה בפיה, ראה לנגד עיניו את הדוגמה החיה של „אמהות כיכר מאי" בבואנוס־איירס, אמהותיהן של החטופים־הנעדרים בארגנטינה. „גנבנו מהן את הרעיון, כדי לזעזע את העולם".

אז התייצבו גם הבנים והבנות להורים מסורבים, וההתארגנות במתכונת דומה עברה מיד להילוך גבוה. פגישה עם ראש הממשלה יצחק שמיר, לפני צאתו לביקור בארה"ב, פגישה עם ראש ממשלת אוסטרליה, בוב הוק, לפני שובו לארצו.

הוק האזין „נרגש ונרעש" למסכת סבלן של סופה לנדבר כאן ואמה הגוססת שם, ופעל מיד. השגריר האוסטרלי בישראל הבריק לעמיתו במוסקווה. כך, בהתערבותם של האוסטרלים, נולדה לפחות תקווה שסופה לווינה תורשה להיפרד מאמה.

„נרעיש את העולם אם לא תקבל אשרת־כניסה לראות את אמה בפעם האחרונה, לאחר שהפרידו ביניהן כל השנים", אומרים במועצה ובוועד „בנים למען ההורים". „לא נחכה עד שכולנו נגיע למצבה של סופה. נפש הורינו יוצאת להתאחד אתנו, נפשנו יוצאת אליהם והם נמקים שם, בערוב ימיהם, במצוקתם ובסבלם הנפשי".

סופה לנדבר הביעה את תקוותה כי לא יהיה צורך להקים רעש, וכי אחרי ששללו מאמה זכות אנושית טבעית להתאחד עם בתה, לא יוסיפו רשע על אכזריות וישללו ממנה גם את הפרידה האחרונה. כחברת הוועד של „בנים למען ההורים", נישתה מפוכחת והיא אינה תולה תקוות יתירות במיפנה, אפילו תקבל אשרת־כניסה.

„העולם יראה בזה מחווה הומניטרית באה הרוסים ישיגו נקודת־זכות ויצאו ידי חובה לעוד כמה שנים", היא אומרת. סופה היא בתו של קולונל בצבא האדום, ילידת לנינגרד ובוגרת החוג לתקשורת קלינית (תראפיסטית דיבור) באוניברסיטת לנינגרד.

כשיצא אביה לגימלאות החזיר את משפחתו לעיר מקורותיה, מינסק. שם נישאה סופה לרופא שיניים, אזנס לנדבר, ושם נולדה בתה היחידה ז'ניה, בת 15, כיום תלמידת תיכון באשדוד.

כשעלו, היא בעלה ובתה, כחצי שנה לפני פטירת אביה, היתה הפרידה קשה. כחייל מקצועי וקצין בכיר בצבא, „אבא ידע שיותר לא יראה אותי ואת נכדתו. אמא היתה שבורה. לאחר מות אבא, אמא נשארה מטופלת בסבא, אביה בן ה־90. זה חודשים אחרים, שסבא הישיש הוא מקור הידיעות הטלפוני שלי על מצבה של אמא".

חייה קוזינה, שמונה שנים בסירוב, עברה ניתוח ראשון לכריתת גידול ממאיר,

> **„לכל הלוויה, גם בזימבאבווה, היית מקבל ויזה ב־24 שעות, לישראל – לעולם לא"**

לפני כשנה וחצי. „כשהתאוששה, חידשה את פנייתה לשלטונות, התחננה שיתירו לה להצטרף אל בתה ונכדתה בישראל". סופה, חברת נשיאות התאחדות עולי בריה"מ וחברת מרכז מפלגת העבודה, הפכה עולמות בישראל, בלי להועיל.

„עכשיו לא נותר לי אלא לגשת בעצמי ולהתדפק על גבול בריה"מ בתקווה אחת, שמא יירתעו מתהודה בינלאומית שלילית ושעוד אספיק לראות את אמא בשעותיה האחרונות".

גלינה זריצקייה, בת 72, חברת ועד „אמהות למען חופש", זכתה השבוע. בנה היחיד, האונקולוג המוסקואי ד"ר יוסף זריצקי, בן 43, כלתה, הגינקולוגית ד"ר טטיאנה ונכדתו נטאשה, בת 19, נפלו לזרועותיה בנתב"ג, לאחר תשע שנות פרידה.

שניהם, האם גלינה והבן יוסף, חשים איזו „התעלות מיוחדת", מלבד ההתרגשות הגדולה, המובנת. „בוודאי, יש משהו סימלי במאבק של אמא ושאר האמהות של חברי המסורבים. אינני יודע אם הוא הביא במישרין לשחרורי. אבל ידעתי כל הזמן. כל הבנים המסורבים יודעים שאמהותיהן נלחמות כלביאות למען שיחרורם מהשבי הסובייטי. זה תורם לישראל ובכלל. עובדה שאני כאן, עם הרגשה סמלית, שאמא שיחררה אותי".

גלינה זריצקייה קיבלה היתר־יציאה בשנת '80 והעלתה עמה לישראל את אביה, בן 99, שחי בכרמיאל, היא אומרת, עוד שלוש שנים טובות. אבל הוא לא זכה לראות את הנכד יוסף ואת משפחתו. גלינה זריצקייה נשבעה שתזכה לראותם.

כשהתייצב יוסף זריצקי עם מברק מהארץ וביקש היתר לצאת להשתתף בהלוויה, בנפו, אמר לו סגן מנהל „אוביר" המוסקואי, אלכסנדר זינצ'ינקו: „להלוויה משפחתית בכל ארץ אחרת, אפילו זימבאבווה, היית מקבל ויזה ב־24 שעות. לישראל, לעולם לא".

שאל אותו למה. „זינצ'נקו חייך ומשך בכתפיו". 38 בקשות שיגר, גם לסובייט העליון. בזמן האחרון, מספר ד"ר זריצקי, רבתה תהודת „אמהות למען חופש". על פעילותן דיווחו לא רק בקול ישראל, גם קול אמריקה שידר עליהן ידיעות וכתבות.

„פעם אפילו האזנתי לראיון משודר עם אמא. גלינה זריצקייה מוחה דמעה, כשיוסף מתאר כמה התרגש. היא אומרת: „אולי אני תמימה, אבל בכל הייסורים והייאוש שעברתי ביחד עם האמהות האחרות, כל הזמן תליתי תקווה בגורם האנושי. אמרתי לעצמי: אני מכירה את המשטר האכזרי שלהם, אבל בכל זאת, האנשים שם לא יכולים להיות רק מכונות. גם להם יש ילדים והורים. הם מוכרחים להתעורר יום אחד ולהרגיש מה שעובר עלינו בגללם".

יוסף מסופק אם „הרגש שלהם" שייך בכלל לפרשת שיחרורו. „המשטר שם חזק, אכזרי ואווילי. סף הרגישות שלו נמוך בכלל וביחס ליהודים בפרט. מתי הם מתעוררים? כשהלחץ בחוץ, מכל הכיוונים, גובר והם מתחילים להרגיש כי החזית התעמולתית שלהם בסכנה. אצלנו, שם, חשבנו שזה קרה כשפתאום שיחררו אותי ואת בלה דוקס. קבוצת האמהות למען הבנים מילאה תפקיד חשוב בלחץ הזה. לאמהות שלנו בישראל יש עוד הרבה מה לעשות. עיני מאות בנים ובנות נשואות אליהן משם".

גם עיני מאות אמהות ואבות נשואות משם, אל הבנים והבנות בישראל, אומר אלכסנדר קוצ'ובייבסקי, בן 30, יו"ר הוועד החדש, „בנים למען ההורים". הוא בן לאסיר־ציון ומסורב עלייה זו שנה תשיעית.

אלכסנדר קוצ'ובייבסקי, כיום תושב חולון, משרת כמהנדס חשמל בדרגת סרן בצבא הקבע. רק התארגנו, עוד לא הספקנו לפרוץ אפילו עם הורה אחד. אבל תבניות הפעולה, הוא מבטיח, כבר מתגבשות המסר כבר הועבר אל ההורים הקשישים „שיחזיקו מעמד ולא יתייאשו".

אלכסנדר, יליד חרקוב, עבר לנובוסיבירסק, עם אביו המדען, פליכס קוצ'ובייבסקי, בהיותו תינוק בן חודש. „אבא, ד"ר לאוטומציה ובקרה, החליט לברוח מהאנטישמיות האוקראינית. כשמצא משרה הולמת במפעל תעשייתי גדול בנובוסיבירסק, ברח מהאנטישמים לירכתי צפון".

סירוב ראשון קיבלה המשפחה ב־78'. „אבא פתח במלחמה גלויה. חיבר מחקר מקיף ב'סאמיזדאט' (ההוצאה המחתרתית) על אי־חוקיותה של מדיניות הסירובים, לרבות סקר כולל על פסקי־דין בלתי־חוקיים במשפטי עירעורים על סירובים ברחבי בריה"מ. אותי ואת אחי הבכור, שלמה, הינחה בהגשת תביעה נגד 'אוביר', העובר על חוקי בריה"מ בסירובו להתיר את יציאת משפחתנו".

ד"ר קוצ'ובייבסקי נהפך לסיכון פוליטי. הבנים אלכסנדר ושלמה קיבלו במפתיע אשרת־יציאה, בתנאי שייצאו את גבולות בריה"מ לפני שמיעת העירעור המשפטי נגד „אוביר". האב הפציר בבניו לצאת לישראל, גם בלעדיו. בכוחות משותפים, אמר, הוא מכאן, הם משם, יפדו גם אותו ויתאחדו בישראל.

בארץ נכנס אלכסנדר מיד לפעילות למען מסורבים. שם נכנס הק.ג.ב. לפעילות־נגד. ד"ר קוצ'ובייבסקי הוזמן לחקירה וממנה הועבר, דרך ביהמ"ש, לשנתיים וחצי מאסר במחנה כפייה בהרי אוראל. רק השתחרר, במרס 1985, מיד טילפן מנובוסיבירסק וביקש גלויות של נופים ישראליים, להעביר אל אסירי־ציון באוראל.

במכתבו האחרון אל בניו, בראשית ינואר, הביע ספקנות רבה ביחס לתקוות שתולים ב„תקנות גורבצ'וב". האב כינה את „הליברליזציה החדשה" אחיזת־עיניים וקרא ל„ריאליזם" ונגד כל הרפייה במאבק.

כיו"ר ועד הבנים, ליווה אלכסנדר בנשימה עצורה את שלבי המסע הטראגי של סופה לנדבר. „כולנו התפללנו שיתנו לה להיפרד מאמה הגוססת. אבל אפילו בתור מחווה הומניטרית, כביכול, מסוכן לפרש את זה כיותר מקוסמטיקה תעמולתית. אות לשינוי, בוודאי לא".

לחודש הבא מארגן ועד־הבנים הדגמה דראמטית של אכזריות סובייטית. מיפגן של פיצול־משפחות בנוסח בריה"מ. שלושה דורות אנוסים להתייסר בגזירת־פירוד: רוזה גורנשטיין, מראשי אירגון „אמהות למען חופש" ואמו של מסורב העליה אהרון מונבלים מקישינב ונכדתה, בתו של אהרון, רוזה בת ה־13, בת־זקונים של ארגון „בנים למען ההורים".

העתיקה

נס ליהודים בעיר בַּצְּרָה

לפני 212 שנה שמו הפרסים מצור על בצרה ולקחו בשבי את שר האוצר היהודי של העיר, יעקב בן־אהרון □ אבל השר שוחרר והקהילה היהודית ניצלה

מאת ד"ר יוסף בורג

בימים אלה שהעיר בַּצְרָה בְּצָרָה ובמצור, מן הראוי להעלות כמה נקודות בנוגע לתולדות היהודים בעיר הזאת.

דברי ימי העיר, שנכבשה במאה השלוש־עשרה על־ידי המונגולים ובמאה השש־עשרה על־ידי התורכים ובשנת 1914 על־ידי הבריטים, הם ענין בפני עצמו.

העיר נוסדה בשנת 638 על־ידי הערבים שכבשו את עיראק, וכנראה שהיהודים הגיעו לשם אחרי זמן לא רב.

עדות ראשונה על המצאות יהודים בעיר יש לנו בשאלה הלכתית שהופנתה מבצרה. המצב הכללי של הקהילה לא היה רע, כי היא שלחה מדי שנה בשנה שלוש מאות דינרים להחזקת הישיבה המפורסמת בסורא. כאשר נסגרה ישיבת סורא, עבר ראשה האחרון מסורא לבצרה. כן ידוע שיהודי בצרה פנו בשאלות הלכת ות לרב שרירא גאון ולבנו ר' האי גאון (בבגדאד – פומבדיתא).

יש עדות על אשה אשר נישאה בבגדאד ומוצאה מבצרה, והיא "אוית משלוש אחיות, הבקיאות במדעי התורה ובכתיבה בכתב העברי, הזן בנות יצחק בן אברהם הבצרי הלוי". מוזכר בית כנסת על שם עזרא הסופר העומד בקרבת קברו של עזרא. אנו שומעים על כספים שנשלחו לשומרי הקבר, גם על־ידי יהודי בצרה עשירים שהיגרו להודו. תמיכה הגיעה אפילו מהעיר אלסונא – המבורג אשר בצפון־גרמניה.

□

בעלי המסעות הקלסיים שלנו, כמו בנימין מטודלה ופתחיה מרגנסבורג, מזכירים את הקהילה בבצרה. בנימין – במאה השתים־עשרה, כותב על בצרה יותר מאשר על כל מקום אחר. הוא מדבר על אלפיים יהודים אז. "בנימין השני" (1818־1864) מספר על שלוש מאות משפחות יהודיות.

בשנת 1947 נאמד מספר היהודים בכמעט עשרת אלפים, דהיינו כמעט עשרה אחוזים של אוכלוסיית העיר.

□

אחד האישים המעניינים של המאה השמונה־עשרה, שמעון מגלדרן (Simon Van Geldern), הרפתקן ובעל מסעות, אחי־סבו של היינריך היינה, ביקר בירושלים, חי זמן מסויים בצפת. הוא רצה לבקר בהודו, כי "זוהי הארץ היחידה שאפשר שם לנסות את המזל ולעשות הון אגדתי".

וַן גֶלְדֶרן הגיע לחלב וחיכה שם לשיירה שתביא אותו לבצרה, עיר הנמל ממנה יוצאות אוניות לגואה הפורטוגזית הרחוקה ולהודו.

רבה דחלב, הרב לְנִיאָדוֹ עודד את שמעון ון גלדרן, ללכת לבצרה כדי להמשיך משם לבומביי ולקוצ'ין, באשר ישנם שם יהודים בגנוי עוד מיוחדים וכי יפה הוא שיהודי מאירופה יבקר שם. ידידו של ון גלדרן, ד"ר יצחק וָלְסְקוֹ ברזמא, שלח לו מכתב־המלצה כתוב על־ידי ראש הישועים אשר ברומא לנציגו אשר בגואה.

ברגע האחרון, בגלל ביש־מזל של שיירה אחרת ביטל ון גלדרן את תכנית ולא הגיע לבצרה. באותה תקופה במאה השמונה־עשרה היתה בבצרה קהילה די עשירה: יהודים בעלי קרקעות, היו שולחים תרומות גם לארץ־ישראל.

□

פעמים לא מועטות ההיסטוריה חוזרת על עצמה. הפרסים שמו מצור על בצרה בשנת 1775. שר האוצר של העיר, היה היהודי יעקב בן־אהרון, הוא נלקח בשבי על־ידי הפרסים, אבל שוחרר והקהילה היהודית ניצלה מידי הפרסים. אנחנו יודעים על זה גם מפיוט "מגלת פרס". הפיוט חובר באותה תקופה על־ידי המשולח, ר' יעקב אליעזר מחברון אשר שהה שם.

מונח לפני הדפוס מ"בית הדפוס של עזרא רגגור ס"ט" משנת "שמחה וששון ליהודים" שזו 1906, כותרת החוברת: "מגלת פרס". על השער כתוב אחרי "מגלת פרס": על הנס שנעשה בעיר בצרה יע"א (ייבנה עירנו אמן) יום ב' ניסן שנת התקל"ה (1775) והוספנו בה את המעשה אשר נעשה בזמן ההוא וגם מעשה שני יום הנס העושים פה בגדאד יע"א בקצרה. יהי רצון שנשמח בביאת הגואל צדק בב"א (במהרה בימינו אמן)".

□

מגילת פרס, בעיר בצרה, שנת התקל"ה...

ועתה ההיסטוריה חוזרת, אך בלי קהילה יהודית בבצרה העיר.

מן המגירה ומן המדף

שלום רוזנפלד

"קמפ דייוויד" בחסות רוסית

סיפור מעניין על תיווך רוסי במצרים למסירת ירושלים לידי היהודים מפרסם אריה ויינשל בגליון האחרון של רבעון "האומה".

דבריו מתועדים כמובאות, בספרים ובמסמכים שונים, ביניהם גם מכתבו של הפילוסוף הצרפתי וולטר בה־4 ביולי 1777 ליקטרינה השניה.

וזה סיפורו של ויינשל:

כאשר פרץ במצרים מרד נגד השלטון העותמני, הצטרף להתקוממות דאהר אל־עומר, שליט הגליל וצפון ארץ־ישראל. הוא מצא לו בעל־ברית טבעי בשליט מצרים – עלי ביי. שניהם שיתפו פעולה נגד השלטון העותמני. בשנת 1771 היתה כמעט כל הארץ בידיו של דאהר ובעלי בריתו המצרים כבשו את דמשק.

דאהר עודד את הישוב היהודי שבתחום שלטונו ומשך גם יהודים מבחוץ שהתיישבו בארץ. בעת ההיא רוסיה היתה המעצמה האירופית הראשונה, שהצי שלה הגיע בתקופה המודרנית למזרח הקרוב לפני יותר מ־200 שנה.

זה היה בשנים 1769־1773. בתקופת הקיסרית יקטרינה השניה.

הצי הרוסי הפליג מהים הבאלטי לים התיכון לפי הזמנתו של בעל בריתה – שליטה של מצרים עלי ביי – שפתח לפני רוסיה את "הדלת האחורית" של האימפריה העותמנית.

הצי הרוסי עגן בדמיטה במצרים. לאחר מכן הגיעה לעכו שייטת רוסית שכללה חמש ספינות מלחמה. ליפו באה אניית אספקה רוסית ועליה קצינים ותותחים. לבסוף כבש הצי הרוסי את עיר הנמל ביירות.

עובדה נוספת המעניינת אותנו פורסמה בפאריס בגליון 9־19 באפריל 1798 של הבטאון הצרפתי "דקאד פילוסופיק", ערב מסעו של נפוליון למצרים.

מפקד הצי הים תיכוני הרוסי, אלכסי אורלוב, שימש, בעת שהצי הרוסי עגן באותה תקופה בליבורנו שבאיטליה, בתור "מתווך" בין היהודים לבין המצרים.

זה היה בעניין המשא ומתן על "מכירתה" של ירושלים ליהודים על ידי שליטה של מצרים.

רוסיה זימנה בליבורנו פגישה משולשת רוסית־מצרית־יהודית, ע"ל ספינת הדגל של אלכסי אורלוב.

מקאהיר בא לפגישה זו נציגו של עלי ביי – "שר החוץ", ארמני ששמו יעקוב.

היו אלה, בזעיר אנפין, "שיחות קמפ־דייוויד" של המאה ה־18, אלא שאז שימשה רוסיה בתור המתווכת בינינו לבין המצרים.

לא רוסיה ולא מצרים דאז לא ראו כל פסול שירושלים, בירתנו ההיסטורית, תוחזר לשליטתנו.

תיווך רוסי בעניין מסירתה של ירושלים ליהודים לא היה פרי יוזמתו של אלכסי אורלוב, מפקד הצי הרוסי הים־תיכוני (אחיו של גריגורי אורלוב, היועץ של הקיסרית באותה תקופה). ההוראה לכנס "ועידת פיסגה" זו באה מהקיסרית הרוסית עצמה (יקטרינה השניה).

בצינורות הרגילים...

את הקטע הבא אני מביא ככתבו וכלשונו מן השבועון "אינסייט" האמריקני:

בשעת משבר נהפך חדר המלחמה בפנטאגון למרכז־העצבים של ארצות־הברית, החולש על אין־ספור חלקים של המאמץ הבטחוני. בהתאם לתפקידו זה, החמ"ל הוא אחד המקומות השמורים ביותר במדינה – ובכל זאת הוא לא הצליח לעצור הסתננות־בשגגה של שרברב צבאי.

השרברב, שלא כמו השלומיאלים שביצעו את פריצת ווטרגייט, בסך הכל ניסה לעשות את מלאכתו, כאשר צנח ונפל מבעד לתקרת האיזור הבטחוני השמור. שולחן כתיבה עצר את נפילתו. לבעל־המלאכה ההמום לא היה מושג היכן הוא, ולכן התקשר לבוס שלו מטלפון שמצא בחדר. האחראי עליו הציע לו להתקשר לאנשי הבטחון ולמסור להם את מספר השלוחה, כדי שיוכלו לומר לו היכן הוא נמצא.

ואכן הוא טילפן, ותוהו ובוהו השתלט במערכת הבטחון של הפנטאגון, כאשר התברר שהשלוחה נמצאת באיזור הבטחוני "קודש־הקדשים" כביכול, חדר המלחמה. נוסף על כך, כוחות הבטחון לא האמינו לסיפור תלאותיו של השרברב המסכן, הואיל ועל החדר מוצבת שמירה כבדה, והוא מוגן על־ידי מגוון רחב של אמצעי־אבטחה אלקטרוניים. הוא הסביר, כי בסך הכל נחתתי פנימה.

בסופו של דבר הוזעק צוות של אנשי בטחון. לאחר שהשומרים איתרו את החדר, הם קראו לשרברב שייצא. כשיצא משם, כפי שנדרש, מיד מצא את עצמו מול כוויות של נשק שלא ראה בחייו. לאחר שנחקב במשך 45 דקות, שולח השרברב לדרכו והמשיך בעסקיו.

לא נמסר אם בסופו של דבר תיקן את התקלה בצנרת.

הפירמידה החברתית של החת"ם סופר

הרב משה סופר, מגדולי הרבנים והפוסקים בדורות האחרונים מוכר יותר ברבים כ"חת"ם סופר" על שם ספרו המונומנטלי. הוא גם היה דרשן מעולה ואף דרשותיו כונסו בספר.

באחת מדרשותיו, חשף תוך הזדקקות לפסוק מקהלת ("ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד") את השקפת־עולמו החברתית.

אף כי הפסוק סתום, הרי לדעת רוב הפרשנים כוונתו של החכם באדם היתה להדגיש את חשיבות עבודת האדמה, עד שאפילו המלך בכבודו ובעצמו מן הדין שיהיה משועבד לה.

העברית של ה"חת"ם סופר" נשמעת לנו היום מליצית ומסורבלת, אך במעט מאמץ לא יקשה לחדור מבעד למעטה המליצות אל מה שהיום הייתי מכנה תפיסת "הפירמידה החברתית" של הרב.

הדברים מעניינים כשלעצמם, אך אקטואליים שבעתיים בימים אלה כאשר הרקב אחז בשכבות העליונות של החברה, כשעבודת־הכפיים נחשבת לנחותה ורדיפת־הבצע מעבירה רבים וטובים על דעתם.

אני מביא פרקים מן הדרשה על "ויתרון הארץ בכל היא" מתוך "דרשות החת"ם סופר" (חלק ב' תקנ"א) בקיצורים מעטים:

...כי יתרון ארץ בכל היא ושדה הנזכר הינו הכדור בכללו, הארץ וכל אשר עליה, הימים וכל אשר בהם, והאדם מושל בכל הוא בעל הארץ והשדה, זורע וחורש וקוצר ונוטע ומגדל ותולש מזה טוחן ורוקם, והיינו הארץ וישובה. הם עיקר הארץ ואילולא הם (הפועלים) אין עולם.

ואחריהם וקרוב ממש להם כמוהם: כל בעלי המלאכה המתקנים כלים לחרוש לזרוע לגזוז ולטוות, או המתקנים המאכלים והמלבושים ובאלה מתיישבה הארץ ולא צריך יותר – ואחריהם ופחותים מהם, והמדומה שגדולים הם: השלוחים הסבנים סוחרים... והמה אינם יודעים לא לזרוע ולא לחרוש ולא לטוות ולא לארוג, אך הם שלוחים הכוללים זה השליח לבני עירו להביא תבואה ממקומות הרבה שיהיה באוצרו מצוי תבואה לכל קונה...

ואחריהם והפחותים מהם: שליח שליח, הם השולחנים המכונים באנקייער (בנקאים) שאפילו סחורות הסוחרים אינם מבינים אלא הם שלוחי הסוחרים להמציא להם מעות או להמציא מעות שלהם לרחוקים, מעבר לים כידוע, והם פחותי פחותים ביישוב העולם ונחשבים לגדולי גדולים בעולם.

לולא כעס אויב, העול השולט בעולם, במידה ובמשקל, במניין (ונפישו (הרבו) רמאים וגזלים וחומסים, על־כן היו צריכים לנוטרי כרמים, הם השרים היושבים על מדין, דייני גזילות ונזירות ושוטריהם, להכות לענוש ולשפוט בין איש לרעהו המליצים בינם לבין העם, והם הגדולים אשר אימתם מוטלת על הבריות וכרעים ומשתחווים להם, ולענין קיום העולם בעצמו אינם אפילו כשליח שליח הנ"ל, אלא שהם שומרים מכל עוול והעוול מגביה אותם גבוה מעל גבוה.

והיה בזה די ליישוב המדינה. אך יש לחוש לבני מדינה אחרת, שכניהם או מלכם יפשטו אל המדינה זו ויגזלו מהם ארצם ואנשיהם, ע"כ הוצרכו להעמיד חיל צבא ושרי צבאותם לאלפים ולרבבות מלומדי מלחמה איש חרבו על ירכו והם חשובים וגדולים מן הראשונים ואינם בקיאים אפילו במשפטי ונימוסי הארץ. אלא ללחום ולהרוס ולאבד כל חיל וגוי הצרים בני מדינה זו.

והמלך המושל בגבורתו עולם ומשגיח על כל הנ"ל, צרכיו מרובים לפרנס כל מיני שרים וחיליהם וצרכי ביתו וכבודו כי רב ומאין יבוא כל זה, וכל אלו הנ"ל אינם לא זורעים ולא חורשים ע"כ יש ויש שרים אחרים גדולים מן הראשונים שאינם לא לוחמים ולא שופטים והם: רעי המלך ויועציו משנה שלישו המתחכמים איך להוציא הוצאות הנ"ל מבני הארץ ולהטיל עליהם מיסים ועל סחורתם וענייהם. סוף כל סוף, "ויתרון ארץ בכל היא מלך לשדה נעבד" ואין לפרש יותר כי הוא מובן מאליו.

בטרם מבול, בטרם בל"ל

כשהלירה היתה לירה, כך נראתה (בהקטנה) המחאה של בנק אפ"ק שקדם לבל"ל.

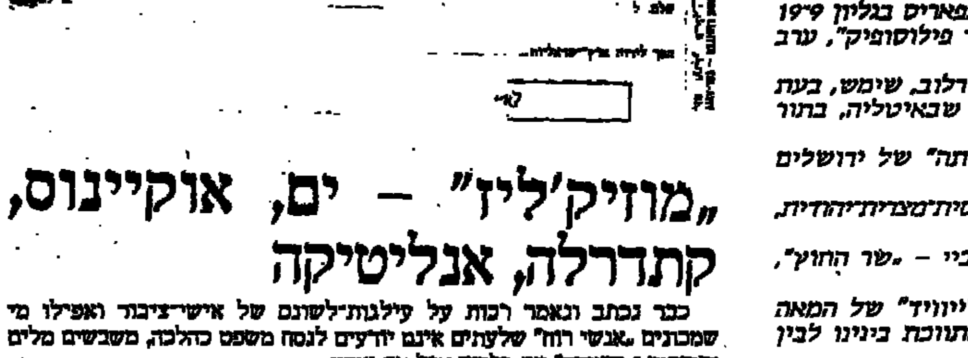

"מוזיק'ליז" – ים, אוקיינוס, קתדרלה, אנליטיקה

כבר נכתב ונאמר רבות על עילגות־לשונם של אישי־ציבור ואפילו מי שמכונים "אנשי רוח" שלעתים אינם יודעים לנסח משפט כהלכה, משבשים מלים ופסוקים ו"רוצחים" את הלשון קבל עם ועדה.

אבל יש גם צד שני למטבע: חידושי הלשון למיניהם, שחלקם נעלמים עם הזמן וחלקם נקלטים ונשארים בה; ויש העגה המיוחדת של בני־נוער שנוצרת בבתי־ספר, בדיסקוטקים, במגרשי כדורגל.

ואם בכדורגל אנו עוסקים, זה המקום להצביע על הלשון הציורית המיוחדת של מוספי־הספורט של עתונינו – בכתבות ובעיקר בכותרות.

כל ההקדמה הזו היתה לי דרושה, כדי להפנות את תשומת־הלב לתת־ענף מיוחד שמתפתח ב"זורנליז" (כינוי לשפת־העתונים) והוא – ה"מוזיקליז", שפתם של מבקרי־המוסיקה בעתונינו.

לצערי, לא נוכחתי השנה בקונצרטים שנערכו במסגרת "פסטיבאל רובינשטיין", אבל קראתי בשקיקה את הביקורות בחלק מן העתונים והדהמתי מעושר־לשונם ודימוייהם של המבקרים. ממש, יצירות כשלעצמן.

הנה לשם הדגמה לקט מקרי של כמה משפטים מעשרות ביקורות שונות מ"שבוע רובינשטיין"; אינני מציין את שם הכותב והעתון, כי אני מודע לכך שאני מוציא רוב דברים מהקשרם ועושה בכך קצת עוול לכותבים:

"– – – ראדו לופו, כולו מיקשה של סערת רגשות התחבאת אמנם לעתים תחת מעטה של שלווה רוגעת, אך כמו הכינרת גם כאן נעשים מים רבים תחת חזות הראי. בקונצ'רטו הרביעי של בטהובן היה 'סער ודחף' אמיתי. כולו גועש ושוצף, קצר רוח לבטא את שעם לבבו, ושם ההזה ניצרצות".

"– – – הערב שייך למאריי פרהיה, הוא 'ניהל דמן' עם כל משפט, העניק חיבה רכה לכל פיסוק, הפך כל סולם לשרשרת מרגליות, כל ארפג'יו לפיוט וכל קישוט לקריצת עין. מגע פסנתרני נפלא יש לפרהיה; הוא מגיע עד עמק־עומקו של כל קליד, אך יוצר הרושם שאצבעותיו רוחפות על־פני המקלדת".

"– – – אל הלכו אל הפסנתרן ראדו לופו כדי ליהנות. אין הוא מעוניין להשלות אתכם במחשבה שהכל כשורה בעולם, כולל הוא עצמו. להיפך. בנגינתו יש כאילו ביקורת חמורה מאוד על הנעשה סביבו ודומה שאין הוא מוציא עצמו מכלל זה. הגורם לו סבל רב. ההאזנה לנגינתו בקונצ'רטו הרביעי בסול־מז'ור מאת בטהובן, הנחשב לבעל מצבי רוח בהירים, היתה על כן למעשה, חוויה מזעזעת.

העזים והמהוריסים שבצליליו ראדו לופו, 'קדושים' היו כאילו מהפסנתר בציפורניים ובשיניים. והאחרים, המזוככים והאומרים כאילו 'והרי יכול אחרת להיות' (פרק ב') היו בבחינת רגעי חסד. יום דין איום ונורא מזה, ורגעי חסד מזה, זו תמצית ביצועו של לופו, שבצליליו הפנומנאליים (בכמה מקרים, לא מושלמים) נשמעו בפרק הסיום רמזים ראשונים לתחושות תקומה, התחדשות וגירוש קדרות".

"– – – מי שגדל על הבומבסטיות של אסכולת הפסנתר הרוסי – אולי התאכזב. מי שהתרפק על החושניות של רובינשטיין – פוליני אינו בשבילו. משופן הוא הסיר את ההדר הפולני המזויף והוא בוחן את הנוקטורנים, הפולונז, והאטיודים כמוסיקאי גאון, ומגלה את דקויות הפסנתר של שופן.

מי שמחפש בשר ותפוחי אדמה אין לו מה לחפש בארוחה שלו. כי פוליני איננו משדד בקלישאות של 'אש', או 'סנטימנטליזם בפרוטה'. הוא לא פונה אל היצרים של החלק התחתון של הגוף, אלא דווקא אל הנשמה והרוח של החלק העליון של הגוף.

פוליני איננו מדגדג, גם לא מתחנף – פוליני מדבר. סונטת 'הסערה' של בטהובן הפכה אצלו לזרימה של המוסיקה בטהרתה. והשיא, בפרק האחרון, זרימה של נהר. איפה נהר – ים. אוקינוס".

"– – – ברנדל הוא הפסנתרן הניצב בין הפילוסוף לבין הארכיטקט. כפילוסוף, הוא מהרהר, שואל שאלות על החיים – ואכן כך נשמע הפרק השני של ברהמס. כארכיטקט, הוא בודק את היחס שבין צורה לתוכן ובונה ממש לנגד עיניך, את הקתדרלה של מבנה היצירות. כאנליטיקן, יש לו כנראה סכין מנתחים באצבעותיו, שבכוחו הוא מקלף את כל הקליפות ומגיע אל הגרעין.

זהו, כאמור, מיבחר מקרי של כמה מן הביקורות הכתובות ב"מוסיקליז" בראודיססימו!

הודעה לבעלי חנויות הספרים ברחבי הארץ!

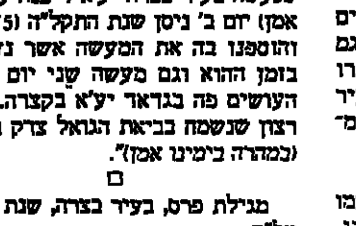

ספרית מעריב הקימה מערכת הפצה ישירה לחנויות הספרים

אם עדיין לא ביקר אצלך סוכן של ספרית מעריב, נשמח לעמוד לרשותך. אנא התקשר אלינו:

תל־אביב והמרכז, דרך פתח־תקוה 72א', טל' 439391; 03-332211

חיפה והצפון, בן־יהודה 29, טל. 510687; 04-523689

באר־שבע והדרום, קרן קיימת 90, טל' 74850; 057-31772

ב"ה

בתי ספר למלאכה כפר חב"ד

מזמינים את בוגריהם לכנס בוגרים ארצי שיתקיים אי"ה ביום שלישי, י"א בשבט תשמ"ז (10.2.87), בשנת ה־37 לנשיאות הרבי שליט"א מליובאוויטש בכפר חב"ד

ההנהלה

למעסיק: אנא שחרר את בוגרינו לערב זה.

קבלת מודעות!

מ־8.00 עד 20.00

לוח מעריב

מבצע מיוחד!!!

03-727630
03-739297
03-738707

לבעלי כרטיסי אשראי

مكذا من الاهل

هكذا من الاصل

דו"ח / אמנון אברמוביץ'

ארבע שנים יותר מדי

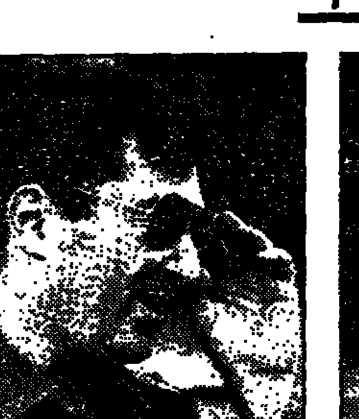
צוות מאה הימים

לשחרר אותו

בר־לב או בור

ליבאי: יום העצמאות

אלופי צה"ל: הם אמורים להילחם בערבים

בסופשבוע שעבר הלך הרמטכ"ל היוצא, מוישה ותצי, לדבר עם ראש הממשלה שמיר. קודם קבע את הפגישה ורק אחר־כך ביקש את אישור שר הבטחון.

הפגישה עם שמיר היתה נסיון נואש, יצרי ומתפרץ, לחסום את מינויו של דן שומרון. בפגישה זו שיחרר לוי ארגומנטציה מאוד לא מכובדת. כבודו של לוי מאלץ לא להיכנס לדברים שהעלה. מה שכן מותר לומר, שהטיעונים שהשמיע שם אינם תיקניים גם בתור טיעונים תת־תיקניים.

בתחילת השבוע, כשהפור נפל והבחירה פורסמה, דאג לטלפן לשומרון לברכו, ועוד יותר דאג לתת לכך פומבי.

רב־אלוף משה לוי, בעל רקורד קרבי דל ודליל, נכנס לתפקיד הרמטכ"ל בתחושת חוסר בטחון והוא יוצא ממנו *בתחושת נקמה.*

את מאמציו הנואשים לחסום את הרמטכ"ל המיועד הגדיר השבוע אחד מבכירי מערכת הבטחון באימרה, "מוישה לא יודע להפסיד". לאימרה הזו היתה זכות קיום אילו התמלא היפוכה. אלא, שלמרבה הצער, ארבע שנות רמטכ"לותו של לוי הוכיחו שהוא גם לא יודע לנצח.

רפול נבחר להיות רמטכ"ל שתקן והיה רמטכ"ל קצת פטפטן. לוי נבחר כדי להיות רמטכ"ל משקיט ומרגיע, ענייני וכלל־צה"לי. עד מהרה התברר, שלשכת רמטכ"ל קליקאית כזו טרם היתה בצה"ל.

בבישול רמטכ"לים יש כנראה משהו מבישול השלולנט: אתה יודע מה אתה מכניס מבלי לדעת מה תוציא.

אמנם מוישה לוי, לא המציא את הקליקה בצה"ל, אבל הוא בהחלט שיפר אותה.

בשבוע שעבר, במסגרת מאמץ כולל וכי־זוחיתי לחסום את שומרון, שלח לשר הבטחון שליחים מטעמו. משה לוי נכשל גם עם חיל המשלוח הזה.

בחודש אוקטובר האחרון, לאחר שהתיש את שר הבטחון ותוך כדי ניצול עייפותו, ערך את אחד מסבבי המינויים הגדולים והמוזרים שהתקיימו אי פעם בצבא. הסבב עורר תרעומת ציבורית רועמת ולאחריו אמר רבין, שמעתה והלאה לא יתבצעו עוד חילופים חפוזים. הסבב ההוא יצריך עכשיו סבב נוסף.

לוי ניחן בעקשנות מניפולטיבית ויכולת התשה ראויה לציון. כך, למשל, הצליח לחלץ משר הבטחון הסכמה למנות ראש מה"ד בדרגת אלוף, למרות שמה"ד איננו אלא מחלקה ותרף מגמה מוצהרת להמעיט במספר האלופים. כאן הצליח להכניע את שר הבטחון בשאלה עקרונית ומבנית ולא אישית. אין ספק שהאלוף דודו רובין ראוי לדרגה.

כמעט כל מעשיו ומחדליו של לוי לאורך ארבע שנותיו הודרכו על ידי השאלה איזה רמטכ"ל, ולא איזה צבא, הוא משאיר אחריו. באחרונה, לאחר שכבר השלים למראית־עין עם העובדה ששומרון יבוא תחתיו, נפנה למקש אותו במינויים. באיצטלה של תכנון ארוך טווח, הפיק מינויים עתידיים, כולל מי ידרדר ומי יצנח את הרמטכ"ל הבא.

משה לוי, מתורגל בפוליטיקה צבאית, יילך כנראה לפוליטיקה. הראשון, מבין הפוליטיקאים, להבין זאת, היה דוד לוי, החרד מאוד למשבצת העדתית. לפני שבועיים, בישיבה מסויימת, בעוד לוי משה מדבר, התפרץ עליו לוי דוד, הלם על השולחן והטיח לעברו, אדוני הרמטכ"ל, תענה לעניין ואל תדבר אתנו סחור סחור.

זכיית שומרון בשרביט הרמטכ"ל היא כשלון צורב למשה לוי הפוליטיקאי. לוי נכשל באחד המבחנים האלמנטריים לפוליטיקאי: יצירת סדר עדיפות שלילי. העדיפה מבוקרת היתה צריכה להביאו לתמרון כך, שאהוד ברק יהיה מועמדו המועדף. את העניין הזה תפס מאוחר מדי ואז ניסה להשיג לעצמו שנה חמישית. מאחר שיחסיו עם שר הבטחון היו כבר מעורערים, פעל באמצעות שליחים, הבולט שבהם רחבעם (גנדי) זאבי, אשר בשביל חברים, כזכור, אם צריך הוא בא.

כשהקריה בתל אביב מאחוריו יפנה לוי אל העדייה בירושלים עם פניו.

שנת הרמטכ"לות החמישית אמורה היתה להיות הרמפה שעליה יגלוש לעיריית ירושלים. משלא נסתייע הדבר, לא נותר לו אלא לבלות שנה בחו"ל, לשפשף את האנגלית ולקוות שצבע המדים לא יזהה מהר מדי.

איך יהיה לוי בתור ראש עיריית ירושלים? טוב כמו טדי קולק הוא כמובן לא יוכל להיות. לכן הוא יעשה מאמץ גדול שראש העיר שאחריו יהיה רע ממנו.

דן עקשן

לפני ארבע שנים התמודד לוי עם דן שומרון, מועמד שווה שנים וסיכוי. פרופ' ארנס בחר את לוי. בבחירת שומרון הפעם יש משום הערה רטרואקטיבית לארנס לפיה הוא, למעשה, בזבז לצה"ל ארבע שנים יקרות.

שומרון מתיישב על כס הרמטכ"ל בתקופה לא קלה. שדה הקרב העתידי על אודותיו נהג לדבר בשנים האחרונות, הוא כבר יותר הווה מעתיד. שומרון יאלץ להתמודד עם מערכות טכנולוגיות חדשות המספקות מכפילי כוח, עם תורת לחימה תואמת, עם דימוי עצמי נחות ומורל לקוי, עם ראש קטן וראש שלא בראש שלו לחתום קבע.

באחת מתכניות "מוקד" האחרונות נפלטה מפיו של שומרון האמירה, הצבא זקוק לטלטלה. אמנם הוא לא מתוייב לפליטת הפה, אבל הוא כן מתוייב לטלטלה.

ולפני כל אלה יצטרך הרמטכ"ל הנכנס לנקות לעצמו את שדה הממוקש, זרוע מינויים, של קודמו. העוברות המוגמרות אותן העמיד לוי כבפני מחליפו, חורגות, מבחינת הרמטכ"ל הנכנס, מתחום הסימפטיה והגינונות אל תחום האחריות. מיספר מינויים מתוכננים, יקשו על הרמטכ"ל החדש.

מפרסומים תקשורתיים מתקבל הרושם כאילו קיימת איזושהי אי שביעות־רצון תוססת מהמינוי. תופעה זו אינה ייחודית ואין ספק שהממסד־הכללי ישתבשב חיש קל אל עבר הראש החדש. תעיד על כך עלייה המונית לרגל ללשכתו של שומרון.

ותירתו העיקשת והסבלנית של שומרון ללשכת הרמטכ"ל מזכירה במשהו את זו של שמעון פרס למשרד ראש הממשלה, כולל צוות "מאה ימים" המורכב מכמה קצינים במילואים.

האם הוא יהיה רמטכ"ל טוב? עם ישראל לא יכול להרשות לעצמו עוד רמטכ"ל לא מצליח.

ודן שומרון לא יכול להרשות לעצמו להיכשל, גם משום שיותר מדי אנשים מחכים לכך.

אודי המודי

בשבוע שעבר, ערב ההכרעה, ביקש שר הבטחון את האלוף אהוד ברק לנסוע לארצות־הברית במקומו להשתתף שם בפאנל מסויים בו אמור היה שר הבטחון ליטול חלק.

כששב ברק מארצות־הברית יכול היה להרגיש כמו יגאל אלון אשר נתבקש על ידי בן־גוריון לנסוע לאמריקה הצפונית, ומשנשב מצא את משה דיין אלוף פיקוד דרום במקומו.

אהוד ברק יבדל"א, כמו יגאל אלון ז"ל, לא היה זוכה במינוי גם אילו היה בארץ — אבל הצורך הנפשי של רבין, כמו של בן־גוריון בזמנו, לדלל את אי הנוחות ולהגן על ההחלטה מפני אי נעימות, הוא אנושי ומובן.

האלוף ברק מצוה בימים אלה מוקד ללחצים לבל יפרוש מצה"ל. כושרו האינטלקטואלי והרקורד המבצעי ההירואי שלו, עם יכולת, קצת חשודה, לאחוז סביבו ימין ושמאל, מביאים אליו תחינות של פוליטיקאים שונים.

היכולת של ברק לתרום לצה"ל איננה שנויה במחלוקת, נשאלת השאלה אם היכולת הזו אינה מתכרסמת על ידי רצון הולך ופוחת. ברק, שניחן במעלות רבות שסבלנות איננה אחת מהן, יאלץ לגייס אורך־רוח לארבע שנים נוספות, נטולות עניין מבחינתו. וכשיגיע לרמטכ"לות, אם יגיע, כבר יחסר את חדוות הנעורים והעשייה.

לפני שבועות אחדים נפגש שמעון פרס עם קבוצת צעירים ממפלגת העבודה, אשר אמורה להתגבש כצוות חפוז ודחוף להנהגה עתידית. ספק רב אם החלל המנהיגותי שייווצר במפלגת העבודה בעשור הבא, ייפתר על ידי ליהוק חרום.

אלוף (מיל.) ברק הוא פוטנציאל טוב, אשר בכדי להוציאו מהכוח אל הפועל, רצוי להעבירו במוקד פוליטי כוחני. הרעיון המבודח לכאורה, אשר עלה כאן פעם, לשגרו לשגרר בוושינגטון, יכול להוות אמצעי נאות.

משרת השגריר בוושינגטון איננה מאויישת עדיין. המלצת פרס על גד יעקבי, מועמד ראוי כשלעצמו, נגועה בחוסר תום לב. בין פרס ליעקבי מתקיימים יחסים מורכבים מאוד, פוליטו־פתולוגיים. בהצעת פרס לשלוח את יעקבי לאמריקה יש, מבחינת פרס, יותר בור מאשר בר־לב.

פרס חושש, שגר יעקבי בארץ הוא מוקד אופוזיציוני מפלגתי ותקשורתי לא סימפטי. בין השניים הללו מתקיים הפסוק של דן בן־אמוץ, תיזהר מהחברים הוותיקים שלך הם מכירים אותך.

קשה לי להאמין, שפרס אשר איננו רוצה את יעקבי בארץ, רוצה אותו בוושינגטון. כשם שלא סביר שיצחק שמיר יסכים למינוי שגריר החסר אפילו חזות עניינית, חבר בכיר במפלגת העבודה.

החסר שופטים אנוכי?

גם כשהתברר, מעבר לכל ספק ולכל משאלת־לב, שהשופט יעקב מלץ הוא מבקר־המדינה — נרבקו חברי מפלגת העבודה, כמי שכפאם שד או פרס, למועמדם יעקב ניצן. זולת הפרופ' דוד ליבאי, לא העז איש לנתק עצמו מ"ההתחייבות של שמעון" ולהצביע עבור השופט מלץ.

אבא אבן אמר פעם, שפרס איננו מכבד התחייבויות כדי לא ליצור תקדים. על פרס ניתן לומר, שכאשר הוא ממלא התחייבות, זה טוב לפרס ורע למדינה. וכאשר איננו עומד בהתחייבותו זה רע לפרס וטוב למדינה.

כשלון מפלגת העבודה בבחירת מבקר־המדינה מצטרף לכשלון בחירת נגיד בנק ישראל, דירקטוריון בל"ל, והכשלון הצפוי בבחירת יו"ר הוועדה המייעצת לבנק ישראל, הרב שלמה לורנץ.

יעקב מלץ, כמו גם המועמד האחר השופט טירקל, הוא מועמד מעולה. הלוואי ניתן היה לעשות סבב מטכ"לי ולהחליף בין יוסף חריש לבין מלץ: הראשון למבקר־המדינה והשני ליועץ־משפטי־לממשלה.

אבל הסבב היחיד אותו ניתן לצפות משמעון פרס הוא, להציע עכשיו את יעקב ניצן כשגריר ישראל בוושינגטון.

במשך ימים ושעות דיברו חברים שונים על ליבו של פרס, שיסכים לתמוך בשופט כמועמד למבקר־המדינה. פרס לא רצה לשמוע על כך. שופט, הוא אמר, מה אני צריך עוד בייסקי? תראו מה עשה לנו בייסקי עם הדו"ח שלו.

פרס התכוון, בראש וראשונה, לאי־הנעימות שיצר לו דו"ח בייסקי ביחסיו עם ידידיו רקנאטי ויפת.

מיותר כמובן לאזכר, שממשלת פרס, וממשלת שמיר אחריה, טרם נתנה דעתה ליישום המלצות ועדת בייסקי.

דוגמה נוספת

מפלגת העבודה אמורה לבחור חבר אשר יעמוד בראש המוסד לביקורת. המוסד הזה משמש, למעשה, מבקר פנימי של המפלגה ובית־דין עליון. מוסד כזה, הנהנה מאמינות ואמון, הוא מחסום יחיד האחרון בפני מצב "ליבדלי" בו פונים החברים פעמיים בשבוע לבתי־משפט בעניינים מפלגתיים.

שמעון פרס כבר נשלט על־ידי התחייבות לאחד החברים. אם ייבחר מועמדו של פרס, יאבד המוסד הזה, באחת, את מעמדו העצמאי והבלתי תלוי.

מתחיל להתקבל הרושם, שמה שעשה ראש־הממשלה פרס למערכת המשפט (מודעי, חריש, שריר), ומה שניסה לעשות למעמד מבקר־המדינה (יעקב ניצן) ועכשיו למבקר הפנימי של מפלגתו — איננו מקרי.

ספק רב אם מאמרו הידוע "אני לא שופט" ראוי לשמש מקבילה תמת־לב למאמרו של מנחם בגין "יש שופטים בירושלים".

בלאס: השיטה מאחורי ההתפרצות

בימים הקרובים, לאחר שהתביעה תסיים את מסכת הראיות, יטענו סניגוריו של דוד בלאס טענת "נו קייס", אין להשיב לאשמה.

ההתפרצות המתוכננת של בלאס, *שזכתה להד תקשורתי ניכר, באה לשמש* כלי עזר חוץ־משפטי לטענה זו.

הרשעתו או זיכויו של בלאס עומדים על שאלת הבטחונות אשר נתן לקיבוצים. על פי כתב האישום, חלק מההלוואות חסרו בטחונות.

בדבריו לעתונות ולטלוויזיה מנסה בלאס לצייר תמונה לפיה הוא היה עצם מעצמותיו ובשר מבשרו של התק"מ. שלא לדבר על חברות כבוד במפלגת העבודה.

ההתפרצות של בלאס, אם כך, איננה אלא מהלך מתוכנן המכוון לתודעת השופטת ולתודעת הציבור. בדרכו המתפרצת ותוך הפרת איסורי הסוב־יודיצה הוא מנסה לזרוע רושם, כאילו ויתר התק"מ על הבטחונות, בגלל יחסי שותפות רעיונית ועיסקית, קירבה ואמון אשר שררו ביניהם.

דוד בלאס התחיל עם הקצצים בעת החקירה במשטרה, המשיך להתחכם בעת תקופת מעצרו, דבר שעלה לו, כנראה, במעצר עד תם ההליכים. אחר כך פנה ליועץ־המשפטי־לממשלה והציע עצמו עד מדינה. ועכשיו הוא עורך נסיון חילוץ נוסף.

פסוקו

"מרוב דיבורים על שלום, נמצא את עצמנו לא מוכנים למלחמה".
(יצחק שמיר, השבוע)

אנשים השבוע / מרק סגל

איפה הדולרים?

אם ראש הממשלה יצחק שמיר חשב שיוכל לסגור את הקצה הישראלי של "אירנגייט" (מכירת הנשק לאיראן), לפני צאתו לוושינגטון — אפשר שצפויה לו אכזבה.

בינתיים אני שומע, מגורמים יודעי־דבר, כי הוא וחברי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, בראשות אבא אבן, עברו "ראשומונגיים" בשמיעת הגירסות של שלושת "גיבורי" הפרשה: עדויותיהם של יועץ ראש־הממשלה לענייני טרור עמירם ניר, מנכ"ל משרד החוץ לשעבר דוד קמחי וסוחר הנשק יעקב נמרודי העלו ענן של האשמות הדדיות וסימני שאלה לגבי "דולרים שנעלמו".

המומחה לענייני איראן ב"מרכז דיין" באוניברסיטת תל־אביב, ד"ר דוד מנשרי, שואל מדוע ביקשו מעצבי המדיניות, ובמיוחד בארצות הברית, את עצת המומחים לגבי ההתפתחויות הפנימיות במשטר האיאתוללה חומייני רק לאחר שנכנסו להרפתקה האיראנית. כאשר היפנה שאלה זאת לפקיד בכיר במשרד החוץ האמריקני, קיבל את התשובה: "אנחנו חוששים מהדלפות". החוקר, יליד איראן, השיב: "אקדמאים אינם מדליפים — פקידים מדליפים לעתים קרובות".

מנשרי אמר לי, כי בעוד שרוב המומחים באוניברסיטות חושבים שמוטב לישראל להמר על עיראק, הרי הממשלה כולה — להוציא השר־בלי־תיק עזר וייצמן — מניחה את קלפיה על איראן.

פרס התחייב ורבין מתנגד

שר הבטחון יצחק רבין הביע בפומבי את התנגדותו למאמצי המנכ"ל המדיני של משרד החוץ, יוסף ביילין, לאפשר לישראל להצטרף לכל מדינות המערב, זולת שוויץ, בנקיטת צעדים הפגנתיים נגד משטר האפרטהייד. ביילין מסתמך על התחייבות אישית בנושא זה שנתן שר החוץ שמעון פרס, בביקורו בקאמרון ב־1985. ותיקי משרד החוץ — וביניהם גם אנשי שמיר — נוטים לתמוך בעמדתו של ביילין, הקורא לצנן את היחסים עם פרטוריה. קמחי דגל בקו זה בהופעתו האחרונה בתכנית "מוקד" בטלוויזיה.

מעניין לציין, כי עזר וייצמן הוא המתנגד הקיצוני ביותר בקרב השרים לכל שינוי ביחסים עם דרום־אפריקה.

הוק לא ויתר

אנשי שמיר לא רוו נחת מנאומו של ראש ממשלת אוסטרליה בוב הוק, בארוחת הערב שנערכה בכנסת. שבועיים לפני ביקורו נפגש שגריר אוסטרליה בישראל, רוברט מרדילס, עם יועצו המדיני של שמיר, יוסף בן־אהרון, ועם עוזר אריה מקל כדי לעבור, כמקובל, על נאומי הבוסים שלהם — שלא תהיינה הפתעות.

אך נוסח נאומו של הוק הגיע ללשכת שמיר רק בצהרי היום בו עמד הוק לשאת אותו. כאשר קרא שם בן־אהרון את המלים "מדינה פלשתינית, אם כך רצונם", הוא התקשר לראש דסק אוקיאניה של משרד החוץ, אבי פרימור, בזמן ארוחת־הצהריים הרשמית אצל הנשיא חיים הרצוג. ההודעה להוק היתה, כי שמיר יחרים את נאומו־שלו אם לא ישמטו מלים אלה.

לבקשת פרימור, השתדל הנשיא אצל אורחו, ובארבע אחר־הצהריים נפגש הוק עם שמיר ל־40 דקות. אולם, ראש ממשלת אוסטרליה לא ויתר על הנוסח בעניין הפלשתינים. עם זאת, שיבץ הוק בנאומו באותו ערב איזכור לקונפדרציה ירדנית־פלשתינית, ושמיר הוסיף לנאום־שלו את המשפט: "קונסנזוס ישראלי נגד טרור, מדינה פלשתינית ואש"ף".

התוכי שחזר מהכפור

המזרחן הנודע פרופ' ברנרד לואיס סיפר את ההלצה האחרונה על מוסקווה, אותה קלט בביקור שערך לא מכבר במזרח־אירופה: סוכני הקג"ב דופקים בשתיים לפנות בוקר על דלתו של מתנגד למשטר, כדי לחפש בדירתו חומר מרשיע. האיש ממהר לדחוף את התוכי שלו, שעלול לדבר, למקרר. סוכני הקג"ב אינם מוצאים דבר, פרט לתוכי, שמתחיל לדקלם: "הידד למהפכת אוקטובר המפוארת! הידד למפלגה הקומוניסטית של ברית־המועצות! הידד למנהיגנו הדגול מיכאיל גורבאצ'וב!".

אחד הסוכנים אומר לה: "אני רואה שקיבלנו מידע מוטעה לגביך. אפילו התוכי שלך נאמן".

אחרי שהסוכנים הולכים, אומר המתנגד־למשטר אל התוכי שלו: "באיפה למדת משפטים כאלה?".

תשובת התוכי: "אחרי עשר דקות בסיביר, אתה מודה בכל דבר".

כל אדם והשעון שלו

שר האנרגיה משה שחל גילה לי, שהוא מתעתד להיאבק נגד הצעתו של שר־הפנים בפועל, רוני מילוא, להנהגת שעון־קיץ מקוצר (19 באפריל — 23 באוגוסט), ולנסות תחת זאת להביא להנהגת שעון קיץ מ־1 באפריל עד 4 באוקטובר.

שחל ואחרים מאשימים את מילוא בניסיון לחזר אחרי הח"כ מש"ס הרב יצחק פרץ, שאת משרדו הוא משמרש. "מילוא ייזכר כאיש שכפה שעון חורף בעיצומו הקיץ", אומר שחל.

בדיוני ועדת הפנים של הכנסת אמר מילוא לח"כ (מערך) מיכה חריש: "כל אדם והשעון שלו", ברמזו למתנת דוד בלס לשמעון פרס.

אגב, בפירסומי התזמורת הפילהרמונית עדיין כתוב, כי דוד בלס וארנסט יפת חברים בוועדת קרן התזמורת. יו"ר הוועדה, אבא אבן, הגיב משועשע: "אף פעם אתה לא יכול לדעת מי הם האנשים שבחברתם אתה יושב".

ה"לביא" והגמרא

יו"ר ועדת הכספים של הכנסת אברהם שפירא (אגו"י), שהוזמן לקבוצת לימוד הגמרא של התעשיה האווירית, המונה 500 איש, אמר: "בשביל מה אני פה אם יפסיקו את פרוייקט ה'לביא', יהיו פחות אנשים שילמדו גמרא".

שפירא לא השתכנע מהטיעונים שהעלה עוזר תת שר הבטחון האמריקני, דב זקהיים, נגד הלביא. אולם השניים מסתודדים ביניהם יפה, כשמדובר בהכבת פקידי הפנטאגון בבדיחות ביידיש.

שפירא קיבל הזמנה פתוחה לארוחה גלאט־כשר בוושינגטון, בביתו של זקהיים, בוגר ישיבה בלייקווד, ניו ג'רזי.

(בהסכם עם "ג'רוזלם פוסט")

ארבע כנפות תבל

וושינגטון: פושעי העולם באים לארה"ב

מאת פיט יוסט, סופר אי.פי. בוושינגטון

כנופיות פשע מאורגן בעלות קשרים במדינות זרות ברחבי העולם מנהלות את מיבצעיהן בארה"ב. כך מסר שירות ההגירה בוושינגטון.

השירות הצביע במיוחד על אירגונים ביפאן ובג'מייקה. הקבוצות הללו מעבידות לארה"ב סמים ומעורבות בעסקי הלוואה בריבית קצוצה, הימורים, סחיטה ורצח־להשכיר, נאמר בדו"ח.

בדו"ח נמסר כי 58 מעשי רצח בקהילה האינדיאנית בוושינגטון ובולטימור בחמש השנים האחרונות בוצעו בידי קבוצות עבריינים מג'מייקה. הן מעורבות בהברחת סמים, מכירה בלתי חוקית של נשק וגניבת כרטיסי טיסה.

עבריינים ניגרים בבולטימור „דוחקים את אמריקאן אכספרס לפינה" במעשי הונאה בכרטיסי אשראי, אמר ג'ק שואו, איש שירות ההגירה.

שירות ההגירה חוקר פעילות מסוג זה ברחבי המדינה משום שחברי הכנופיות הם בדרך כלל תושבים בלתי חוקיים. הם הסתננו לארה"ב במסמכים מזוייפים או שפשוט חצו את הגבול באזורים שלא היו שמורים היטב.

לדברי שואו, המחקר גילה בשנה שעברה כי 25 אחוזים מהעבריינים הכלואים לתקופות מאסר ממושכות בקליפורניה היו תושבים בלתי חוקיים. 10 אחוזים מאלה שנעצרו בעיר ניו־יורק באשמת עבירות סמים נכנסו לארה"ב באופן בלתי חוקי.

בשלוש השנים האחרונות הפעילה יחידת החקירה של שואו, שבה 690 עובדים, מספר גדל והולך של אנשים נגד כנופיות זרות ואף הצליחה לחסל חלק מהן.

באפריל אשתקד עצרו סוכני רשות ההגירה אשה ניו־יורקית ובתה בעוון הברחת זרים לתוך ארה"ב ושימוש בדירותיה של האשה בניו־יורק, דנוור וסן־פראנציסקו, למעשי פריצות.

בנה של האשה האשם בהעסקת יותר מ־50 נשים טאיוואניות, בנות 20 עד 30, בבית בושת שבניהול המשפחה. הזנות נכפתה עליהן כדי שיחזירו את החוב בסך 5,000 דולרים – מחיר הבאתן לארה"ב.

שירות ההגירה חשף רשת שבה היו מעורבים 56 הודים בשבע מדינות, שתמורת 10,000 דולר לראש, אירגנו נישואים פיקטיביים בין אמריקניות לסיקים שהוברחו לארה"ב.

בדו"ח נזכרת גם „המאפיה הישראלית" כמי שהיתה מעורבת בסחר מאורגן בסמים בנהאוה ומדינות נוספות בקרב ארה"ב, לצד „מאפיה יוונית" המעורבת במעשי הצתה בשכר, זנות ועוד.

מארונדרה: הזונות נהפכו למגדלות ירקות

מאת לורנס בארטלט, סופר אי.פי. בזימבבואה

נשים שנעצרו לפני ארבע שנים במארונדרה במסגרת מיבצע ארצי לחיסול הזנות בזימבבואה, התאספו לילה אחד והחליפו סיפורים על לקוחות קמצנים ותגרות רחוב. בעקבות האסיפה, שהתקיימה בין כותלי הכלא, החליטו 24 הנשים להחליף קאריירה.

בעזרת אשתו של ראש ממשלת זימבבואה, שממשלתו דואגת לזכויות האשה, מנהלות עתה הפרוצות לשעבר קואופרטיב למזון ולעבודות תפירה. העבודה מכניסה להן מעט כסף – והרבה כבוד.

מארי סאנדוקווה עומדת בראש „קואופרטיב זאנו רינגופה סאדוזה", שפירושו בשפת המקום – „רעיון הנותן מזון".

נוסף להפעלת מזנון, הנשים בקואופרטיב גם תופרות תלבושות אחידות לתלמידים ומגדלות ירקות ותרנגולות. בתום כל חודש, הן מתחלקות ברווחים.

סאנדוקווה אומרת, כי הנשים עדיין סובלות ממצוקה כספית, אך לפחות הן גאות במשלח ידן.

„אנחנו מאוד מאושרות", אמרה האשה, בת 42. „אנחנו מטפחות את עצמנו, והגברים מכבדים אותנו יותר".

לדברי סאנדוקווה, קשה מאוד להתפרנס מזנות במארונדרה.

„הגברים היו טוענים שלא נשאר להם כסף", היא מסבירה. „היינו מבקשות חמישה דולרים (שלושה דולרים אמריקניים), אבל לעתים קרובות הסכמנו לקבל כל סכום שהוא, כי לא היה לנו כלום".

התנור שמשמש את חברות הקואופרטיב להכנת בשר ודייסת תירס נתקבל במתנה מאת סאלי מוגאבי, רעייתו של ראש הממשלה, רוברט מוגאבי. היא התרשמה מהחלטתן של הפרוצות לתקן את דרכיהן.

היא גם קנתה להן מקרר וארבע מכונות תפירה, וסידרה בשבילן דיור בשורת בתי־אבן מסודרים.

ההתעניינות של הגברת מוגאבי משקפת את המדיניות של הממשלה בהנהגת בעלה, שעלה לשלטון לאחר שבע שנות מלחמת גרילה, בבחירות של 1980, והפך את רודזיה – מושבה בריטית בשלטון מיעוט לבן – לזימבבואה, הנשלטת על־ידי שחורים.

מצב זכויות האשה בזימבבואה השתפר לאין ערוך מאז עלה מוגאבי לשלטון.

ראש הממשלה הקים משרד מיוחד לענייני נשים, בראשות לוחמת־גרילה לשעבר, שעדיין נקראת בשמה המלחמתי, טיאוראי רופה (דם נשפך) נהונגו.

נהונגו, בת 32, חברה בממשלה לצד כל השרים הגברים, ומשמיעה את קולה ברמה לעתים קרובות.

„הנשים נטלו חלק שווה במאבק השיחרור, כעת, כשהמלחמה הסתיימה, אין להזניח אותן", היא אומרת.

מאז קיבלה זימבבואה את עצמאותה התקבלו בה שני חוקים חשובים לשיוויון האשה: נקבע כי מגיל 18 האשה בוגרת בעיני החוק, כמו הגברים. קודם לכן התייחסו לנשים כאל קטינות, באפוטרופסות הבעלים וההורים.

בשנה שעברה נתקבל חוק המעניק לאשה זכות לקבל רכוש במקרה של גירושין או מות הבעל. לפי המסורת הקודמת, האשה הורשתה ליטול עמה, בעוזבה את בית בעלה, רק את בגדיה ואת הסירים. לעתים קרובות, לא ניתן לה אפילו לקחת עימה את הילדים.

קהיר: סוף לחלום הבלהות

מאת סופר רויטר בקהיר

ביצוע תוכנית ענקית בהיקפה לבניית מערכת ביוב חדשה בקהיר, תשים קץ לחלום הבלהות של תושבי בירת מצרים – שיום אחד יעלו ביבי השופכין על גדותיהם ויציפו את רחובות העיר הגדולה ביותר ביבשת אפריקה.

הפרוייקט, שעלותו שלושה מיליארדים דולר, נחשב למיבצע ההנדסי הגדול ביותר בעולם בתחום בריאות הציבור. הוא עתיד להפוך את האיזור המדברי המקיף את קהיר לחגורת ירק בעזרת מיחזור מי הביוב להשקיית כמיליון מ"ר של קרקע מדברית.

מוסטפה פהמי, ראש מנהלת הביוב של קהיר, מסר כי הפרוייקט, שהחל בו ב־1983, ישלם בתוך כחמש שנים.

מערכת הביוב של קהיר הוקמה ב־1915 ויועדה לשרת מיליון נפש. כיום מגיע מספר אוכלוסי קהיר ל־13 מיליון והיא גדלה בכ־1,000 נפש מדי יום ביומו.

משימתו הראשונה של הצוות האמריקני־בריטי, המבצע את הפרוייקט, היתה לשפר את מערכת הביוב הקיימת ולחדש את 100 תחנות השאיבה הקיימות על מנת למנוע דליפות המטרידות את התושבים בכל חלקי העיר.

בעוד הבריטים בונים רשת תעלות מי־שפכים בשווי 1.9 מיליארד דולר בגדה המזרחית של הנילוס, מתרכזות החברות האמריקניות בפרוייקט בשווי מיליארד דולר בגדתו המערבית.

הלורד סלסדון, יו"ר החברה המקשרת בין הקבלנים הבריטים למצרים, מסר כי מענק בריטי והלוואות בנקים מכסים שליש מעלות הפרוייקט. ממשלת מצרים מממנת את השאר. הוא הוסיף כי במהלך עבודות החפירה נקבע שיא עולמי חדש בחפירת תעלות תת־קרקעיות, כאשר אחד הקבלנים חפר לאורך 104 מטרים בעומק 20 מטרים במשך שבוע ימים.

הצוות הבריטי בונה בגדה המזרחית תעלה מרכזית באורך 17 ק"מ, שרוחבה חמישה מטרים ועומקה 20־30 מטרים. אליה יתחברו ביבי משנה באורך 33 ק"מ. מי השופכין עתידים להישפך לתחנת שאיבה באמריה, ממזרח לנילוס.

משם יישאבו המים למתקן בג'בל אל־אספר (ההר הצהוב) במרחק 14 ק"מ, אשר יעבד אותם למי השקיה. עד כה נחפרו מתחת לרחובות קהיר 1,500 מטרים של התעלה המרכזית בחמש מכונות חפירה ענקיות.

בגדה המערבית, המאוכלסת פחות אך בעלת איזור תעשייתי מתפתח, עוסקות חברות אמריקניות בשיפור מערכת הביוב הקיימת: הרחבתה לאזורים שלא היתה בהם מערכת עד כה ובניית צינור שואב ומתקן עיבוד מי־ביוב סמוך למדבר.

מנהלי התוכנית ציינו בסיפוק כי עד כה לא אירעו תקלות מיוחדות או איחורים גדולים בביצוע התוכנית, למרות היקפה העצום. ואולם בקיץ שעבר הופסקה העבודה, כאשר צינור מים נפגע מתיבת תחמושת שהורדה לעומק 45 מטרים.

באתר אחר אילצו גושי סלע גדולים את החופרים לשנות את ערוצי החפירה. בהזדמנות אחרת התערבה רשות העתיקות, כאשר החופרים פגעו בתעלה תת־קרקעית של אחד מקירות העיר העתיקה והחופרים נאלצו לחפור סביב לו.

מ. גרליק

פרשה ופשרה

„בוא"

פרעה כבוחר חופשי

– האם, שאל התלמיד את מועצת חכמי הפרשנים ש„התכנסה" לדיון שבועי בנושאי פרשת השבוע – האם אין פרשתנו סותרת את אחד מיסודות האמונה היהודית? האם אין היא פוגעת במושג „אדם", כפי שהמקרא מבין אותו ומשתדל לתאר אותו?

– למה כוונתך בדיוק, ידידי הצעיר? – „בשמע" הקול מתוך חבורת הפרשנים הדגולה.

– הנה, משיב השואל, הנה נאמר בכתוב, בתחילת פרשתנו, שהאלוקים אמר למשה: „בוא אל פרעה, כי אני הכבדתי את לבו..." (שמות י', א'). אינני מבין, מה פירוש הדבר.

– הבהר נא את הקושי בו נתקלת, פנו ה„פרשנים" אל התלמיד השואל.

– למדנו והתחנכנו על ברכי עיקרון הבחירה החופשית. שתלו בנו את ההכרה שהאדם הנו בן־חורין בקבלת החלטותיו. אין כוח בעולם המכריח אותו. גם לא האלוקים. אם יעשה מעשים טובים או אם יבחר להרשיע, תהיה זו החלטתו האישית וביום הדין והחשבון, לא יוכל להאשים איש, זולת עצמו. האם אני צודק?

– בהחלט, „בשמע" הקול, כך כבר נאמר בתורה לקין, שרגשות קנאה באחיו, הבל, הצמיחו בלבו הסוער מחשבות רצח: „לפתח חטאת רובץ... ואתה תמשל בו" (בראשית ד', ז').

– גם בהלכותי נכתבו כדברים הללו, „אמר" הרמב"ם: „אין לו, לאדם, מי שיכפהו ולא גוזר עליו ולא מי שמושכו לאחד משני הדרכים, אלא הוא מעצמו ומדעתו נוטה לאיזה דרך שירצה... והדבר זה עיקר גדול הוא והוא עמוד התורה והמצווה" (רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ה').

– אם כן, המשיך התלמיד, אין מקום להשקפה הדטרמיניסטית. אם כן, אין האדם כבול בשלשלאות הנסיבות. הוא אינו מריונטה, שמישהו עלום מושך בחוטים המפעילים אותו ואין הוא רובוט. הוא אדם, המקבל את החלטותיו הערכיות, המוסריות, מתוך חירות מוחלטת. וחירות זו, כך למדתי, היא המאפשרת לבוא אליו בתביעה להתנהגות מוסרית ולדרוש ממנו קבלת אחריות. האם מסקנתי נכונה?

– בהחלט. אבל מה הבעיה שבפניה אתה ניצב?

– הפסוק הפותח את פרשתנו סותר, לכאורה, כלל זה. בעצם, רבותי הדגולים, כל מה שהתחולל שם במצרים, מטיל ספק באמיתות ההנחה של הבחירה החופשית.

– מדוע?

– האלוקים הלא מודיע מראש שהוא ישלול את זכות הבחירה החופשית מפרעה מלך מצרים, כנאמר: „ואני אקשה את לב פרעה..." (שמות ז', ג'). פרעה הופך לעינינו לבובה, לכלי שרת בידי הרצון האלוקי, הנוטל ממנו את האפשרות לפעול לפי רצונו. הוא מוכרח לסרב לבקשת האלוקים בפי משה „שלח את עמי". האין לפנינו הכוונה לדטרמיניזם ולאבסורד שבאשליית חירותו של האדם?

– אכן, „אמר" הרמב"ן (רבי משה בן נחמן), המדרש כבר מציג שאלה זו בנוסח כזה:

„כי אני הכבדתי את לבו" – אמר רבי יוחנן: מכאן פתחון פה למינין (לכופרים) לומר: „לא היתה ממנו שיעשה תשובה" (שמות רבה, י"ג).

– אבל קיים פן נוסף לשאלה זו – „התערב" רבי אברהם אבן עזרא – אם השם היקשה את לבו, מה פשעו ומה חטאתו?

– נכון, השלים התלמיד את הדברים, הלא מושגי הצדק והיושר השתבשו פה לכאורה. כיצד יכול אלוקים להעניש אדם על מעשים, שהוא – האלוקים – הכריחו אותו לעשותם?

□

העיניים, המחשבה ותשומת הלב של כל הנוכחים „הופנו" אל הרמב"ם. הוא הקדיש לשאלה זו הרבה מחשבה ובהזדמנויות שונות „השמיע" את דעתו, דעת התורה, בנידון.

פתח הרמב"ם ו„אמר": „פסוקים הרבה יש בתורה ובדברי הנביאים שהן נראין כסותרים עיקר זה (עקרון הבחירה החופשית, המעניקה חירות מוחלטת לאדם) ונכשלין בהן רוב האדם ויעלה על דעתן מהן שהקב"ה גוזר על האדם לעשות רעה או טובה ושאין לבו של אדם מסור לו להטותו לכל אשר ירצה. והריני מבאר עיקר גדול שממנו תדע פירוש כל אותם הפסוקים...

„אפשר שיחטא אדם חטא גדול או חטאים רבים, עד שיתן הדין לפני דיין האמת, שיהא הפרעון מזה החוטא, על חטאים אלו שעשה ברצונו ומדעתו, שמונעין ממנו התשובה ואין מניחין לו רשות לשוב מרשעו, כדי שימות ויאבד בחטאו שעשה" (הלכות תשובה).

– אם הבנתי נכון את הדברים, הרי שהאדם גורם לעצמו בבחירתו, שלא תהיה לו בחירה חפשית?

– נכון!

– האם פירוש הדבר שחוקי הבחירה החופשית קובעים שיכול האדם להשחית את לבו עד תומו? עד לנקודת שפל מוסרית, בה לא יחוש עוד בלבו, במאבק שבין המצפון לבין היצר?

– בהחלט זה הפירוש: בחירה חופשית.

– כלומר, מה שפרעה היה מוכרח להרע, נבע מבחירתו הראשונית לעלות על דרך האכזריות והרשעות ומשום כך מוצדק העונש שנענש בסופו?

– בדיוק כך. ריבוי החטא ממית את הרגשות בלב. המתמיד בהתאכזרות קוטל ללא הרף פעימות הרחמנות, עד כי תכונה טבעית זו נעלמת כליל מן הלב. וכך מנע במו ידיו את האפשרות לשוב בתשובה. זה כוחה האדיר של הבחירה החופשית הטמונה בלב כולנו.

□

– אם יורשה לי, „התערב" רבי עובדיה ספורנו (רופא במאה ה־16 ופרשן תורה דגול באיטליה), להציע פתרון נוסף לבעיה הקשה.

הלא אנו יודעים – „אמר" – שהאלוקים אינו חפץ במות הרשעים, כי אם בתשובתם. כך השמיענו הנביא יחזקאל: „חי אני, נאום ה' אלוקים, אם אחפוץ במות הרשע, כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה..." (יחזקאל ל"ג, יא). רשע – כל רשע – גם פרעה.

– ואם כן, מדוע הכביד האלוקים את לב פרעה, גם כאשר הלה הכריז, ב„סיוע" עוצמת המכות, כי הוא מוכן לשלח את בני ישראל ממצרים? הלא העונש פעל והחזיר את פרעה בתשובה, עד שהוא אפילו הכריז „ה' הצדיק"?

– זו בדיוק הנקודה – „המשיך" הספורנו. בגלל הבחירה החופשית הכביד ה' את לבו של פרעה ומנע ממנו לשלוח לחופשי את העם.

– אינני מבין.

– הלא אין ספק שלולא הכבדת הלב, היה פרעה משלח את ישראל. אך לא זו הבעיה. אמנם הוא היה משלח אותם, אבל לא על צד התשובה וההכנעה בפני האלוקים, „שיתנחם מהיות מורד אף על פי שהכיר גדלו וטובו (של ה'), אלא על צד היותו בלתי יכול לסבול עוד את צרת המכות, כמו שהגידו לו עבדיו, באמרם: הטרם תדע כי אבדה מצרים" (ספורנו על הפסוק).

– הבנתי. הכבדת הלב באה לא להכריח אותו לדבוק בדרך הרשע, כי אם לאפשר את משקל הבחירה.

– נכון, „המשיך" הספורנו, הבחירה החופשית הנה חופשית באמת, כאשר קיים איזון מלא בלבו של האדם, בין היכולת לבחור בטוב והיכולת לבחור ברע. אם איזון זה מופר, אין זו עוד בחירה חופשית, כי אם בחירה בגלל לחץ הנסיבות שהופעלו על האדם. במקרה של פרעה, לו היה משחרר את בני ישראל בעטיין של המכות הכבדות שנחתו עליו, הגורם המשחרר לא היה התשובה, ההכרה באלוקים כמקור המוסר, כי אם הפחד. זאת אומרת, שפרעה, מבחינה רוחנית ומוסרית, היה נשאר תקוע באותה נקודת שפל שהביא על עצמו באכזריות לבו והרצון האלוקי לשחרר את פרעה מתפיסת עולמו האלילית, לא היה מתבצע.

על כן חיזק האלוקים את לבו, ניטרל את הפחדים ממערכת שיקוליו. וכך שוב יכול היה לבחור בחופשיות מלאה של רצונו, אם להיענות לאתגר האלוקי הקורא לו לשחרר עבדים ולהאמין בשיוויון בני אדם או להתמיד בדרך השיעבוד, הדיקטטורה והאלילות.

זכות הבחירה החופשית לא ניטלה אפוא מפרעה. אדרבה, הכבדת־הלב האלוקית איפשרה את המשך קיומה גם בלבו של רשע „מושלם" זה.

עולם יהודי

ארגנטינה: „ההשתלטות היהודית"

מאת מאיר טהנאי, סופר מעריב בבואנוס־איירס

שני תושבי ארגנטינה, שנכלאו לפני חודשיים באסונסיון, בירת פאראגוואי, בגלל הסתה אנטישמית, פעלו לפי הוראות פלג פרו־נאצי בשירותי הביון של ארגנטינה, שפעל על דעת עצמו. זאת מגלה שבועון האופוזיציה רב־ההשפעה „אל אינפורמאדור פובליקו", המסתמך על „מקורות יודעי־דבר".

השבועון כתב כי השניים היו סוכנים באירגון שהקימה קבוצה פרו־נאצית במשרד ההסברה של ארגנטינה, בראשות תת־שר הפנים ניקולס רודריגז, וראש הביון הנגדי רב־פקד וילאס. האירגון פתח במסע אנטישמי באסונסיון, שכלל איומים טלפוניים ומכתבי איום למנהיגים יהודים, שתילת מאמרים אנטישמיים בעיתונות בפאראגוואי והסתה להפגנות נגד יהודים.

רודריגז ווילאס פתחו במסע בגלל „ההשתלטות היהודית על משרדי הממשלה" של הנשיא ראול אלפונסין. האירגון החל באיסוף מידע על היהודים העובדים במשרדי הממשלה של ארגנטינה.

מדובר בין היתר בחברי פרלמנט בכירים, כמו מארצ'לו סטובריך וסזר ירוסלבסקי, בחברים בצוות הכלכלי, כמו מארצ'לו קיגאל, מריו ברודרסון וחיימה ביינסרוב, וראש המחלקה לעבודות ציבוריות בעיריית בואנוס־איירס, חקובו פיטרמן, שהיה יו"ר ההסתדרות הציונית בארגנטינה.

כאשר חשף פקונדו סוארז, מנהל המרכז לביון בארגנטינה, את פרשת איסוף המידע על יהודים, הורה להשמיד את כל החומר שנאסף. אולם סוארז, ידידו של הנשיא אלפונסין, גילה כעבור שבועות מספר, כי הוראותיו לא מולאו. יתר על כן, הארגון הפרו־נאצי אף גדל והצליח לשלוח זרועות גם לפאראגוואי השכנה, במיבצע שזכה לכינוי „מיבצע תפוז".

הפעם כללו פעולות האירגון איומי מוות בטלפון, שאילצו את הסופר הארגנטיני, איזידורו בליישטיין, לעזוב את ארגנטינה בנובמבר שעבר. האירגון גם קשור להדפסת כתבי־עת אנטישמיים והפצתם ברוכלי עיתונים בבואנוס־איירס.

בתוך כך גברה השפעתם של החוגים הפרו־נאציים בצבא הארגנטיני, עם מינויו של הקולונל הלאומני, מוחמד עלי סינלדין, לראש הגייס השני. מקום מושבו ברוסאריו, כ־300 ק"מ צפונית לבואנוס איירס.

סינלדין, שייכנס לתפקידו החדש בסוף פברואר, הוא קצין קומנדו הנחשב ל„גיבור מלחמת מאלווינאס" (פוקלנד). אירגונים למען זכויות האדם האשימו אותו בעבירות נגד זכויות האדם בתקופת הדיקטטורה הצבאית.

הוא סיים עתה שליחות של שנתיים כנספח צבאי בפנמה. ידוע כי נהג להשתתף בקביעות במיסות בכנסיה, שאירגנו קבוצות ימניות „לזכר הנופלים כתוצאה מתרבות מרקסיסטית". מיסות אלה מסתיימות לרוב בקריאות „הלאה בית הכנסת הרדיקאלי" – רמז למשטרו של אלפונסין.

אוסטרליה: שליח חב"ד – במקום נזירה

מאת נפתלי קראוס

ה„כיבוש" האחרון של חסידי חב"ד באוסטרליה, אחרי שיש להם כבר שם מרכז חינוכי גדול במלבורן, הכולל ישיבה ובתי ספר וכן ישיבה בסידני – הוא הקמת בית חב"ד במה שהיה קרוי פעם „ארץ גזירה", לונסיסטון שבטאסמאניה. הרב יוסף גורדון, המרביץ תורה במלבורן, קיבל על עצמו לצאת לטאסמאניה ולקיים שם פעילות חינוכית בקרב 200 היהודים החיים במקום, רובם מתבוללים וחלקם אף חי בנשואי תערובת.

שבועון „כפר חב"ד" מגלה, כי את הדחיפה האחרונה לפעולת חב"ד בטאסמאניה נתנה הידיעה, כי את השיעור ביהדות, פעם בשבוע, לילדים היהודים המעטים הלומדים בבית ספר כללי – נותנת נזירה.

הרב גורדון, שנרעש מהידיעה, יצא לטאסמאניה עם רעייתו ועם עוד זוג של חב"דניקים. הם שהו שם בשבת ואירגנו מה שקרוי „שבתון". הדבר עורר רושם רב בקרב שרידי היהודים במקום. אגב, התברר כי בין האסירים שהאנגלים היו שולחים לכאן – ל„ארץ גזירה" – היו גם יהודים, שהקימו מעין בית כנסת, אך זה כ־100 שנה שאין בו שימוש.

בית חב"ד בטאסמאניה: ניצוץ יהודי ב„ארץ גזירה"

הרב גורדון נשאר בלונסיסטון, אחת משתי ערי טאסמאניה, עבר מבית לבית, אירגן שיעורים ואף הדפיס את ספר ה„תניא" באנגלית וחילק אותו לכל היהודים שם.

בשלב מסויים עלה רעיון לבנות מקווה בהובאט, שהיא העיר השניה בגודלה בטאסמאניה. גורדון התלבט, מי צריך כאן מקווה? – שאל את עצמו – ומקווה צריך לעלות כ־100 אלף דולר.

הוא שאל את הרבי מליובאוויטש. התשובה היתה: לעשות, כי „בוודאי ישתמשו בו".

מיד ניגשו לבניית מקווה. אחרי זה רכש גורדון בית ב־140 אלף דולר והכריז על פתיחת „בית חב"ד" באי. הוא מודה כי לרגע נראה לו הרעיון „נועז ושגעוני", אך נזכר בהבטחת הרבי ש„וודאי ישתמשו במקווה". מכאן שוודאי ישתמשו גם בשירותי בית חב"ד.

היום הוא מספר על הניצוץ היהודי שנדלק אצל יהודי טאסמאניה, בעקבות הפעילות הבאה להצילם משמד רוחני. ילדים לומדים עברית, יש אוכל כשר ויש כבר גם שומרי שבת.

סימני נפט

יואב שנצר ויורם נאמן

בלאס בראיון בלעדי ל„סימני נפט":

ביום הולדתו של פרס – גם הרמתי אותו 60 פעם

בראיון בלעדי מחדר הכושר שבבית המעצר, גילה דוד בלאס כי ביום ההולדת של פרס – הוא לא הסתפק בהענקת שעון לחתן השמחה, אלא גילה יוזמה והרים את פרס 60 פעם. (המשך – במדור תעופה)

פסק הלכה חדש של רבני משמר העמק:

״אסר על נפטרים ללוות נשים

מועצת חכמי משמר העמק הוציאה אמש פסק הל־כה מנומק ובו מוצגת תכנית פשרה רב־שלבית לקבו־רה כשרה ברוח מסורת ישראל סבא. מעתה, כדי למנוע ערבוביה מיותרת בין נשים וגברים, ייקבר כל מת שלוש פעמים. ההלוויה הראשונה תערך לגברים בלבד, ההלוויה האחרונה, בהפרש של שעה לפחות, תיועד לנשים. בין שתי ההלוויות, בכדי למנוע ספק של ערבוביה, תערך הלוויה לילדים.

מאות חיילים החליטו לפרוש מצה"ל כמחאה על ההחלטה למנות את דן שומרון כרמטכ"ל

מאות חיילים מחילות היבשה האויר והים, החליטו לסיים את שרותם הסדיר בצה"ל, ובכך דחו את כל הפניות שהיו אליהם בימים האחרונים שלא לעשות כן.

טוראי גיא אורליך, למשל, המשרת בגולני, מבקש להפסיק את שרותו כבר בשבת הקרובה, עוד בטרם שיסיים שלו־שה חודשי טירונות. רב"ט שיטו מהנח"ל הודיע כבר בעבר שיפרוש בחודש מרץ אם שומרון אכן ייבחר כרמטכ"ל.

כצעד אחרון למנוע את פרישת החיי־לים עשוי שר הבטחון לפנות לרמטכ"ל הנבחר ולהציע לו לערוך סולחה עם החיי־לים ולבקש מהם להישאר בצבא. סמל רונלר מחיל־הים הבהיר אמש שישתף פעולה עם שומרון למרות שמיום ראשון הוא יתחיל לרצות 30 יום בפנים. בתגובה מסר שומרון כי הוא שמח שיש כבר חייל אחד המוכן לשתף אתו פעולה, וכי הוא מקווה כי חיילים נוספים רבים ילכו בעק־בותיו.

לסובלות מחוסר משקל – יש פתרון !

דובי

המכון להשמנה טבעית

נשים רבות סובלות מחוסר משקל. לקראת הקיץ הממשמש, דובי מציע לך טיפול קצר ופורה, שיבטיח לך עליה דרסטית במשקל בתוך תקופה קצרה יחסית.

לפני אחרי

חנה לול מבת־ים, 18 ק"ג ב־9 חודשים.

דובי השינוי המהיר – במחיר הסביר

המשטרה הצבאית/ ענף סדר ומשמעת

כך לא מצדיעים !

חיילים, שימו לב. ההצדעה הנכונה מתבצעת כשהאמה מורמת בזווית ישרה לציר האורך של הגוף, הזרוע כפופה בזווית של 25 מעלות לאמה, כף הידה פרושה ומתוחה, כשהאצבע המורה – ספק נוגעת, ספק לא נוגעת ברקה.

חייל! הצדע למפקדך!

ואנונו מסרב להיפגש עם הכומר האשכנזי

אסיר ציון מרדכי ואנונו ער־תר שוב לבג"ץ בדרישה להיפ־גש עם כומר ספרדי. ואנונו מס־רב בכל תוקף להיפגש עם הכומר האשכנזי של הכלא וטו־ען שמתנהגים אליו כמו אל חיה בגן חיות ולא נותנים לו להתרו־עע עם החיות האחרות. (המשך בהמשך)

תושב חולון, אב לשבעה, זכה – ב־400 מנות דם בהגרלת מגן־דוד־אדום

משה חצי־דבע מחולון, סוחר סמים ואב לשבעה, זכה ב־400 מנות דם בהגרלת מגן־דוד־אדום שנערכה השבוע.

כשנודע לחצי־דבע על הזכיה, עלה לו הדם לראש והוא אמר: "מחר אני הולך לעבודה כרגיל, למרות הזכיה. את הפרס – נפקיד בבנק הדם, ובעזרת השם נסדר לכל הילדים שלי עירוי."

לצמחוניות בלבד !

קנו לגבר

אפטר־שייב חזק באמת

בצל 5

האפטר־שייב החדש בניחוח בצל ירוק. רעננות של סלט שלא תעזוב אותו כל היום.

לרמטכ"ל הכי חמוד בצה"ל

מוישה וחצי

ברכות לבביות

עם שחרורך

מאחלת כל משפחת שומרון

לשון הרע

עמוס לבב

אדוני ראש הממשלה,

זה מכתב אישי, ואני מקווה שתכנו יישאר בינינו. אני מבין שאתה מנסה להיפטר בימים אלה מעמירם ניר, היועץ שלך למלחמה בטרור, ואתה מחכה רק לעיתוי הנכון. שהרי אם תעשה זאת עתה, יראו בכך הכל משום הודאה כי היועץ (והממשלה) עשה פאשלות בפרשת הנשק לאירן. חוץ מזה, מר ניר הוא מינוי פוליטי של פרס, ואם תעיף אותו, פרס יעיף את משה ליפקה, מנהל מינהל מקרקעי ישראל, שהוא מינוי שלך.

אבל חושי העיתונאיים המחודדים מרמזים לי, שלא ירחק היום ועמירם ניר יעוף ויקבל משרת דירקטור בחברה הממשלתית לחקר ימים ואגמים.

בקיצור, אני רוצה להציע את עצמי לתפקיד שיתפנה. אני מצרף את קורות חיי. מיד תווכח כי אין כמוני מתאים. גם אני עיתונאי ותיק, רב"ט במילואים ושולט בשפה האנגלית. כיסיתי במשך שנים את בתי המשפט ונתקלתי במחבלים רבים, כשפרקליטיהם הגישו ערעורים לבית המשפט העליון. אני יודע איך נראים מחבלים, ויכול לזהות אותם בקלות.

כמו לעמירם ניר, כך גם לי, יש קשרים רבים בחוגי הממשל בארץ. כמו עמירם, גם אני עיתונאי מתוסכל שיודע לזהות המון עצות. יש לי רעיונות טובים שבאו לי מקריאת עיתונים. נכון, אני יודע שיש לי מגרעת אחת: אינני חבר בתנועת החרות. אבל כדי להוכיח לך, אדוני ראש הממשלה, עד כמה אני מעונין בתפקיד, אני מודיע לך בזאת שבשביל הטרור אני מוכן אפילו להצטרף לליכוד. אין לי ספק שבוועידה הקרובה שלכם אוכיח לך איך אני יודע להילחם בטרור.

להתראות בוועידה,

עיתונאי.

ב־1987 תעלה רמת־החיים

בשנת 1987 צפויה עליה של חמישה אחוזים ברמת החיים בישראל. דובר משרד האוצר הסביר, כי בשנה הבאה עלינו לטובה יגדל שיעור מס הכנסה בעשרה אחוזים, הוטל אגרת חינוך בסך 500 שקלים חדשים לכל ילד, ילקח תשלום של 150 ש"ח עבור כל ביקור אצל רופא, הארנונות יעלו ב־25 אחוז, המשכורות ישחקו ב־20 אחוז ויוטל היטל רכב נוסף על ההיטל הנוסף. „אם תסכמו את כל הגזירות האלה, תווכחו שרמת החיים תעלה בחמישה אחוזים לעדך", סיכם הדובר.

במשרד האוצר צופים כי בעקבות העלאת מס הנסיעות ב־500 שקלים, תגדל תנועת הנוסעים לחו"ל ותקיף את רוב תושבי המדינה. „רובם לא יחזרו, והבודדים שישארו כאן יוכלו לעשות חיים משוגעים", גיחך הדובר. הוא הוסיף כי במשרד האוצר מקווים שאחרי 1987, שתהיה שנה קשה, יוטלו גזירות נוספות, וכך תימשך העליה ברמת־החיים.

שוב קטטות בכנסת

השבוע שוב אירעו כמה תקריות בכנסת. בכמה מקרים הגיעו הדברים עד כדי קטטות וחילופי מהלומות.

ח"כ דב שילנסקי הסביר כי כל *„התקריות המבישות"*, כלשונו, התרחשו סביב הסיורים שהוא מארגן לחוף תל־ברוך.

התברר כי בעקבות הצלחת הסיור הראשון, שבו חברי ועדת הפנים של הכנסת ראיינו זונות וקוקסינלים, גברה הדרישה לסיורים נוספים. אחדים מחברי הוועדה, שהחמיצו את הסיור הראשון, טענו שמפלים אותם לרעה. שניים מהם (שמותיהם שמורים במערכת) נראו מסתובבים בחוף תל־ברוך בשעת לילה מאוחרת. הם הסבירו כי „באו להשלים חומר".

ח"כים אחרים, מכל חלקי הבית, דרשו אף הם להצטרף לסיורים. הדבר אפילו פגע בעבודתן של ועדות אחרות. לסיור של ועדת החוץ והבטחון לרצועת הבטחון בדרום־לבנון, יצאו רק שתי חברות כנסת.

ח"כ שילנסקי אמר כי נוכח הביקוש העצום, החלט לערוך שלושה סיורים בשבוע. הסיורים יוצאים בשעה 6.00 בערב מבנין הכנסת ומסתיימים בחצות בצומת ה„קאונטרי קלאב".

דוברת הזונות גינתה בלשון חריפה את הסיורים. „נשבר לנו מהם", צרחה. „הרסו לנו את הפרנסה, אלה. במעט כל ערב הם מגיעים לכאן בשלושה אוטובוסים ומתחילים לשאול שאלות מטומטמות. אנחנו פה בשביל לעבוד, לא בשביל לברבר. פה זה לא כנסת. פה עובדים, לא מקשקשים".

שיפורים באחורי האוטובוסים של אגד

בעקבות פניות של נהגים רבים, נקטה הנהלת אגד שורת צעדים, שנועדו לשפר את אחורי האוטובוסים.

מתברר כי נהגים רבים תופסים טרמפ על אוטובוסים של אגד. כאשר אוטובוס עוקף אותם במהירות שגרתית של 120 קמ"ש בכביש בין עירוני, נצמדים הנהגים אל אחוריו ודולקים בעקבותיו באותה מהירות. בדרך זו הם מתחמקים מהרדאר של המשטרה.

הנהגים התלוננו כי האוטובוסים פולטים גזים רעילים, והנסיעה מאחורי אוטובוס אגד, במשך שעות, „נהפכת לגיהינום".

הנהלת החברה הודיעה כי היא מתחשבת בפניות הרבות. השלט „בכביש אל תהיה צודק, היה חכם", הועבר מצידי האוטובוסים אל חלקם האחורי. כן נקטו צעדים להורדת כמות הגזים הרעילים הנפלטים מהאגזוז.

על קפה הפוך

ג. בזמן

המיזבלה

אני האף־אחד, שכל אחד אינו הפראייר שלו. אני הוא זה שאין סולחים לו על הנעשה בבנקים, עיירות־הפיתוח, הקיבוצים. אני איש, שהטובים היפים אורזים בגינו את מזוודותיהם. לכולם חייב אני התנצלות על ששוב אין זו ארץ־חלומותיהם ואבותיה.

השבוע הכריזו אחדים מאלה, שהגיעו לעבר־פי־יאוש מן הפראיירים המופרעיירים שלנו, כי ממשלת האחדות הלאומית מיצתה את עצמה. אילו היתה לרוזדרפאים בבואה, לבבואה צל ולצל חלום ורוד באספמיא, לא היה חלומה ממשי יותר מן הארמיות שהביא עמו עזר ל"עבודה" ואף כי ספק בידי אם יש בכוחן להסתער אפילו על הכן "ספרטוסור", הכריז ואמר, כי מוטב לחשוב כבר על בחירות מוקדמות.

אמת ניתנת להאמר, כי אינו ראשון כל דוחקי־הקץ שבתוכנו. על בכורה מפוקפקת זו מתחרים אצלנו שועלים הרבה – עורבים, הייתי אומר, הרבה – משתי המפלגות גם יחד.

חדשות השבוע מביאות לנו מעשה בטייסים שביקשו לגונן על נוסעיהם במסננת מפני פליטת חברים רעילים. הרבה קודם לכן הצטייד עלינו את השמים על שנחיתתם בנמל־האוויר שלנו, לוד, מחייבת אותם לחלוף על־פני חירייה. בעלי־כנף, המנקרים במזבלתה, מגביהים לפרקים עוף ונשאבים מעליה ישר לתוך המנוע.

עזר, הרגיל במשלי־טייסים יותר מבמשלי־שועלים, יסכים עמי ודאי, כי יש בכך כדי לסכן חיי־נוסעים. אלא שכך הם, בדיוק, פני הדברים אף בשמינו הפוליטיים. שניים מטייסינו, ראש־הממשלה וממלא־מקומו שר־החוץ, מתקשים לנחות, או להמריא במקומותינו, משום שכל תנועה בקו השלום, או הבטחון, כרוכה בעי־מות עם עסקנים רודפי־כותרות, המתרוממים מגל־האשפה הגדול שלנו בכנסת לגובה מעופם.

לא כל עוף חייב להיות גדול דווקא במידותיו כדי לסכן בניבלתו מטוס שלם.

גלוי וידוע מלפנינו, כי מפלגה, המגלגלת בעסקי־מדינה בלי להשתמש ב"מאכרים", משולה לפורט־על־פי־הנבל בלי להשתמש באצבעות. איש לא ימחה, איפוא, בידי הצוות־הנביל על שהוא מושך בחוטי אינטריגנטים, העושים למענו מלאכה מלוכלכת. מה שאסור לו הוא להימשך, לפרקים, אחריהם. אוי לכלב, שזנבו מכשכש בו.

הקטנים בעסקני שתי המפלגות טועים, כי ההר, הנעצץ ביניהן, גבה עתה כל־כך שראשו מגיע לשמים. תבהבי. מה טוען, סוף־סוף, ראש־הממשלה? כי מוטב שלא לדבר בוועידה בינלאומית כלל. ממלא־מקומו, שר־החוץ, מה טוען? כל המרבה לדבר בה הרי זה דווקא משובח. כך או אחרת, עוסקים אנו בביצה, שאפילו שבת שלא נולדה בה לא באה עדיין לעולם.

אז מה בין בני לבין חמי? על מה מבקשים לפרק את הממשלה? מה טעם תובעים אלה לאטום את החור שבחרטום הספינה, תוויי אומר הקיבוצים, והללו את החור שבירכתיים?

אינני יכול שלא להזכיר עתה לממלא־מקום ראש־הממשלה שיחה שהיתה לנו במיפגש סופרים עם ראש־האופוזיציה לשעבר, מר פרס, ב"מלוא", שנה לפני כינון ממשלת־האחדות הלאומית. כמי שהיה ונשאר כל־ימיו הפראייר, שכל־אחד הוא האף־אחד שלו, מצאתי עצמי עומד לפניו ממקומי ושואל מדוע מוכנה מפלגת־העבודה להידבר עם כל הערבים – מצרים, ירדנים, מרוקנים ופלשתינים – אך אינה רוצה, אינה יכולה ואינה רואה צורך להידבר עם יהודים? על כך השיבני, בקהל עם ועדה, כי יש דברים שלא יוכלו תיקון, כי ממשלת אחדות לאומית תהא ממשלת־שיתוק וכי אין מפלגת־העבודה בנוייה למחול על עקרונותיה.

לא יצאה שנה וראש־האופוזיציה נעשה ראש־ממשלה. מוצלח, אגב, מאוד. לו, יותר מלכל אחר, חייבים אנו תודה על שמשכנו, סוף־סוף, באוזני־מגפינו והעלינו עצמנו מעומק הבור שבתוכו רבצנו.

אז מה קורה עכשיו? מה יש בהצהרת כוויית, שביטלה אפילו את שתיים־ארבע־שתיים, או בהכרזת שר־ההגנה המצרי על היותנו אויביה הנצחיים של ארץ־היאור, בספיחי פרשת "איראנגייט", או תזכיר ועדת־המשנה של הסנאט האמריקני, כדי שנצדיק עלינו פירוד־עכשיו? מה בוער לנו לפרק את חבילתנו דווקא בשעה שהעולם הערבי, הבוער סביבנו, עומד בסימן קרע היסטורי?

בדקתי את הבדלי הדעות שבין ראש־הממשלה ושר־החוץ בדריוטלסקופ, שעליו אומרים, כי אילו היה העולם שטוח היו רואים בו מהר־פלומר, קליפורניה, את גחליליות בן־המיקדו כלילות, ומצאתי שאינם גדולים הרבה ממלוא עבייה של קרן־הצב.

לרוע מזלנו אי־אפשר לנו למצוא תחליף לא לנמל־האוויר שלנו, לוד, ולא למסרד האקולוגי של חירייה. שנים רבות יהיו סמוכים עוד זה לזה. כל מה שנותר לנו לעשות במצב, כבו נוסעים אנו, בהידוק חגורותינו, הוא להחזיק לאנשי צוות־האוויר אצבעות ולהתפלל שהפרובוקטורים הקטנים, המניפולטורים, המחטטים יומם ולילה במזבלת חירייה שבחיינו, לא יעלו מפעם לפעם על גל הרוח החמה ולא יגיעו, בראייתם, לגובה מסוכן.

מיצעד האביב

דר, קלוע מורש, לראש־השנה־לאילנות.

•

אורח: פרחי־בר לרבבות
נרצחים על ההרים בידיים אוהבות.

•

פרח לאחד – פרח לבאה – פרח לכולם:

•

אורח יקר, תושב, אורח:
רק מה שלא נקטף – פורח:

•

הצץ בפרחים, עובר־אורח, והגע בעצמך:
מה שאין לך – יש לך: מה שיש לך – אין לך:

•

טוב פרח חי אחד
תחת כל השמים,
מזר שניתן בכד
ונתמקמק במים:

•

פרחי־הבר מה אומרים?
קודמיך דורשים בשלומך, עובר־אורח:
בלכתך,
נדרוש בשמך בשלום הבאים אחריך:"

•

הפרח הוא הפרפר היחיד שאין לו כנפים.
הניחו לפרוח במקומו!

•

פרחי השדה מה אומרים?
"חיה בטוב, בראים, זכרנו לטובה...עבור!"

•

חלקה זו היתה עטופה פרחי־בר מבוסמים,
עד שעלו בה אוהבי־פרחים מפורסמים".

•

נפש
לפרחים שנטבחו בידי טיילים יפי־נפש.

•

כאן פרחו כל שנה, דרך קבע,
צבעוני־הרים,
שושנים צחורות,
סחלב אנטולי,
לוטם שעיר,
עד שמצאו חן בעיני חובבי־טבע,
שיצאו לקראתם מן העיר.

•

כאן היה מצוי
האירוס המכונה "מצוי",
שעבר ובטל מן העולם. מעריצי חנו,
הרצו את גדלו ואת דינו.

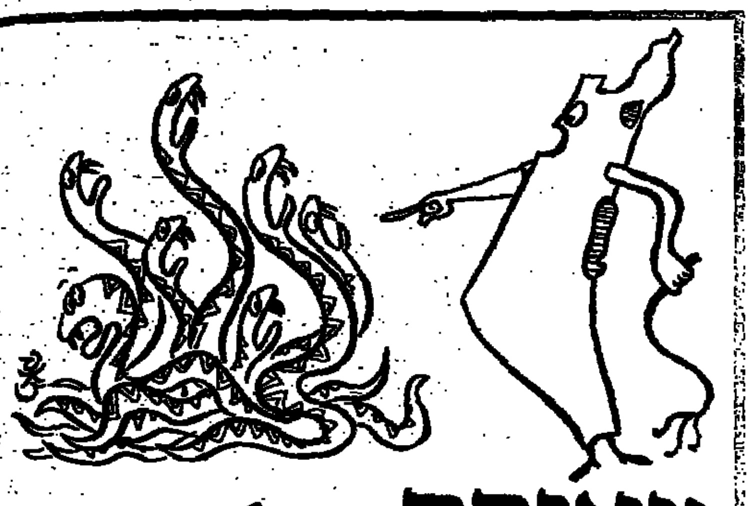

מאורת הנחשים

בגישה מקרית

יאיר לב

סיפור, שהתגלגל באחד משולי הדרום, מתמצת את הנעשה בישראל כיום.

עובר־אורח ראה פועל חרוץ כורה בור, מוחה זיעה ועובר לכרות בור נוסף. שורה ארוכה של בורות. פועל שני צועד בעקבותיו, את חפירה בידו. ערימת החול, שהערים חופר הבורות, חוזר הפועל השני באותה שקדנות ומטיל בחזרה לתוך הבורות. אחר־כך הוא מהדק בחוזקה ברגליו את העפר התחוח וחוזר ומכסה את כל הבורות שכרה ידידו. שני פועלים שקדניים. עובר־האורח תופס את מנהל העבודה ושואל אותו מה קורה כאן. המנהל התבונן רגע ארוך בשני פועליו החרוצים, אחר־כך ספק על מצחו בתדהמה ואמר: "ידעתי, ששכחתי משהו... שכחתי להזמין לעבודה את האדם השלישי, עם השתילים"...

די אם נתבונן בכלכלתנו כדי שנלמד את פרשת האדם השלישי החסר. ביד אחת חופרת הממשלה בור עמוק, שבו היא גובה מאיתנו מיסי עתק, מסים ששום מדינה לא העזה להטיל על תושביה. אם בשנים 1984־1985 היו המסים 35 אחוז מהתוצר, הרי ב־1986־1987 קפצו המסים ל־45 אחוז ממנו, עליה של עשרה אחוזים. ביד אחת חופרת הממשלה בור עמוק בכיסינו, חונקת את היוזמה, את רצונו של האדם לעבוד, את המוטיבאציה לתת מעצמו. ואילו היד השניה לוקחת אותו חול ממש (כלומר, הכסף שגבתה כמסים) ומחלקת אותו בשרירות־לב לפי מפתח מפלגתי, תחת לחצים פוליטיים, לפי אינטרסים של קבוצות־לחץ.

שתי הידיים, זו שחופרת בתוך כיסינו וזו שאחר־כך מחלקת בנדיבות־לב את כספינו (ובכך בעצם מעניקה כח עצום ליד המחלקת), שתי הידיים האלה עובדות בחריצות. כמו שני הפועלים בסיפור. הצרה היא, ששכחו להזמין את האדם השלישי. אחר־כך מתפלאים, שאין צמיחה כלכלית.

יש גם שאלה של צמיחת האמון שבין נבחרי הציבור לקהלם. בלי צמיחת האמון הזו כל המערכת הפוליטית פועלת בחלל ריק. ניתוק מוחלט בין האיש הבוחר לבין הנבחר, הפועל בשמו.

ביד אחת אנחנו מצביעים כדי לאייש 120 מושבים בכנסת. יד אחת, שעוברת באמונה. יד אחת, יד מצביעה, שהיא תמצית ביטויה של הדמוקרטיה.

אבל היד השניה, ידם של הפוליטיקאים, כבר מכסה את הבור הזה בחפזון. אינני מדבר על הכנסת, הריקה, שהדיונים הגורליים ביותר נחרצים בה תוך הרמת־יד של 10־15 ח"כים. אני מדבר על הפרשה שנחשפה באחרונה – פרשת עיסוקיהם של חברי־הכנסת. עבודתם כפרקליטים, המקדמים את ענייניהם ועסקיהם הפרטיים, כאשר המושב בכנסת משמש להם קרש־קפיצה להתעשרות קלה.

יד אחת מצביעה, יד שניה, ידם של חברי־הכנסת (לפחות חלק מהם), זורה אותו חול בעיני הציבור. מה הפלא, שהפוליטיקאים מגלים לאחר־מכן, כי בסולם האמון וההערכה הם נמצאים במקום הנמוך ביותר. איך יצמח האמון אם האדם השלישי, עם השתילים, לא הופיע לעבודה.

הסיפור הבא יעסוק לא באמון אלא באמונה. החילונים, ודווקא הצעירים, יש בהם צמאון לחזור אל שורשיהם, להכיר את האמונה, שממנה נחצבו עמודי חייהם. רצון להכיר את עולם הדת. להתמודד איתו. אבל כל אימת שאנו כורים בתוך ליבנו פתח אל האמונה הזאת, אנחנו מגלים, שכבר מכסים אותו חיש מהר באמונות תפלות אנשים צרי־אופק ובמערכת פסקי הלכה, היאים לחשכת ימי הביניים.

אנחנו כורים בליבותינו נתיבים כדי ששתיל האמונה ינוה בתוכם. לא אמונה דתית, אבל אמונה והערכה אל קודשי ישראל. וחיש מהר בא הרב גרוסמן, רבה הראשי של מגדל העמק, ומוציא פסק, האוסר על נשים וגברים לצעוד ביחד בלוויה. גברתנים ברמות נציגי החברה קדישא הודפים נשים בוכיות, ההולכות אחר ארון יקירם. וכל זה בשם איזו אמונה תפלה מטורפת, שנשים בנידתן יכולות לגרום אסון.

איך אנחנו יכולים לפתוח את ליבנו לאמונה, כאשר השר לשעבר, הרב יצחק פרץ, אחרי האסון המחריד שבו נהרגו ילדי בית־ספר בפתח־תקוה בצומת הבונים, ציווה לבדוק את המזוזות בבית־הספר, מחשש, כי בגלל מזוזות פסולות התרחש האסון. וכאשר קורים מקרי מחלות ומוות במוסד חינוכי של רשת עמל ההסתדרותית בצפון, היא מזמינה משגיח מיוחד מירושלים לבדוק את המזוזות...

הלב פתוח, הציפיה קיימת, אבל רגליים גסות כבר מהדקות את האמונות התפלות ומערבבות אותן עם האמונה הדתית. לא יכולנו, איפוא, להצמיח בתוכנו אמונה, משום ששכחו לטעת את השתיל.

ואם באמונות תפלות אנו עוסקים, הרי באותם ימי ביניים חשוכים, שעל־פיהם פוסקים כמה רבנים הלכות, נהגו להכניס אדם שיצא מדעתו למאורת נחשים, על־פי התפיסה האמורה, כי ההלם שיפקוד אותו, כאשר יגלה שהוא חי בחברת זוחלים ארסיים, יחזיר אותו לדעתו.

ישראל מצאה את עצמה באחרונה במאורת נחשים. אבל ראה זה פלא, במקום לחזור לשפיות דעתה, היא הפכה את הנחשים לחיות שעשועים. אתה יכול לראות נערים רוקדים עם נחשים, קונים נחשים לילד, שיש לו כבר הכל. ודוגמניות מתקשטות בנחשים חיים, כצעקה אחרונה.

וכדי שבמאורות הנחשים לא יהיו השרצים חולים חלילה, יכולנו לראות בשבוע שעבר, על המירקע, רופא בודק את השרץ בסטטוסקופ ומספר על שלשולים, שהנחש יכול ללקות בהם, חלילה.

חברה, שמפקידה את הזקנים שלה בבתי־החולים, מציגה לראווה רופאים המ־טפלים בנחשים.

ירדנו למאורת הנחשים, אבל מי שיצא מדעתו כתוצאה מהמיפגש הזה הם ברואה הנחשים בלבד...

את הבגרות שלי עשיתי בטכני

למעלה מ־90% משוחרי ביה"ס הטכני של חיל־האויר מצליחים בבחינות הבגרות ורוכשים גם מקצוע טכני תעופתי רב ערך לעתידם.

חיל האויר פותח אופקים חדשים לבוגרי כתה ט; י; י' יא' בבית־הספר הטכני של חיל־האויר בחיפה ובשלוחת באר־שבע.

פרטים והרשמה: בכל לשכות הגיוס והאר צבאי
ש/02348
טלפונים: 03־234735, 03־693800

לשלם־עכשיו – רק לא בחירות־עכשיו

יהושע ביצור

שוב מחכים לשמיר ופרס. הם צריכים להתיר את ה"פלונטר" של הסיוע לתק"ם, להתנחלויות ולישיבות. המנהיגים חייבים ליישר את ההדורים, שעיקמו הח"כים במשחקי מענקים, הקצבות, הלוואות ופרישת חובות. הכל על חשבון הברון. ולא – מאיימים עלינו בפירוק ממשלת האחדות – וכבר חלף שבוע למן האיום הקודם.

אל נא באפכם. זו בסך־הכל הסערה התורנית, כדי שנבחרי העם המתוסכלים יוכלו להוציא קיטור ולהפגין את כוחם כי רב. התסריט ידוע וכל הנפשות פועלות בו לפי תפקידיהם הקבועים: המאיים, הסחטן, המפשר והחותם. ה"הפי־אנד" מובטח כמו בכל סרטי המתח האמריקניים. הטובים ינצחו. כולם טובים. לכן כולם יקבלו את הכסף. אנחנו נפרע את החשבון. הממשלה תרדוך הלאה. בעוד חודש – המשבר הבא. זוהי הדולסה הפוליטית שלנו. הכל אוהבים את המשחק עד אובדן חושים. יש "אקשן".

הממשלה אינה יכולה ליפול. שום גורם בזירה אינו יכול להרשות לעצמו מותרות כאלה לעת כזאת. בשלב זה חייבים להמשיך. החשבון הוא כפול: אין כל אפשרות להקים ממשלה חלופית. הליכוד אינו יכול לאסוף 61 קולות, בגלל עזר וייצמן. המערך לא יזכה לשותפות הדתיים, בגלל עמדותיו האנטי־דתיות המודגשות. גרועה מזה החלופה השניה של הליכה לבחירות. איש אינו מוכן לכך, כי אינו יודע מה תלד הקלפי. המוצא היחיד: לסחוב את העגלה הלאה יחדיו.

הסיבה היסודית למצב דברים זה נובעת מחוקי הבחירות הסבוכים שלנו. אין אנו נוהגים כמו בריטניה, שבה ראש־הממשלה רשאית להכריז על בחירות חדשות, והן נערכות בתוך חודש ימים. כאשר מחליטים אצלנו לקבל חוק לפיזור הכנסת, חולפת כחצי שנה עד לביצוע הבחירות בפועל. עיכוב זה נובע, קודם כל, מן החוק הקובע, ששופטים, דיינים, קצינים ופקידים בכירים, המבקשים לרוץ בבחירות, חייבים להתפטר מתפקידיהם מאה יום לפני מועד עריכתן, כלומר, שלושה וחצי חודשים. מלבד זאת, יש צורך לערכן את פנקס הבוחרים, לאפשר תקופה של הגשת עררים והפעלת כל המכניזם הטכני של תהליך הבחירות.

המינימום לכל אלה הוא בוודאי ארבעה חודשים. כלומר, אם מחליטים היום על בחירות, אפשר לבצען לכל המוקדם ביוני. נסיון הבחירות האחרונות מלמד, כי אסור לקיים בחירות ביולי־אוגוסט. אז צריכים לחפש את הבוחרים ב"מרקס אנד ספנסר" בלונדון או באילת.

מגרדים ראשי המפלגות את פדחתם: לך דע מה יקרה ביוני, כאשר אצלנו רודפות פרשיות זו את זו בכל שבוע. מדובר בנטילת סיכון גדול מאוד, כאשר איש אינו נותן אמון בסקרים, המתפרסמים בלי הרף. הסקר האחרון של חברה מסחרית נתן למערך יתרון של עשרים מנדטים על הליכוד. אילו היה בכך שמץ של אמת, כבר היינו מזמן לאחר הבחירות. אולם הכל עוד נתונים תחת הטראומה של הבחירות האחרונות, כאשר הסקרים היקנו למערך יתרון דומה, ואילו הקלפי העניק לו יתרון של שלושה מנדטים בלבד, שנמוג עד מהרה בגלל פרישת מפ"ם. עכשיו רוצים הכל "ללכת על בטוח".

לח"כים מכל המחנות יש עוד מכנה משותף, השולל עריכת בחירות וממילא גם את פירוק הממשלה: הגורל האישי. כל מי שמבקר במשכן הכנסת חש בעליל את העצבנות הגוברת ואת המתחים האישיים בקרב נבחרי העם. עתידם הפוליטי מוטל על כף המאזניים. לפי החוק צריכות הבחירות הבאות להערך בעוד שנה ושמונה חודשים. גם זה פרק זמן לא ארוך. כל חבר־כנסת מרגיש, שנושפים כבר בעורפו אלה הדוחפים ונדחקים לעלות בסולם ההיררכיה המפלגתית, כדי לזכות ולהגיע לבמה הפוליטית.

בכל כנסת נשרים כשליש מן הח"כים לטובת אחרים, התופסים את מקומם. מיבחן מורט־עצבים הוא לגבור על הגלים הזדוניים האלה ולא לטבוע. יש להבין: כסא של ח"כ הוא בבחינת סם, שאי־אפשר עוד בלעדיו. המאבד אותו, עולמו חרב עליו. כבר עתה מצביעים במזנון על מי שאין להם סיכוי לשוב למישכן בסוף השנה הבאה. לכן זקוק עתה כל נבחר לגורם הזמן, על מנת להשקיע מאמצים נואשים לשמור על מקומו כנגד יריביו הרבים, הרוצים לנשלו. אין לו כל עניין לקצר את פרק הזמן, שבו יוכל עוד לנהל את מלחמת ההצלה האישית בסניפים ובמרכז.

מי שפטור מדאגה זו הוא, למשל, עזר וייצמן. הקושאן שלו כבר נרשם על שמו: מקום חמישי ברשימה לכנסת. לכן, הוא היחיד הזועק בקול גדול, שיש ללכת מיד לבחירות. אולי תקום לאחר־מכן ממשלה של המערך בלבד, שבה יוכל לכהן כשר־החוץ. זו גם הסיבה, שבמפלגת העבודה מתייחסים אליו בקנאה ולאו דווקא באהבה.

לכל מחנה יש גם סיבות משלו שלא להקדים את הבחירות. הליכוד משוסע בין המחנות היריבים, הנלחמים זה בזה ללא רחם, חושק לתקופת התאוששות כדי ללכד את השורות – אם זה בכלל אפשרי. יצחק שמיר מתחיל באטיות, אבל בהתמדה, לצבור יוקרה כראש־הממשלה. זה יתרון גדול ביום הבחירות – וחשוב גם לליכוד, שרוני מילוא ינהל את הבחירות במשרד־הפנים. לכן, צריך להאריך את תקופת השלטון הזו ככל האפשר.

במערך יש חישובים הפוכים. הועם זוהרו של שמעון פרס. הוא נקלע לצרות אישיות גדולות בפרשת בלאס והשען. הוא גם הפסיד את המערכות על נגיד בנק ישראל ומבקר המדינה. במפלגה מתייחסים אליו במורת־רוח, אם כי־איש אינו מערער עדיין על מנהיגותו. אבל אין רוצים לענות "אמן" על כל מהלכיו. הנקודות שצבר בראשות הממשלה – נמוגות. הוא חייב לערוך מחדש את כוחותיו, לארגן את השורות – וכל זה דורש זמן.

המערך חייב להיאבק למען פרישת החובות של התנועה הקיבוצית. היא מקור כוחו ביום פקודה, הגרעין הקשה של תנועת העבודה. מאידך, אין מביאה התיצבות מוחלטת זו לימין הקיבוצים למערך אהדה רבה בציבור, שאינו אוהב את התנשאות הקיבוצית תוך פשיטת יד. לא זה הרקע, שעליו אפשר ללכת לבחירות.

קיימת גם הבעיה הכספית. הפעם לא יזרמו עוד מאות אלפי דולרים מדוד בלאס. גם חברת העובדים על מפעליה, סולל־בונה וקופת־חולים, נתונים בצרות וחנק, ולא יוכלו להעביר סכומים משמעותיים לקופת מטה הבחירות. בנק הפועלים נתון בחקירה משטרתית בגלל העברות כספים לחו"ל וחזרה, ולא ירצה להסתבך במידה נוספת. בקיצור – אין כסף. בלי כסף אין בחירות – אז אין למה למהר.

הוא אשר אמרנו: כל הסימנים מעידים, כי לא הולכים עכשיו לבחירות. אבל אל תרגמו אותי אם בכל זאת נלך לקלפי. הרי עלינו נאמר "אתה בחרתנו".

בשם אללה...

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

ריחיים על צווארנו

שמואל שניצר

הקיבוץ והעיר שוכנים זה בצד זה בנוף הישראלי כשני נכרים, שלמרות הקירבה הגיאוגרפית בעצם אך בקושי הם מכירים זה את זה. רוב העירוניים האמינו במשך שנים, ואולי עודם מאמינים, שהקיבוץ הוא ענק כלכלי עשיר ומבוסס ובעל נטיה להסתגר בד' אמותיו. המשבר הפיננסי החמור, הפוקד עתה את ההתישבות העובדת, יש בו לפיכך אלמנט של הפתעה בשביל רבים בישראל, ששמעו אומנם על הבעיות הכלכליות של מקצת מן המושבים, אבל נדמה היה להם, שהקיבוץ מוסיף להיות, לפחות מבחינה כלכלית, סיפור הצלחה מובהק.

ודאי, ההסתבכויות הפיננסיות, שהגיעו אל בתי המשפט וממילא גם אל אמצעי התקשורת, עירערו במקצת את הדימוי של חברה בעלת עוצמה כלכלית ניכרת; ורבים אף תמהו על מעורבותה של התנועה הקיבוצית בפעילויות כלכליות, שאינן מתישבות עם אורח החיים ועם העקרונות החברתיים של אנשים, שהיו במשך דורות התגלמות החזון של החלוציות הציונית. ואולם תוך הידיעות הללו והתמיהות שעוררו, נראה שהבשורה שנתבשרנו באחרונה, שחובות ההתישבות העובדת מסתכמים בכמה מיליארדי דולרים, באה כהלם לרבים.

על החברה הישראלית עברו תמורות מפליגות למן הימים, שבהם הקונסנסוס הציוני משל בה בכיפה ובנין הארץ תפס מקום ראשון במעלה בתודעה, וגם במעשה. בתקופה שקדמה למדינה וגם בשנות העליה הגדולה וההתישבות הנרחבת, שציינו את שנות החמישים של המאה, לא היתה מחלוקת בדבר תרומתה של התנועה הקיבוצית; היא היתה לא רק המאגר הגדול ביותר של מסירות־נפש ציונית, אלא גם ההתגלמות של הערכים שלאורם חיינו. היתה, בעת ההיא, נכונות כללית לראות באיש ההתישבות העובדת נציג של מין אצולה ציונית, שבכל שהיא קטנה מבחינה מספרית, היא מייצגת את ישראל במיטבה. לא כל אדם מסוגל להיות כחבריה, שכן הגמול על עבודה מסורה אינו מתבטא ברמת השכר אלא ברמת הסיפוק. ואולם כל מי שלא היה מסוגל להשתלב הוא עצמו בקומונה של אידיאליסטים ולוותר על קריירה ועל רמת חיים גבוהה, ידע שישראל קמה וקיימת על היסודות, שהניחו אותם אידיאליסטים מעטים. בחברה, שבה העיסוק בחקלאות נחשב לעיקר, וכל שאר הפרנסות נתפסו כנחותות יותר; והפרחת השממה היתה אמת־מידה כמעט יחידה להגשמה הציונית, תפסו אנשי ההתישבות העובדת באופן טבעי מקום בראש הפירמידה החברתית. הם היו עניים מכל השאר וגם מיוחסים מכל השאר. עינו של איש לא היתה צרה בעובדה, שהם מקבלים קרקע ואמצעים מן הלאום, שבשליחותו הם פועלים.

מושגים והערכות חברתיים יש להם, לפעמים, חיים הרבה יותר ארוכים מן התנאים שהולידו אותם. החברה ויעדיה יכולים להשתנות מן הקצה אל הקצה – העלית נשארת עלית גם במציאות חדשה לגמרי.

הכל יודעים, פחות או יותר, שהחקלאות איננה עוד בימינו העיסוק המיוחס ביותר בארץ, וגם לא המועיל ביותר מבחינה משקית. הקיבוצים הבינו זאת, ורבים מהם הקימו מפעלי תעשיה, או גיוונו את כוחם בענפים כמו המלונאות. אם הפרחת השממה עודנה חשובה לישראל, תנועת המושבים עשתה בה בשלושים השנים האחרונות הרבה יותר מן ההתישבות הקיבוצית. וגם אין זה בגדר סוד, שבכלל של קליטת־עליה עשה המושב הרבה יותר מן הקיבוץ. אולי אין ידיעות מפורשות בציבור הרחב על התמורות שחלו במרוצת השנים באורח החיים וברמת החיים של אנשי המשקים והקיבוצים, אבל משהו בכל זאת הבקיע את פרגוד ההסתגרות. ודאי, התמורה לא היתה שווה בכל המקומות; אבל דירות יותר גדולות ויותר נוחות נהפכו לתקן בכל מקום, ומועדונים חברתיים צצו כמעט בכל מקום, ומכשירים חשמליים ביתיים קיבלו תפוצה רחבה. נסיעות לחוץ־לארץ נעשו שכיחות למדי, וגם מזגן וטלפון בהרבה בתים.

אין כאן, חלילה, תרעומת או צרות־עין. איש לא היה רשאי לצפות, שבחברה העירונית יהיו מכשירי וידיאו ברוב הבתים ונסיעות נופש לחו"ל יהיו בהישג ידם של רוב בני האדם, והדירות יתפשטו ויגדלו, אבל בקיבוצים יימשך אורח החיים הסגפני של שנות השלושים והארבעים.

אכן, צריך היה לצפות, שאם רמת החיים בכל הארץ עולה, ואם הציפיות ליותר מנעמים מתרחבות והולכות ברחוב העירוני, הקיבוץ לא יישאר לעולמים רחוק מאתו. מן הסתם פעל כאן גורם נוסף: ההתישבות העובדת התלבטה במשבר קשה של דור ההמשך שלה. הדור, שבחרו בדלות כצורת חיים הנראית להם רצויה יותר ומוסרית יותר, גילו שאין הוותרנות והמסירות לרעיון חברתי עוברות בירושה. הבנים התבוננו במה שיש לעיר להציע והחליטו לא אחת, שכיוון שגם המשימות והאתגרים השתנו וגם הנסיבות אינן עוד כפי שהיו, אולי מוטב להם להשתלב בחברה הגדולה, הרואה בהצלחה החומרית יעד יותר קוסם מאשר בצדק החברתי. צריך היה לתת לצעירים משהו מן היתרונות, שניתן להשיג בעיר: צריך היה להראות להם, שמה שדור ההורים־האידיאליסטים הקריב והשקיע, הניח בכל זאת יסוד לחיים טובים ומלאי ענין וסיפוק גם לדורות הבאים.

לא תמיד הושגה המטרה. בקצת מקומות היתה עזיבה גדולה, ולא הכל הלכו מן הקיבוץ אל העיר הישראלית: קצתם הרחיקו עד עברו השני של האוקינוס.

איזה יצר רע הוא שפיתה את הקיבוצים להיגרר אחר העיר לא רק בתחרות לרמת חיים יותר גבוהה, אלא גם בשאיפה לעשות כסף קל ומהיר על־ידי הימורי בורסה ושותפויות הרפתקניות עם אשפים פיננסיים – זאת לא נדע כנראה לעולם. יש אומרים, שבתחילת שנות השמונים היתה הארץ כולה אחוזה בולמוס של ספקולציה, שהתפשט כמגיפה וסינוור כלכלנים רציניים וגם [illegible] פיננסיים בברק מטמון של כסף, שלא צריך לעמול למענו.

אולי זה אכן ההסבר; אולי קרה גם בהתישבות העובדת מה שקרה בהרבה חברות מסחריות ובהרבה בתים במיגזור הפרטי. מה שברור, לדעתי, הוא, שההחלטה להשקיע בקרנות מפוקפקות, במניות הבנקים ובשוק הכספים האפור לא נתקבלה בדרג המשק הבודד ואסיפת חבריו, אלא בצמרת של עסקנים בגופים מרכזיים, שאין לחבר מן השורה מושג ברור על מעשיהם.

אני מניח, שהמשבר הקטסטרופלי, שבו שקועה התנועה הקיבוצית עכשיו, יש לו שורשים לא רק ברבית הקטלנית, שהביאה סקטורים משקיים גדולים אל עברי פי פחת, אלא גם (ואולי בעיקר) בשורה של החלטות־ניהול לא נבונות ולא אחראיות.

עדיין אין תמונה ברורה של היקף ההפסדים שנצברו, ועדיין לא ברור אם רק חוסר זהירות היה כאן, או אולי גם, לגבי אדם זה או אחר, אשמה יותר חמורה.

ואולי התוצאה הקשה ביותר של התנהגותם היא בעובדה, שהם מציגים עכשיו את התנועה הקיבוצית כולה כילד פרובלמטי של החברה הישראלית: לא מקור של כוח ושל השראה, אלא יצור הסמוך על שולחן הכלל, ובלי עזרה דחופה, עכשיו ואולי גם לעתיד לבוא, לא תהיה לו תקומה.

כלומר, שלושים ותשע שנים אחר כינונה ניצבת מדינת ישראל לפני השאלה אם התנועה הקיבוצית, שתרמה תרומה כה נכבדה לחידוש העצמאות היהודית, יש לה עדיין זכות קיום ויכולת־קיום בכוחות עצמה, או שאינה אלא ריחיים על צווארו של משק, העושה מאמץ נואש לרפא את חלאיו הכרוניים.

התנועה הקיבוצית איננה של המערך – אומרים לנו עכשיו. היא של כולנו, של המדינה על כל פלגיה ומפלגותיה. זה נכון רובו של הזמן. הקיבוץ איננו של המדינה כאשר הוא מתגייס למלחמת־בחירות או כאשר הוא בא להתגבר הפגנה פוליטית. ואילו באותן הזדמנויות, שבהן הוא של כולנו, מה הוא בשבילנו – מקור של כוח ושל גאוה, או נטל כלכלי, המעיק על ארץ עניה?

האם יחס ההערכה לקיבוץ ולכל מה שהוא מייצג יוצר מצב, שבו כל טעויותיו יסלחו לו והאחריות לכשלונותיו ישא כל בית ישראל?

דבר מקובל הוא ברוב ארצות העולם, שהציבור מפצה את החקלאים שלו על נזקי בצורת, על פגעי טבע ועל ירידות תלולות של מחירי התוצרת בשוק העולמי. אך האם גם פגעי ניהול גרוע כלולים באותה קטגוריה? האם מי שחי בלי חשבון ומשקיע בלי זהירות, ראוי גם הוא לתמיכת הכלל?

אין כאן תשובה קלה ומובנת מאליה. ובוודאי שאין התשובה יכולה להיות זו, שהמפלגות מבקשות לתת עתה – שיתנו את הסיוע לקיבוצים ולמושבים במתן סיוע מקביל לגורמים נוספים שנקלעו למצוקה – לעיירות הפיתוח, לישובים של יהודה ושומרון, לישיבות ולכל מי שלווה ואינו יכול לשלם. זה מוצא קל וסימטרי, אבל כל מה שקוצץ בתקציב כדי להבטיח צמיחה כלכלית לא יספיק כדי למלא את כל הצרכים האלה, הלגיטימיים כשלעצמם.

ממשלה, שאין לה בשביל חינוך, שאין לה בשביל בריאות, שאין ידה משגת לסיפוק צורכי הבטחון, שהידקה את החגורה הציבורית עד להנק, תשליך עכשיו אחרי גווה את מדיניות ההצלה הכלכלית כדי לחלץ כל מי שטעה בשיקולים הפיננסיים – בחקלאות, בבניה, בתעשיה, ובשרותים?

הציבור זכאי לדעת, שהפשרות, שבהן מבקשים להציל את הקואליציה הגדולה, עלולות לסתום את הגולל על הנסיון להציל את המשק הישראלי. הן מחזירות אותנו אל הימים, שבהם פעלה הממשלה כמערכת ביטוח, המכסה את ההפסדים של כל הרפתקן כלכלי ושל כל מהמר קל־דעת.

שנאה קדומה

לוי יצחק הירושלמי

ממשלת האחדות הלאומית הוקמה מחוסר חלופה, אך גם מתוך הנחה, ששיתוף על בסיס של שוויון בין שני הגושים הפוליטיים הגדולים ימתן את חומות השנאה בין המפלגות, יגשר מעל פני התהומות ויקרב בין קרובים ורחוקים. אף כמה מן הסופרים הבולטים שלנו, שמטעמי השקפת־עולם התנגדו במשך שנים לשותפות כזאת, נאחזו בהנחה־תקווה זו וקראו לתמוך בכינון ממשלה כזאת. הם ראו בה כמעט קרש הצלה – כדי לעצור בעד גלי־השנאה מלשטוף את הארץ ולהביאה אל סף החורבן.

היום – כמעט שנתיים וחצי אחרי – האם יש עוד למישהו ספק, או אפילו צל של ספק, כי התקווה הזאת התבדתה והתנדפה?

חומות השנאה לא נפלו, אף לא הונמכו.

מה שמתחולל סביב פרשת "פרישת החובות" לקיבוצים איננו ויכוח ללא דעה קדומה; מחלוקת זו – יסודה ותכליתה: שנאה קדומה. הרי זו דרכה של שנאה: ככל שכובשים אותה – בעת מצוקה, או מיבחן, נותנים לה דרור, או שהיא כמו פורצת מאליה.

אנשי ליכוד ישרים אומרים בגלוי: רוצים לערער על מנהיגותו של יצחק שמיר – ושולפים שדים משונים מן הבקבוק הישן. הם סבורים, כי גישה אנטי־קיבוצית תעורר התלכדות רבה יותר סביבם. ויש שמצביעים לעבר כתובת מסויימת בלי להזכיר שמות: ראו מי הם העולים על המיותרים ולאיזה מחנה (בתנועת החרות) הם שייכים...

יש בזה משהו. אבל אי־אפשר לפטור את העניין בקלות כזאת. הוא הרבה יותר חמור ומורכב. מה גם, שאנשי אותו מחנה, שהאצבעות מכוונות אליו, טוענים, כי חיים קופמן ויהושע מצא ואחרים לא פעלו ואינם פועלים בנושא זה כאנשי מחנה זה או אחר, אלא לפי הנחיות מלמעלה. הרי ח"כ קופמן הוא יו"ר סיעת הליכוד בכנסת. עובדה: כל נציגי הליכוד בוועדת הכספים, הן מחרות והן מהליברלים (שמזמן איבדו את המפלגה ואת הליבראליות), הם בחזית אחת נגד הקיבוצים.

יתר על כן, גם אחרים ממחנה "הלאומי", ובתוכם חוגים ואנשים שומרי־מצוות, ש־24 שעות ביממה נוטפת מהם "אהבת ישראל", הצטרפו אל הקרב בצהלה. אפילו המתיישבת־המתנחלת הגדולה, גב' דניאלה וייס, שירצה "נפש צפים", לא יכלה עוד לכבוש את יצרה וראתה חובה (ואולי "חובה קדושה") "לעלות" על הקיבוצים. היא אפילו חריפה ובוטה יותר בפרשת הקיבוצים מאיש "אגודת ישראל" – מפלגה שמעולם לא התיימרה ליישב התיישבות חלוצית ולהיות לה לפה – כמו יו"ר ועדת הכספים, ר' אברהם שפירא, שדאגתו נתונה ללומדי התורה, שאין להם מתחרים בתרומתם לצה"ל ולבטחון המדינה ולכיבוש השממה.

במי ובמה מדובר? מי הם הקיבוצים והקיבוצניקים, שעסקנים מן הליכוד ושות' מציגים אותם כאילו הם פושטי יד ורגל, חמסנים ועושקים, כמעט פאראזיטים ונבלות, שצריך לפשוט עורם בשווקים, ושוב מנסים להעמיד ולשסות נגדם את עיר הפיתוח?

לא נפליג אל העבר. לא נביא דברים של גדולים – כמו חיים וייצמן ומנחם אוסישקין וארתור רופין ואלברט איינשטיין ומרטין בובר והוגו ברגמן ואחרים על התרומה הציונית־אנושית העצומה של הקיבוץ והקיבוצניקים. אולי כל אלה הם "פסולים" בעיני "הלאומיים" של ימינו. אבל הם מרבים להסתמך על הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל כמעט בכל עניין. כיצד הרב קוק ראה אותם? מה היה יחסו אל הקיבוצים? הוא הוקיר את הקיבוצניקים וראה בהם כמי שעוסקים בעבודת־קודש. אבל כמה מאלה, המציגים עצמם כממשיכי דרכו, פורסים את הקיבוץ לפרוסות ורואים רק את החור שבשקל.

לא נעסוק בתפארת העבר של הקיבוצים. על הפרק – ועל שולחן הניתוחים ופשיטת העור – הקיבוצים בימינו. יותר מ־250 קיבוצים פרוסים על פני הארץ. הרבה־הרבה רבבות אנשים חיים בהם ומקיימים אותם. גם בימינו – לאחר שהועמד כמה אורות בקיבוץ – עוסקים הקיבוצניקים בעבודה ורבים מהם עובדים עבודת־כפיים. הם אינם מפקידים בידי ערבים מהשטחים את עבודת הקודש של בניין הארץ כפי שנוהגים בירושלים ובתל־אביב ובגדרה ובחדרה ובאריאל ובאלקנה. ודעו: לא רק בימי ייסוד דגניה וכינרת ועין־חרוד ולא רק בימי העלייה אל הקרקע בנגב ובגוש עציון ובערבה מילאו הקיבוצים תפקיד בטחוני מדרגה ראשונה, אלא גם הקיזו הרבה מדמם בכל מלחמות ישראל (ואז לא העמידו זה מול זה את מספר הקורבנות ואת האחוז שמהווה האוכלוסיה הקיבוצית בכלל תושבי המדינה). עד היום מהווים קיבוצים לא מעטים, ותיקים וחדשים – כתניתה, מנרה, משגב־עם, אל־רום ויהל – חוליות מרכזיות במערך־בטחון של המדינה. ומה על תרומתם הכלכלית הישירה למדינה, ביצור וביצוא?

קיבוצים שונים, לא רק מזרם אחד, נקלעו לקשיים כספיים וכמה מהם נתונים בצרה גדולה. הם אינם דורשים צדקה. הם לא הגישו תביעה למענקים ולהקצבות כמו תלמידי ישיבות וכמו ישובים שונים, שעברו על התקציב ודרשו או דורשים הגדלת המענקים הממשלתיים. בקשתם היא – לפרוש את חובותיהם עם ריבית ועם הצמדה. זאת – לאחר שנטלו על עצמם להצטמצם ולהוריד את רמת־החיים (שבמספר לא מעט של קיבוצים היא ירדה בשיעור ניכר). בקשתם היא לצורך אחד ויחיד – קיום. האם מותר להם להתקיים? או שמא צריך להחזיק בהם כבני־ערובה, אם לא לעקור אותם, רק משום שבעוונותיהם הרבים הם עומדים על קרקע של מדינת ישראל וכל מה שנמצא בתחום זה – ואפילו בבקעה ובגולן – ולא ביו"ש ובעזה אינו שייך לארץ־ישראל?

אמת, בתנועה הקיבוצית היו אנשים שעשו מעשים שלא ייעשו ובכך הסתבכו ויצרו סיבוכים קשים. הם גרמו נזקים גדולים, ולא רק כספיים. הם חטאו וחטא כבד לרעיון הקיבוצי. הם נתנו קצה חוט ל"אויבי" הקיבוץ לערוך את ה"עליהום" (ואגב, זכות היוצרים למלה "אויבי" שמורה לצחי הנגבי, ראש לשכתו של ראש־הממשלה שמיר, שבשיחה עם עיתונאי הציג את ידידי הליכוד כ"אויבים" וכמה מהם אף הציג כמעט כבוגדים, כשותפי ואנונו ואש"ף ולא מילא את חובתו "הלאומית", כעובד־מדינה, עד שהביע שמחה על כך שרמטכ"ל לשעבר "מגור").

מפריע לי מאוד, שאותם אנשים, שיש חלק נכבד במשבר, שלתוכו נקלעה התנועה הקיבוצית, לא לקחו על עצמם אחריות ולא הוקעו על־ידי התנועה הקיבוצית. גם עסקנים בתנועה הקיבוצית צריכים לשלם מחיר על כשלון והכשלה. אבל אם אחרים חטאו – על כל התנועה הקיבוצית המפוארת (כן, מפוארת גם היום) נקצוף?

כאשר שוטפים את התנועה הקיבוצית בגלי־שנאה ורודפים אותה תוך התעלמות זדונית מתרומתה ההיסטורית והעכשווית – אני מעדיף להיות עם הנרדפים.

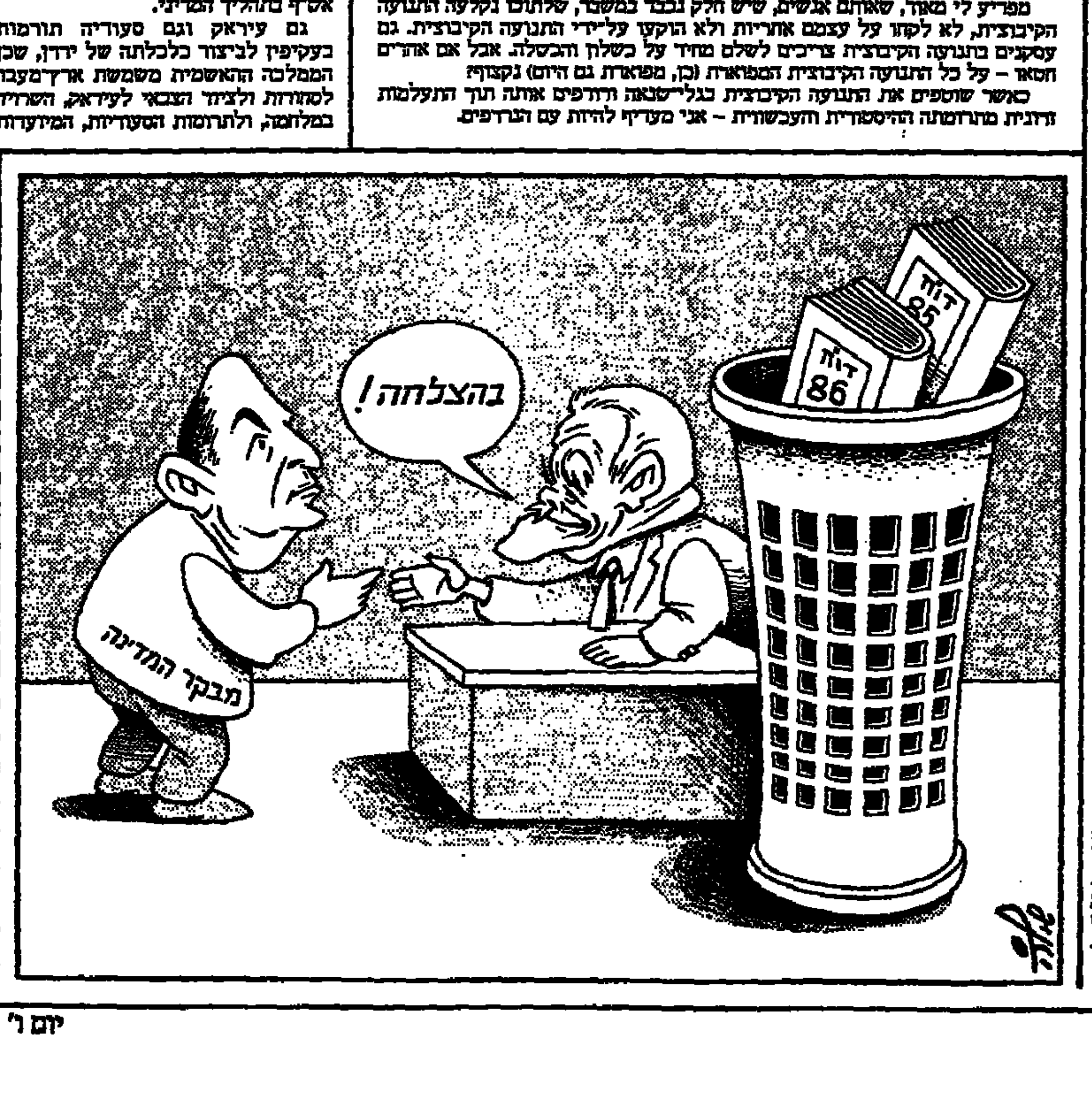

ההימור של חוסיין

משה ז"ק

לא הרחק מן המקום, שבו נופש עתה שמעון פרס, נהג לפני עשר שנים ומעלה לנחות מסוקו של המלך חוסיין. נוסעיו המכובדים היו מחליפים מסוק וטסים צפונה, במסוק ישראלי למרכז הארץ. בדרך זו הראו לחוסיין באחד הלילות את ירושלים מן האוויר.

לימים נספה הסיים, שהיה איש סודו של המלך, עד כי נהג לשתף אותו בישיבות עם הישראלים. הוא נהרג בתאונת־מסוק בתוך ירדן, כשהטיס את המלכה עאליה, רעית חוסיין, שאף היא נספתה. המלך נעצב אל לבו והחל להאשים את עצמו, כאילו הוא אחראי למותם.

סיפר לי דיפלומט אמריקני, שביקר בירדן והוזמן לארמון לתה של אחר־הצהרים. המלך דיבר על מות רעייתו, ולפתע נאנח ואמר: אולי רבצה קללה על המסוק, על ששטתי בו מערבה. תשתתק.

הוסיף הדיפלומט האמריקני: בצערו ניסה המלך לתלות את קולר האסון בפגישות עם הישראלים, אך לא נקפו חודשים רבים ושוב קיבלנו בוושינגטון דו"חות מירושלים ומרבת־עמון על פגישה נוספת בין המלך והישראלים.

נזכרתי בסיפורו של הדיפלומט האמריקני לרגל הדיון, שנערך השבוע בממשלה, בשאלת המשך המו"מ עם ירדן. דיון זה הושתת על הנחה, שהכרזותיו של חוסיין, כי בלעדי ועידה בינלאומית לא יוכל לנהל מו"מ עם ישראל, משקפות את דעתו המוצקה. ולא היא. נוח לו למצוא מחסה בסבך המסובך והמסבך של הוועידה, כדי לא להיקלע למצב, שבו יצטרך להכריע בנושאים מדיניים. הוא מעדיף להמשיך ב"משחק המרובע", שהוא משחק זה שלושים שנה בין מעצמה גדולה, מדינה ערבית גדולה, הפלשתינים וישראל, ובדרך זו מבטיח את שיווי־המשקל העדין הדרוש להישרדותו.

לכן, לאחר שפרס הושף, כי הגיע להסכמה עם חוסיין על עשר נקודות לכינוסה של ועידה בינלאומית, מיהר מלך ירדן לשמור את האיזון על־ידי הזמנתו המיידית של אבו־ג'יהאד, עוזרו של ערפאת, לרבת־עמון, חצי שנה לאחר גירושו מבירת ירדן.

הודות לשיווי־המשקל, שחוסיין שומר עליו בקפדנות, הוא נהנה מכל העולמות.

- הוא נהנה מהגנתה המרתיעה של ישראל מפני התנכלויות שכנותיה בירדן. הוא יכול, איפוא, למלא בשקט את בקעת הירדן ביריעות פלאסטיק להגנת הירקות, ולא להשקיע בביצורים.
- בעת ובעונה אחת הוא יכול לקבל תמיכה כספית מארצות ערב כמדינת־עימות עם ישראל.
- הוא מסתייע בישראל בביצוע תוכנית החומש הכלכלית ביו"ש.
- ובעת ובעונה אחת הוא שותף עם אש"ף בחלוקת כספי "קרן בגדאד" לערביי השטחים.
- הוא מקבל נשק ומענקים מארה"ב.
- ובעת ובעונה אחת זוכה לחיזורים נמרצים מצד ברית־המועצות.
- הוא מתאם עמדות עם אסד, נשיא סוריה, נגד ערפאת.
- ובעת ובעונה אחת מנהל שיחות עם מובארק, יריבו של אסד, על אופן שיתוף אש"ף בתהליך המדיני.

גם עיראק וגם סעודיה תורמות בעקיפין לביצור כלכלתה של ירדן, שכן הממלכה ההאשמית משמשת ארץ־מעבר לסחורות ולציוד הצבאי לעיראק, השרויה במלחמה, ולתרומות הסעודיות, המיועדות לשטחים, דרך "קרן בגדאד", שירדן ואש"ף ממונים על חלוקתו.

ירדן נהנית מכל העולמות וחוסיין זקוק לוועידה הבינלאומית כמו "חור בראש". עוד קודם להתכנסותה של הוועידה יידרש מלך ירדן להכריע מי ייצג את הפלשתינים. בעת החלפת טיוטות על הסכם עשר הנקודות אפשר להתחמק מהכרעה. אך בזירת מועמדים אי־אפשר להסות במליצות.

ההכרעה בעניין הנציגות הפלשתינית תהיה כואבת לישראל, ולא פחות מזה לחוסיין. מזכיר האו"ם, שעל־פי "עשר הנקודות" יזמן את הוועידה, לא יוכל שלא לשתף את אש"ף כ"נציג הלגיטימי הבלעדי" של העם הפלשתיני. הוא יהיה אנוס לקבל את המרות של עצרת או"ם, שבשמה הוא פועל, ולא את הסכם "עשר הנקודות" של ישראל, ירדן ומצרים, שיקבעו את ההרכב.

ייתכן, שמנהלי המו"מ מצד ישראל אינם רוצים לדעת סוד זה, אך חוסיין מבין, שברגע שתהליך זה של "עשר הנקודות" ייכנס להילוך גבוה, הוא עלול להפסיד שנית. בראשונה, לפני עשרים שנה, הוא איבד את השליטה המוחשית על יו"ש, ואילו בפעם השניה הוא עלול לאבד אף את זכות־הטיעון על חבלי ארץ אלה.

לא טחו עיני חוסיין מלהבחין בסכנות הטמונות במהלך מדיני זה. אף־על־פי־כן הוא מהמר עליו, לא משום שהוא מאמין בהצלחתו, אלא מתוך תקווה שייכשל. ליתר דיוק: הוא מעריך, שניגודי האינטרסים בין המעצמות, בתוך העולם הערבי, בין אש"ף למדינות ערב ובין ישראל לאש"ף, הם כה חריפים, עד כי יחסמו את הדרך לוועידה בינלאומית. חוסיין חושש ללכת לבדו למו"מ פומבי עם ישראל. הוא מפחד מתגובת אסד. לכן הוא רוצה בליווי של אסד, ואילו נשיא סוריה מתנגד עקרונית לכל מו"מ עם ישראל. לכל היותר הוא מוכן להסכים לוועידה בינלאומית, שבה יכפו המעצמות את רצונן על ישראל. זוהי נוסחה, שישראל דוחה על הסף, ומשום כך מובטח קפאון, שבו בעצם מעוניינת ירדן. שכן היא חוששת, שכל טלטלה גדולה במערך הכוחות באיזור תערער את שיווי המשקל הקיים, שעליו מושתת סוד ההישרדות של חוסיין.

אף תוכנית החומש הירדנית ליו"ש נועדה בראש ובראשונה לשמור על האיזון הדמוגרפי בתוך ירדן. חוסיין ואנשיו חששו מפני נדידה של פלשתינים מיו"ש למזרח הירדן, שעלולים ברבות הימים להביא להשתלטות פלשתינית על הממלכה. חששו זה של חוסיין התעצם מן הקולות שקלט מישראל, ושלא היה רגיל אליהם בעבר, בדבר זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינים. מכאן הגיע למסקנה, שיש לבלום את נדידת הפלשתינים לגדה המזרחית, על מנת שלא להותיר פיתוי לפתרון מדיני של ירדן כמולדת לפלשתינים. רעיון זה מונח ביסוד תוכנית־החומש הירדנית, שבעקיפין נהנית מסיוע ישראלי.

אי־יכולתו להתמודד עכשיו עם הבעיה הפלשתינית דוחף את חוסיין להעדיף באורח בלתי־מוצהר את המצב הקיים, שבו אין הוא נדרש לבטל את טענתו לשטחים שאיבד במלחמת ששת־הימים. לכן הוא ניצב בראש התובעים ועידה בינלאומית, לא כדי לקדם הסדרים, אלא כדי להביא את המו"מ הפומבי למחסום, שבו תצטרך ישראל לחזור לדרך הדו־שיח השקט עם חוסיין, שאומנם בעבר לא עקר הרים, אבל יישר הרבה הדורים.

ברם, יש מי שאינו שועה לאבני־הנגף, שחוסיין ערם על דרכה של הוועידה הבינלאומית, שהוא תובע בפומבי ומבקש למנעה כאחת. יש מי שאץ לגייס מנופים ודחפורים כדי לסלק מהדרך את המחסומים שירדן הציבה, עד כי מתעורר בלב חוסיין החשש, שמא הישראלים שהוא הכיר מתחילים לנסות ל"אופציה הפלשתינית" ונוטשים לאיטם את "האופציה הירדנית".

חוסיין הימר על המהלך הקשה וסמך על הישראלים שיצילו אותו, כשם שהגנו עליו למעשה בכל שנות שלטונו, פרט לאותו 5 ביוני, כאשר סירב לשמוע בעצתם.

מלך ירדן ראה את ישראל חזקה והתרשם מהתיחכום במהלכיה, והנה הוא עומד ומשתאה מה קרה לישראלים? האומנם יוכלו לפתור את כל בעיותיהם, את הקשרים הדיפלומטיים עם הסובייטים ועם סין־העממית, את העליה מבריה"מ, את בליעת אש"ף, וכל זאת בתמורה למתן רשות לבריה"מ להשתתף בטקס של פתיחת ועידה בינלאומית, שלאחריה ינהלו ישראל, ירדן והפלשתינים מו"מ, שהסובייטים לא ישותפו בו?

חוסיין אינו משלה את עצמו. הוא יודע, שבריה"מ לא תסכים לתת חסות לוועידה שלא תשתתף בה בשיתוף מלא. ארה"ב לא תתן לבריה"מ להרחיב את השפעתה באיזור באמצעות ועידה. סוריה לא תסכים לוועידה, שתיתן גושפנקה לירדן ולפלשתינים לנהל מו"מ עם ישראל.

לכן, בטוח חוסיין שהוועידה לא תתכנס. אף־על־פי־כן, הוא שומר על הקשר עם ישראל, כדי שבמו"מ המקביל עם מצרים לא ימעדו הישראלים ולא יגיעו למהפך פלשתיני בתפיסתם. שכן אז יישמט הבסיס מתחת למדיניותה המסורתית של ירדן.

הבגרות של
עשיתי בטכני

ספרות • אמנות • ביקורת

יצחק גורמזאנו – גורן עם צאת ספרו „בלאנש":

„אי־אפשר לכתוב על החוויה הדקאדנטית והייצרית של אלכסנדריה – ולסתום את הפה"

ענת לויט

ב„קיץ אלכסנדרוני" היתה בלאנש דמות שולית. מדוע הפכת את ה„סאב סאבאלי" המזרחית הזו לגיבורת הרומן החדש שלך „בלאנש"? באיזו מידה, אם בכלל, ניתן לראות את „בלאנש" בהמשך ל„קיץ אלכסנדרוני"?

אני מפרש המשך, לא במובן הכרונולוגי. כשכתבתי את „קיץ אלכסנדרוני" הבטחתי לעצמי לכתוב טרילוגיה על אלכסנדריה, אך לי אפילו קווינטט. אני לא יודע אם אעמוד בהבטחה. לא ידעתי אז, שהדמויות הראשיות של „בלאנש" יהיו רפאל ובלאנש: ודאי לא, שבלאנש תיקח בכורה מסויימת על פני רפאל. הסיבה שבלאנש הפכה לדמות הדומיננטית ברומן „בלאנש" קשורה בילדות שלי, כאן, בארץ. כשלמדתי בבית־ספר תיכון התחלתי לכתוב ספר בשם „נפיל". זו היתה תקופה שבה הרביתי לעסוק בתורה של ניטשה, בשאלות השכל והרגש, בשאלת האינדיווידואליות. הנפיל היה אמור להיות נביא האינדיווידואליות. השאלות האלה נבעו כנראה מאותו קונפליקט פנימי וחיצוני שהייתי נתון בו כילד מהגר. מצד אחד באתי מהגולה, כך שהייתי די גלותי במובן זה שהייתי מאוד מעונב. ילד תפנוקים. מצד שני התגלגלתי אל תוך הבוץ של המעברה, שאליה העתקנו את דפוסי החיים האלכסנדרוניים, המאוד סאלוניים. אגב, זה גם מה שהציל אותנו. לכן אולי יהודי מצרים שעלו לארץ, ברובם לא היו ממורמקים. בית־הספר העממי שבו למדתי היה של מהגרים. ההתמודדות היתה שונה מזו שבתיכון. בתיכון היו הרבה צברים, שהיו שונים מהצברים של היום. היו בהם שרידים של פלמחניקיות. אולי הגרילים של הכאפיה בשארו. היתה גישה, שלהיות משכיל זה לא פירמה. פירמה זה להיות עם החבר'ה. היתה גישה מאוד עדרית. אם למישהו לא התחשק ללכת עם העדר, הופעל עליו לחץ חברתי.

יצחק גורמזאנו – גורן

אצלי יצר הלחץ הזה, התנגדות מאוד מורכבת. משהו בתוכי אמר לי: תשמור על הזהות שלך. אבל איפה הגבול בין להיטמע ולהפוך העתק־סמס של צבר, לבין להיות מה שאתה? רק בגיל מבוגר מצאתי איזון כלשהו, שלווה נפשית מסויימת. בלאנש ורפאל מייצגים את הקונפליקט ההוא. בלאנש – את מי שחושב שבאמצעות השכל, באמצעות העמידה החזיתית מול החברה, מול העולם, אפשר לנצח. היא זו שאומרת: פגלשים מיתולוגיה. רומאנטיקה בתחת. במשך השנים לומדים עד כמה האינטואיציה הכי פרימיטיבית יכולה לשים את השכל הכי גדול בכיס הקטן. אבל כשהתחלתי לכתוב את „בלאנש" לא ידעתי, שאני הולך לכתוב על הקונפליקט בין השכל לרגש, שאני כותב על רומאנטיקן מוצהר – רפאל, שתולם על הדברים הגדולים ונדפק בדברים הקטנים. בדיעבד, הפיכת שתי הדמויות הללו לגיבורים של הרומאן נראית לי נכונה. דבר נוסף – הקונפליקט הזה שאני מדבר עליו, הוא הקונפליקט המרכזי בארץ הזאת: בין השכלתנות הצברית לבין הרגשנות הגלותית, המוגזמת אולי.

ב„קיץ אלכסנדרוני" אני מוצאת הצהרת אהבה מפורשת שלך לעיר אלכסנדריה, שהיא אולי הגיבורה בה"א הידיעה של שני הרומאנים. „משהו רקוב – רקוב ממש – בממלכת אלכסנדריה," אתה כותב בהסבר לאהבתך. מדוע באמת אתה שבוי בליבך בקסמי הריקבון הזה, המדבלבים ב„בלאנש" אף יותר מאשר ב„קיץ אלכסנדרוני"?

באלכסנדריה היה משהו מאוד דקאדנטי. אבל לא במובן של פופאי ולא במובן של פאריס, אלא במובן הרבה יותר נאיווי. אני יכול לדמות את אלכסנדריה לילדה זונה, שמתאפרת כמבוגרת, אלא שמשהו מהאיוורות הילדותית שלה בכל זאת פורץ החוצה. אלכסנדריה היא בעצם צירוף של זונה ילדה וזונה זקנה, שאולי גם בה יש משהו פאתטי, לא היעילות המקצועית הבוטה שיש בזונה ממש. דבר נוסף, כל אחד, באופן טבעי, מתגעגע לילדות שלו. מי שהיתה לו ילדות מאושרת יחסית, רוצה באופן הכי טבעי להדות אורח נטה ללכת במחוזות הילדות האלה. אני זוכר אלכסנדריה של קיבע או של חורף מאד קשה. אני זוכר אותה בדראבכיות, בבגדים, בחריפות. אני גם חושב שמעבר לעניין האישי שלי בעיר, יש באלכסנדריה משהו מאד קסם. מצד אחד היה בה הקסם של המזרח. מצד שני היה בה הקסם של המערב. היא היתה עיר קוסמופוליטית. לאנשי אלכסנדריה לא היה צורך לנסוע אפילו לקהיר. אלכסנדריה היתה מרכז העולם, אבל לא במובן הפרובינציאלי, כמו ירושלים. זה היה בעצם מקום שכולם נפגשו בו – כמו בבית־קפה.

ימי „בלאנש" הם שנות הארבעים. באלכסנדריה – המודעות לרעיון הציוני שואפת לאפס, כשעל הגיבורים בעלי המודעות המסויימת אתה מלעיג במידת מה. יחד עם זאת אתה כותב בהערכה מרובה – „יש שאני תמה איך הצליחה העיר המופלאה הזאת לגדל דור של יהודים שטבלו פיהם מנעורת מעקת הזהות, יהודים החיים את חיי היום־יום שלהם בלי התודעה של אלפי שנות גלות, כמותי יהודים גויים".

אצל כל היהודים שהכרתי, מלבד אלה של אלכסנדריה, אפילו אצל יהודי אמריקה, זיהיתי גוון מסויים של עצבות. יכול להיות שהיה משהו באלכסנדריה, משהו בקלילות של העיר, שבגללו, באופן יחסי, היהודים לא סבלו. בילדותי, מפעם לפעם הייתי שומע את המלה „זיונים", אבל לא הכרתי אף ציוני, הכרתי הרבה אנשים. מבצע „סוזנה" בשנת 54, שבמהלכו נאסרו ונתלו יהודים במצרים, חשף את התשתית הציונית האינפנטילית שהיתה שם. דבר נוסף, חשוב, שצר לי לאומר: אני מקווה ומאמין ש„קיץ אלכסנדרוני" ו„בלאנש" הם ספרים ישראליים, עבריים. אני חושב, שאני כותב על ההוויה שלנו כאן והר. בלי להשוות אחד לאחד, נדמה לי שהתא הציוני באלכסנדריה הוא משל להרבה תאים אידיאולוגיים שיש לנו גם בארץ. כשרפאל שב לאלכסנדריה מביקור בארץ ישראל, הוא מחליט לפרק את התא הציוני, שהוא עומד בראשו. זאת היתה ההחלטה הנבונה ביותר שלו.

עד כדי כך העיר הזאת היתה מנותקת ממגדאגריה העולם, שאפילו מדי הים־ס. יכלו ליהפך בה להתפרשות עליזה, תמורה בשלכות ובקפירה, בזו שעמה עליו בד גבי ציו, לשמחת כל חבריו היהודים? גם אתה עצמך שואל – „האם העדר גמור של תודעה היסטורית ופוליטית היה כאן? או ברירה? או אבימות של יהדותית?"

רווקא אירוע כזה, אילו לא קרה במציאות, לא הייתי ממציא. זה העניין של „יהודים גויים". לסבתא שלי היו שלוש דרגות של יופי: „אתה יפה כמו תורכי", „אתה יפה כמו גרמני", „אתה יפה כמו אנגלי". היתה מין הערצה מסורית לכל דבר אירופי. גישה לבאנטינית מצויה. השואה היתה אירוע מאד לא ברור. זה שאפילו הגרמנים נעצרו רק מאה קילומטר מאלכסנדריה, משנה הכל. ברור, שאילו נכנסו הגרמנים לעיר, היה הכל משתנה. אני למדתי היסטוריה צרפתית, כהיסטוריה שלי. למדתי איך האבירים הנועזים שלנו יוצאים לגאול את קבר המשיח. על שחיטות עשרות אלפי יהודים בדרך, בכלל לא ידעתי. דבר נוסף, היינו מאד מושפעים מהסרטים – אמריקאיים, צרפתיים ואנגליים. תחשבי על האמפרי בוגארט ו„קזבלאנקה", על „גשר ווטרלו", על „גילדה", שנות הארבעים בהוליווד. הגישה אל החיים היתה מאד קלנועית. התחפושת של קצין הים־ס. היתה כמו כל תחפושת. אני גם חושב, שעד היום היהודים אוהבים לשחק נאצים. תראי את ההצגה „גטו". הבעיה של האלכסנדרונים אולי לא היתה באי־ידיעת העובדות, אלא בזה שלא התייחסו לחיים כאל סמל. הנאצים הב־ניסו את עניין המלחמות ההרג ההמוני לעולם מיתולוגי, עולם בלתי־נתפס של ומדרמים. אז את המשל הזה, אנשי אלכסנדריה לא תפסו. דבר נוסף – בשלהי שנות הארבעים לא היתה עדיין תודעה כזו לשואה כמו היום. גם אמצעי התקשורת לא היו כמו היום. הקונפליקט היהודי־ערבי בארץ, שהיה אז בעיצומו, כמעט ולא בא לידי ביטוי בכלי התקשורת של מצרים. אז זה לא יותר חריף?

לאור כל הידוע על נשות המזרח הקונפורמיות, המקיימות התנהגות של „כבודה של בת מלך פנימה", בלאנש היא הפתעה במידת מה, שבירה של מיתוס או של סטריאוטיפ, שחורזה מודרנית, שאינה כובשת גבריה במישרי אלף לילה ולילה, כי אם בכ־במני גופה.

את לא צריכה להשוות את החברה היהודית באלכסנדריה לחברה מזרחית מצויה, אלא יותר לחברה ויקטוריאנית. בלאנש הפכה למדינה רק ברגע שאמרה: „אני אדון לגורפי ושיקפצו לי כולם". היא לא היתה חריגה בהתבוזזויות שלה. אין שום קשר בין צורת החיים של הערבים באלכסנדריה לבין זו של היהודים והאירופיים. אנחנו חיינו בתוך בועה. לכן גם לא ידענו מה קורה מתחת לאף שלנו. בלאנש חריגה רק בצירוף של יצריות וההחלטה להת ליצריות זו לסתוף אותה.

ההאורים הארוטים הם יסוד מוסד בשני הרומאנים שלך. ב„בלאנש" אתה גם „מתירך" את „התופשי" שנמלת לך בתיאור פרטני של אברי גוף ומעשי אהבה ויזמה למיניהם, כאשר אתה מציין כי הארוטיקה היא היא אלכסנדריה המבורה „ים, להיים, לקלה הראש."

בכתב היד של „בלאנש", לפני שערך אותו אמציה פורת, היתה עוד יותר ארוטיקה. במה מיתנתי? בבוטות. גם אני גדלתי על דוגריות, על העניין של לקרוא לחור שחור, חור שחור. משולש הקסמים הרומאנסי, כפי שאני קרא לו ב„בלאנש". אני חושב, שארוטיקה היא דבר מאוד יפה, מאוד מורכב ומתוק. אלכסנדריה היתה ספוגה בארוטיקה, אבל כל הזמן ניסתה להסוות אותה. אי־אפשר לכתוב על החוויה הדקאדנטית, היצרית, של אלכסנדריה, ולסתום את הפה – להיות כפרתם. אני חושב שצריך לצמצם כמה שיותר את הפער בין זיוני המציאות לזיוני הספרות. לא מקובל עלי, שאת מה שאפשר לעשות, אי אפשר להגיד. השאלה היא רק איך אומרים.

יצחק גורמזאנו – גורן נולד בשנת 1941 באלכסנדריה. בחורף 1951, חודשים ספורים לפני מהפכת הקצינים, עלה עם הוריו לארץ. שימש עורך תוכניות ועוזר מנהל מדור הדרמה בקול ישראל. מחזהו „הבשורה על־פי מידורוס" (1966) זיכה אותו בפרס המועצה לתרבות ולאמנות. ספריו כוללים את „קיץ אלכסנדרוני" („עם עובד", ספריה לעם, 1978), הרומאן „משה־מוריס־זמוסא", הקשור בתוכנו ובדמויותיו לספר „בלאנש" („עם עובד", ספריה לעם).

ישראל אלירז

שני שירי תאנה

*

לקראת בקר קרבה התאנה
אל החלום. האפתים מתרמלים

לקפס את האויר כאלו
לא היו גופים כלל,

על לחי הדלת עד אמצע הקיר.
זבוב עושה דרכו דרומה.

משתנות בתוך עצמן ומשנות
גם את המביט בהן –

העפר, ליד סנדלי היבשים,
מעלה פרחים חד־פעמיים

קורה מה ביני
לבין העץ לעצמי

צפרים נולדות מתוך הקשב
הולכות באות בלי

מתחשק לשאול:
במה העניין?

התאנה

התאנה צומחת כאן בדיוק רב בכל האפשר
כאלו כבר צמחה כלה בפעם אחרת
זה טבע יפיו של העץ הצומח בבטחון פשוט שאין למעלה ממנו
והוא גדול לאין־שעור יותר מבטחוני שלי
המביט בו בבין־ערבים זה ואוכל מפריו המתוק
שמתוק ממנו רק דבש המחשבה על אינסופיות
כל נסיונותיו לשוב ולעבר פה ולצמח אותה
צמיחה אותה קלפה עוד קלפה
אש בתוך אש לא תכבה

השיר הראשון פורסם בספר „דרך בית לחמי" (ספריית פועלים, 1980), שיוחס למשורר עיוור בשם נורי מהוא אברהים ותורגמו לעברית – לישראל אלירז. לאחרונה גילה משה זינגר, שהמשורר אינו אלא ישראל אלירז עצמו, שבשבוע זה פורסם גם את „רד פתגמי" (ספ' פועלים, 1984).
השיר השני הוא מתוך ספר „סוליי", העתיד לראות אור בקרוב בהוצאת הרצאה.

במדבר הזמן

עדינה מור־חיים – שליט

נעים עריידי / **חזרתי אל הכפר** / עם־עובד / 1986 / 52 עמ'

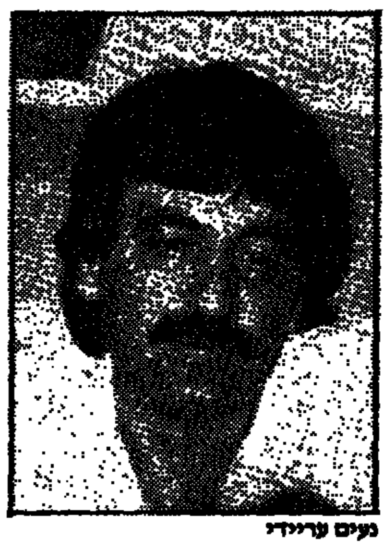
נעים עריידי

מידה של ביקורת השוקלת ערכיה מגירות־מגירות: זה „משורר האהבה" וזה „משורר הכפר", הלה „משורר הזירות" וזה „משורר גולה", מידה פגומה היא, שהרי לא הנושא לבדו קבע את השירה. ככל שנברקים בשיר סמלי הלשון, הצורה, הריתמוס, מתפשט הנושא מכלליותו ומתוכו נשמע קולו של משורר אשר בצלול מאוד, מאז פגשנו אותו לראשונה בקובץ שיריו „איך אפשר לאהוב" (תל־אביב, עקד, 1972, 46 עמ'). הצטללותו ביציקת ברידותו תיכורו של האדם המודרני בסמלי לשון המשלבים ישן וחדש עד כדי יצירת שפה שירית חדשה מחד, ובהידוד גישתו האירבית בחריזה מעניינת בתפיסתה הבאיל־פשטנית, מאידך.

כבר בשיר הראשון („חזרתי אל הכפר", עמ' 7), ניכרת הצטללות זו: „...חזרתי אל הכפר / כו הייתי בגלגולי הקודם / שורש מני ריבוא הגפנים / ...עד שבאה הרוח הזאת / ותהפכני רחוק ותחזירני / בגלגולי כמתעד בתשובה". תחילה, שורש הדברים שהצמיח במשורר שירה היה בטבע, בנופים ב„זעתר השכם". עתה נכתבים הדברים מתוך רוח נביא שרואה את המשורר לגלגול משוכלל של חוזר בתשובה – מפוים, משלים, מרכין ראש, יודע שלא יוכל לשנות הרבה.

שני סמלי הלשון, „עד שבאה הרוח הזאת" וכדומה – המעלים קונוטציות מהיטלטלותו של יונה בין חזון לקיום טרום־מודע לשליחותו, ושל „חוזר בתשובה" המעלים אסוציאציות עדכניות על הזוי הדתי בארץ – לקוחים מעולם הרוח היהודי, משתי תקופות הרחוקות זו מזו כשנות אור. אנאכרוניזם לשוני זה מדגיש את הפערים בתחושת הזמן אצל המשורר ומעמיד בסימן שאלה את היציבות המוסכמת מראש שבתפיסת הרצף ההיסטורי־היהודי. פערים אלה נותנים ביטוי למקומו כיחיד וכמייצג קבוצה אתנית הנובעת לא־נוגעת בהיסטוריה של העם היהודי.

מתוך החיפוש אחר אחיזה של קבע בתוך המדבר הריק, שפסיעות אדם נמחות בו בסופות־חול קפריזיות אך גורליות, וקולות אנוש הופכים להד, מנסה המשורר להיאחז בנקודות היסטוריות, תרבותיות, לשוניות. אלה אמורות לייצב שבירי רגעים של אשלית קיום רצוף כלשהו שבאי־קיומו נולד האדם המודרני; שארצו השיר, המחשבה, העיון. שהרי אין המדבר המקום שבו נולדו כל התרבויות, אלא המקום שאליו הן נשאבות, והוא נותר כרעיון ועיכוי הקלכיות של האדם המודרני. ווידוי־ראייה זו כה מחדדת את תחושת ניכורו של האדם המודרני, עד כי היא משאירה אותו עירום ועריה, לולא ההתכסות במה שנקרא תרבות, לאום, עם.

בצד תלישות מתחכמת זו מתגלית דמות של משורר נאיבי, שאינו מנסה להכתיב, אלא מתרשם, מרמז. זו באה לביטוי בחרוז פשוט, אך מחושב, בהקשרים בין השורות החרוזות:

„כה אמר לי הקול / קום לך אל המדבר הגדול / שם השלכת על־ידי אביך / אברהם / לא היה העקוב למישור / ולא צחק ולא זעם / הו אברהם / אם לא שמעתי, שמע האל / את ישמעאל / שלא דיבר / גם לא נדם / הו אברהם". (עמ' 9)

כל הקורא, או השומע, את השיר יבחין: הקול – גדול, עקב – מישור, צחק – זעם/ נדם בגויים על צלילים חלשים. הד הסיומת ל' מרכבות ויוצרות תחושה של הד האובד בשמי המדבר בגלגול של לא צחק ולא זעם. המלה החוזרת־חוזרת – אברהם – המפריזה ביניהם דווקא בפשטות בחירת החזרה, יוצרת שוי משקל מוזיקלי, בהפיכתו את ההד לנדאיים, כבד, משתלם. ניגוד זה בין הצלילים מחליש את קול האלוהים הכל־יכול ומחזק את נוכחותו של אברהם, גם בקדושת „הה". אלה מנחים להבנה הרב־משמעית של השירה: לא מי שהרעים בקולו אחראי למעשה ההד שלכה למדבר, אלא מי שלא הפעיל את שיקולו האנושי. כדוגמת הרוח זה ישנן דוגמאות רבות, המתחוות כמחוקקות את החלש ומחלישות את החזק. כל זה מאפשר כזן נאיבי, לא מקלל ולא מברך, המחליש את הרב־משמעותה של עמדה כלשהי ומעלה את השאלה הערכית בשיר לכדי שאלה פילוסופית: האם יכול בר־אנוש לשנות גזירה אלוה, או כל גזירה אחרת, ושמא משתמש הוא בה כדי לממש את רצונו היום – האם ניתן לתקן עיוות זה? האם אין כאן מקום למחשבה?

וכך, אגב נסיון להיאחז באיזה־שהוא צדק היסטורי, בשיבוי זהות הראייה המקובלת, ישנן קפיצות להזה ולבדיקתו מנקודת־ראות סוציולוגית („שיר הלל להר לבנון" עמ' 17), או מנקודת־ראות רומנטית של התנסויות תפוחות באהבות זמניות וברצון להבנך לאהבה אחת („כל הנשים" עמ' 16). אלה הן החוליות החלשות בספר. בשמעת פשרה, דקדוציה לשמה, בלבול בין הזה להזות, להוציא שיר אחד יפהפה („על המאי" עמ' 25) המקפל בתוכו את תודעתו האישית הקיבוצית. שיר זה יוצר מארג מעניין של רגשת אשם על חטא המבפר מלכתחילה, משום שאין לקידמו תחליף אחר, אלא לשורד ולקבל את המציאות, לקבל את המציאות ולשורה.

נג'יב מחפוז חוזר לחדשות

שפי גבאי

עתונאים ערביים נזכרו באחרונה בסופר הראשון במעלה בעולם הערבי, נג'יב מחפוז, שמלאו לו שבעים וחמש הוא משדרים לפתח ביתו בקהיר. מחפוז העשיר את הספרות הערבית בעת החדשה ביצירות הלקוחות מהמציאות האבורית של היומיום, מהווייתם של החיים בשולי החיים.

כהרגלו, מקבל מחפוז בזהירות רבה את נציגי התקשורת, בכללם אלה הבאים אליו מארצות ערביות שהטילו עליו חרם בעוון תמיכתו בחוזה השלום עם ישראל. אמנם, הכל חוזרים על אותה שאלה, האם שינה את טעמו נוכח התפתחויות שהתחוללו במזרח התיכון אחרי רצח הנשיא אנואר סאדאת. הזעקות למלחמת מצווה נגד ישראל חלפו לבלי שוב, גורס מחפוז בתשובותיו, משום שבעייתו המרכזית של העולם הערבי היא אספקת מזון למיליוני התינוקות הנולדים בכל שנה. במצרים לבדה מתוספים בכל שנה יותר מ־800 אלף פיות של „יצורי הבריאה", כפי שמגדירם מחפוז, כאלה הדורשים להתקיים אפילו מפת לחם יבשה. כל עוד משמשות יצירותיו נושא ללימוד ולמחקר במעט בכל העולם, אין מחפוז נבהל מהחרם הערבי. לא מעט מסיפוריו המרטיטים, הלקוחים מחיי התא המשפחתי של סימטאות העיר העתיקה של קהיר, המחזו כהצגות תיאטרון, שמשכו את ההמונים הערביים, או שהוסרטו לקולנוע. מאות ספריו הרגשניים והביקורתיים עדיין גודשים את מדפי חנויות הספרים וחלק לא מבוטל מהם אף תורגם לשפות רבות בעולם. מדורים ספרותיים בעתוני המזרח והמערב הכתירו אותו בימים אלה ל„מלך הסיפור הערבי". הביקורת המוטחת עליו בעתונות הערבית בכל פעם שעתון ישראלי מרעיף עליו שבחים, או שהוא נפגש ברבים עם חוקר או סופר ישראלי, אינה מבהילה אותו. הוא מעיד על עצמו, שאינו אוהב שבחים ותארי כבוד. החודש דחה כמה הצעות של אוניברסיטאות במצרים להעניק לו תואר דוקטור לשם כבוד.

מחפוז דבק לא רק בעקרונותיו, אלא גם בהרגליו משכבר הימים. הוא קם בחמש ויוצא לצעדה ספורטיבית ארוכה לאורך הנילוס. בבית הקפה „עלי באבא" הוא מעיין בעתוני הבוקר על כוס קפה ושב לביתו. רק ביום חמישי בשבוע הוא מתיישב במשרדו שבבניין היומון „אל־אהראם" ובאותו ערב הולך למפגש חברים בני דורו בקזינו „קצר אל־ניל" שבלב קהיר. בחודש ספטמבר הוא נוהג להיעלם מהמון הקהירי, עוקר לשלושים יום לאלכסנדריה הסתווית, משתעשע בימה גבה הגלים, חוזר לחורף בביתו ושוקד על כתיבת רומאן חדש, שרואה אור בראשית אפריל. מחפוז מציג עצמו כאיש השופט והצדק החברתי, אף אינו חבר במפלגה כלשהי, אף כי הוא תומך במפלגה הסוציאליסטית־הדמוקרטית, המפלגה השלטת. „בכן שוכיתי להתפרסם במהלך כל 50 שנות היצירה שלי, אבל נוכח הבורות בעולם הערבי, מספרם של אלה המכירים את הסופרים והוגי הדעות מוגבל מאוד," אומר מחפוז. „עם זאת אני מודה, כי התיאטרון, הטלוויזיה והקולנוע מקרבים אותנו גם אל אלה שלא שמעו עלינו מעולם, אלה שאינם יודעים קרוא וכתוב."

מחפוז דוחה את הדעה הרווחת לאחרונה בחוגים ספרותיים ערביים, שאין היום בעולם הערבי סופרים כמוהו וכבני־דורו, המסוגלים לרתק אל יצירותיהם את ההמונים. „קראתי את הטענות האלה, אבל אני לא חושב, שיש משבר בכתיבה הספרותית בקרב הדור הצעיר של הסופרים הצעירים. קראתי רומאנים וסיפורים של סופרים ערביים ואני יכול לקבוע, שהם מצויינים. אין משבר, אבל הרינונים על דור הענקים שחלף קשורים במשברים הפוליטיים הפוקדים את העולם הערבי. הסופרים הכשרוניים החדשים פשוט לא מצליחים לשכנע את ההמונים לרכון על ספר. זהו משבר קריאה ולא משבר של כשרונות ספרותיים. המפתיע הוא, שחרף האווירה הזאת ממשיכים אותם סופרים להוציא לאור את יצירותיהם גם במחיר הפסד."

שואלים את מחפוז: מדוע לא יצר בשנה האחרונה, האם בגלל הגיל? לדעתו, הגיל לא משבש את המחשבה, אלא מעניק לה מימד נוסף, עמוק יותר. „בשנה האחרונה ביקש מחפוז להתרכז בקריאת ספריהם של סופרים אחרים ובכללם החדשים. בשנות החמישים, מיד אחרי עלייתו לשלטון של גמאל עבד אל־נאצר, נטש את הכתיבה במשך חמש שנים רצופות. הסיבות לכך אינן מחוורות לו עצמו, טוען מחפוז ומוסיף, כי קורה שסופר יוצר גוזר על עצמו מוות רוחני. היו לו אז הרבה רעיונות, שהיה בהם כדי למלא עשרה ספרים, אך משום־מה דחתה נפשו את הרצון לכתיבה. „לא היתה לי כל ביקורת נגד המהפכה של נאצר, שהביאה לא מעט הישגים למדינה ואף העלתה את קרנה של מצרים, עד שפרצה מלחמת ששת הימים והחזירה ארץ זו לשקיעה. סאדאת המנוח פתח לעם המצרי את שערי הבצורת השלום, ועתה אנו בתקופה של נשיא חדש, המשקיע את חייו בפתרון בעיות בוערות ולתיקון דברים מעוותים שלא הספיק קודמו לעשות."

נג'יב מחפוז

מחפוז מודע למגבלות הקריאה בעולם הערבי. לפני הרס נמכרו מכל מהדורה ראשונה של רומאן חדש שלו, קצת יותר מ־20 אלף ספרים, אולם עתה הצטמצמה המכירה למחציתו של מספר זה. עם זאת אין הוא מתכוון לנטוש את הכתיבה. הוא כותב עכשיו רומאן על בתי הקפה הסמגוניים של קהיר, שאהב לשבת בהם בתחילת דרכו הספרותית. „בקהיר הקטנה של הימים ההם לא היה מקום נעים יותר לשבת בו עם חברים על כוס קפה מהביל. בספרי החדש אני רוצה להעלות את כל הזכרונות היפים מאותה אוירה פולקלוריסטית". מה שמעסיק את נג'יב מחפוז כיום הוא המשבר הכלכלי, העלול להחריף בגלל הריבוי הטבעי הבלתי־מרוסן. הוא מתפלל, שלא ירעב תינוק במצרים ושלא יקבור צעיר את חלומותיו במלחמות. „אני תמיד אופטימי ואני תמיד מביט קדימה לעתיד טוב יותר לבני עמי," אומר מחפוז.

עורך: הנוך ברטוב • עריכה: יהודה גור־אריה

هكذا من الاصل

مكنز من الأصل

גשר יפאני מול גשר צר

שמואל שתל

אריה סיון / **חיבוקים** – שירים / עם עובד / 1986 / 78 עמ'.

העטיפה פשוטה ונראית. כ'ציור' אריה מוד־פס. הדפס לקוח משל הצייר הגרפיקאי ההולנדי המהולל מ.ס. אשר, שהרש רישומים מרוייקים, ריאליסטיים לכאורה, הלוכדים בתוכם את המתבונן בהם, עד שהוא מוצא את עצמו בסיטואציות מרחביות מעוגרות ומביכות. אני קורא בספר ומגלה, כי תוכו כברו, ולעיתים זורמות המילים עצמן בכיוון אחר ומפתיע.

אביא את השיר הפותח:

„יהודיה אותו, זקנה, על פי קולה /
מטרידה אותי בטלפון בצעקה נואשת /
'סרוליקי' – דבר יום ביומו".

השיר מתאר מעשה בכל יום, תקלה טכנית, טעות אנושית, או חוסר תקשורת בין הצועקים ואלים נענים בסך הכול, „טלפון שבור" במובנו הרחב של הביטוי. אך אריה סיון מזמן לאותו סיפור סוריאליסטי את ח.נ. ביאליק, השומע בקול שמעבר „את השכינה המבקשת את בניה"; ואת אלתרמן הוא מדמיין, „השומע צעקה פתאית אל המתרחזות" ואת עמיחי, „זה יהודה עמיחי או אולי זה עמי ומי" ונוהה „בפעם המאה / את סרוליק, ישראל, עודנו בחיים / או ניספה בין ששת המיליונים בשואה". איני יודע אם „סיפור" זה היה נכלל בספרות השואה ללא „צעקה נואשת", ללא זועה פתאית, לולא ה„תזכורת לאותם ימי רחמים", שנשאר מהם אותו פסוק סרקאסטי: „כי לא אחפוץ במות המת..."

וכך ממשיך להפתח הספר הריאליסטי, המלא שירה של „יידישקייט" צברית ולהזרות את היהדות הנטושה בספרי קודש, הנכתבת ב„ידה של ההיסטוריה" ש„מבין אצבעותיה הולקתי לי, כבכל סבך" (יוזן זייפה בלע"ו) ונשמתי „את המצבם של מי / שלא הצליחו לעלות מן המבולה". השיר הצבר, הוא שיר „תחושת אשמה מעומעמת" של ילד תל־אביבי, שהיה שר עם שאר הילדים את השיר הטיפשי: „את שתים שלוש ארבע / מגרמניה היטלר בא / חיפש ולא מצאו / השדים אותו לקחו". ו„הילד" שואל: „מי יכול היה לדעת אז / שעדיין לא לקחו אותו / שעוד עשר שנים יעמדו לרשותו" והמי שכנו בחיינו כאילו כלום לא קרה לקחת, „רציתי שנמשיך לשבת שם, על שפת הים / אמי תרקוד, אני אוכל גלידה... הלילה לא ירד..."

וכך ממשיך אריה סיון ומגיע ל„בתוך הבקעה":

„בואי הרות ונהי בהרוגים שלנו / עד מתי הם יכולים עוד להכות ההרוגים / עד מתי נוכל אנחנו להכות..."

הלשון יונקת מן המקורות בלי מוטום או „ברז מעביר". התנ"ך, המשנה הגמרא והמידרש, באים על שכרם והשורות „בתמלאו מהוליתם". גם השפה המדעית־טכנולוגית בת־ימינו, מצאה את מקומה בתוך השורות: „הצפנתי את הזיכרונות שלי בצופן הנבוך". גם השפה העברית לא קופחה: „המצחיקים הם, הייקים..." ויש גם „טיפה של תקווה, כאשר „חצורים קטנים מעץ עולים אל הבירה בשירה".

יותר מכל מפליא השימוש הזופשי שעושה אריה סיון בארמית הניכר בו, שתלמודו בידו. כך הוא שר על חוני המעגל, „שהיה שוטה את עצמו לפני מי שכבודו מלא עולם, ומצעק... ולא הספיק / לומר אמן, עד שהוספו השנה". סיון משתמש ב„מאי קא משמע לן" ו„למאי נפקא מינה", ובשיר „הים השמיני" הוא משתעשע במדרשי מילים משלה: „לא כענבים כי אם כבאונגים / מאונני סוף עננים".

ראוי לציין, ששכבות הלשון אינן משמשות בערבוביה, וכולן רבודות במירבץ הסלעי שלהן וגם כשהן באות זו על זו, הן שומרות ומפרות זו את זו, חוורות נבערות ונפרדות עד כי אין בהן מושג, שהוא מן השפה ולחוץ.

אריה סיון

אשר למיבנה השירי, חיפשתי ומצאתי בתוך 58 השירים שבספר, 9 סונטים, באותה מסגרת של „זהב", המחזיקה את השיר בתוכה ולא נותנת לו לפרוץ ולהשתפך עד גדותיו. חריזת הסונטים היא חלקית בלבד, כדי למנוע את האפשרות להטות אוזני הרוח נוצץ את המשמעות הכבדות. יש שירים שהסתפקו ב„אהבה", 13 שורות בלבד, ויש „סונט" שלצערו לא הגיע אלא ל 10 שורות בלבד.

כשם שהספר דן בתחושות השואה והרגשות העם היושב בציון, נוגע במעגלות ההיסטוריה היהודית, במיתולוגיה היוונית, וב„אקטואליה הסיפרותית" של קפקא ומקס ברוד, הוא חורג גיאוגראפית משפת־ימה של תל־אביב אל אגם סייטי שבגרמניה. ואל ארצות הברית של אמריקה. השגותיו והרגשותיו של אריה סיון חובקות עולם בזמן ובמקום. לכן, לא חולק הספר לפרקים, והשירים עוקבים זה את זה – כחוויות כלליות ומיוחדות המשתלבות זו בזו.

להבהרת האמור לעיל, ארחיב את הדיעה על שיר ארוך, „אמריקה אמריקה", שהוא „סיור בהדרכת 'העין הפרטית' בקליפורניה", בלוויות השייכות לסיפרות הבלשית מכתובים כאן המלצרים, הספורטאים, ועוברים מיד ליד המישגלים: „מי שוכב עם מי בדרך סדום ומי בדרך עמורה. המתרחש בתוך נפשן של הנפשות העשבלות / אין בו כמובן, עניין לחקירה". ותבאו לכאן הארגונאוטים ואלילי קדומים מהמיתולוגיה ההומרית, כדי להיות בסיפורים אמינים במסעדות „מקדונלד" בסן־פרנציסקו. הדמות האגדית בת־ימינו היא מרילין מונרו, שמוכנה ו„מוזמנה היתה לתת מפתח בידיו של מי, שהתחייב לה בנפשה". בכל אלה לא סיפרתי את תוכנו של השיר הארוך הזה. כל שכתבתי עליו הוא רק פיתוי לקורא הסקרן, כדי שיקרא את השיר בסרט־בלשים רווי מיתולוגיה אמריקאית, והנה מסיפור המעשה, כמו שאני נהניתי מריתמו השירית, מבלי שעמדתי על „עלילתו".

אכן, זהו ספר, בו חובק אריה סיון את תרבות ישראל־סבא עם תרבות יוון ועם תרבות אמריקה בת ומגנו. „חיבוקים" אלה מוצאים להם ביטוי מובהק בשיר „החיבוק הנבוך", בו שוכנים זה לצד זה גשר במבוק יפאני ו„גשר צר" של רבי נחמן מברצלב, המלמד את האדם לחבק את זולתו „חיבוק נבוך" ולהעלות מ„שחת־תחת" את „זר העברים מנגד לזידוי" בעיניו של משה רבנו.

הספר הפותח באהבת ישראל, שאין יודעים אם „עודנו בחיים או נספה בשואה", מסיים ב„אהבת ציון", שהיא אהבה ממשית, „המלטפת באברי התלמידים" על שפת ים המולדת, בתולות של ארץ ישראל, ומביאה אותם לידי „זיקפה", עד כי:

„יהודה הלוי, אלו בא אל הבתולות האלה /
בעודנו נער, ייתכן מאוד/
כי לא היה לו די בנשיקות".

מה קוראת

שושנה דמארי

את שושנה דמארי אין צורך להציג. מאד אוהבת לקרוא. „בעיקר כשיש לי זמן". כשהיא מוצאת ספר שמעניין אותה – תקרא אותו במהירות ובלהיטות. זה נותן לה תחושה של קירבה לעניינים, למאורעות.

קוראת הרבה ספרות הקשורה ביהדות תימן. „כל היופי בחיי התימנים, המנהגים, עליה לארץ, הלבבים שלהם אותה. אני מרגישה מעורה בכל אלה".

לא מכבר קיבלה ספר מאב שכול. רובי מבהלו הקדיש לבנו, תלמיד ישיבות ההסדר, שנפל במלחמת לבנון. „הספר ריגש אותי מאד".

ממש בימים אלה סיימה לקרוא את „אבי, בתו של יעל דיין. „הפרק האישון עוסק במותו של דיין. היה לי קשה לעקוב אחריה, משום שבעלי היה חולה מאד. דווקא נושא זה היה רגיש אצלי. אחרי שנפטר, עניינה אותי הגישה אל המוות והתרחשות שמלוות אותו".

בספרייתה הרבה ספרים העוסקים במוסיקה, באמנות. אחרים הקשורים בתולדות ארץ ישראל. את רובם היא מקבלת במתנה. הקרובים יודעים שהיא קוראת.

ריקי ריבלין

חוה הבושי

פגישה

פגשתי אותה על גבעת ההמלטות שלי, בין הבית ובית הספר, אחרי הוואדי של חוק הטבע והקומזיצים של האורנים.

הגבעה היתה רק שלי.

שם פגשתי אותה יום אחד. בתוך הדממה החובקת, המגינה, שם, בתוך שלי, היא היתה פתאום. הופיעה משום מקום. ידעתי מי היא, על אף שמעולם לא ראיתי אותה. הייתי שלווה מאד. לא נבהלתי מפניה. לא מפתאומיות הופעתה. כאילו לפגוש את עצמך הוא מעשה בכל יום. רק מראה העיר בי ריגוש. אולי ציפיתי שתראה אחרת. אולי.

„עדיין פה. כל הזמן פה," אמרה. לא שאלה. קולה שבא מעבר לזמן, גרם לי חלחלה. היא הביטה מסביב, בגבעה שלי, בעצי האלון והזית, בחלקות הקוצים במדרון המסרגע.

„באמת שזה לא שווה את המהומה," אמרה.

„מה?" שאלתי.

„את שברון־הלב כאשר יבואו הדחפורים."

„לאן?"

„לכאן. יבואו ליישר את השטח, לפורר את הסלעים, לעקור עצים..."

„אבל, למה?"

„לבנות שיכונים, כמובן." קולה רעד. ניכר בה שעשתה מאמץ להשמע משכנעת. „גם מרכז קניות, שתי כיתות גן, בית־ספר יסודי ומתנ"ס. הרבה אספלט, חניונים וגם חלקה ירוקה. דשא, עצים צעירים, מתקני משחק וספסלים בשביל המטפלות. שכונת קרת, ע"ש אליהו קרת."

כמה תעבתי אותה. שום רחמים לא חשתי כלפיה.

„את מדברת כמו המבוגרים," צלפתי בה. זה פגע בול.

„אני מבוגרת," אמרה, ומשלא מהרתי להכחיש, חייכה חיוך עגום טבול בשמץ גנדרנות מבחילה.

זה היה מפחיד. היא באמת היתה מבוגרת. אפילו משקפיים הרכיבה.

„גם את תרכיבי, ובקרוב," קראה את מחשבותי.

„לא רוצה," התקוממתי.

היא חייכה. זה היה מפתיע. חיוך עמוק, אוהד.

„אפשר לשאול אותך משהו?" שאלתי מעודדת.

„לשאול אפשר," אמרה. ניסחתי את דברי בזהירות.

„מה עוד יקרה לי?"

„את תתבגרי," אמרה. „זה ייקח הרבה זמן, אבל זה יבוא. לא תחדלי לחלום, אלא שיום אחד לא תוכלי עוד לומר: פעם, כשאגדל, ובסופו של דבר, גם על זה תתגברי. אז – תבוא השלווה."

את המשפט האחרון אמרה מהורהרת, כאילו לעצמה.

„איך את יודעת?" התרסתי כלפיה.

„כך אני מאמינה," אמרה. כן, היא דיברה אל עצמה. רצתה להאמין.

„יהיו לי ילדים?" ליבי הלם.

הביטה בי משועשעת.

„בנים. שניים. את תיהני מהם מאד."

„מה עוד, מה עוד. ספרי."

„את לא באמת רוצה לדעת," ציינה.

הרהרתי בדבריה. זה נכון. לא ממש. לא פרטים.

„אני אצליח?"

היא משכה בכתפיה.

„מה זה הצלחה?" אמרה. „לא תפוצצי את העולם בבום אדיר. גם במכולת לא יבינו על מה בעצם מדובר. הקרובים אליך ינהגו בסובלנות מנומסת. ובכל זאת, יהיו ימים שתתעוררי בבוקר ותהיי מאוד מאוד מאושרת."

היא השתתקה. זה הכל?

„יש לך עצה בשבילי?"

„את? עצותי? חייכה, אחר כך הרצינה. „טוב. תנסי שלא להתאמץ כל כך להדמות לאחרים. תנסי להשלים עם זה... ואל תתיאשי."

„את השלמת?" שאלתי.

„אני ממשיכה להשתדל. זה כל העניין," אמרה, ופתאום: „אני אוהבת אותך. מאוד מאוד אוהבת."

הבטתי בדמותה הקודרת. קמטי מרירות, עליבות.

„ואני לא אותך," אמרתי בעל כורחי. היא לא נעלבה.

„אני יודעת," אמרה. ואחר־כך נעלמה.

נותרתי על הגבעה שלי והרוח בעורפי.

סוזי דוסק – אושרוב

בפינת הכתיבה שלי

בְּפִנַּת הַכְּתִיבָה שֶׁלִּי
בֵּין יַעֲרוֹת הָעֵד שֶׁהָפְכוּ
לִסְפָרִים,
אֲנִי חוֹצָה שָׁנִים עַל רַפְסוֹדוֹת
הַסְּטוֹרְיָה, בְּמַסַּע מְיַגֵּעַ
כְּאוֹתָם סַפָּנִים מֻכֵּי רוּחוֹת
וְתַאֲווֹת אַסְפָנִים.
חֲתוּלִי מְשַׁמֵּשׁ לִי
כְּמַזְכִּיר אִישִׁי,
מַפְרַוְתוֹ הַצְּחוֹרָה
אֲנִי מְפִיקָה אֶת מְנַת הַחֹם
הַנְּחוּצָה לִי
בִּכְדֵי לֹא לְהִשְׁתַּגֵּעַ.

ההעפלה מהמגרב בסיפור מתח

יעקב גורן

שורשים במזרח – קבצים לחקר התנועה הציונית והחלוצית בארצות האסלם – א / העורך: יצחק אברהמי / יד טבנקין – המכון לחקר התנועה הציונית והחלוצית בארצות המזרח / הוצאת הקיבוץ המאוחד / תשמ"ז, 1986 / 478 עמ'

כשנפלתי לידי את המאסף החדש, שורשים במזרח, התכוונתי לעיין באותם מאמרי־מחקר המבטיחים לי חידוש או העמקה בנושאים המעניינים אותי, לקרוא ברפרוף מאמרים מבטיחים פחות ולדלג כליל על אותן רשימות המצויות בסופו של הקובץ, שהן בגדר תיעוד. אלא שהיתה שעת רצון, או שמא הסקרנות שמעורר בטאון מדעי חדש היא שגרמה, וכוכות זאת נזדמנה לידי חוויית מפגש עם שתי תעודות אנושיות מרשימות, „שליחותי באפריקה הצפונית", מאת כלב קסטל ו„מבצע 'מוראל', משימה במרוקו (16 במארס – 24 ביולי 1961)", מאת דוד ליטמן. בצד ערכן ההיסטורי החשוב יש בהן גם מטעמם המשובח של דברי ספרות רוטטים, שני פרקים באותה סאגה מופלאה, ברם בזמן של יהודי ארצות המערב (מאגרב) למדינת ישראל.

סיפורו של דוד ליטמן עשוי לשמש בסיס לתסריט של סרט פעולה ומתח. גיבורו הוא הובב נעים הליכות, הפועל פחות מתוך מניעים רעיוניים מוגדרים ויותר מתוך תחושה הומניטארית עמוקה, פרי עיון בספרו של שיירר „עלייתו ונפילתו של הרייך השלישי", שבעקבותיו מתעורר אצלו רגש האחווה של האינטלקטואל כלפי בני עמו הסובלים הנרדפים. העוזר הראשי, איש המוסד – וכי יתכן סרט פעולה בלעדיו? – הוא יעיל ובעל תושיה, מצוי תמיד ברקע ודמותו נשארת לוטה במיסתורין עד הסוף. האישה המסורה, שסיועה חיוני ליצירת ה„ביסוי" לבעלה, שלמרות הריונה ולאחר היסוסים מוכנה להסתכן ולצאת לפעולה בצד הגיבור. פקידי הממשל הזר ומבצעי דברו: בחלקם אריבים ובחלקם מנסים מבלי משים לערום קשיים, וכולם אינם פקחים ביותר, אך גם אינם אוהלים סרי טעם. האנשים „שלנו", המושכים בחוטים: חלקם מוגבלים, מחשיבים עצמם ללא גבול, מבלי שיטרחו להכיר מקרוב את תנאי הפעולה, ובמעשה איוולת אשר שלהם כמעט ומכשילים את המבצע ומסכנים את העוסקים בו. המבצע – העברת ילדים ממרוקו לישראל, במסווה של ארגון שווייצרי, הקולט ילדים, כביכול לנופש הבראה בקייטנות בהרי שוויץ בימי הקיץ ו„משום מה" נרשמים רק ילדים יהודים. המטרה היתה לאפשר להורים להבריח לאחר מכן את הגבול ולהגיע בעקבות ילדיהם לישראל. הסיפור אף אינו נטול אירוניה רקה: בסמוך לתקופה בה מסתיים – בהצלחה מלאה – המבצע, משנה ממשלת מרוקו את מדיניותה כלפי היהודים ומאפשרת את יציאתם החופשית מהמדינה, כמובן עם ילדיהם. טוב לא היה צורך בסיפור של משלוח ילדים לנופש בשוויץ כדי לאפשר את יציאת המשפחה לישראל.

לא פחות מעניינים זכרונותיו של כלב קסטל על שליחותו באפריקה הצפונית, על שני שלביה: הראשון בתונים, למחרת שחרורה מהכיבוש הנאצי והשני באלג'יר, כימי המאבק של טרם מדינה. בשלב הראשון עסק בכינון תנועת הנוער הציונית־חלוצית „צעירי ציון", שבוגריה עתידים היו לייסד את קיבוץ רגבים שבשומרון. בשלב השני עשה למען ארגון ההעפלה ממרוקו, דרך חופי אלג'יר. גם זכרונות אלה אינם נעדרי נופך ספרותי מובהק: השליח שאינו מומחה לפעילות במחתרת ונבחר לתפקידו גם בדבות היותו נחשב על אנשי המפלגה „הנכונה"; מעשה בשליח – הוא המספר – שכמעט הושאר במקום, משום שכאשר קראו בשמו „המושאל" על מנת שיעלה למכונית, לא שם לב בתחילה שהכוונה אליו; מעשה במוכיר ההסתדרות הכופר בקיומה של התעוררות ציונית בכוח בצפון אפריקה, משום שטרם מצא בה תנועת נוער פעלתנית, כאשר היה מורגל מימי נעוריו בגליציה. וכל תיאורי הסבל של המעפילים במחנה הבאולתר, סבל מרצון ומתוך בחירה חופשית, כמו לקוחים מסיפור ריאליסטי מעולה.

כי אכן, פרשת ההעפלה מצפון אפריקה ראויה להכרה קרובה יותר, וכוב הדבר כי מחקרו של אפרים בן חיים העוסק בה, הוא הגדול הנרחב במחקרי הקובץ: העובדה שבן־חיים היה בשעתו מראשי העוסקים והיוזמים בהעפלה מצפון אפריקה אינה פוגמת במדעיותו: המרחק בזמן יצר, כמסתבר, גם את המרחק החיוני לבדיקה קפדנית של העובדות. הנושא ראוי לטיפול יסודי גם משום שהעובדות מפריכות את הדעה המקובלת כאילו רק תקומת המדינה עוררה ביהדות המזרח את השאיפה לעליה, פרי הכמיהה המשיחית. יהודים אלה עזבו בהמוניהם את ישוביהם כשאך נודע להם כי יש אפשרות להגיע ארצה – אפשרות שתהיה כרוכה בסבל – אף כי לא נרדפו במקומותיהם. אין מניעיהם נופלים בציוניותם ממניעיהם של אלפי הצעירים והצעירות שעזבו את בית הוריהם בפולין של שנות השלושים, על מנת להסתופף בתנאים־לא תנאים בקיבוצי ההכשרה, ביודעם שזהו השער היחיד לכניסה לארץ ישראל.

המחקרים שבקובץ בוחנים מרקם נושאים מגוון: מערך החיים היהודיים בצפון אפריקה בזמן רחוק יותר, כגון עבודתו של יצחק אברהמי – עורך הקובץ – על מהלך השתהדרותם של יהודי תוניס מתלות בנגיד (ה„קאיד") ועד לכינון מוסדות קהילתיים עצמאיים: מחקרו של רישאר איון, הבא להפריך טענה אנטישמית נפוצה בדבר קשר, כביכול, בין הענקת השוויון האזרחי ליהודי אלג'יר („חוק כרמיה") לבין המרד שפרץ באותה ארץ ב־1871; עבודתה של חנה אברהמי על ראשיתה של תנועת הנוער החלוצית בצפון אפריקה ועוד.

באסף מעניין, עשיר ומגוון. הכרך הראשון הנרכב ביהדות צפון אפריקה ויצר מעין שלמות עניינית. אולי רצוי שגם הכרכים הבאים יתרכזו כל אחד בתחום טריטוריאלי מיוחד של הפזורה הקרויה בפינו בשם „יהדות המזרח".

כתב־סניגוריה על הפצצת הכור הגרעיני העיראקי

שמואל שגב

תרשים הכור הגרעיני העיראקי שהושמד על־ידי מטוסי חיל־האוויר הישראלי

שלמה נקדימון / **תמוז בלהבות**" – סיפור הפצצת הכור העיראקי / הוצאת עידנים / 327 ע'.

שני מעשים היסטוריים עשה מנחם בגין בתקופת כהונתו הראשונה כראש ממשלה – השלום עם מצרים והפצצת הכור העיראקי בבגדאד.

ספרים רבים נכתבו בתשע השנים האחרונות על חוזה השלום הישראלי־מצרי, בהם מפרי־עטם של המעורבים הישירים, הן בישראל ובמצרים והן בארה"ב. לעומת זאת דל מאד ה„יבול הסיפרותי" על הפצצת הכור העיראקי בבגדאד. להוציא חוברת מפורטת מאוד שהוציא משרד החוץ בירושלים וכמה מחקרים שפירסמו אישי מדע ומכוני מחקר אקדמיים, לא פורסם עד כה בישראל בנושא זה כל ספר מפורט.

שלמה נקדימון, מבכירי העתונאים ב„ידיעות אחרונות" היה הזולך שעבר לפני מחנה הכותבים, והוא ראוי בהחלט להערכה הן על יוזמתו, ובעיקר על „תוצרתו". כמי שכבר מורגל במלאכת איסוף שיטתית של חומר כמוג זה, ריכז נקדימון בספרו חומר רב והוא מגיש אותו לקורא בצורה נעימה ועניינית. ניכר בנקדימון, שלא הסתפק בחומר הגלוי בנושא זה אלא כיוה ונפגש עם רבים מאלה שהיו מעורבים בקבלת ההחלטה ההיסטורית וכן גם עם כמה מן המבצעים.

„תמוז בלהבות" הוא כתב סניגוריה נלהב על השמדת הכור בבגדאד, מבצע שמבחינה אופרטיבית היה מלהיב ומושלם, אך מבחינת ההשלכות המדיניות ארוכות־הטווח, עודנו שנוי במחלוקת. נקדימון שם בעיקר את הדגש על דיעותיהם של בגין ומחייבי המבצע האחרים, ובמודע הוא ממעיט בהבאת שיקוליהם של שוללי המבצע, בהם שמעון פרס, ראש אמ"ן לשעבר אלוף (מיל.) יהושע שגיא וכמה מבכירי מדעני הגרעין בישראל. זו מעלתו העיקרית של הספר, אך גם מגרעתו. נקדימון אינו מביא עימות אובייקטיבי בין שתי הדיעות המנוגדות וכן לא הנמקה משכנעת מדוע דעתם של השוללים היתה פסולה. בעיקר אין נקדימון משיב לשתי בעיות עקרוניות: עיתוי ההפצצה והמועד שבו עמד הכור העיראקי להגיע לשלב קריטי.

מחייבי המבצע נוטים להצביע כיום על העובדה, שבמלחמתה נגד איראן הפעילה עיראק נשק כימי כהצדקה־בדיעבד של השמדת הכור העיראקי. זה ללא ספק נימוק משכנע ואף אני מצטרף להערכה, כי אילו היה בידי עיראק נשק גרעיני, היא לא היתה מהססת להפעילו. דבר זה אמור משום אישיותו של הנשיא צדאם חוסיין, שהנהיג בעיראק משטר דמים וידיו מגואלות גם בדמיהם של בני שהיו שותפיו לשלטון. „צדאם חוסיין מרושע אפילו יותר מקדאפי", מצטט נקדימון מה שאמר הנשיא סאדאת למנחם בגין ואין סיבה לפקפק באמיתות הערכה זו. הצרה היא, שמבחינת כושרה המדעי, עיראק היתה אז ועודנה כיום רחוקה מאד מיכולת גרעינית. גם מי שאיננו בקיא במדעי הגרעין יודע, שבלי תשתית מדעית רחבה אין בכוחה של מדינה לייצר נשק גרעיני. למרות ש„תמוז" עמד לפני השלמה, חסרה עיראק גם כיום תשתית רחבה של מדעני גרעין והבסיס הטכנולוגי שלה עודנו מעורער.

על רקע דעה זו של אנשי מדע מוסמכים, מקבלת שאלת עיתוי ההפצצה משמעות הרבה יותר חשובה: האם היה קשור בבחירות הקרובות לכנסת או לא? גם לאחר קריאה בעיון בסיפרו של נקדימון, אינני יכול להשתחרר למרבה הצער מהרגשה, שעיתוי השמדתו של הכור העיראקי לא היה משוחרר לחלוטין משיקולי בחירות.

לבסוף, סיפרו המצוין של נקדימון מעורר בהכרח הרגשת צער עמוקה על האופן שבו סיים מנחם בגין את הקריירה הפוליטית שלו. אילו פרש מהשלטון לאחר חתימת חוזה השלום עם מצרים ומיד לאחר הפצצת הכור העיראקי, היה מקומו בהיסטוריה הישראלית מרשים ביותר, אך החלטתו לפתוח במלחמת לבנון, עמעם רושם זה ואפילו כתב הגנה נבלץ זה של נקדימון אין בכוחו להחזיר לבגין את יוקרתו שנפגמה.

ענת גורל

תשוקה

וּתְשׁוּקָה לְמַשֶּׁהוּ אַחֵר, שֶׁיִּתְהַלֵּךְ
בִּמְזֻקָּרוֹת הַדּוּמְמוֹת.
הֵן אַחֲרֵי הַזֹּהַר
הַלָּבָן,
יָבוֹא הַשֵּׁפֶל עַל הַמַּיִם, קַר
בָּאֲדָמָה

וְרַעַשׁ בִּמְרַבְצֵי הַבֶּטֶן
יְבַשֵּׂר בְּעִמְקֵי־מַבּוּל
וּמָה בִּקַּשְׁנוּ לְעַצְמֵנוּ –
נְשִׁימָה חֲשָׁאִית, עֲמוּקָה
וְתַת־קַרְקָעִית
וְאֹזֶן קַשּׁוּבָה לִתְחוּשַׁת
הַמֶּלַח הַלַּח,
הַדְּבֵק בְּזָוִיּוֹת הַפֶּה –
כְּשֶׁאֵין אוֹמְרִים
מִלָּה.

מבג"ל

כתבי עת

30 שנות „עכשיו"

עכשיו – ספרות, אמנות, ביקורת / מס. 54 – 51 / חורף־אביב 1987 / העורכים: גבריאל מוקד, ברוך חפץ / עכשיו / 600 ע'

כרך זה של „עכשיו", כפי שאמרה לי ידידת־נפש על ספר אחר, אי־אפשר לקחת לקריאה במיטה: גם לא נוכל למנות את כל משתתפיו, כ־100 במספר. לציון מיוחד ראוי קטע הרומאן המעניין ביותר של יצחק אורפז „לגמור כמה דברים ולצאת". הקטע נושם מאווירו של „הרומאן הגדול" ומגרה את הסקרנות לקריאת ההמשך. ויוזמים הדברים לגבי קטעי הרומאנים של יורם קניוק, „בתו ואביה" ושל א.ב. יהושע, „מולכו". במדור השירה יש מכל טוב, ורק אציין אחדים מן המשתתפים: מ.גלדמן, יאיר הורביץ, מאיה בז'רנו, א. אלטרס, משה בן־שאול, אשר רייך, משוררים רוסיים בתרגומו של עמינדב דיקמן, רוני סומק, פרץ דרור־בנאי, אבי פלדסקיין, רובי שגברנר, אלי הירש, עוזריאל קאופמן, ג. גליזר, אדריאן ריץ', ד.ה. לורנס, אריה בנור ואחרים אחרים. במדור הביקורת הספקתי לקרוא בעיון את מאמרו של אורציון ברתנא על „הגבירה" ו„העלם" של אורפז ואת מאמרו של אמנון נבות של „עיין ערך: אהבה" לגרוסמן. בחלק האמנותי של החוברת התרשמתי מעבודותיו של מיכאל גרובמן (בשיחה עמו לא הספקתי לעיין) ובעבודותיו של פנחס כהן גן. אין ספק, החוברת נאה ומגוונת, אך לגבי כתב־עת, היא סובלת מעודף־משקל.

מאן דאמר

פרוזה – הירחון לספרות ואמנות / מס' 91 – 92 / ינואר 1987 / עורכים: יוסי קריים, יואל שני, עליזה ציגלר / פרוזה / 74 ע'

כתב־העת „פרוזה" הולך מחיל אל חיל, ורמתו עולה בהתמדה מחוברת לחוברת. את מסתו של מרדכי אבי־שאול, „קונכרס אחים ומדינים", המספרת בריב האחים שהיה נטוש בין תומאס מאן לבין אחיו הסופר היינריך מאן, קראתי בשקיקה ובהעלם אחד. ואמנם, הפאציפיזם של אבי־שאול איננו מקלקל את השורה, אך הוא שוכח מעט כאשר אין אומרים דברים על הערותיו האנטישמיות הבוטות של היינריך מאן בהתבגרותו אחרית בחייו. אך מה אומר ומה אדבר, סגנונו של אבי־שאול וסיב טיפוניו – שפתיים ישק. את סיפורה של אורה עתריה אינני אוהב. אך שיריה של גבריאלה אלישע מצאו חן בעיני. מעניין הראיון עם הצייר פנחס כהן גן (ראיינה: דליה מנדז) ומיוחד הקטע שהובא מן הספר הדרום־אפריקני „פופי נוגנ'נה" בתרגומו של משה דינגר, שהוסיף בחוברת עוד תרגומים משירי רילקה. במדור למוסיקה ראיון עם פנדרצקי, לרגל ביקורו בארץ. אכן, „פרוזה" הולך וכובש לעצמו מקום מרכזי בקהיליית כתבי־העת הספרותיים בישראל.

עשור ל„עתון 77"

עתון 77 / גליון העשור / גל' 85־84 / שנה י"א / שבט־אדר תשמ"ז / ינואר־פברואר 1987 / העורך: יעקב בסר / 118 עמ'

למוזמנים לערב העשור של „עתון 77", ביום שני השבוע, באולם רקנאטי שבמוזיאון תל־אביב, בהם סופרים ומשוררים, שיצירותיהם פורסמו בירחון זה מאז החל להופיע בשנת 1977, צפויה שי נאה: „גליון העשור" של הירחון, שהוא גליון כפול, 85־84, שנה י"א. למייסד ועורכו כל השנים, יעקב בסר, היתה סיבה טובה למסיבה.

בגליון הגיגי 118 עמודים בפורמאט גדול, המצטרפים לכדי ספר משופע בשמותיהם של יוצרים ומבקרים ומאוייר בעשרות דיוקנים שצולמו במיוחד בידי יונתן טורגובניק. לא נוכל למנות כאן את שמות כל המשתתפים, שבעים־וחמישה במספר, אך למען האוהבים סיווגים לדורות, משמרות וזרמים, נציין שסימן־ההיכר הבולט ביותר של גליון העשור היא הנוכחות של יוצרים העונים לאחד הסיווגים, או ליותר מהם. ראוי לציין עוד, שגליון ייצוגי ומהודר זה של „עתון 77" בא לא רק לחתום עשור ראשון לפעילותו כ„שגעון" של יעקב בסר (בעזרת עמלה עינת ואחרים, שראויים היו למלת־תודה מפורשת בערב העיגון), אלא כפתיחה של „שיתוף עם 'בית ברל'", בכתוב בשער הגליון, שיתוף שהצד החומרי שבו אינו בטל בשישים. הגליון מומלץ מאוד לקריאה ולצירוף לספריה הפרטית.

עזריאל קרליבך
הודו
יומן דרכים

מהדורה מחודשת של הספר, שהופיע בראשית שנות החמישים, פרי עטו הרגיש והחודר של בחיר עתונאי ישראל, „נסיכם של מושכי העט", מייסדו ועורכו הראשון של „מעריב".
עיצוב העטיפה: דגנית סלנט וצבי אלסטר / ספרית מעריב / 1986 / 266 עמ'.

שירה

מלה אינה אובדת

ולאדיסלאב שלנגל / שירי גיטו ורשה – אשר קראתי למתים / מפולנית: הלינה בירנבאום / טרקלין / 1987 / 139 ע'

שלנגל כתב את שיריו בעיצומם של האירועים, עד לפני הרסתו של הגיטו על־ידי הנאצים, בתנאים שקשה להאמין כי אפשר ליצור בהם. יצירותיו הועתקו והועברו בגיטו מיד ליד. שלנגל ניספה במרד בשנת 1943. המתרגמת היתה גם היא בגיטו, והיה בכוחה להעביר מאווירת הקריאה בשירים אלה בימים הנוראים ההם. הספר תורגם מעותק נדיר, כנראה, שנרגע עליו למתרגמת באקראי. יש בשירי שלנגל עוצמה הנובעת מחריפות הביטוי, כגון בשיר „ישו במפעלי קרופ", מן המחזור „אגדות ליל חג־המולד": „באסן, במפעלי קרופ, / בין עקי ברזל ופלדה, / בין צעצועי המוות, / בבור – באפלמת להטים – / ילד בבוא בליל חג־המולד / בין אבקת שרפה ופצצות, / באסן, – בעריסת המוות, / במפעלי קרופ וקומפ". בספר מבוא מאת נתן גרוס. המתרגמת עצמה רשמה בסוף הספר הבהרות לשירי שלנגל, ובעיקר פירוט השוב של מקורות השירים. ובכלל חיינו לאחר השואה, היצירות המוצלות מאפר הקיהון היו הזהם האמיתיים.

מסדר הדימויים

שמעון צמרת / לנקום בפרח / ספרי סימן קריאה והוצאת הקיבוץ המאוחד / 1986 / 51 ע'

מערכת הדימויים של שירי שמעון צמרת מגלה לעין הקורא את כל מה שעשוי להיות שרירותי וחלש בשירה בת־זמננו. מסתבר שאפשר ליטול נוסחה מילולית סיכונית ולהחזר עליה בוואריאנטים אינסופיים כדי ליצור מן הלשון אסליה של דבריה. המבריקה כל זה פשוטה ביותר: כול קמצוץ של הבייה סוריאליסטית, סמך על הקורא כלא יבדוק את המהלכים ההגיוניים, הוצא בן האמתחת ביסודים שהיו מדעים את הבודנגות בבאה הקודמת, והרי לך מרכם יפה להלכת בסודר הדימויים בכך. לא נותר לי אלא להדגים את התופעה בדגימות אקראי, בנוך: „ראש סוס מודד / אל דקות ראשונות כזוא מלוך מן החיים, / את הירוק הצדיות הבדיד בהשלת חפץ יקר לרצפה, (לא תכל? – מצ"ל) / אם תעבור מולד בחשאי יווכו הסיוחים מאשמה", או „הקיץ ההלול המורכב מבשרים, נמלים ופגר הוא צעד דיק ביקום / ובספיגות שרגל יחפה בתחירה בנים, אספירין יוזה ייבלע לאט. / אתה בייצר יוגה זולה באוזות איברי הגוף / והכל המתייבש על ציפורי אלומיניום יתגרה בפנינת תלפות / כמו דמעות מתייבשות מהבכתות שלא קיימו".

סיפורת

מתחת לפני החיים

עמלה עינת / אני שונא אותה, דוקטור: היא מזכירה לי את המוות / עיצוב: רוני רכב / ספרית פועלים / 95 ע'

שמונה סיפורים נקבצו בספרה השביעי של עמלה עינת. בהם נכתבת התחושה של רפיון גיל־עמידה והמשבר – של הגיעואוק, של התקוות, של החיים בכלל. בכל הסיפורים נשמרת עמדת מספר אמינה, ורגישות ללשון הדמויות: „... בעצם לא היה אפילו אחראי חלקי למה שקרה, ובכל זאת היתה בו תחושת כישלון ברורה אחרי שבמהומת ההסימה, התחיל והפריצה לאותה שכונה, חמק צילו של המבוקש מאחר הגגות אל מעבר לגדר ונעלם. איך דפק אותנו כהה" אלה הם, בעיקר, סיפורי השתבשות, יציאה מן הדעת, ויתור. מצא חן בעיני במיוחד הסיפור „פרקים בסמעו של לייזר סבירסקי", שבו האקדח מן המערכה הראשונה אינו יורה במערכה האחרונה.

היסטוריה

צליינים רושמים מספרים

ארץ ישראל בתיאורי נוסעים רוסיים / תירגם והוסיף מבואות והערות יואל רבא / הוצאת „יד יצחק בן־צבי" / ירושלים / תשמ"ז / 320 עמ'.

זהו סיפורם של 14 עולי רגל, שליחים ונוסעים רוסיים שביקרו בארץ ישראל מראשית המאה ה־12 ועד לסוף המאה ה־17. כל הסיפורים ראו אור לראשונה בעברית וכולם תורגמו ישירות מן השפה הרוסית הקדומה. איסוף החומר ארך שנים והוא קובץ מספריות פרטיות וציבוריות מהלסינקי שבפינלנד עד לאילינוי. הערך של הסיפורים הוא בגילויים של מקורות חדשים על ארץ ישראל. לפנינו היבטים שונים של היסטוריה רוחנית רוסית מצד אחד וגיאוגרפיה היסטורית של ארץ ישראל מצד שני. הצליינים הרוסים מתארים בפירוט רב ומזווית מיוחדת את ירושלים וסביבתה, את מדבר יהודה, את הגליל, את מדבר סיני ועוד. לספר מצורפים מפתחות, מפות ואיורים ביחידים.

חשיבה היסטורית

חשיבה היסטורית, כרך א' / פרקים בפילוסופיה של היסטוריה / מאת אלעזר וינריב, 496 עמ' / כרך ב': קובץ מאמרים בפילוסופיה של היסטוריה / בעריכת אלעזר וינריב / הוצאת האוניברסיטה הפתוחה / 372 עמ'

ספר ראשון מסוגו בעברית, הדן בהיבטים השונים של עבודת ההיסטוריון ומבקש לחשוף את הנחות היסוד של חשיבתו, באמצעות כליה של הפילוסופיה דהיום. הספר מציג את המאבק בין שתי שאיפות יסוד במתודולוגיה של ההיסטוריה: השאיפה להידמות למדע, מצד אחד, והשאיפה להתגדר בתחום חקירה הומניסטי, מן הצד האחר. הכרך השני מכיל שמונה־עשר מאמרים ופרקי ספרים מפרי עטם של פילוסופים בני זמננו, המציגים קשת רחבה של דעות על אופי פעילותו של ההיסטוריון. המאמרים מדגימים את הדעות הנדונות בכרך ומפנים את הקורא לכיווני מחשבה אחרים. כל המאמרים, להוציא אחד, רואים אור לראשונה בעברית.

ביקורת ספרות

הבארדים של מארוקו

השירה היהודית־עממית במרוקו – מקור ותרגום עברי / ליקט, תרגם והקדים מבואות: יעקב לסרי / עטיפה: אריה ולמן / הוצאת הקיבוץ המאוחד / 1986 / 253 עמ'.

מעט מן המגוון של השירה היהודית־עממית במרוקו כנס פה בתרגום העברי, בהדגמה של האופי והסוגים של ענף אמנות עממי זה בגולת מרוקו. בסוגי השירה כבואה לדברי ימיה של יהדות מרוקו ונשמר בהם רצף הקיום על תכניו החברתיים והתרבותיים. השימוש בשירים נעשה בהתאם לצורכי כל אירוע ואירוע, וכך לפנינו תוצאה של סוג יצירה עממית שצמחה בלי כוונה מכוונת, מתוך־תוכו של זרם החיים. עלינו לציין שאין הספר הזה עבודת מחקר במובן של ביקורת המקורות וכו', ויתכן שהנוסחים הנמסרים בו (גם לפי הוראת המלקט) שובשו במשך הזמן, אך יש בו כדי לתת מושג נאה על האמנות המילולית העממית של יהודי מרוקו.

ספרות תורנית

החשמל וההלכה

אנציקלופדיה תלמודית / כרך י"ח / הוצאת „יד הרב הרצוג" / ירושלים

בכרך זה כתריסר ערכים גדולים, שהמקיף בהם הוא ערך „חשמל" והאספקטים ההלכתיים שלו. הנושא כולו חדש בפסיקה ההלכתית ולערך המקיף חשיבות רבה. רק משנת 1878 ואילך הוזכר החשמל אצל הפוסקים ה„אחרונים" וגם אז בשם „עלקטרי". ערך חשוב נוסף הוא „סביעת עין" ומשמעותו ביוהר פלילי. על הכרך הזה, כרך ח"י, אמר הרבי מליובאוויטש, כאשר קיבלו לידיו, כי „נתמלא הבית כולו אורה". כחמישית מהספר מוקדש לנספח מיוחד בעניני חשמל ובעיותיו האקטואליות בהלכה (ששון שבת, מעלית, זרם שנוצר בשבת וכו').

דבר על שמיטה

הרב מרדכי עמנואל / ערכי שמיטה – לקסיקון מושגים / הוצאת „מדרשת הארץ ומצוותיה".

זהו ספר־עזר מעודכן וחיוני, המוביל למעלה מ־130 מושגים, המובאים בתימצות ובסדר אלפביתי ומבהירים את כל מה שרצית לדעת על השמיטה, הלכותיה, בעיותיה ומושגיה והתביישת לשאול. המחבר הוא בן קיבוץ שעלבים, מהישובים המעטים השומרים שביעית כהלכתה ובתוך שכזה הוא „בר הכי" בנושא.

דיני שנת השבע

הרב ד"ר קלמן כהנא / תוספת שנת השבע / הוצאת המכון לחקר החקלאות עפ"י התורה.

המחבר, שהיה שנים רבות ח"כ ומנהיג מפלגה דתית (פא"י), הוא אחד המומחים הנודעים בתחום דיני השמיטה ואף חיבר שורה של ספרים בנושא. בספר שלפנינו הוא ליקט את אשר נתחדש לו בנושא מאז השמיטה הקודמת (תש"מ). [קין]

ליקוטים מספרות העולם

רות שפירא

„נס" בכנסיה צ'כית

יוזף סקבורצקי נחשב כיום במערב לסופר הצ'כי החי החשוב ביותר אחרי מילן קונדרה. סקבורצקי, שגלה לקנדה, אינו רק סופר גולה אלא גם פאטריוט גולה ומייסד בית ההוצאה הצ'כי המצליח ביותר מחוץ לצ'כוסלובקיה – „דפוס 68" בטורונטו. בימים אלה ראה אור בבריטניה, בשפה הצ'כית, רומן ישן פרי עטו, "Mirakl". כותרת הספר מתייחסת לארוע שהיה – „נס" שביימו הקומוניסטים בתקופה הסטאליניסטית בכנסייתו של כומר קשיש וחלש, במסגרת רדיפותיהם אחר הכנסיה הקתולית (הם שתלו מנגנון סמוי בתוך פסל בכנסיה, ובעת תפילות הדרשות תוצבת להבות החל הפסל מסתובב). התחבולה „נחשפה" כביכול והכומר – האב דוזפאל – נעצר. תמורת הודאה בתרמית, הבטיחו לו הקומוניסטים. לא רק חופש, אלא גם תפקיד בסרט על אותו „נס", סרט שנועד לחשוף את הכנסיה הקתולית במערומיה. בכך קיוו הקומוניסטים לזכות באהדת הציבור לרדיפות שלהם, במהלכן הוצאו להורג כעשרות אלפים כמרים, נזירים ונזירות. אלא שבמציאות התרחש נס של אמת: האב דוזפאל, שסירב להודות במעשה, הוצא להורג ואת מקומו בסרט תפס שחקן מקצועי ומה שהיה אמור לחשוף את תרמית הכנסיה חשף למעשה את תרמית השלטון במימדים כאלה, שהקרנת הסרט הופסקה לאלתר. הרומן בנוי משלוש עלילות המתרחשות בשלוש תקופות שונות (שנות החמישים, שנות האביב של פראג והתקופה שאחרי הפלישה הסובייטית) ועוסקות באנשים שהיו קשורים ל„נס" השקרי וגם לנס האמיתי.

אהבות בקנדה

אליס מאנרו

הסיפורים בקובץ החדש פרי עטה של הסופרת הקנדית אליס מאנרו, „מהלך האהבה", מתרחשים על פי רוב על רקע עיירות קטנות ודלות או אזורים כפריים בידוד בערבות קנדה. גיבוריה הם נהגי משאיות, אודות, נערים לבושי סתבות העובדים בחוות ומורים בלבוש צבוע ובלוי, שוכבי פנסיונים, מאסות דחוסות של אנשים שהמפתיעה מן המאה העשרים שהגיעה אליהם באיחור והמהים לנשום לרוחה בעיר הגדולה. אלה אנשים קשי יום, רגילים מאוד ופרובינציאליים מאוד, הצופים על החיים, אלא שמתחת לפני השטח מתגלה אצל כל אחד מהם עולם ומלואו של רגשות אוניברסליים. אליס מאנרו מתמקדת בסיפורים אלה בסוגים שונים של אהבה: אהבה מינית ואהבת הורים וילדים, התאהבויות של בנות טיפשעשרה, אהבות דמיוניות ואובססיביות, תשוקות של גברים מבוגרים בגיל העמידה והאהבות שנגרמו של נשים ש„פיספסו" את נישואיהן, מבלי להתכוון לכך.

אנטישמי בעל אשך אחד בלבד

הרומן „האורחים של קלארה", מאת הסופר הדרום־אפריקני יוסל אברמסן, מציע גירסה חלופית ליומנים של היטלר. היטלר של אברמסן הוא ילד תובעני בעל תשוקות מבשרות רע מיומו הראשון. הוא יהיה מנהיג, אפיפיור, נפוליאון, ואגנר והאיש בעל השפם הגדול ביותר בגרמניה. כבר כתלמיד החל להגשים חלק ממאוויים אלה. הוא נרדף על ידי שד פרטי ומביש – העובדה שיש לו אשך אחד בלבד. עובדה זו משמשת כאן כרמז מסביר לפורטנאניות הפראית של היטלר, לאובססיות שלו בכל הקשור באהבות, באימפוטנציה שלו, ושנאת היהודים שלו. אברמסן כמו מנגד את המפלצת למימדים מעוררים צחוק וגיחוך וספרו שופע סיטואציות של מכבסים המתפרצים בעת נאום פומבי או תפיחות מביכות המוסתרות חיש מהר מאחורי־כריות גדולות. אך למרות הצחוק זוהי קומדיה שחורה, תרתי משמע. „יומנים" אלה נמצאו כביכול בבית זונות בלינאי על ידי דודו של אברמסן, גיבור מלחמה צבעוני ממחוז קיפ, שנדון אחרי מלחמת העולם השניה לחיי דלות ומחסור, בשל חוקי הגזענות של דרום אפריקה מולדתו.

הפילגש האיטלקית

הקובץ „זכרונות פילגשים", מאת לואיג'י בארציני, מונה עשרים ושניים מאמרים ורשימות שעיקרם אבחנות חברתיות ותרבותיות. בארציני, שהלך לעולמו ב־1984, נמנה עם העיתונאים הבולטים של תקופתו ומרבית החומר הכלול בקובץ מעיד על אותו ניצוץ כן ההומוריסטי שאפיין את ספרו הבלתי נשכח על בני עמו, „האיטלקים". במאמר ארוך, בפתח הספר, מנתח בארציני את תפקיד האריסטוקראטיה בהיסטוריה האיטלקית וכן באיטליה המודרנית, הרפובליקנית, המתפארת, לדבריו, באצולה גדולה פי עשרה מזו של ימי המונארכיה. ואשר לפילגשים: מאמר הקרוי „הפילגש האיטלקית" מתמקד אמנם במוסד מוכר זה באיטליה ובארצות קתוליות אחרות באירופה, אך למי שמצפה לזכרונות עסיסיים מן הסוג של קאזאנובה, נכונה אכזבה.

כתבי־עת במקבץ

כתבי עת: שרשים – קבצים לחקר הקיבוץ ותנועת העבודה / קובץ ה', 1986 / העורך: שמואל דרך / יד טבנקין הוצאת הקיבוץ המאוחד / 222 ע'

- כיוונים – כתב־עת ליהדות ולציונות / חוב' 33, נובמבר 1986 / העורך: יהוש כק / ההסתדרות הציונית העולמית / 208 ע'
- סקירה חודשית – ירחון לקציני צה"ל / מס' 12–10 1986 / העורך: שמואל סטמפלר / גרפיקה: יצחק קאופמן / 81 ע'
- הדים / חוב' 16 (126), נובמבר 1986 / עורך: אברהם קנטור / גרפיקה: רוני רכב / הקיבוץ הארצי השומר הצעיר / 80 ע'
- העתונות שלנו – אוגוסט־ספטמבר / תשמ"ז / עורך: גרשון הל / האיגוד העולמי של העתונאים היהודים / 112 ע', מהדורה עברית־יידית
- עיון – רבעון פילוסופי / כרך ל"ז, חוב' ג' – ד' תשמ"ז / העורך: דוד הר / גרפיקה: ורדה רז / מרכז ש"ה ברגמן לעיון פילוסופי / 274 ע'
- חדרון / מס' 3, 1986 / עורך: עמוס בוסקילה / גרפיקה: קבי בויקן / החברה להגנת הטבע ואוניברסיטת ת"א / 70 ע'
- טבע וארץ – בטאון החברה להגנת הטבע / כ"ט 1, 1986 / עורך: ספי בן־יוסף / גרפיקה: אברהם פלזות / איורים: אלי קלוזון, אברהם כהן / החברה להגנת הטבע / 64 ע'
- עלון טיולים־ומידע / מס' 2, חשון – טבת תשמ"ז / העורכת: (משקה) מרים מיטלמן / החברה להגנת הטבע / 64 ע'

עדות הקף עיתון – תוחורה רק אגרה – זכרונות מקראקוב היהודית / העורך: פנחס שלנג / עקד / 1986 / 79 ע'

- אמנון שילוח / המשכיות ותמורה במסורת המוסיקלית של יהודי ספרד / המכון לחקר מורשת יהדות ספרד והמזרח
- יונה כהן / עם שב למולדתו – פרקי עליה תר"צ – תש"מ (1930 – 1980) / המכונת היהודית / 1986 / 112 ע'

האוניברסיטה הפתוחה

כנס בנושא

מקורות דוברים ודוממים בהיסטוריה היוונית העתיקה

17.00 יו"ר: גב' דוורה בהר"ל
פרופ' בנימין שימרון
„משמעות המושגים: היסטוריה ועבודה היסטורית"
הקרנת סרט:
„אתונה – תור הזהב"
פרופ' בנימין שימרון
„המקור הדובר (המקורות הכתובים) בהיסטוריה היוונית"
18.30 הפסקה
18.45 ד"ר משה פישר
„המקור הדומם (הממצא הארכאולוגי) בהיסטוריה היוונית"

הכנס יתקיים ביום ד', י"ב בשבט תשמ"ז, 11 בפברואר 1987, באולם ההרצאות, האוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16 רמת אביב

הכנס יתקיים במסגרת הקורס „יוון הקלאסית" של האוניברסיטה הפתוחה.

– הציבור מוזמן –

אוניברסיטת בר־אילן

המכון ליהדות ולמחשבה בזמננו ע"ש קוטלר

זה עתה הופיע הספר

מחצית האומה

עיונים בתרבות ובמעמד של יוצאי המזרח בישראל

בעריכת **שלמה דשן**

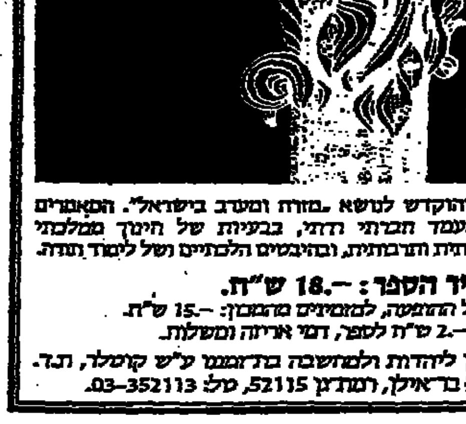

הספר מבוסס על סמינר שהוקדש לנושא „מזרח ומערב בישראל". המאמרים עוסקים בהיבטים של מעמד חברתי ודתי, בבעיות של חינוך ממלכתי וממלכתי־דתי, ביצירה ספרותית ותרבותית, ובהיבטים הלכתיים ושל לימוד תורה.

מחיר הספר: –.18 ש"ח.
מחיר הנחה לרגל ההופעה, למזמינים מהמכון: –.15 ש"ח.
יש להוסיף –.2 ש"ח לספר, דמי אריזה ומשלוח.

הכתובת להזמנות: המכון ליהדות ולמחשבה בזמננו ע"ש קוטלר, ת.ד. 1544, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן 52115, טל. 03-352113.

הנפש על גב המכונה

יהודית ברטוב

ג'ונתן מילר / מחשבות על מחשבות / שיחות עם חוקרי פסיכולוגיה / מאנגלית: מאיר ויזלטיר / ספרית אפקים, הוצאת עם עובד / 1986 / 352 ע'.

ג'ונתן מילר הוא אישיות מרתקת, וכמותו גם כל מעשי היצירה, היוצאים מתחת ידו. בהכשרתו הוא פסיכיאטר, אך אפקיו הרוחניים ועיסוקיו רחבים לאין ערוך. מילר הוא גם במאי־אמן (בין היתר ביים את „עליסה בארץ הפלאות" מנקודת־ראות פסיכואנליטית), וכן יוצרן של סדרות טלוויזיה מאלפות, שבהן הוא גם מככב כקריין, כמסביר וכמודרואמן. אחת מהן, „לגופו של עניין", הוקרנה בטלוויזיה שלנו.

הספר „מחשבות על מחשבות" הוא כינוס ראיונות־שיחות, שערך מילר בטלוויזיה הבריטית עם חמישה־עשר בני־שיחו בתחומי הפילוסופיה, הנוירולוגיה, הפסיכיאטריה, האנתרופולוגיה והאמנות. השאלה המהותית העומדת במרכז שיחותיו אלה של מילר עם המומחים השונים – הבנת „חיי הנפש" של האדם. ב„נפש" הכוונה לתפיסה ולהתנהגות, לחשיבה לצורותיה – פרימיטיבית, מוחשית ומופשטת – לתהליכים מודעים ולא מודעים כמניעי התנהגות נורמאלית וחריגה, ללשון האדם כביטוי לעולמו הפנימי, לאינטליגנציה, לקליטת האמנות החזותית וכן הלאה. בדרך של שיח חי, לעתים תוך ויכוח בין המראיין לאיש־שיחו, עולה תמונה רחבה ומגוונת של המחקר הפסיכולוגי המודרני. דרך זו של בירור הנושאים מאפשרת אף לקורא שאינו איש־מקצוע להבין את עיקרי הדיון ובכך להעמיק את הבנת עצמו, את זולתו ואת היצירה האנושית.

התפיסה הביהייביוריסטית שאפה להעניק לפסיכולוגיה אופי של מדע אובייקטיבי, בהסבירה התנהגות על בסיס הקשר בין גירויים ותגובות מדידים (ההתנייה לצורותיה). בניגוד לביהייביוריזם, מציעים רוב המראיינים בספר זה את מושג „ההיצג הנפשי". פירושו: דימוי פנימי מסויים, שבאמצעותו מציג לעצמו האדם דגם משוער של העולם שהוא חי בו.

ג'ונתן מילר

אחת הסוגיות המרכזיות בפסיכולוגיה הניסויית היום היא: באיזו מידה קובע את התפיסה, מידע שמספקים החושים ועד כמה היא מעוצבת על־ידי המיוצג מלכתחילה במערכת העצבים המרכזית? על הרוב ישנו פער בין המתקבל על רשתית־העין לבין התמונה כפי שהיא נתפסת בתודעת האדם. נובע מכאן, שאת הפער ממלאת השערה המבוססת על נסיון קודם.

התפתחות המחשבים האיצה את פיתוח ההבנה של אותו היצג פנימי. „למחשב שני חלקים עיקריים: מעבד־נתונים וזיכרון. אתה משתמש במחשב כדי לבצע טרנספורמציות של מידע. אך כדי לעשות זאת אתה זקוק למשהו שיאגור את המידע. בשעה שאתה עושה בו פעולות אתה זקוק ל„היצג מאוחסן" של המידע. על כן חושים לך גם הזיכרון וגם מעבד הנתונים המרכזי," אומר ג'ורג' מילר. „וכך חוזרת הנפש רכובה על גב המכונה".

גם בדיוניו של מילר עם מראייניו בנושא הלשון עולה עניין „ההיצג הפנימי". כך שראת מחקריו החדשניים של נועם חומסקי הגיעו בלשנים למסקנה, שהיכולת ללמוד לשון ולהשתמש בה מעידה על קיומו של אישור מבנה נפשי, שהוא עצמו יש בו מהר־מיזן למבנה הלשון. לדעת ג'רום פודור, פרופסור לפסיכולוגיה בלשנית ופילוסופיה, יש כאן חזרה להשקפותיהם של הפילוסופים יום ודיקארט, שהנפש היא מאגר של דימויים אשר על־פיהם אנו תופסים את העולם הסובב אותנו. אלא שלהבדיל מהם גורסים היום, כי תהליכי החשיבה המעניינים ביותר הם בלתי־מודעים. „מטרת המחקר הראשית היום היא לקבוע... איזו מין מערכת סמלים היא זו ומה הם המנגנונים המביעים אותה; מה התהליכים הנפשיים שהסמלים הללו משתתפים בהם," אומר פודור.

אותה תפיסה באה לידי ביטוי גם בשיחה עם ארנסט גומבריך, חוקר האמנות הנודע, הטוען: „ההשוואה בין העין למצלמה, הנראית כמתבקשת מאליה, מטעה בלי ספק... הבא לבנות תמונה, חייב להתחיל במשהו, ונקודת המוצא הקלה ביותר היא דגם מינימאלי של הדבר שאותו אתה מבקש להציג...האמנות אם כן אינה העתקת המציאות אלא העמדת מבנה היפותטי, שעתידים לחול בו שינויים לאור התנסויות חדשות." לדעת גומבריך, אנו יכולים ללמוד הרבה על השימוש בסכימות מתוך התבוננות בציורי ילדים. אלה לא השתנו הרבה במשך אלפי שנים.

אין כל אפשרות לסקור כאן את שפע הנושאים שבספר זה, שהקריאה בו היא התנסות אינטלקטואלית מרתקת. רק עוד הערה אחת בעניין תרגום המונחים המקצועיים: ספר מסוג זה הן הראוי שיכלול כנספח את רשימת המונחים העיקריים בלשון המקור.

هكذا من الأصل

לך על בטוח לוח מעריב דרושים

לאגודה גרמנית דרוש
אדם לפעילות רוחנית־מדעית
עבור סניפה בישראל

בעל השכלה רחבה

הכישורים הדרושים:
- השקפת עולם ליברלית
- התעניינות בשאלות דתיות המשתרעות מעבר ליהדות ומקיפות את האספקט האסכטולוגי של ימינו
- הערכת התפתחויות סוציו־פוליטיות בחברה.
- דייקנות בביצוע התפקידים ויוזמה לפעילות רוחנית־תרבותית.
- שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית, בע"פ ובכתב. ידיעת השפה הגרמנית - יתרון.
- כושר ניהול
- ידיעות בתיאולוגיה השוואתית ובתחום הפדגוגי - יתרון.

מדובר בתפקיד אחראי, לא מוגבל, אשר יזכה ישירות ליו"ר חבר המנהלים בגרמניה. ההתקשרות מותנית בשישה חודשי נסיון.

נא לשלוח את הבקשה ותולדות חיים (Curriculum Vitae) בשפה האנגלית או הגרמנית או הצרפתית - ולציין את המשכורת המבוקשת ואת המועד המוקדם האפשרי לתחילת ההתקשרות — אל: מזכיר האגודה, ת.ד. 11092 תל־אביב 61110

התנדב

לתפקיד בטחוני בארץ ובחו"ל
אם אתה
- ☆ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
- ☆ גילך בין 21–28 שנה.
- ☆ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו

אנו מציעים
- ☆ חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
- ☆ תנאי שכר טובים.
- ☆ אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בעתיד.

ההצעה מתאימה גם לסטודנטים הלומדים בארץ או העומדים לצאת ללמוד בחו"ל

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 39350 ת"א, מיקוד 61392, עבור ע.י. וצרף תולדות חיים, פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. וטלפון.

— פונים מתאימים ייענו —

ל.פ.מ.82

עור הוטל בע"מ
מערכת כוללת לניהול בתי־מלון HOTMAN
לרגל הרחבת הפעילות **דרושים:**

1. **מתכנתים בעלי נסיון** על מערכות I.B.M S/36
2. **פקידי/ות קבלה/הזמנות בבתי־מלון.** להדרכה בבתי־מלון.

בעלי נסיון בתפעול מערכות־מחשב — יתרון נוסף
לתיאום נא להתקשר לטלפון 03-492130 או לכתוב ל"עור הוטל" בע"מ, רח' סוקולוב 33 רמת־השרון, מ. 47236.

אמלנ"ר — רשת מוסדות חינוך — עמותה

למוסד החינוכי "אחוזת שרה" בני־ברק
דרושים
פסיכולוג חינוכי
★ בעל נסיון ★ במשרה חלקית
עוזרת לטבח
★ בעלת נסיון ★ במשרה חלקית
לפרטים, נא לפנות טלפונית: 03-782578 ;03-791504

דרוש
קבלן שלד מנוסה

בעל ציוד מתאים, לעבודות שלד גדולות (מבני מגורים) במרכז הארץ
נא לפנות בכתב עם פרוט עבודות שבוצעו בעבר לת.ד. 6525 ת"א, עבור אב'

פילת

הד ארצי
שהינה חברה מסחרית העומדת
בפני פיתוח והרחבה
מחפשת

מנהל שיווק
למחלקת הוידיאו

המחלקה עוסקת בעיקר ביבוא ובהפצה.

התפקיד כרוך בקידום מכירות, מו"מ על עיסקות וניהול צוות

מועמד מתאים יהיה בעל ניסיון במכירות ובשיווק, בעל השכלה רלבנטית, המוכן להתמודד עם אתגר, תוך מסירות, לויאליות, עבודת צוות ובשעות עבודה רבות.
בפני המועמד פתוחות אפשרויות קידום והתפתחות.

שליטה מלאה בשפה האנגלית הכרחית.

מקום העבודה ברמת־גן.

נא לפנות בכתב יד בפירוט מקסימלי של השכלה וניסיון בעבודה, לפילת בע"מ, דרך פ"ת 114, ת"א, 67012.

נא לציין על המעטפה "מנהל שיווק" מס' משרה 1970.

המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

סודיות תישמר בקפידה.

מוסד ממלכתי באזור תל אביב מחפש:
מנתח אותות

לנתוח מרעי של אותות פיסקליים תוך שמוש בציוד מדידה חדשני מגוון וממוחשב ובשיטות מתמטיות הנדסיות מתקדמות.

- ★ העבודה נעשית במעבדה משוכללת. והתפקיד כולל שימוש בציוד מדידה אנאלוגי סיפרתי מתקדם ובמערכות עיבוד ותצוגה ממוחשבות.
- ★ הנסיון מלמד שבעבודה זו מצליחים, ומוצאים עניין, בעלי כושר אנאליטי, תפיסה טכנית טובה וכושר ריכוז.
- ★ המשרה מוצעת לבעלי תואר ראשון או שני בפיסיקה, או במדעים מדוייקים.
- ★ נסיון קודם לא הכרחי, עדיפות לקצינים צעירים — אפשרות קידום.

מועמדים ישלחו קורות חיים ל"מנתח", ת.ד. 10248, ת"א (מיקוד 61102).

דרושות במשרה מלאה
- ★ **עובדת סוציאלית מנוסה**
- ★ **מנהלת משק בית** בעלת נסיון בבי"ת

לפנות לאמרכל בי"ח ליבנשטטר למחלות כרוניות ת"א, יד־אליהו שד' החייל 4, טל: 03-331414

למשרד עו"ד ברעננה
דרושים
1. **עו"ד רב**
2. **פקידות למשרדים**
052-31192

למשרד עו"ד העוסק בתחום המשפט המסחרי
דרוש/ה
עורך/ת דין מנוסה
5 ימי עבודה בשבוע
טלפונים: 255847, 258993, 259884. סודיות מובטחת.

AUDI · VW

בצ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ יבואנים כלליים של פולקסווגן אודי
דרושה
לעבודה במחסן החלפים
פקידה טכנית
בעלת נסיון של שנתיים בניהול מלאי במחשב.
נא לפנות לגב' יפה, טלפון 785111

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה תשמ"א — 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מעמדו האישי או הורותו, ובכלל זה אסור לפרסם מודעה המפלה בין אדם לאדם מטעמים אלה. המודעות המתפרסמות כאן מיועדות לשני המינים.

דרוש/ה
מוכר/ת
מקצועי/ת ואמין/ה
לחנות למוצרי חשמל ביתיים
03-249571

למוסד ציבורי כלכלי בירושלים
דרושים:
1. **עורך־דין** בעל 5 שנות נסיון
2. **מהנדס "יצור**
3. **כלכלן**

בקשות מפורטות, בצירוף קורות־חיים, יש להפנות לת"ד 6610 תל־אביב, מיקוד 61066, לא יאוחר מיום — 20.2.87.

רק מועמדים מתאימים ייענו.

דרוש
איש מכירות מנוסה בתחום הטקסטיל
עם עדיפות לבעל נסיון בתחום כלי מיטה
נא לפנות בטל: 03-234976

למעבדות רפא בע"מ
דרושים
תעמלנים רפואיים
לאיזור המרכז והדרום

הכישורים:
- ★ נסיון בתעמלנות רפואית או בעל תואר ברוקחות או במדעי הטבע.
- ★ רשיון נהיגה.
- ★ ידיעת השפות עברית ואנגלית.

נא לפנות בכתב למחלקת כח אדם ת.ד. 405 ירושלים 91003.

דרוש
אדריכל

עם נסיון של כשנתיים, לנושאי תכניות עבודה ומיחשוב בבינוי ערים.

לפנות, בצירוף קורות־חיים ונסיון, לת.ד. 20265 ת"א, מיקוד 61202, עבור משרה "אדריכל".

TARO תרו
· תעשיה רוקחית בע"מ ·

דרושים לנו
אנשי מפתח
במערכת המכירות והתעמולה שיצטרפו אלינו בהצעדת חברתנו לקראת צמיחה והתפתחות.

המשרות הנדרשות:

1. **מנהל מוצר PRODUCTION MANAGER**
- ★ בעל/ת נסיון בהחדרת תכשירים חדשים לשוק.
- ★ השכלה בתחום הפרמצבטיקה.
- ★ נסיון בהכנת חומר הדרכה ועזרי תעמולה
- ★ שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.

2. **ראש צוות תעמולה**
- ★ בעל/ת נסיון בנהול צוות תעמלנים רפואיים.

למועמדים המתאימים מובטחים:
עבודה רבת עניין ואתגרים ותנאי עבודה ההולמים את כישוריהם.

נא לפנות בכתב בפרוט קורות חיים ונסיון עבודה קודם למחלקת כח אדם, ת.ד. 10347, חיפה 26110.
סודיות מלאה מובטחת

תמי - מכון למחקר ופתוח בע"מ

לתמי – מכון למחקר ופיתוח של כימיקלים לישראל
הגדול במדינה בתחום הכימיה התעשייתית

דרושים/ות
כימאי/ת
אי־אורגני/ת פיסיקלי/ת

בעל/ת תואר שני או שלישי בכימיה אי־אורגנית או כימיה תעשייתית.
המועמד/ת יהיה חבר בצוות־מחקר העוסק בפיתוח תהליכים ומוצרים חדשים.
העיסוק כולל ייזום פרוייקטים חדשים, פיתוחם בשלבי המעבדה והפיילוט ותיתוחם מבחינה כימית ופיסיקלית.
המחקר מתבצע בעזרת מיכשור מתקדם.
עדיפות תהיה לבעלי נסיון בתעשיה או במחקר שימושי.

הנדסאים/ות
לפעילות מקצועית מגוונת הקשורה במחקר ופיתוח
כישורים דרושים: ★ תואר הנדסאי כימיה

שבוע עבודה בן 5 ימים

מועמדים יפנו, בצירוף קורות־חיים, לתמי לכח־אדם, ת.ד. 313 חיפה, מ. 31002.

בקבוצת כימיקלים לישראל

GENERAL ELECTRIC

למחלקת בקרים מתוכנתים
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה/בקרה

- ★ בעל ידע ונסיון קודם באוטומציה ובקרת תהליכים בתעשיה
- ★ בעל ידע ונסיון מוכח בבקרים מתוכנתים לתעשיה
- ★ בעל ידע בתיכנות בקרים מתוכנתים / מחשבי IBM PC

התפקיד כולל גם נהול פרוייקטים וישומים במפעלים

נא לפנות לגבי, טלפון: 052-552717, 052-552233 בחברת ג'נרל מהנדסים בע"מ, הרצליה
— סודיות מובטחת —

למפעל מזון בע"מ בקצרין
דרוש
חשמלאי תעשייתי לעבודת אחזקה

במפעל בעל ציוד מתוחכם.
העבודה במשמרות.
תנאי שכר טובים.
מגורים באיזור הכרחיים.
06-962202

לחברה חקלאית באזור חיפה
דרוש
איש שרות שדה
למרקטורים וציוד חקלאי
נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 10139, מפרץ חיפה, 33084.

מקור

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש
מנהל יחידת מחשב ומערכות המידע

אקדמאי בעל השכלה מתאימה ובעל נסיון רב ומוכח בניהול יחידות מחשב המקיפות נושאי נתוח מערכות, תכנה, פרוייקטים ומערכות מידע.

המועמד שייבחר ינהל שוטפת יחידה קונצרנית מתקדמת וכן ישמש יועץ ההנהלה בתחומי מיחשוב ותקשורת.

על המועמדים להתקשר לקביעת ראיון לטלפון 03-228407.

— סודיות מובטחת —

מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד

שרותי מידע ישראליים בע"מ

מועצה אזורית מודיעים
מושב בני עטרות
דרוש
עובד נוער קהילה
במשרה מלאה

דרישות התפקיד:
- הפעלת נוער וקהילה בפעילות חברתית קהילתית
- ארגון מפעלי תרבות
- מו"מ עם גורמים בישוב ומחוצה לו
- קשירת קשרים עם גורמים המטפלים בישוב

כישורים:
- מדריך בכיר ותק 5 שנים או מדריך מוסמך ותק של 3 שנים.

בקשות בצרוף המלצות ותעודות יש להגיש עד יום שישי 20.2.87 למזכירות המועצה.

יחיאל דמתי, ראש המועצה

לביה"ס החקלאי התיכון עיינות
דרושים לפרוייקט הברזילאי
- ★ **מדריך חברתי** דובר פורטוגזית או ספרדית מגורים במקום
- ★ **מורה לביולוגיה** לחצי משרה דובר פורטוגזית או ספרדית
- ★ **מורה לכימיה** לחצי משרה דובר פורטוגזית או ספרדית

לפנות טלפונית: 08-475682, 08-474655, 08-474635, בין השעות 8.00–15.00 והחל משעה 15.00 לטלפון: 08-475682.

מ.ל.ל ירושלים
מרכז החישובים בע"מ
דרוש/ה
כתב/ת טכני/ת
לתעוד מערכות וכתיבת ספרות טכנית
דרוש נסיון במערכות פיננסיות וידע בתכנות
לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ת.ד. 7156 ירושלים

דרושה
כתבנית
למשרה חלקית וכן לעבודות משרד שונות
להתקשר עם מיכאל משעה 13.00 לטל. 03-333107, 03-333041, 03-333087

לחברת יבוא בפ"ת
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
תנאים מצויינים לאדם המתאים.
אפרים ל. חסון בע"מ.
פ"ת, קרית־אריה, טל. 03-9230339

ספרית מעריב

דו־קיום ללא שלום

מאת פרופ' אהרון קליימן

בספר מבולט מקומה המיוחד, ואולי המכריע, של ממלכת ירדן בסכסוך הישראלי־ערבי.

להשיג בחנויות הספרים בהחני המנויים או ישירות בחנות ספרית מעריב, דרך בית בזא', ת"א, טל. 03-332211

לפנויים ופנויות!

דרך אמינה, מכובדת ופרטית להכיר בני־זוג רציניים לנישואין

מה ? לאלי שלום, שדכן בשפחתי, פרטי ובעל קשרים. בבית, גם בשבת 03-991949 03-990507

קבלת מודעות!

מ־8.00 עד 20.00

לוח מעריב

מבצע מיוחד !!!

03־727630

03־739297

03־738707

לבעלי כרטיסי אשראי

טל השדה בע"מ

חברה לשיווק פירות וירקות בסיטונות

פירות וירקות טריים במחירי השוק

★ לבתי מלון ★ מפעלים

★ מסעדות ★ קייטרינג

הובלה עד בית הלקוח

לפרטים: לפנות בטלפון 03־264801 בימים א'–ה' בשעות 8.00–14.00 להנהה"ש

שוק סיטונאים ביתן ג' מס' 25 ת"א

למכירה

בית אבות

ברח' בורוכוב 39, גוש 6580, חלקה 26, ברעננה

המסמר בכל מקרקעין ותכולה

הצעות תוגשנה בכתב עד ליום 15 בפברואר 87 לר"מ, כשהן מפרטות מחיר מלא וכן תנאי תשלום.

יש לצרף ערבות בנקאית או צ'יק בנקאי בשיעור של 5% מגובה ההצעה.

אין התחייבות לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

אברהם מקלוס, עו"ד מונטיפיורי 4, פ"ת

זאב ולנר, עו"ד יהודה הלוי 45, ת"א, 03־621582

בביהמ"ש המחוזי בתל־אביב–יפו

תיק עזבונות 4585/86

בעניין: עזבון המנוח

חסיד דוד ז"ל

אשר נשא ת.ז. 376614

הזמנה לנושים לפי סעיף 99 לחוק הירושה תשכ"ה–1965. נושים בעזבון המנוח הנ"ל, מוזמנים בזאת להגיש בכתב תביעותיהם, תוך 3 חודשים מיום פרסום הזמנה זו, למנהלת העזבון, עו"ד מרינה רביב, רח' הרב קוק 13, פתח־תקוה, מיקוד 49315, טלפון 03-9221333.

מרינה רביב, עו"ד, מנהלת העזבון

למפעל בעל מוצרים יחודיים ובלעדיים בענף הצ"ד

דרוש **שותף**

לצורך התרחבות ויצוא

ההשקעה הדרושה כ־350,000 $

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 1928 תל־אביב, עבור שותף.

מפעל קבוצי לכבישה

מעונין בעבודות בקבלנות משנה. התמחות בתכנון ובצוע של עבודות מדוייקות.

בהצעות לפנות ת.ד. 2121 נתניה, עבור 12

האוניברסיטה הפתוחה

תפנית

מגמת ניהול

• בחודש מרץ נפתחים הקורסים

קורס ניהול שיווק חו"ל

לימודי ערב ימי ב' פתיחה: 9 במרץ 1987

קורס הכרת המחשב ושימושיו למנהלים

לימודי ערב ימי ד' פתיחה: 11 במרץ 1987

לימודי בוקר ימי ו' פתיחה: 13 במרץ 1987

קורס אנגלית עסקית למנהלים

לימודי ערב — לפי רמות

פתיחה: 23 במרץ 1987 (ימי ב')

פתיחה: 25 במרץ 1987 (ימי ד')

פתיחה: 26 במרץ 1987 (ימי ה')

קורס בפיתוח חשיבה המצאתית

מיועד למנהלי מפעלים, מנהלי פרויקטים ומהנדסים העובדים בפיתוח טכנולוגי

לימודי יום ימי ב' פתיחה: 23 במרץ 1987

לימודי ערב ימי ד' פתיחה: 25 במרץ 1987

הלימודים ייערכו בכיתות הלימוד של האוניברסיטה הפתוחה, ברחוב קלאוזנר 16, רמת־אביב

מידע נוסף ניתן לקבל בתפנית — לימודי התמחות והעשרה, האוניברסיטה הפתוחה, ת.ד. 39328, רמת־אביב 61392, טל: 410751, 422552, (03) 422578

תפנית – לימודי התמחות והעשרה

המועצה המקומית רמות־השבים

מכרז למכירת מקרקעין

המועצה המקומית רמות־השבים מבקשת הצעות לקניית חלקת מקרקעין, שפרטיה, בעת פרסום המכרז, הם כלהלן:

גוש — 6452, חלקה — 305, שטח החלקה — 1,446 מ"ר

יעוד החלקה — 2 יחידות דיור

אחוזי בניה — 15% משטח החלקה

החלקה נהנית מזיקת הנאה – זכות מעבר, על חלקות אחרות, וכפופה לזיקת הנאה – זכות מעבר של חלקות אחרות.

מכירת החלקה חייבת לקבל את המלצת ועדת המכרזים, את אישור המועצה, ברוב חבריה, ואת אישור שר הפנים.

פרטים ומסמכי המכרז, ניתן לקבל במשרדי המועצה המקומית, ברח' בית־העם, רמות־השבים, בימי ובשעות העבודה המקובלות, תמורת תשלום סך 115 שקלים חדשים, שלא יוחזר.

הצעות לקניית החלקה יש להגיש, אך ורק על מסמכי המכרז, בצירוף ערבות בנקאית, בנוסח המצורף למסמכי המכרז, ובסכום הנקוב בו.

המועד האחרון להגשת הצעות הוא ביום ראשון 1.3.87, בשעה 12.00, בתיבת־המכרזים, במשרדי המועצה המקומית רמות־השבים.

הצעה שלא תימצא במועד הנ"ל בתיבת־המכרזים, לא תידון.

אין המועצה המקומית רמות־השבים מתחייבת לקבל את ההצעה בסכום הגבוה ביותר, או הצעה כלשהי.

מוצעים למכירה מצתים לרכב

1. מוזמנות הצעות לרכישת מצתי צ'מפיון מסוגים שונים תוצרת ארה"ב, סה"כ כ־190,000 מצתים. על המציע להפקיד אצל הח"מ 5% מערך הצעתו בערבות בנקאית שתהיה בתוקף 45 יום.
2. אין התחייבות לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר, או הצעה כל שהיא. כמו"כ נשמרת זכותו של הח"מ לנהל מו"מ עם כל מציע לפי שיקול דעתו.
3. הקונה יישא בהוצאות שחרור המצתים מהמכס.
4. הצעות יש להגיש עד 20.2.87.
5. לקבלת פרטים יש לפנות למשרד הח"מ.

א. פיגצ'וק, עו"ד

כנר מלכי ישראל 9, ת"א, טלפון: 03-244603, 03-239365

מפרק זמני של אפקור, חב' לסחר ושיווק בע"מ

דרושים

5 חדרי משרד

בגודל כ־100 מ"ר באיזור א' בסביבות רח' רוגוזין או ק' גלויות

באשדוד

נא לפנות ליוסף טודר, טל: 057־30375, 057־73980, או לת.ד. 666 ב"ש מיקוד 84105

דוקטי 87 350 650 סמ"ק

האופנוע הטוב ביותר בעולם!!

במחיר הכרות שלא יחזור!!

– אפשרות בתשלומים –

דינמית – פינסקר 11, תל־אביב, טל' 280004, 280429 (פתוח גם במוצ"ש)

להשכרה

1600 מ"ר ברחוב הרצל 101 תל־אביב

מתאים לתצוגה/ מסחר/ אלקטרוניקה/ בית־ספר, משרדים

$4,500.– לחודש טל. 03/659659

שנקר

בית הספר הגבוה למדעי הטקסטיל ולאופנה

נמשכת ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח

(ללימודי תואר ראשון)

במגמות:

★ טכנולוגיה טקסטילית ★ עיצוב אופנה

★ כימיה טקסטילית ★ עיצוב טקסטיל

★ ניהול תעשייתי

הנדסאי תעשיה וניהול

מסלול לימודים דו־שנתי בשיתוף עם המכון לפריון העבודה והייצור

מועד פתיחה מיוחד מרץ 1987

פרטים והרשמה: במזכירות האקדמית, רח' אנה פרנק 12, רמת־גן 52526, טלפון: 03־7521133, בימים א'–ה', בין השעות 8.30–15.00.

ידיעון וטופסי הרשמה אפשר לקבל בדואר תמורת 10 שקלים.

ההרשמה למגמות העיצוב תסתיים ב־26.2.87

אוניברסיטת תל-אביב

קורסים והשתלמויות ביחידה ללימודי חוץ

רישום — להעשרה — להשכלה כללית

ההרשמה תסתיים ב־22.2.87

פסיכולוגיה	כלכלה	אנגלית־שיחה
יחסי אנוש	משפט	אנגלית־כתיבה
מצבי לחץ	שיווק	אנגלית־מבטא
החלום	חשבונאות	אנגלית־למנהלים
אנתרופולוגיה	ניהול פיננסי	צרפתית
קרימינולוגיה	פיתוח קריירות	גרמנית
הורשה	הנעת עובדים	איטלקית
מערכת החיסון	יצירתיות בעבודה	עברית
חיות בר בשבי	משאבי אנוש	תיאטרון
ספרות	ניהול מו"מ	קולנוע
פילוסופיה	הכרת מחשב	אמנות
יהדות	כתיבה מינהלית	מוסיקה

קורסים לדוברי אנגלית:

ART, MUSIC, LITERATURE, PSYCHOLOGY

פרטים והרשמה: אוניברסיטת תל־אביב – היחידה ללימודי חוץ, רמת־אביב רח' קלאוזנר 8 (ליד בניין וולפסון). בשעות 10.00–13.00, 17.30–19.00. טלפון 425452, 420388.

הערה: תלמידים שלמדו ביחידה בשנה האחרונה יקבלו ידיעון לבתיהם

גזור ושלח

לכבוד אוניברסיטת תל־אביב – היחידה ללימודי חוץ, רמת אביב ת"א 69978 בא לשלוח לי את הידיעון לסמסטר ב' – תשמ"ז.

השם: ______

הכתובת והמיקוד: ______

המרכז לחינוך טכנולוגי חולון

בחסותה האקדמית של אוניברסיטת תל אביב

הרשמת מועמדים

לשנה האקדמית תשמ"ח 88־1987

לקראת

תואר ראשון

בוגר אוניברסיטה בחינוך טכנולוגי B.Sc.T.E ולתעודת הוראה

מגמות הלימוד

חשמל ואלקטרוניקה*

מכונות ובקרה* עיצוב תעשייתי

***מסלול רגיל וגמיש**

מסלול הלימודים הגמיש מבוסס על לימודים בשעות אחה"צ והערב, ויום לימודים מלא אחד בשבוע. במגמה לעיצוב תעשייתי מסלול לימודי רגיל בלבד.

המעוניינים בפרטים נוספים וטופסי הרשמה מתבקשים לפנות למזכירות האקדמית במרכז לחינוך טכנולוגי רחוב גולומב 52 חולון 58102 טלפון: 5051181 בין השעות 8.00 - 13.00

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה להנדסה **המרכז למירשם ענף רישום וקבלה**

רישום לתכנית לימודים מיוחדת להנדסאי אלקטרוניקה לקראת תואר B.Sc. בהנדסת חשמל ואלקטרוניקה לשנה"ל תשמ"ח

★ **מטרת התכנית** — להכשיר הנדסאי אלקטרוניקה כמהנדסים במשך תקופה של שנתיים (6 סמסטרים רצופים, כולל לימודי קיץ).

★ **זכאים להרשם** — בעלי תעודות בגרות שהינם בעלי תעודת הנדסאי באלקטרוניקה, העונים על דרישות הרישום המפורטות בחוברת המידע למועמדים בעמ' 170 סע' 1+2, ועל הדרישות הכלליות המפורטות בתחילת חוברת זו.

החל משנה זו זכאים להרשם גם בעלי תעודת הנדסאי במכשור (מיחשוב) ובקרה שלמדו לפי תכנית הלימודים של משרד החינוך, העונים על כל יתר הדרישות הנ"ל.

הרישום יסתיים ב־26.2.87.

★ **בחינת הכניסה הפסיכומטרית** — כל המועמדים חייבים בבחינת הכניסה הפסיכומטרית הנערכת ע"י המרכז הארצי לבחינות ולהערכה, לא יאוחר מיום 12.4.87. המועד האחרון לרישום לבחינה זו הוא 27.2.87 (עד מועד זה חייב טופס הרישום לבחינה להגיע למרכז הארצי).

★ **תהליך הקבלה** — מבוסס על תוצאות בחינת הכניסה הפסיכומטרית ועל הציונים בתעודת הבגרות ובתעודת ההנדסאי. תנאי נוסף לקבלה הוא שממוצע הציונים בבחינות הגמר הממשלתיות במקצועות הטכנולוגיים בביה"ס להנדסאים ע"ש מאירהוף (לא כולל פרוייקט) הוא 80 לפחות.

מועמד שממוצע ציוניו נמוך מ־80, יוכל לתקנו ע"י לימודים במסגרת מיוחדת בביה"ס להנדסאים של אוניברסיטת תל־אביב. לימודים אלה מתקיימים פעמיים בשנה בסמסטר א' ובסמסטר ב'.

הלימודים בסמסטר ב' יחלו בחודש אפריל.

פרטים במזכירות ביה"ס להנדסאים, טל' 420021.

חוברת מידע וטופס רישום לאוניברסיטה וכן מפרט טופס הרשמה לבחינת הכניסה הפסיכומטרית – ניתן לרכוש בדיונון (חנות הספרים שבבנין האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין שבקרית האוניברסיטה) בימים: א'–ה' בין השעות: 09.00–17.00, ביום ו' בין השעות: 09.00–13.00.

מישלב מכון ישראלי להשכלה

קורס מתקדם ליחסי ציבור, פרסום ושיווק

שלב ב

הפתיחה: 22.2.87

שיווק • תקשורת המונים • מבצעי מכירה • הלימודים יכללו עבודה מעשית בשטח

לפי דרישת הקהל ייפתח קורס נוסף של שלב א'

קורס ליחסי ציבור ולפרסום כולל שיווק ויחסי אנוש, מחזור חורף 87

שלב א

פתיחת הקורס ב־8.3.87 • לעומדים בבחינות חוננק חעודת גמר

פרטים והרשמה: מישלב, רח' ויצמן 53 ת"א, טל. 03-263185-9, 03-265861

בשעות 08:00 — 13:00 לפני הצהריים 16:30 — 20:30 אחר הצהריים, הפתיחה: 8.3.87

هكذا من الاصل

לימודים

מאסטרנים · בגרות · · · רדיו אלקטרוניקה · פקידות

מכללה ירושלים לבנות

מודיעה כי

החלה ההרשמה לשנה האקדמית תשמ"ח (1987/8)

חוגי הלימוד במכללה הם:

תנ"ך	מתמטיקה
תושבע"פ	מתמטיקה + מחשבים
יהדות (תנ"ך תושבע"פ)	(חוג משולב)
מחשבת היהדות	תימוך מיוחד
ספרות	הגיל הרך
אנגלית	יעוץ והכוון
מוסיקה	משאבי למידה
מחשבים	ספרנות
ראיית חשבון	מדעי הטבע (עם אפשרות
חשבונאות ומינהל	ללימודי סיעוד בתיאום עם בית
(חוג חדש תשמ"ח)	חולים שערי צדק)

★ ניתן לשלב לימודים בשנה ראשונה עם שרות / התנדבות כמו כן החלה ההרשמה לתכניות הבאות:
★ התכנית לבוגרות אוניברסיטה ומשתלמות (ההרשמה לתכנית זו תסתיים ערב פסח תשמ"ח)
★ לימודי המכון הגבוה לתנ"ך עם ישראל וארצו
★ לימודי המשך – קורסים גבוהים בלימודי קודש (אפשרות צבירת נקודות זכות לקביעת דירוג שווה ערך למ.א.)
★ תכנית השתלמות למורות מנחות בהוראה משקמת ובבישורי המזיה (יחד עם לימודי יהדות).

שבתון: תוכניות לימוד מיוחדות בכל הדיציפלינות הנלמדות במכללה, לבוגרות המכללה הנמצאות בשבתון בתשמ"ח.

טופסי הרשמה וחוברות מידע ניתן לקבל ע"י פניה בכתב למשרדי המכללה (בצרוף עשרה ש"ח) או אישית בשעות המשרד הרגילות.

הכתובת: בית וגן, ת"ד 16078 ירושלים 91160, טלפון: 422481.

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין
בית הכרם, ירושלים

מודיעה על פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ח

לימודים לקראת תעודת "מורה מוסמך בכיר" (3 שנות לימוד)
ותואר "בוגר הוראה" – B.Ed (4 שנות לימוד)

מסלולי הלימוד
★ הגיל הרך – גן ילדים, כיתות א"ב' – 3 או 4 שנים*
★ החינוך היסודי הרגיל – כיתות ג'-ו' – 3 או 4 שנים*
★ החינוך היסודי המיוחד – כיתות ג'-ד' – 3 או 4 שנים*
★ חטיבת הביניים לקראת תואר – כיתות ז'-י' – 4 שנים
★ החינוך הערבי (החינוך המיוחד) – כיתות ג'-ד' – 3 שנים

לימודי התמחות מקצועית
★ מורים לאומנויות טכניות – 3 שנים
★ מורים למדעי התזונה והבית – 3 שנים
★ חינוך לילדים בעלי מגבלויות חמורות – 2 שנים

לימודי השתלמות והסבה
★ המכון לחינוך ריפויי ע"ש רחל שזר
★ הסבות לכל המסלולים לבעלי תואר אקדמי
★ לימודי השלמה לקבלת תואר "מורה מוסמך בכיר"
★ הסבות והשתלמויות למורים בפועל ובשנת שבתון
★ לימודי השלמה לקבלת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed) למורים בעלי תואר "מורה מוסמך בכיר"
★ מכון להכשרת מנחי הורים

מכינות
★ מכינה לעולים ★ מכינה קדם אקדמית

מבחן הסף יתקיים ב־18.3.87

תדריך וטופסי רישום ניתן לרכוש תמורת 10 ש"ח (במזומן או בהמחאת דואר).
המעוניינים יפנו למזכירות המכללה בימים א'-ה', בשעות 8.00–12.00 או בכתב ל: ת.ד. 3578, בית־הכרם ירושלים, 91035.
* מתן תואר בוגר בהוראה מותנה בהחלטה סופית של המועצה להשכלה גבוהה.

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה למדעים מדויקים ע"ש ריימונד ובברלי סאקלר

יום פתוח
של החוג לגיאופיסיקה ולמדעים פלנטריים

מורי החוג יענו על שאלות מתוך נושאי הלימודים בחוג:

● ממה עשוי שביט הליי?	● כיצד עורכים תחזיות
● כיצד מתפשטים גלים?	ואיפה? מזג־אוויר?
● כיצד נוצרה מערכת השמש?	● כיצד מתשמשים המחשבים
● מדוע מתרחשות רעידות אדמה	לפתרון בעיות אלה?

ביום ב' 9.2.1987, החל משעה 13.00 ועד שעה 17.00, יפתח החוג את מתקניו למבקרים בעלי הבשרה בפיסיקה, מתמטיקה וכימיה. המתעניינים באפשרות של לימודים לקראת התואר הראשון, השני והשלישי מוזמנים בשעה 13.15. באולם לב, בנין שקר.

פרטים במזכירות החוג, בטלפונים 03-413505, 03-420633.
ההרשמה ללימודי התואר הראשון תסתיים ב־27.2.87.
ההרשמה ללימודי התואר השני תסתיים ב־31.8.87.

אוניברסיטת תל-אביב

הפאקולטה לרפואה ע"ש סאקלר
החוג לכירורגיה
בשיתוף עם חיל הרפואה של צה"ל

סדנא לרפואת חרום
ע"ש ד"ר ס. לנדס ז"ל
15, 16, 17 לפברואר 1987

זו השנה השלוש־עשרה שסדנא זו נערכת ומטרתה להקנות ידע בטיפול המיידי במצב קשה, סדר העדיפויות בטיפול בפגיעות מרובות ותרגול מעשי בשלבים השונים של ההחייאה, בהדרכה אישית.

הנושאים שיידונו:
★ פגיעות גולגולת והטיפול המיידי
★ פגיעות א.א.ג. ★ פגיעות חזה
★ בטן ★ גפיים
★ פגיעות במערכת השתן
★ פגיעות באשה בהריון
★ פגיעות בחולה פדיאטרי ★ כוויות
★ פגיעות נפשיות בטראומה ועוד

דמי השתתפות בסך 120 ש"ח כוללים את החוברת והכיבוד. הצוות הרפואי ניתן לרופאי קופ"ח ומשרד הבריאות. טלפון לפרטים נוספים: 03-341210 ו־03-7115697

לכבוד ד"ר ב. סיגל, מנהל הסדנא
ביתן 11 בי"ח שיבא, תל השומר
אבקש להרשם לסדנא לרפואת חרום 1987

שם ______
כתובת ______
טלפון ______ טל ______
מוסד/בי"ח ______ מחלקה ______
*** רצ"ב המחאה ע"ס 120 ש"ח לפקודת "אוניברסיטת תל־אביב"
חתימה ______

אוניברסיטת תל-אביב

בית־הספר להנדסאים ע"ש יוסף ורבקה מאידהוף
החטיבה התיכונית

הורים ותלמידי כיתות ח' רמ'
בנים ובנות
באזור תל־אביב והמרכז

לקראת ההרשמה לכיתות ט' וי'
לשנת הלימודים תשמ"ח

אשר תחל ביום א', ו' בניסן תשמ"ז 5.4.87

ניתן לקבל פרטים על בית־הספר או לקבוע סיור במקום, בפניה למזכירות ביה"ס, רחוב האוניברסיטה 30 רמת־אביב 69975, טל' 414069, 420702.

הקרן לעידוד יוזמות חינוכיות

מיסודה של
P.E.F. ISRAEL ENDOWMENT FUNDS, INC.

מענקים למימון יוזמות חינוכיות

הקרן נותנת מספר מענקים לשם ביצוע יוזמות חינוכיות מקוריות.

המענקים מיועדים לגננות, מורים כוללים, מורים מקצועיים וצוותי חינוך (בגון: מורה ומנהל, מורה ומפקח) בגני חובה, בתי ספר יסודיים, חטיבות ביניים, בתי־ספר על־יסודיים ומוסדות להכשרת מורים.

המענקים ינתנו רק לעובדי הוראה אשר עובדים בפועל ישירות עם תלמידים.

הפרוייקטים יחולו בתחולת שנה"ל תשמ"ח.

הקרן פועלת בהתייעצות עם נציגי משרד החינוך והתרבות.

המענקים יהיו עד סכום של 1,200 ש"ח.

לקבלת טפסים נא לפנות לגב' אתלין גרינברג, מנהלת הקרן, במפעל הפטפוריה לחינוך בנים, ירושלים 91021, ת"ד 2209.

התאריך האחרון לבקשת טפסים הוא י"ב באדר תשמ"ז (13.3.87).

מכללה ירושלים לבנות

מודיעה על

יום עיון
במתמטיקה ובמחשבים

המיועד לתלמידות כתות י"ב ולבנות השרות הלאומי

יום העיון יתקיים אי"ה ביום ב' י"ז בשבט תשמ"ז (16.2.87) באודיטוריום ע"ש צימברקנופף בקמפוס של המכללה בבית וגן ירושלים.

התכנית:

- 9.45 – 10.15 התכנסות והרשמה.
- 10.15 – 11.30 צפנים מתמטיים בתנ"ך, הרצאה בלווי שקפים – ד"ר א. דיפל
- 11.30 – 12.30 הלוח העברי ומבנהו המתמטי – ד"ר י. אהרוני
- 12.30 – 13.45 הרובוט בפעולה – פרופ' נ' מנדלבאום, מר י. לויאן
- 13.45 – 14.15 הפסקת צהרים – ארוחה קלה
- 14.15 – 15.45 היבטים מתמטיים בציוריו של הצייר M.C. ESCHER הרצאה בלווי שקופיות – פרופ' ע. אלטשולר
- 15.45 – 16.45 **חלוקה לסדנאות עבודה**
  - א. מתמטיקה בדרך הגילוי עם המחשב ככלי עזר – ד"ר ע. ארליך
  - ב. הוראה באמצעות מחשב – מר י. איזק
  - ג. שעשועי מתמטיקה

הרשמה: מזכירות המחלקה למתמטיקה-מחשבים, טלפון: 02-422481

תחבורה למכללה: קוים 21 ו־21א' – מהתחנה המרכזית בירושלים.

משרד החינוך והתרבות — המחלקה להכשרת עובדי הוראה

"אורות ישראל" מכללה לבנות
נפתחה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ח

לימודי חינוך:

א. מסלול לחטיבת הביניים:
בהתמחויות:

תנ"ך	מחשוב
תושבע"פ	אנגלית*
יסודות האמונה (מחשבת ישראל)	מתמטיקה*
מדעי הטבע	ערבית*
(פיזיקה, כימיה, ביולוגיה)*	
דיבור חברתי בביה"ס (חינוך בלתי פורמלי)	
היסטוריה ולימודי ארץ ישראל.	

ב. מסלול לחינוך המיוחד
ג. מסלול לגיל הרך
ד. המרכז להשתלמות מורים
* ישנה אפשרות למלגות לימודים מיוחדות.

בחינות הסף ובחינות הכניסה תתקיימנה אי"ה ביום ראשון ט"ז בשבט תשמ"ז (15.2.87), בשעה 11.00 במכללת "אורות ישראל" באלקנה.
המעוניינות תפנינה בכתב או טלפונית למכללת "אורות ישראל" אלקנה, ד.נ. אפרים 44814, טל. 03-9362175/6.

הספרדית

המכון לשפה

מתמחות בכיתות הרשות ● 20 שנות נסיון ● מורים בעלי נסיון רב
● 7 רמות ● קורס אינטנסיבי ● קורס לשפה שוטפת
● ספריה בספרדית קלה ● קסטות ללימוד
הקורס למתחילים נאמצר לדבר תוך 4 חודשים
שעות קבלת קהל כל יום 16.30–19.30 ● דיזנגוף 184 טל' 220223, 03-481539

בצלאל – אקדמיה לאמנות ולעיצוב ירושלים

מודיעה על

המשך ההרשמה
לשנה"ל תשמ"ח 1987/88

במחלקות
● אמנות ● צורפות
● עיצוב גרפי ● צילום *
● עיצוב סביבתי ● עיצוב קרמי
● עיצוב תעשייתי

ההרשמה מתקיימת בחודשים ינואר־פברואר 1987
בימים א' – ה' בין השעות 09.00 – 16.00
חוברות מידע, טפסים והרשמה בקמפוס בצלאל הר־הצופים, טלפון 02-822181, 02-822191
או באמצעות הדואר: ת"ד 7314 ירושלים 91072
* לא תתקיים הרשמה לתשמ"ח

מרכז ישיבות בני־עקיבא
"אורות ישראל" מכללה לבנות

לימודי סיעוד:
מסלול לאחיות בשיתוף עם ביה"ח לניאדו (מתאים גם לאמהות)
בחינות הכניסה תתקיימנה אי"ה ביום ראשון ט"ז בשבט תשמ"ז (15.2.87) בשעה 11.00 במכללת "אורות ישראל" באלקנה.
המעוניינות תפנינה בכתב או טלפונית למכללה "אורות ישראל" אלקנה, ד.נ. אפרים 44814 טל. 03-9362175/6.

אוניברסיטת תל־אביב — משרד העבודה והרווחה

אוניברסיטת תל־אביב, בית־הספר להנדסאים ע"ש יוסף ורבקה מאידהוף
מה"ט — משרד העבודה והרווחה, משרד החינוך והתרבות, המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית

המרכז הטכנולוגי
מודיע על פתיחת הקורסים הבאים:

הקורס	תאריך הרשמה	תאריך פתיחה
1. תכנות מנהלי ומסחרי – שפת קובול	9.2.87	15.2.87
2. ניהול הנדסי – לימודי תעודה	8.2.87	22.2.87
3. לוגיקה ואלקטרוניקה ספרתית	15.2.87	1.3.87
4. יסודות המחשב ומבוא לתכנות	16.2.87	2.3.87
5. תכנות אסמבלר – 8086–88	פבר' 87'	מרץ 87'

לפרטים והרשמה: בית הספר להנדסאים – אוניברסיטת תל־אביב, רחוב האוניברסיטה 30 רמת אביב 69975 ☎ 03-425131-2
בבוקר: בין השעות 08.30–14.00. בשעות אחה"צ: 17.00–19.00.

לימודים בארה"ב

יעוץ אישי וטיפול בהרשמה אחריות מלאה להתקבלות לאוניברסיטה, גם לפסיכולוגיה, הנדסה, מחשבים, חשבונאות וכו' פרטים במשרדנו ובטלפון. בנוסף בלעדי לא.ס.א.

מדריך א.ס.א. לאוניברסיטאות
504 עמ' עברית, מיוחד לישראלים. מידע על מאות אוניברסיטאות, תנאי קבלה, הליכי הרשמה, שכר לימוד, מענקים ועוד...
הזמנות בדואר: 48 ש"ח לפקודת א.ס.א. ת.ד. 10171 ת"א 61101
המשרד: בית אמריקה חדר 1111 שד' שאול המלך 35 תל־אביב.
ימים א'-ה', בשעות 16.00–19.00
טל. 03-472707
א.ס.א. יעוץ ללימודים בחו"ל
A.S.A. College Consultants

500 שוברי הנחה למסעדות, אירועי תרבות, ספורט, תיירות ונופש ● 78 ש"ח בשלושה תשלומים ● פרטים: "מועדון מטיילי מעריב", רח' קרליבך 2 ת"א. טל. 03-439207
אינפורמציה ישראל '87

להצליח בבגרות

בפיקוח משרד החינוך והתרבות

בת"א: עברנו מבנין "אמנסיה הרצליה" לביה"ס תיכון חדש!!
נמשכת ההרשמה לכיתות בוקר וערב למועד יוני 1987 לכל המקצועות כולל:

רק באולפן לבגרות בהנהלת מהנדס א. לחמן (מחבר הספרים): 1. לימוד עד להצלחה בבחינה, או החזר שכר לימוד במקרה של כשלון שני; 2. 80% מתלמידינו עברו בהצלחה את בחינות הבגרות במתמטיקה במועד ינואר 1986, 33% קבלו ציונים 9 ו־10; 3. מלמדים את כל החומר הדרוש לבחינה, כך שלא נדרש ידע מוקדם; 4. מורים מעולים בכיתות קטנות; 5. שעורי תגבור לתלמידים מתקשים ללא תשלום; 6. נבחרנו כבית הספר האקסטרני הטוב ביותר בתל אביב, בחיפה ובירושלים בסקר דעת קהל של חברת "קלע".

ההרשמה לבחינות הבגרות במשרד החינוך מסתיימת ב־10.2.87

ג.ד. (בתמונה): "מ־3 בתיכון ל־10 באולפן לבגרות במתמטיקה 3 יחידות."
גב' אבידר (אם לתלמיד שמינית): לאחר הקורס הפך בני לאדם אחר, לא זו בלבד

ההרשמה: תל־אביב: רח' דרך חיפה 81 (בי"ס תיכון חדש חדר 7), טל' 03-5460618, 5461106.
ירושלים: רח' המלך ג'ורג' 16 טל' 222375, 02-222340.
חיפה: רח' יל"ג 3 (בית ליגת נשים), טל' 667411, 04-641040.
באר שבע: בניין העצמאות, רח' העצמאות 40, קומה 6, טל' 73146, 057-71690. מיזוג אויר מלא בכיתות.
ראש העין: פרוייקט שיקום השכונות, טל' 03-9369459.

שהוא מתמצא היטב בחומר, אלא שקיבל בטחון עצמי שממש אין להכיר.
חיים גרוס (בתמונה): "לימודים עם יחס אישי וציון הגבוה 9 במתמטיקה בזכות המורה ריקי".

האולפן לבגרות בהנהלת א. לחמן

תיכון ברק

נפתחות כיתות בוקר, צהרים וערב בכל המקצועות, לנוער ולמבוגרים.
אחריות להצלחתך בבחינות
בגרות
בוא להתייעץ עם מנהל בעל־נסיון של 25 שנה.
אוטובוסים: כל קווי דן ואגד העוברים בדרך פתח־תקוה
ת"א, שד' יהודית 30 (כניסה משד' החשמונאים) 6 מול הקריה טל: 339017
שעות הרשמה: כל יום 12.00–18.00 15.00–17.00

אוגלית לאוניברסיטה
מכון דן

בתוקף עד 28.2.87

ט״ו בשבט הגיע - חג להוזלות

מוצרי מכולת

שמן סויה ״עץ הזית״ 4.5 ל׳	~~ש״ח 7.54~~	**6.95** ש״ח
טחינה ״מטעי״ 500 גר׳	~~ש״ח 3.25~~	**2.60** ש״ח
קמח תופח ״אפיכלי״ 1 ק״ג	~~ש״ח 1.21~~	**0.99** ש״ח
קונפיטורות ״בית יצחק 778״ 330 גר׳	~~ש״ח 1.79~~	**1.50** ש״ח
מרק עוף ״אוסם״ 400 גר׳	~~ש״ח 5.30~~	**4.40** ש״ח
קפה תקה 100 גר׳	~~ש״ח 1.38~~	**1.19** ש״ח
עוגיות פרצופונים ״מזוז״ 1 ק״ג	~~ש״ח 5.26~~	**4.50** ש״ח
חלבה וניל ״עליתי״ 200 גר׳	~~ש״ח 0.87~~	**0.73** ש״ח
שוקולד צ׳יפס ״אופנהיימר״ 300 גר׳	~~ש״ח 4.00~~	**3.49** ש״ח

מוצרי נקיון וקוסמטיקה

נוזל לכלים ״קליר״ 1 ל׳	~~ש״ח 4.10~~	**3.28** ש״ח
אבקת כביסה ״טיפ״ 5 ק״ג	~~ש״ח 13.55~~	**11.80** ש״ח
נוזל לניקוי רצפות ״קליר״ 1 ל׳	~~ש״ח 1.38~~	**1.25** ש״ח
סבון דיאודורנט ״הוסטס״ ״אינטרסף״ 140 גר׳	~~ש״ח 0.75~~	**0.59** ש״ח
משחת שיניים ״סולידוכס פלואור״ ״יצהרי״ 70 גר׳	~~ש״ח 1.19~~	**0.99** ש״ח
סלסלת שי ״צ׳ויס״ שמפו ומייצב, 500 מ״ל, גיל אלוורה קרם ידיים 125 מ״ל וקרם גוף 80 מ״ל	~~ש״ח 22.35~~	**17.90** ש״ח
נייר טואלט ״לילי״-״חוגלה״ 24 סלי	~~ש״ח 10.81~~	**9.80** ש״ח
לילי ססגוני ״חוגלה״ 150 יח׳	~~ש״ח 1.59~~	**1.40** ש״ח

מוצרי חלב וגלידה

גבינת עיזבל 200 גר׳	~~ש״ח 2.95~~	**2.50** ש״ח
גבינת גלעד	~~ש״ח לק״ג 14.43~~	**12.26** ש״ח לק״ג
יוגורט הבלקן 170 מ״ל	~~ש״ח 0.56~~	**0.48** ש״ח

גלידת חורף ״סנוקרסט״
כל הסוגים בהוזלות ענק

מוצרי בשר ודגים

בשר הודו אדום/שווארמה	~~ש״ח לק״ג 10.05~~	**7.60** ש״ח לק״ג
שניצל הודו 1 ק״ג בשקית	~~ש״ח 10.72~~	**8.90** ש״ח
נגיסי עוף ״עוף טוב״ 1 ק״ג	~~ש״ח 10.10~~	**8.30** ש״ח
שניצל חזה עוף מטוגן ״עוף טוב״ 700 גר׳	~~ש״ח 8.80~~	**6.39** ש״ח
נקניקיות ״הוד חפר״	~~ש״ח לק״ג 7.00~~	**5.99** ש״ח לק״ג
כבד בקר קפוא	~~ש״ח לק״ג 3.38~~	**2.98** ש״ח לק״ג
סלמי קרקובר ״יחיעם״ 500 גר׳	~~ש״ח 13.14~~	**7.10** ש״ח
נסיכת הנילוס	~~ש״ח לק״ג 11.50~~	**6.80** ש״ח לק״ג
אדמונית (עד גמר המלאי)	~~ש״ח לק״ג 9.40~~	**7.99** ש״ח לק״ג
פילה דג בקלה	~~ש״ח לק״ג 4.90~~	**4.00** ש״ח לק״ג

היפר צ׳ק
גם אשראי וגם כדאי
היפר צ׳ק - כרטיס האשראי של היפרשוק תנובה.

חגיגת פירות יבשים לט״ו בשבט

שקדים בקליפה 500 גר׳	**3.96** ש״ח
שזיפים גדול 500 גר׳	**2.98** ש״ח
תמרים חדראווי/חלאווי 500 גר׳	**2.80** ש״ח
***צימוקים** במשקל 100 גר׳	רק **0.41** ש״ח
***בוטנים בקליפה** במשקל	**2.40** ש״ח לק״ג

* במחלקות תפזורת בלבד.
המבצע בתוקף עד 15.2.87

פירות וירקות באיכות מעולה במחירים נמוכים

היפרשוק תנובה מכריז על תחרות:

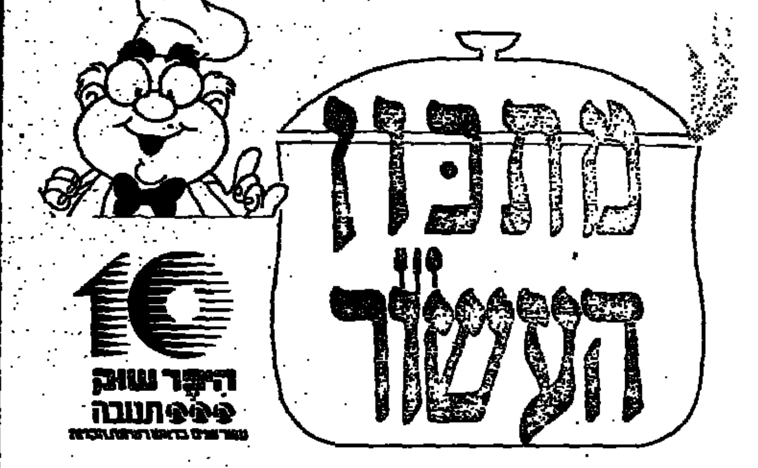

היפרשוק תנובה מזמין אתכם לקחת חלק בחגיגות העשור להיפרשוק תנובה ולהשתתף בתחרות לבחירת ״מתכון העשור״, נצלו את ההזדמנות להפגין את הכישורים שלכם במטבח, ותוכלו לזכות בפרסים יקרי ערך.

פרס ראשון - מיקרו גל ״רוזייר״ משווק ע״י תדיראן.
פרס שני - מדיח כלים ״קינג״ דגם 460.
פרס שלישי - תנור בישול ואפיה ״פאר-אלקטורה״ דגם 828.
פרס רביעי - מעבד מזון ״בראון״ דגם UKI
פרס חמישי - קולט אדים ״פאר אלקטורה״.
פרס שישי - טוסטר אובן ״ג׳נרל אלקטריק״ דגם T.93

המוצרים מתנת: טרקלין חשמל.
ועוד 50 פרסי נחומים — תוי קניה של היפרשוק תנובה בסך 40 שקל כל אחד.
פרטים בחנויות היפרשוק תנובה.
המבצע עד 28.2.87.

שימורים

מבצע: קחו 4 יח׳ שלמו עבור 3

זיתים ירוקים גדול מאד ״זיתי הגליל״ צנצנת 330 גר׳		**1.92** ש״ח
מנזלינו מבוקע א/2 ״זיתי הגליל״		**1.64** ש״ח
רסק עגבניות ״כולי״ 100 גר׳	~~ש״ח 0.44~~	**0.39** ש״ח
תירס בואקום ״יכין״ 12 אונס	~~ש״ח 1.22~~	**0.99** ש״ח
טונה בשמן ובמיץ טבעי ״יונה״ 180 גר׳	~~ש״ח 3.60~~	**2.39** ש״ח

כלי בית ומתנות

ספל למרק	~~ש״ח 5.50~~	**4.65** ש״ח
תרמוס נירוסטה עם משאבה 2.5 ל׳	~~ש״ח 42.30~~	**33.80** ש״ח
סט לתבלינים על מדף 12 יח׳	~~ש״ח 41.33~~	**31.00** ש״ח

מוצרים אלה ניתן להשיג במחלקות כלי בית ומתנות, ברוב חנויות ההיפרשוק.

הרשת שומרת לעצמה את הזכות להגביל כמות הקניה.
מחירי מוצרים בפיקוח, מוצרים במחירים מירביים ומוצרים שקיבלו אישור להעלאה כפופים לשינויים

הרבה יותר בהרבה פחות

היפר שוק
רשת תנובה

דחוף

هكذا من الاصل